

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

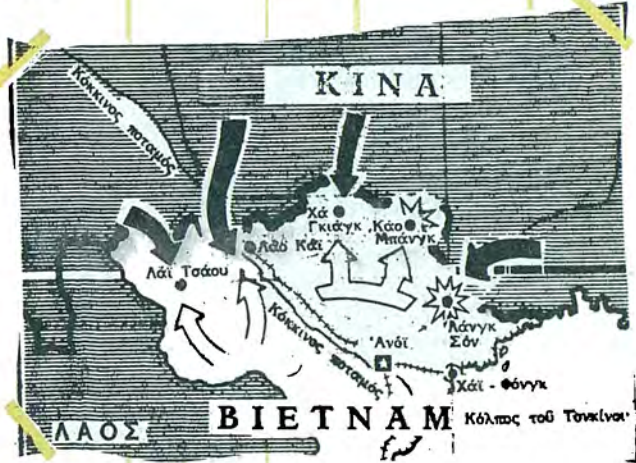
Περίοδος Β', τεύχος 120, Σάββατο 3 Μάρτη 1979

2

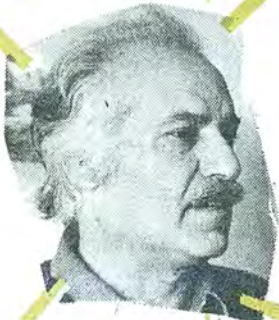
1999

Δρχ. 25

ΕΣΣΔ – ΚΙΝΑ καί ἡ εἰσβολή στό Βιετνάμ

Ἡ «κίνηση
τῆς Βόλθης»

Συνέντευξη
μέ τόν
ΧΑΡ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑ

ΛΑΥΡΙΟ
ἔρευνα

Τό ἐμπόριο τῶν ἀνηλίκων

Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Σκέφτομαι τόν πατέρα μου

ΡΥΛΑΡΙΝΟΣ

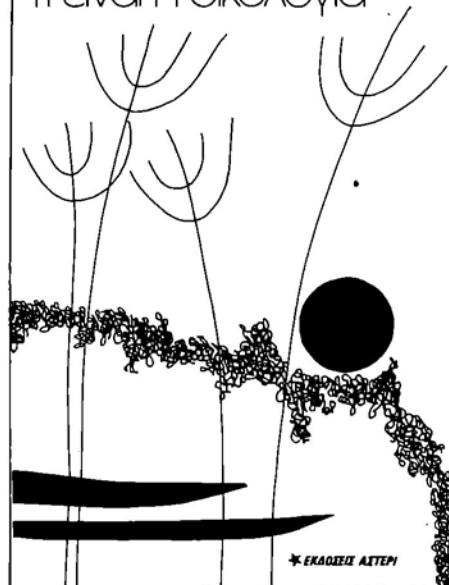
**Ειδικός
στα
νομίσματα
και
μοναδικός
στα
χαρτονομίσματα**

STAMPS and COINS
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ.: 32 10 577 - 32 10 384

ΛΑΟΥΡΑ ΚΟΝΤΙ

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ

Έκδόσεις «Αστέρι»

ΣΟΛΩΝΟΣ 121

ΑΝΦΟΡΕΑΣ* ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΥ Ε.Π.Ε.
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 50 ΑΘΗΝΑ 145 - ΤΗΛ. 36 38 693

•εκδόσεις βεργος

ΠΙΕΡ ΣΑΜΟΥΕΛ Οικολογία: χαλάρωση ή δαιμονικός κύκλος	200
ΙΒΑΝ ΙΛΛΙΤΣ Κοινωνία χωρίς σχολεία	150
ΕΒΕΡΕΤ ΡΕΙΜΕΡ Τό σχολείο είναι νεκρό	150
ΜΠΟ ΝΤΑΝ ΑΝΤΕΡΙΣΕΝ, ΣΟΡΕΝ ΧΑΝΣΕΝ. ΓΙΣΠΕΡ ΓΙΕΝΣΕΝ Τό κόκκινο βιβλιαράκι τών μαθητών	80
ΕΛΕΝΑ ΤΖΙΑΝΙΝΙ ΜΠΕΛΟΤΤΙ 'Απ' τήν πλευρά τών κοριτσιών	150
ΑΛΑΙΝ ΣΟΜΠΕΡ και ΖΑΝ-ΜΑΡΚΛΕΒΥ ΛΕΜΠΟΝ (Αυτό)κριτική τής επιστήμης	200
ΡΙΣΑΡ ΓΚΟΜΠΕΝ 'Η καταγωγή τού όριστρισμού	100
ΕΡΙΚ ΧΟΜΠΣΜΠΑΟΥΜ Οι ληστές	150
ΠΗΤΕΡ ΟΝΤΕΛ Πετρέλαιο και παγκόσμια δύναμη	150
ΧΟΥΛΙΑΝ ΑΓΙΡΡΕ Πώς και γιατί έκτελέσαμε τόν Καρρέρο Μπλάνκο	100

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ:

1. Οι παραγωγικές σχέσεις στη Ρωσία 250
2. 'Η επανάσταση κατά τής γραφειοκρατίας *
3. 'Η Ρωσία μετά τήν έκβιομηχάνιση

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ:

1. 'Ο Ιμπεριαλισμός και ό πόλεμος
2. Τό επαναστατικό κίνημα στό σύγχρονο καπιταλισμό

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Η ΠΕΙΡΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ:

1. Πώς ν' αγωνιστούμε 250
2. Προλεταριάτο και όργάνωση *

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τό επαναστατικό πρόβλημα σήμερα

Μιά συνέντευξη και μιά όμιλία τού 'Ελληνα
διανοητή, γιά τόν Σοσιαλισμό και τήν
'Επανάσταση στά σημερινά δεδομένα 80

Α. ΣΤΙΝΑΣ

'Ανομήσεις: 80 χρόνια κάτω άπ' τή σημαία
τής σοσιαλιστικής επανάστασης

Τόμος Α' 180

Τόμος Β' 180

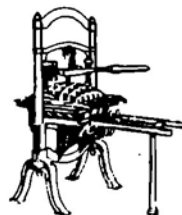
Κ. Μ. ΧΑΡΠΟΥΤΛΟΥ: 'Η Τουρκία σέ αδιέξοδο 200

Δ. ΛΙΑΝΤΙΝΗΣ: 'Εξυπνον 'Ενύπνιον

Οι 'Ελεγείες τού ΟΥΙΝΟ
τού R. M. RILKE όμμένο 250
όδετο 200

D. H. LAWRENCE: 'Εκείνος πού είχε πεθάνει
Νουβέλα 80

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΕΓΝΑΤΙΑ

Περιοδικό Τράμ
Περιοδικό Φωτογραφία

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΟΙΗΣΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΘΕΑΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ
ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ/ΑΚΤΥΕΛΛ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
ΜΟΥΣΙΚΗ
ΠΑΙΔΙΚΑ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Έκδόσεις

Νέας Πορείας

* συμβολή και συμβουλή στη διάνομή των εκδόσεων

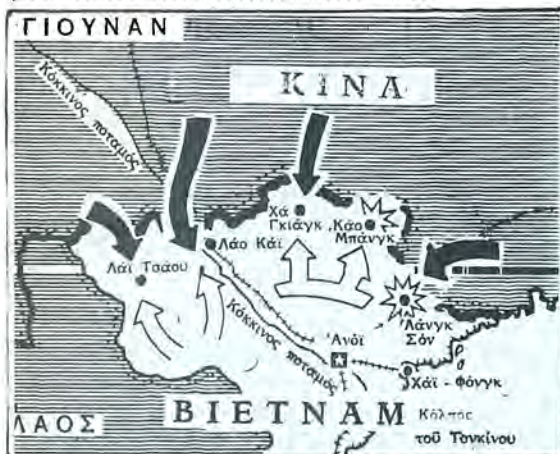
Περίοδος Β'
Χρόνος 6ος
Τεύχος 119

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Αθήνα 601
Τηλ. 732.713 - 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Τό 'Ιράν, ο πόλεμος Κίνας - Βιετνάμ καί έμεις	4
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ	5
ΑΝΤΙ - Θέσεις	6
Μέση Ανατολή - Γαλλία - "Αντεν" ...	9
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ: Σέφτομαι τόν πατέρα μου	10

Κ. ΚΑΛΛΙΓΑ: 'Η σοβιετοκινεζική σύγκρουση	12
ΡΕΠΟΡΤΕΡ: 'Η «Κίνηση Βόλθης»: Τό φάντασμα τής λίμνης καί ποιούς άπειλει	14
«ΚΙΝΗΣΗ ΒΟΛΘΗΣ»: Συνέντευξη στό «ΑΝΤΙ»	18
Χ. ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ: Συνέντευξη στό «ΑΝΤΙ»	20
ΚΥΡΑΣ ΑΔΑΜ: Φοιτητικές εκλογές '79	23
ΠΛ. ΣΕΡΒΑ: "Ένα «σοσιαλιστικό» κόμμα πού έμεινε στά χαρτιά"	24
ΧΡ. ΜΟΥΡΤΖΗ: Λαύριο	27
ΕΙΡΗΝΗΣ ΨΑΡΕΛΛΗ: Τό εμπόριο τών άνηλικών	34
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ: 'Η «Μαθητική 'Αστραπή	41
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΑΝΝΥΣ ΚΟΛΤΣΙΔΟΠΟΥΛΟΥ: 'Ο «Ταρτούφος»	44
ΝΤ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ - ΡΟΓΚΑΝ: 'Εκ- θέσεις	45
ΑΝΤ. ΚΑΡΥΔΑΚΗ: Τό φρεστιβάλ του Ρόττερνταμ	46
Γ. ΚΑΡΑΤΖΟΓΛΟΥ: Βιβλιοκριτική (Κ. Χατζηδημητρίου: 'Ιστορία τής Κύ- πρου)	49
ΒΙΒΛΙΟ - παρουσίαση	50
διαλογος	51

ΚΛΑΟΥΖΕΒΙΤΣ Ή ΜΑΡΞ ;

τῇ σύγκρουση ΒΣΣΔ-Κίνας - ἀντιπαράθεση Βιετνάμ-Καμπότζης, θέτουν τό
αἷτημα τῆς διαφύλαξης τῆς εἰρήνης καί τῶν ἰδανικῶν τοῦ σο-
σιαλισμοῦ μακρῶς ἀπ' αὐτοῦς ποῦ τά ὑποθηκεύουν στούς
στρατηγικούς ὑπολογισμούς τους καί τίς ἐνδεχόμενες ἀναμετρήσεις τους,
ἐπενδύοντάς τε μέλιστα μ' ἓνα μῆγμα ἀστικοῦ ρεαλισμοῦ καί κρατικιστι-
κοῦ σοσιαλισμοῦ. Οἱ δυνάμεις γιά ἓνα τέτοιο ἔργο, ὑπάρχουν.

Ἡ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗ θεωρία τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ εἶναι κοντινὴ σάν ἱστο-
ρικὸ μέγεθος, ἀλλὰ ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὴν πολιτικὴν πραγ-
ματικότητα. Ἀφοῦ ἀνδρώθηκε καί ἀντέξε στὶς δοκιμασίες τῶν ἀντιθέσεων
τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἔφερε τοὺς πρώτους καρπούς της μὲ τὴν ἱδρύση
τοῦ νεαροῦ, τότε, κράτους τῶν Σοβιέτ.

Ἡ ΜΕΤΟΥΣΙΩΣΗ ὅμως τῆς μαρξιστικῆς θεωρίας σὲ κρατικὸ σύστημα, προ-
κάλεσε μιὰ ἀνικανότητα νὰ ἐξηγηθοῦν μὲ τὴν ἴδια κριτικὴ δεξνιοία οἱ
κοινωνικὲς καταστάσεις τοῦ "ὕπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ", ὅπως αὐτές τοῦ
καπιταλισμοῦ: αὐτὸ τό θεωρητικὸ κενὸ ἀναπληρώθηκε, ὅχι χωρὶς συνέπειες,
μὲ τὴν προσφυγὴ στὴν ἀστικὴ ἰδεολογία πράγμα πού ἐναρμονιζότανε μὲ μιὰ
παρὰμόρφωση τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Ἡ ΑΝΤΙΦΑΣΗ αὐτὴ δεξύνθηκε μὲ τὴ διεύρυνση τοῦ σοσιαλιστικοῦ στρατο-
πέδου. Ἐνα νέο πεδίο ὅπου ἐκφράστηκε αὐτὴ ἡ ἐκ τῶν ἔνδον ὑπονόμηση
τῆς μαρξιστικῆς ἰδεολογίας, ἦταν οἱ διακρατικὲς διαφορὲς τῶν ἐταίρων
τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ.

Ἡ ΒΙΡΗΝΙΚΗ συνύπαρξη ἦταν μὲν κατευθυντήρια ἀρχὴ γιά τίς σχέσεις
χωρῶν μὲ διαφορετικὸ σύστημα, ἀλλὰ δὲν ἦταν πρόσφορο ἐργαλεῖο γιά τίς
ἐνδοσοσιαλιστικὲς σχέσεις. Σ' αὐτὸ τό χωρὸ ὁ στρατηγικὸς ὑπολογισμὸς
τύπου Κλαούζεβιτς καί ἡ λογικὴ τοῦ κρατικοῦ συμφέροντος, ἀναδειχθήκαν
σὲ καθοδηγητικοὺς ἱμάντες γιά τὴν ἐγκαινίαση μιᾶς σειρᾶς συγκρούσεων
μεταξὺ τῶν σοσιαλιστικῶν συστημάτων.

ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ τοῦ ἀγῶνα τῶν σοσιαλιστικῶν ὑπερδυνάμεων γιά ἐξασφάλιση
στρατηγικῶν σφαιρῶν ἐπιρροῆς στὴν ἀμφισβητούμενη Ἀσία καί Ἀφρική,
εἶδαμε πρόσφατα τὴν Αἰθιοπία νὰ ἐπιδίδεται στὴν καταστολὴ τοῦ κινή-
ματος τῆς Ἐρυθραίας καί τὴ Νότια Ἰεμένη νὰ εἰσβάλλει στὴ Βόρεια γε-
τονά της μὲ στόχο τὴν ἐξασφάλιση θέσεων γιά τὴν ΒΣΣΔ στὴν περιοχή.

ΣΕ ΜΙΑ ΕΠΟΧΗ κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ καί διεύρυνσης τῶν κινήματων
τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς, ἡ μαρξιστικὴ θεωρία καλεῖται νὰ καλύψει τὴν
πολιτικὴν τῆς ἀπομάκρυνση ἀπὸ τίς πραγματικότητες τοῦ "ὕπαρκτοῦ
σοσιαλισμοῦ". Τὸ ἐρώτημα "Μάρξ ἢ Κλαούζεβιτς" ἐγείρεται ἐπιτακτικὰ ἀπὸ
τὴ στιγμή πού ἡ ἐμπλοκὴ τῶν ἐπαναστατικῶν κινήματων στὶς συγκρούσεις
τῶν σοσιαλιστικῶν ὑπερδυνάμεων, τὰ φέρνει σὲ ἀντίφαση μὲ τὸν ἀπελευθε-
ρωτικὸ τους σκοπὸ. Ἡ εἰσβολὴ τῆς Κίνας στὸ Βιετνάμ καί ἡ -μέσα ἀπὸ

Τό 'Ιράν, ό πόλεμος Κίνας - Βιετνάμ και έμείς

ΟΙ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΕΣ εξέλιξεις στην Περσία και ό συνεχιζόμενος - άκήρυκτος - πόλεμος μεταξύ Κίνας και Βιετνάμ, δημιουργούν, άσφαλώς, μιά νέα διεθνή κατάσταση, μέ άπροσμέτρητους κινδύνους γιά τήν παγκόσμια ειρήνη, αλλά και τήν ειρήνη τής γύρω περιοχής. Πού θά εγκαταστήσουν οί 'Αμερικανοί τίς σαράντα ήλεκτρονικές βάσεις τους, πού ύποχρεώθηκαν νά ξηλώσουν από τό 'Ιράν; Και τί θά γίνει άν ή σημερινή σύγκρουση Κίνας - Βιετνάμ (στην πραγματικότητα Κίνας - ΕΣΣΔ), μεταφερθεί από τά κράσπεδα τής νοτιοανατολικής 'Ασίας, στά Βαλκάνια;

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ, έπίμονα, έφιαλτικά, άρχισαν ν' άπασχολούν όχι μόνο τά κόμματα τής 'Αριστεράς, αλλά και τήν ίδια τήν κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας». Στο Πολιτικό Γραφείο του κ. πρωθυπουργού, στο ύπουργείο 'Εξωτερικών, στή Γενική Γραμματεία Τύπου, εύκολα μπορεί νά καταγράψει κανείς τή διάχυτη άνησυχία πού συνέχει τούς 'Ελληνες ιθύνοντες, από τό ένδεχόμενο «δυσμενών ή καταλυτικών εξελίξεων», στόν άμεσο περίγυρό μας.

Οί εξελίξεις στην Περσία

ΚΟΙΝΗ, έν πρώτοις, είναι ή παραδοχή ότι ή κατάρρευση ενός πανάθλιου, τυραννικού καθεστώτος στην Περσία, άλλαξε τό συσχετισμό δυνάμεων στην περιοχή, μέ άμεσες άνακατατάξεις στο παγκόσμιο στρατηγικό παιχνίδι. Οί ΗΠΑ υπέστησαν, όπωσδήποτε, ένα ισχυρό πλήγμα, άφου ύποχρεώθηκαν - μεταξύ άλλων - νά «μαζέψουν» τίς βάσεις τους από τό Ιρανικό έδαφος, χάνοντας τό «μεγάλο μάτι» πρός τή Σοβιετική Ένωση. Παράλληλα όμως, έχασαν και τό Σάχη - αυτό τόν άφοσιωμένο χωροφύλακά τους, πού είχε σάν κύρια άποστολή, νά έμποδίζει κάθε ένδεχόμενη «σοβιετική διείσδυση» στίς πολύτιμες πετρελαιοπηγές τής Μέσης 'Ανατολής.

ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ αυτή, όμως, στο σημερινό συσχετισμό δυνάμεων, είναι φυσικό νά μή δέχονται σάν «άναπότρεπτη εξέλιξη» οί 'Αμερικανοί, πού ήδη στράφηκαν πρός τήν Τουρκία σάν πρώτη έναλλακτική λύση. Τό «μήνυμα» τής Ουάσιγκτον πρός τήν κυβέρνηση 'Ετζεβίτ, υπήρξε έτσι ιδιαίτερα περιεκτικό: 'Αν δεχθείτε τήν εγκατάσταση των μέχρι χθές άμερικανικών βάσεων στο 'Ιράν τότε ή «Γουαδελούπη» θά γίνει άμεσα πράξη... Θά άνοίξουν οί κρουνοί τής άμερικανικής και άμερικανοευρωπαϊκής - στρατιωτικής και οικονομικής - βοήθειας, θά αλλάξει ή σημερινή ισορροπία δυνάμεων στο Αίγαίο, φυσικά υπέρ τής Τουρκίας...

ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ αυτό - τήν άνατροπή, δηλαδή, τής σημερινής ισορροπίας δυνάμεων μεταξύ 'Ελλάδας και Τουρκίας - δέν παρέλειψαν νά ύπογραμμίσουν όλα σχεδόν τά κόμματα τής ελληνικής 'Αριστεράς και, μόλις πρόσφατα, ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, Α. Παπανδρέου, στή σύνοδο τής Κεντρικής 'Επιτροπής του κινήματος! Μετά τίς εξελίξεις στην Περσία, είπε, δέ χωρεί άμφιβολία πώς ή Τουρκία άποκτά μιά ιδιαίτερη πολιτική σημασία... 'Η θωράκιση, ή ένίσχυση, ή στήριξη του τουρκικού ιμπεριαλιστικού ύποσταθμού, έχει άπόλυτη προτεραιότητα γιά τούς «συμμάχους» μας. Συνεπώς: «Πιέσεις θά άσκηθούν στην 'Ελλάδα και τήν Κύπρο. Γιατί έχει καταστεί, μετά τήν Περσία, έπείγουσα άνάγκη γιά τούς «συμμάχους» ή 'Ελλάδα νά επιστρέψει τό ταχύτερο στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, νά ύπογραφεί ή συμφωνία 'Ελλάδας - 'Αμερικής γιά τίς βάσεις, νά ύπάρξει ταχεία διευθέτηση των διαφορών τής 'Ελλάδας μέ τήν Τουρκία στο Αίγαίο, νά λυθεί τό κυπριακό στά πλαίσια ενός νατοϊκού σχεδίου».

ΘΑ ΗΤΑΝ άφέλεια άν ύποστήριζε κανείς πώς και ή κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας» δέν κατανοεί - οί άνησυχίες τής, αναφέραμε ήδη, είναι ιδιαίτερα έκδηλες... τί θά σήμαινε μιά νέα θωράκιση και ένίσχυση του τουρκικού παράγοντα. 'Ομως προτίμησε νά τό παίξει διαφορετικά. 'Επιχείρησε - στα πλαίσια του δόγματος «άνήκομεν εις τήν Δύση» - νά πείσει τούς καλούς «συμμάχους» (στην πραγματικότητα νά πείσει εαυτήν...) πώς ή άπώλεια γιά τή Δύση του 'Ιράν, δέν συνεπάγεται, κατ' άνάγκη αύξηση τής στρατηγικής σημασίας τής Τουρκίας: «'Αν λάβει κανείς ύπόψη του ότι ή Τουρκία διέρχεται σήμερα τή μεγαλύτερη οικονομική, κοινωνική και πολιτική τής κρίση - δήλωσε χαρακτηριστικά ό ύπουργός 'Εθνικής 'Αμύνης κ. 'Αβέρωφ - βλέπει πώς ό ισχυρισμός περί αύξήσεως τής στρατηγικής σημασίας τής Τουρκίας, δέν είναι πολύ ισχυρός. 'Η έννοια τής στρατηγικής σημασίας και τής στρατηγικής ισχύος, παντού και πάντοτε, είναι συνάρτηση οικονομικής και πολιτικής σταθερότητας».

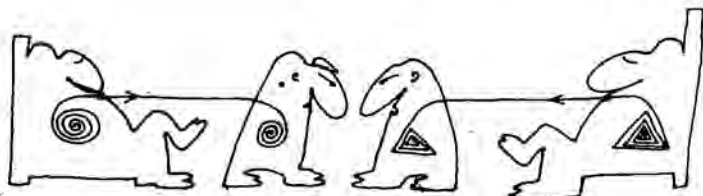
ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ γραμμή, άν και κάπως πιό συγκρατημένα, κινήθηκε και ό πρώην ύπουργός 'Εξωτερικών κ. Μπίτσιος, πού αίσθάνθηκε τήν άνάγκη νά ίπομνήσει στούς 'Αμερικανούς ότι «ή παροχή ύπερβολικού στρατιωτικού ύλικού σέ μιά χώρα μέ ίσταθι κοινωνική συγκρότηση, εμφανίζει κινδύνους». 'Απόδειξη, ό τεράστιος άμερικανικός όπλισμός πού είχε σταλεί γιά τό στρατό του Σάχη και πού θρόβηκε, ξαφνικά, «στά χέρια ενός λαού πού διέκειται έχθρικά άπέναντι στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες».

ΩΣΤΟΣΟ, εκείνο πού δέν φαίνεται νά συνειδητοποιεί ή κυβέρνηση τής «Νέας Δημοκρατίας» είναι, πρώτον, ότι οί έπιτελείς του Πενταγώνου έχουν τή δική τους καθαρά μιλιταριστική συλλογιστική και ότι, δεύτερον, όχι μόνον ή Ουάσιγκτον, αλλά και ή Βόννη και, ως ένα βαθμό, τό Λονδίνο και τό Παρίσι, συγκλίνουν στην άποψη ότι, μετά τήν «άπώλεια» του 'Ιράν δέν άπομένει σάν ύποτελεσματικό όχυρό τής Δύσης στην περιοχή, παρά ή Τουρκία.

Ό πόλεμος Κίνας - Βιετνάμ

Ο ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΟΣ - ίσως γιά «τριάντα ακόμα μέρες» - πόλεμος μεταξύ Κίνας και Βιετνάμ, μπορεί νά έθесе πολλά συνειδησιακά προβλήματα στον κόσμο των 'Ελλήνων κομμουνιστών, πού, πέραν από τήν εύκολη «λογική του αναθέματος», άδυνατούν νά «έθισθούν» στην ιδέα μιάς φοβερής σπονδής αίματος μεταξύ δυό σοσιαλιστικών χωρών. 'Αλλά, έλλο τόσο, έθесе θέμα κάποιων πρωτοβουλιών ειρήνης, πού πρέπει ν' άναληφθούν, μέ τήν έναρξη άμέσων διαπραγματεύσεων - όπως ζήτησαν τό 'Ιταλικό ΚΚ ή οί κυβερνήσεις τής Γιουγκοσλαβίας και Ρουμανίας ή, ακόμα, τό ΚΚΕ έσωστερικού.

ΤΙΣ ΔΡΑΜΑΤΙΚΕΣ φάσεις του πολέμου αυτού, παρακολουθεί, όσο και άν φαίνεται περίεργο, μέ όλοένα κλιμακούμενη άνησυχία, και ή κυβέρνηση του κ. Καραμανλή. Στην αρχή, έδινε τήν εντύπωση ότι ό πόλεμος αυτός δέν τήν ένδιέφερε καθόλου. 'Ο ύφυπουργός Προεδρίας κ. Τσαλδάρης, μάλιστα, διαβεβαίωνε, στίς έπαφές του μέ τούς πολιτικούς συντάκτες, ότι ό πόλεμος αυτός δέν μπορεί νά πάρει γενικότερες προεκτάσεις, μά και δέν έμπλέκονται, στή δίνη του, συμφέροντα πετρελαίων. 'Η κυβέρνηση άρχισε ν' άνησυχεί, από τή στιγμή πού ή Σοβιετική Ένωση αίσθάνθηκε τήν άνάγκη νά τοποθετηθεί έχθρικά άπέναντι στή Γιουγκοσλαβία και Ρουμανία, γιά τή θέση πού πήραν στή σύγκρουση Κίνας-Βιετνάμ, θέση όπωσδήποτε αντίθετη από αυτήν των άλλων χωρών του ύπαρκτου σοσιαλισμού.

ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ κυβερνητικές άνησυχίες επέτειναν οι δηλώσεις του Γιουγκοσλάβου στρατηγού Ράικο Τανάσκοβιτς, που τόνισε ότι η χώρα του μπορεί να κινητοποιήσει τις στρατιωτικές μονάδες της σε ελάχιστες ώρες και ότι οι γιουγκοσλαβικές ένοπλες δυνάμεις μπορούν ν' αντισταθούν «σε κάθε επιδρομή, έστω και με ανώτερη τεχνολογία».

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ Έξωτερικών ζήτησε - και έμαθε - ότι οι δηλώσεις του Γιουγκοσλάβου στρατηγού, δεν ήταν έκρηξη στιγμιαίας όργης, αλλά έκφραση συγκεκριμένων άνησυχιών που διακατέχουν τη γιουγκοσλαβική κυβέρνηση, που δεν αποκλείει σοβιετικό έγχείρημα, είτε του «τύπου Καμπότζης» (τό Βελιγράδι υποστηρίζει ότι την εισβολή του Βιετνάμ στην Καμπότζη, σχεδίασαν Σοβιετικοί έπιτελείς), είτε κάποιου άλλου ηπιότερου τύπου, που θα μπορούσε λ.χ. να πάρει τη μορφή «μαζικών πιέσεων», για άλλαγή συμπεριφοράς των Γιουγκοσλάβων ιθυνόντων. Άλλά άνάλογες - όπως πληροφορήθηκε ο ίδιος ο κ. Καραμανλής - είναι και οι άνησυχίες των Ρουμάνων ιθυνόντων, μετά τις συνεχιζόμενες έπιθέσεις του σοβιετικού τύπου, για τη στάση που τήρησε τό Βουκουρέστι άπέναντι στο θέμα της κινεζικής εισβολής στο Βιετνάμ.

ΟΙ ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ αυτές των Γιουγκοσλάβων και Ρουμάνων, ήταν φυσικό να βρουν άπήχηση και μέσα στην κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας», οι ύπουργοί της όποίας για πρώτη φορά διερωτώνται, αυτή τη στιγμή, «τί θα γίνει στα Βαλκάνια, αν ο πόλεμος μεταφερθεί από την Άσία, στο γύρω χώρο μας».

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ άνησυχος από όλους, εμφανίζεται ο ίδιος ο κ. Καραμανλής, που, λίγο πριν άναχωρήσει για τό Ριάντ και τη Δαμασκό, δήλωνε σε στενό κύκλο συνεργατών του ότι οι έξι έξις που φοβόταν για τη Γιουγκοσλαβία, μετά τό θάνατο του στρατάρχη Τίτο, δεν αποκλείεται να έπέλθουν «ζώντος του στρατάρχου».

ΘΑ ΥΠΕΘΕΤΕ κανείς ότι, μετά τις έξι έξις στο Ίράν και τους κινδύνους που διαγράφονται στο Βαλκανικό χώρο, είτε έπιβεβαιωθούν από τά πράγματα, είτε όχι, ή κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας» θα προβληματιζόταν για μία άλλη έξωτερική πολιτική. Ότι θα διακήρυττε, με σαφήνεια, πώς άναστέλλει κάθε διαδικασία έπιστροφής της στο στρατιωτικό ΝΑΤΟ, πώς άρνείται κάθε νέα «διευκόλυνση» στους άτλαντικούς «συμμάχους», πώς προωθεί τη βαλκανική συνεργασία, σε διμερή και πολυμερή βάση και πώς, όποσδήποτε, δεν θα έμπλακει σε άναμετρήσεις παρά μόνο αν ύποσσει ή ίδια έπίθεση κατά της άκεραιότητας και άνεξαρτησίας της. Άκόμα ότι θα φρόντιζε για την ενίσχυση του έξωτερικού μετώπου, με την ενεργό συμμετοχή όλων των κομμάτων της δημοκρατικής αντιπολίτευσης και της άποφάσεων για τά καυτά οικονομικά τους προβλήματα. Άτυχώς, μέχρι στιγμής, δεν ύπάρχει όποιαδήποτε ένδειξη που να πείθει ότι ή κυβέρνηση άποφάσισε να προχωρήσει στην άλλη αυτή έξωτερική πολιτική ή να άναθεωρήσει τη, μέχρι τώρα, εισοδηματική της πολιτική - πολιτική που, έτσι είτε άλλιώς, κατέρρευσε κάτω από τό βάρος των άνομημάτων της.

Η ΧΩΡΑ διέρχεται, όποσδήποτε, κρίσιμες ώρες. Οι κίνδυνοι είναι άπτοί. Καί ή πολιτική του «άνήκομεν εις την Δύσιν», ή πολιτική της μονόπλευρης λιτότητας, άποδείχτηκαν ότι βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με την άνάγκη μιας πολιτικής πραγματικά έθνικής.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Τετάρτη 14

Λίγες μόλις ώρες μετά την έπικράτηση του νέου καθεστώτος στο Ίράν, σφοδρές μάχες διεξάγονται στην Ταυρίδα μεταξύ φιλομοναρχικών στοιχείων και άριστερών άνταρτών, ενώ στην Τεχεράνη οι άριστεροί «Μαχητές του Λαού» κάνουν έπίθεση και καταλαμβάνουν την άμερικάνικη πρεσβεία.

Παρασκευή 16

Ογκώδης διαδήλωση άριστερών στην Τεχεράνη, με συμμετοχή και στρατιωτικών ζητά τη συγκρότηση δημοκρατικού στρατού.

Σάββατο 17

Με άπόφαση της Κ.Ε. του Κομμ. Κόμματος της Κίνας, που έγκρίθηκε και από την Έθνοσυνέλευση, ή Κίνα εισβάλλει στο Βιετνάμ σε ένδειξη «τιμωρίας για τις προκλήσεις του κατά της Κίνας».

Σε άδιέξοδο οι έρευνες για την δολοφονία του Μπάμπαλη, την κλοπή των όπλων από την Κρήτη και τούς φασίστες βομβιστές.

Ενώ οι εργαζόμενοι έπιστρέφουν στις δουλειές τους και άποκαθίσταται ένας κανονικός ρυθμός στην οικονομική ζωή του Ίράν, τό καθεστώς του Χομείνι προχωράει στην έκκαθάριση και άναδιάρθρωση του στρατού.

Κυριακή 18

Η ΕΣΣΔ στέλνει τηλεσίγραφο προς τό Πεκίνο για να σταματήσει την εισβολή και να άποσύρει τά στρατεύματα από τό Βιετνάμ. Παράλληλα ή Άμερική ζητά την ταυτόχρονη άποχώρηση των Κινέζων από τό Βιετνάμ και των Βιετναμέζων από την Καμπότζη.

Δευτέρα 19

Έγκαθίσταται στην Τεχεράνη αντιπροσωπεία της Οργάνωσης για την Άπελευθέρωση της Παλαιστίνης ενώ διακόπτονται οι διπλωματικές σχέσεις με τό Ίσραήλ. Οι ήγέτες της έλληνικής δημοκρατικής αντιπολίτευσης καταδικάζουν την εισβολή της Κίνας στο Βιετνάμ.

Τρίτη 20

Τό «Έθνικό Μέτωπο» του Ίράν διατυπώνει τό αίτημα για συμμετοχή μαρξιστών άνταρτών και άλλων άριστερών ομάδων στη διακυβέρνηση της χώρας.

Η «Πρόβδα» κατηγορεί τις ΗΠΑ ότι ενέκριναν την κινεζική εισβολή στην Καμπότζη.

Τετάρτη 21

Με τη διαθήιση της δικογραφίας στην Εισαγγελία Άθηνών κλείνει ή άνακριτική διαδικασία στην ύπόθεση των βομβιστών.

Ενώ κλιμακώνεται ή σύγκρουση Κίνας - Βιετνάμ, ή Ρουμανία και ή Γιουγκοσλαβία κατηγορούνται από τη Σοβ. Ένωση και άλλες χώρες του Συμφώνου της Βαρσοβίας, για την άμφίρροπη στάση τους άπέναντι στην Κινεζική εισβολή.

Πέμπτη 22

Η Κυβέρνηση έξαγγέλει σκληρά μέτρα παγώματος των τιμών, των κερδών κλπ προχωρώντας σε μία

όλοσχερή άναθεώρηση της αντιπληθωριστικής της πολιτικής, που χαρακτηρίζεται σαν δείγμα πανικού από την αντιπολίτευση.

Οι συγκρούσεις Κούρδων και στρατευμάτων του Χομείνι σημαίνουν την πρώτη άντιπαράθεση του άυτόνομιστικού κινήματος με την Ίσλαμική έπανάσταση.

Ο πρόεδρος του Ίταλικού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος κ. Ούγκο Λαμάλφα δέχεται την έντολή για σχηματισμό κυβερνήσεως μετά την άποτυχία του κ. Τζούλιο Άντρεότι.

Παρασκευή 23

Οι φοιτητικές έκλογές για τό πρωτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα, φέρνουν και πάλι πρώτες τις άριστερές παρατάξεις.

Ογκώδης συγκέντρωση άριστερών, άνταρτών και άκροαριστερών άντιχομείνικών, στην Πανεπιστημιοπολη της Τεχεράνης, άπαιτεί στροφή της χώρας προς τό άριστερά και συγκρότηση «κράτους εργατών».

Σάββατο 24

Ενώ στο μέτωπο Κίνας - Βιετνάμ έντείνονται οι πολεμικές έπιχειρήσεις, τό Σ.Α. του ΟΗΕ συνέρχεται σε συνεδρίαση ύστερα από αίτηση της Ίαπωνίας και τεσσάρων άλλων χωρών, με θέμα την κρίση στην Ίνδοκίνα.

Ο Γιουγκοσλάβος στρατηγός Τανάσκοβιτς δήλωνε ότι ή χώρα του είναι έτοιμη να άντιμετωπίσει «όποιαδήποτε άπειλή».

Κυριακή 25

Ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής άναχωρεί για δήμερη έπίσκεψη στη Σ. Άραβία και τη Συρία.

Λήγουν οι εργασίες της 5ης (τριήμερης) Συνόδου της Κ. Ε. του ΠΑΣΟΚ σχετικά με τά νέα μέτρα που κρίνονται άναγκαία λόγω της «πορείας του ΠΑΣΟΚ προς την έξουσία».

Δυσκολίες άντιμετωπίζει ή κυβέρνηση του Ίράν λόγω της σύμπτωσης άπόψεων μεταξύ των άριστερών άνταρτών «Φενταγίν» και των μουσουλμάνων άνταρτών «Μουζαχεντίν» σε μία βάση για άριστερότερη πορεία στη χώρα.

Δευτέρα 26:

Συνεχίζονται για τέταρτη ήμέρα οι συγκρούσεις Βόρειας και Νότιας Ύεμένης μετά την εισβολή της τελευταίας στη Β. Ύεμένη στις 23/2. Έπιβάλλονται ποινές σε όκτώ αξιωματικούς του στρατοπέδου της Κρήτης άπ' όπου έγινε ή κλοπή των όπλων, ή όποια γνωστοποιήθηκε στις 11/2.

Τρίτη 27

Μετά τη χθεσινή (δεύτερη) προειδοποίηση της ΕΣΣΔ προς την Κίνα, ο πρόεδρος Κάρτερ - με μήνυμά του που έδωσε ο άμερικάνος ύπουργός οικονομικών Μπλούμενταλ στον κινέζο αντιπρόεδρο στά πλαίσια του ταξιδιού του στο Πεκίνο - άπαιτεί άμεση άποχώρηση των κινέζων από τό Βιετνάμ.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: ΘΕΤΙΚΑ - ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Οι διαπιστώσεις των αποτελεσμάτων αποτελούν κοινό τόπο. Κι' αυτό όχι μόνο φέτος. Έδω και δύο χρόνια περίπου, οι ανακατατάξεις στους συσχετισμούς δυνάμεων μεταξύ των συλλογικών εκπροσώπων των φοιτητών είναι περιθωριακής σημασίας και αφορούν τις αυξομειώσεις των έδρων στα πλαίσια της ίδιας βασικά σειράς δύναμης των παρατάξεων. Εκείνο που ήταν καινούργιο στοιχείο φέτος ήταν η εμφάνιση του συνδικαλιστικού τομέα της «Β' Πανελλαδικής» σαν προέκταση της διάσπασης του «Ρήγα» στο φοιτητικό χώρο. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση της απόστασης μεταξύ των δύο πρώτων (Π.σ.κ. και ΠΑΣΠ) και του πρώην ενιαίου Δ.Α.

Αυτό μπορεί να συνεπάγεται πιθανόν την «αποκόλληση» των δύο πρώτων και μία διμερή αντίληψη που να αποκλείει άλλους φορείς από τη χάραξη της στρατηγικής του Φ.Κ.

Πάντως η πρωταρχία των προοδευτικών δυνάμεων στα ΑΕΙ επικυρώθηκε μέσα σε μία συγκυρία κρίσιμη για το φοιτητικό χώρο (Νόμος 815, κάμψη του κινήματος του ΕΔΠ) και μάλιστα συνοδεύτηκε και από μία σχετική πτώση της δεξιάς παρατάξης.

Αυτά είναι θετικά στοιχεία που αν υλοποιηθούν σε μία ενωτική και καλά στοχοθετημένη στρατηγική ίσως επιτρέψουν στο φοιτητικό κίνημα να ξεπεράσει την κρίση του. Δεν ολιγωρούμε: οι εκλογές έδειξαν σαφώς ότι κύριο χαρακτηριστικό αυτής της κρίσης είναι η αυξανόμενη απόσταση μεταξύ του ποσοστού που παρακολουθεί την καθημερινή συλλογική δράση του Φ.Κ. στα ΑΕΙ και του ποσοστού αυτών που μετέχουν μονοδιάστατα στο Φ.Κ. σαν ψηφοφόροι. Η νομιμοποίηση της παρουσίας και των προγραμμάτων των φοιτητικών παρατάξεων δεν πρέπει να θεμελιώνεται στην «ψηφο» μόνο, αλλά σε μία μαζική και συνεχή συγκατάθεση από το πολιτικά συγκροτημένο φοιτητικό σώμα.

ΕΝΑΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΚΟΜΙΣΑΡΙΟΣ

Η «είδησούλα» πέρασε μόνο στο δελτίο τύπου του υπουργείου Έθνικης Αμύνης: «Ο υπουργός κ. Εύαγγελος Αθέρωφ δέχθηκε σε έθιμοτυπική επίσκεψη τον αμερικανό μέλος της Στρατιωτικής Επιτροπής της Γερουσίας που ήρθε στη χώρα μας συνοδευόμενος από δύο στρατιωτικούς έμπειρο-

γνώμονες του Πενταγώνου ανέπτυξε μίαν αξιολογή πολιτικής δραστηριότητα και είχε «σειρά επαφών» για θέματα που σχετίζονται με την ελληνική εξωτερική πολιτική!..

Έτσι δεν παρέλειψε να συμβουλευτεί - σύμφωνα με τις πληροφορίες - τους Έλληνες συνομιλητές του πώς «ή περιφρούρηση των συμφερόντων της Δύσης στη Νοτιανατολική Μεσόγειο» απαιτεί μία πιο στενή συνεργασία με το Ισραήλ. Καθυσάχασε ακόμα τους κυβερνητικούς παράγοντες διαβεβαιώνοντάς τους ότι οι εξελίξεις που συντελούνται αυτή τη στιγμή στη Νοτιανατολική Ασία (Κίνα - Βιετνάμ - Καμπότζη - Περσία) θα έχουν σαν συνέπεια το «πάγωμα» των ελληνοτουρκικών διαφορών αφού «αυτές τις ώρες ο δυτικός κόσμος πρέπει να είναι ενωμένος». Λένε επίσης οι πληροφορίες πώς ο αμερικανός κομισάριος προχώρησε ακόμα περισσότερο προτείνοντας τη δημιουργία μιάς μόνιμης αερογέφυρας - αμερικανικής φυσικά - ανάμεσα σ' Ελλάδα και Ισραήλ. Η απάντηση του κ. Αθέρωφ δεν έγινε γνωστή...

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΕΣ

Απαντώντας στην έρώτηση των βουλευτών του ΠΑΣΟΚ Στ. Τζουμάκα και Ι. Χαλαμπόπουλου για το «Σχέδιον Ε» το οποίο προβλέπει την επέμβαση του Στρατού στην πολιτική ζωή της χώρας όπως επίσης και τους «χειρισμούς» των κομμουνιστικών κομμάτων με βάση την πιθανολογούμενη στάση τους σε περίπτωση πολέμου, ο κ. Αθέρωφ «ποιείται για μίαν ακόμα φορά την ήσασα» και αντιπαρέχεται τις καταγγελίες με τα γνωστά «ήξεις - αφίξεις»...

Χωρίς να μπει στον κόπο να πληροφορήσει την εθνική αντιπροσωπεία τί τελοσπάντων είναι αυτός ο καινούριος «Προμηθέας» - απόσπασμα του οποίου δημοσίευσε σε φωτοτυπία το ΑΝΤΙ (τ. 117) - ο κ. Αθέρωφ αποφαινεται «συλλήβδην» και διαβεβαιώνει ότι: «Δέν υπάρχει αντισυνταγματικό σχέδιο στις Ένοπλες Δυνάμεις και πολύ περισσότερο σχέδιο που να υπονομεύει την δημοκρατική πορεία της χώρας...»

Και για το βάρος των διαψεύσεων του κ. υπουργού δέν χρειάζονται βέβαια επιχειρήματα. Νά θυμηθούμε τάχα τις «διαψεύσεις» του σχετικά με την υπόθεση των βομβιστών, ή τις ... «διαψεύσεις» του για την πλαστότητα της έκθεσής του για τη Β. Ήπειρο;). Έκείνο που προκαλεί όμως άθροισμα είναι η αντίληψη που φαίνεται να έχει ο κ. Αθέρωφ για τις συνταγματικές πρόνοιες. Γιατί από τότε αλήθεια - πέρα δη-

ΣΥΧΡΙΣΕΣ ΘΕΕ ΜΟΥ ΤΟΝ ΑΜΑΡΤΙΟΛΟ
ΣΟΥ ΕΚΡΥΒΑ ΟΤΙ ΠΑΙΡΝΩ ΝΟΙΚΙ ΑΠΟ
ΔΥΟ ΜΑΓΑΖΙΑ

ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΙΣΘΟ
ΕΧΩ ΚΑΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ
ΑΠ' ΕΞΟΥ. ΝΑ ΚΑΙ
ΤΟ ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΧΩΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΑΑΑ.. ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ
ΤΟΥ ΠΕΘΕΡΟΥ ΜΟΥ ΟΠΩΣ ΣΟΥ ΕΛΕΓΑ
ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΟ ΜΟΥ

«ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ» ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΝΑΤΟ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ!

Dr. D. E. Cope, Department of Applied Psychology,
UWIST, Cardiff, CF1 3NU, Wales, U.K.

The Conference is sponsored by the NATO Scientific Affairs Division. Some funds are available from NATO to help towards the expenses of participants. Application forms and further details, for example of available accommodation in or near the University, can be obtained from the above named. Applications must be submitted before April 1st, 1978.

Conference Directors
Professor K. D. Duncan,
Dr. M. M. Grunberg,
Professor D. Wallis.

Local Administrative Directors
Professor L. Hatzisavvas,
Dr. D. Natsopoulos
(University of Thessaloniki)

λαδή από τό πελώριο πολιτικό θέμα πού δημιουργεί ή ύπαρξη ενός έπεμβατικού σχεδίου στήν πολιτική ζωή τής χώρας - τό Σύνταγμα κατοχυρώνει τό φακέλωμα τών πολιτῶν - έστω στρατευμένων; Από πότε επιτρέπει στόν όποιοδήποτε συνταγματάρχη ή στήν όποιαδήποτε ύπηρεσία νά χωρίζει τούς πολίτες σέ «άμνους καί έρίφια» καί νά προεξοφλεί τίς πράξεις καί τά φρονήματά τους, προετοιμάζοντας ταυτόχρονα καί τούς μηχανισμούς γιά τήν έπιβολή τής «άναγκαίας μεταχείρισης»;

«ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ...»

Αυτό ίσχυρίστηκε ό καθηγητής κ. Παππᾶς στήν όμιλία του στίς 9 - 2 - 79 στό Σύλλογο Τακτικῶν Καθηγητῶν τοῦ ΕΜΠ. Καί μάλιστα άπαιτεῖ ποινές γιά κάποιους «παραξίες» έστω καί άν δέν υπάρχουν οι άπαιτούμενοι νομικοί τύποι(!) Έκτακτες διαδικασίες λοιπόν, κ. Παππᾶ γιά νά νοικοκυρέψετε τό μέτωπο τής συντήρησης καί νά έξορίσετε τήν «τρομοκρατία» πού «σᾶς πληροφοροῦν» ότι βασιλεύει στήν 'Αρχιτεκτονική Σχολή!

Βέβαια αὐτές οι άνορθόδοξες συνοπτικές διαδικασίες θά πρέπει νά τοποθετηθουν στό σωστό τους πλαίσιο: στά πρόσφατα χρόνια ή μεταπολιτευτική ιστορία τής έδρας τής Μορφολογίας πού... άνακατέλαθε ό κ. Σίνος (χαρακτηριστική άλλά όχι μοναδική περίπτωση γιά τά ΑΕΙ), δημιουργεί άνησυχία καί εύλογα έρωτήματα γιά τό πού κλίνει ό συσχέτισμός τών δυνάμεων στό καθηγητικό προσωπικό.

Η μεθόδευση τής άντεπίθεσης άπέναντι στό βοηθητικό προσωπικό τής έδρας Μορφολογίας καί κατ' επέκταση στούς φοιτητές έχει πολλούς εκπροσώπους: ό κ. Παππᾶς είναι άπό τούς πρώτους πού ζητά τήν άπόλυση τών βοηθῶν. Τήν προσεχή Τετάρτη οι βοηθοί καί οι έπιμελητές στήν έδρα αὐτή άλλά καί σέ άλλες έδρες σχολῶν τοῦ ΕΜΠ άπειλούνται μέ τήν μή ανανέωση τής σύμβασής τους. Πρός δόξαν τοῦ πνεύματος τής συντήρησης καί τοῦ νεποτισμοῦ πού έχρισαν πανεπιστημιακούς δασκάλους, μεταξύ άλλων, καί τούς κ.κ. Παππᾶ καί Σίνο.

Η ειδική διοικητική εξέταση πού έχει διαταχθεί γιά τά συμβαίνοντα στήν έδρα τής Μορφολογίας στήν 'Αρχιτεκτονική Σχολή - πού έλπίζομε ότι θά βγάλει στό φῶς όλη τήν αλήθεια - άλλά καί ή γενικότερη κινητοποίηση τοῦ δημοκρατικού μετώπου γιά τήν άποπομπή τοῦ Σίνου άπό τό ΕΜΠ, θά πρέπει νά κάνει προσεκτικότερες τίς «θερμοκέφαλες» συνηγορίες τύπου Παππᾶ.

«Αγαπητοί συνάδελφοι μέ προσκαλεῖτε νά πάω μέρος σέ μία «Θερινή Σχολή τοῦ 1972 γιά τίς Γνωμονικές Συναρτήσεις», πού χρηματοδοτεῖται άπό τό ΝΑΤΟ. Δέν πρόκειται νά πάω μέρος καί τό ξερετε πολύ καλά (...). Δέν είμαι γιά πούλημα σέ κανένα είδος στρατιωτικοῦ. (...) 'Αν πιστεύουμε ότι μπορούμε νά δεχόμαστε χρήματα άπό όποιοδήποτε πρὸς δόλεος τῶν μαθηματικῶν ή/καί τῶν «άπάντων» μας, άν συμπεριφερόμαστε σά νά συμφωνοῦμε μέ τούς πύθ διαφθαρημένους πολιτικούς, εκείνους πού πιστεύουν ότι ή έπιστήμη καί ή παιδεία είναι άπλῶς κλάδοι τής 'Αμυνας, πῶς μπορούμε νά ελπίζουμε ότι θά ξανακερδίσουμε κάποτε τό σεβασμό τῶν νέων ή τῶν εαυτῶν μας;».

(άπό κείμενο - άπάντηση τοῦ Ρ. Γκοντεμάν, πού δημοσιεύεται στήν «(Αὐτο)κριτική τής 'Επιστήμης», σελ. 158 - 163).

Είναι γνωστό ότι τό ΝΑΤΟ, εκτός άπό τήν προάσπιση τής έλευθερίας (π.χ. 'Ελλάδα, Κύπρος κτλ.), άσχολείται επίσης καί μέ τήν άνάπτυξη τής έπιστήμης. Ένας ιδιαίτερος κλάδος πού τό ενδιαφέρει είναι ή εφαρμοσμένη ψυχολογία, εφαρμοσμένη κυρίως στούς εργαζόμενους, πού συγκέντρωναν καί εξακολουθοῦν νά συγκεντρώνουν τό ενδιαφέρον καί τήν άντιπάθεια όλων τῶν ήγετῶν τοῦ ΝΑΤΟ.

Σ' αὐτά τά πλαίσια τό «τμήμα έπιστημονικῶν ύποθέσεων τοῦ ΝΑΤΟ» χρηματοδοτεῖ τή διοργάνωση άπό τίς 20 ἔως τίς 24 Αὐ-

γούστου, στό Πανεπιστήμιο τής Θεσσαλονίκης ενός διεθνούς συνεδρίου μέ θέμα «Αλλαγές στή φύση καί τήν ποιότητα τῶν συνθηκῶν εργασίας». Ειδικότερα τά θέματα τοῦ συνεδρίου - όπως προσδιορίζονται στό πρόγραμμά του πού έχει σταλεί σέ άρκετά πανεπιστήμια τοῦ έξωτερικοῦ είναι:

1. Η φύση τοῦ «εργασιακοῦ περιβάλλοντος» τό τελευταίό τέταρτο τοῦ 20οῦ αἰῶνα.
2. Προβλήματα εργασίας σέ βιομηχανίες έντατικής χρήσης κεφαλαίου, καί ιδιαίτερα σέ βιομηχανίες συνεχούς παραγωγῆς.
3. Αλλαγῆ άντιλήψεων σχετικά μέ τήν επαγγελματική ικανοποίηση καί τά κίνητρα εργασίας.
4. Προβλήματα οργάνωσης εργασίας καί τεχνικής εξάσκησης σέ συνθήκες τεχνολογικῶν αλλαγῶν.

Υπεύθυνοι άπό τήν ελληνική μεριά γιά τή διοργάνωση τοῦ συνεδρίου είναι ό καθηγητής τής Φιλοσοφικῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Α. Χουσιάδας καί ό έπιμελητής του Δ. Νατσόπουλος. Λέγεται ότι στό συνέδριο έχουν προσκληθεῖ νά πάρουν μέρος περίπου 500 άτομα, είναι όμως άγνωστο πόσοι, καί κυρίως ποιοί, έχουν προσκληθεῖ άπό τήν 'Ελλάδα.

Αὐτό πού μάς κάνει έντύπωση είναι ή εύκολία μέ τήν όποία τό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης φαίνεται νά πήρε τήν άπόφαση νά στεγάσει καί νά συνδιοργανώσει ένα τέτοιο συνέδριο. Γιατί θά έπρεπε νά ξερεῖ ότι ὅλα αντίστοιχα συνέδρια τοῦ ΝΑΤΟ έχουν προκαλέσει σημαντικές άντιδράσεις, πού σέ όρισμένες περιπτώσεις είχαν ὡς αποτέλεσμα τή ματαίωσή τους. Λέγεται μάλιστα ότι καί τό συγκεκριμένο συνέδριο προβλεπόταν άρχικά νά γίνει στή Μαδρίτη. Η άντίδραση τοῦ φοιτητικοῦ καί έπιστημονικοῦ κόσμου οδήγησε φαίνεται στή σκέψη ότι ό Ελληνικός Αύγουστος είναι μήνας τουρισμοῦ καί άνετικότητας...

ΒΑΜΦ... ΣΤΑ ΕΙΠΑ ΤΕΡΑ ΚΑΙ ΣΑΛΑΦΡΕΣΑ! ΣΥΚΣΕΡΣΕ ΟΘΕ ΜΟΥ ΤΟΝ ΑΜΑΡΤΙΟ.

ΕΝΤΑΣΕΙ ΜΠΑΜΠΑ Η ΔΗΛΑΣΗ;

ΣΚΑΣΜΟΣ: ΟΤΑΝ ΜΙΛΑΣ ΜΕ ΤΟΝ Κ ΚΑΝΕΛΟΠΩΛΟ ΔΕΝ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΕ ΔΙΑΚΟΠΤΕΙΣ

τοῦ Γιάννη Κалаϊτζή

Η ΕΞΑΙΡΕΣΗ

‘Ανάμεσα στους πάσης φύσεως «υπηρεσιακούς παράγοντες» που συγκρότησαν τη συνοδευτική του πρωθυπουργού αποστολή στο ταξίδι του στη Σαουδική Αραβία και τη Συρία δέν περιελήφθη ο κατ’ ἐξοχήν αρμόδιος κυβερνητικός υπάλληλος: ο πρεσβευτής στις αραβικές χώρες κ. Ιωάννης Γεωργάκης...

‘Ο λόγος της «ἐξαίρεσης» δέν ἔγινε γνωστός. Ἀναμφίβολα ὅμως πρόκειται γιά ἐξαίρεση ἀφοῦ ὁ περίοδεύων πρεσβευτής δέν εἶχε κανενός ἄλλου εἶδους κώλυμα οὔτε κἂν «φόρτο ἐργασίας». Ἰσως θέβαια νά ἔχει σάν ἀρχή της ἡ κυβέρνησις νά μή χρησιμοποιεῖ γιά σοβαρά θέματα τοὺς «ἀρμοδίους». Ἐμεῖς ὅμως ὑποψιαζόμαστε κάτι ἄλλο. ‘Ο πρεσβευτής μας εἶχε ἀγοράσει κάποτε ἀπὸ τὴ Δαμασκὸ ἓνα χαλί (λένε γύρω στὰ 5.000 δολλάρια) τὸ ὁποῖο ὅμως δέν πλήρωσε ποτέ! Ἔτσι ὁ κ. Καραμανλῆς θέλησε προφανῶς νά ἀποφύγει νά «πληρώσει τὰ σπασμένα» τοῦ κ. Γεωργάκη...

ΤΟ ΟΡΓΙΟ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἐπιστρατεύτηκε ὁ ὑπουργὸς Προεδρίας ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση γιά νά «ἀπαλύνει τίς ἐντυπώσεις» ἀπὸ τίς πραγματικά τεράστιες διαστάσεις τοῦ σκανδάλου πῦν 8.000 «ἐν κρυπτῷ» διορισμῶν! Καί τί εἶπε; Ἐπιθεβαίωσε οὐσιαστικά αὐτὸ τὸ ὄργιο τοῦ κομματικοῦ κράτους καί προσπάθησε νά βρεῖ ἐλαφρυντικά προσάγοντας τὸ ἐπιχείρημα ὅτι οἱ διορισμοὶ ἀποτελοῦσαν ἄμεση ἀνάγκη γιά τὴν εὐρυθμη λειτουργία πῦν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Λές καί ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση δέν μπορούσε νά ξέρει τίς ἀνάγκες πῦν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ὅταν ἐξάγγειλε τὴν ἀπαγόρευση νέων διορισμῶν «γιά νά δώσει πρώτη αὐτὴ τὸ παράδειγμα τῆς λιτότητας!...

Οἱ δικολαβίες τοῦ κ. Στεφανόπουλου δέν πείθουν θέβαια κανένα. Πολύ περισσότερο γιὰτί οἱ ὀκτῶ χιλιάδες διορισμοὶ ἔγιναν σὸ σκοτάδι, μακριὰ ἀπὸ τὴν δημοσιότητα καθιστώντας ἔτσι «συμμέτοχους» στήν «ἀπόκρυψη» καί ὀκτῶ χιλιάδες πολίτες αὐτῆς τῆς χώρας...

Πέρα ὅμως ἀπὸ τὴν ἐπιθεβαίωση τῆς κυβερνητικῆς γραμμῆς ὅτι δηλαδή ἡ λιτότητα εἶναι μονόπλευρη καί προορίζε-

ται γιά τοὺς ἐργαζόμενους, πέρα ἀκόμα ἀπὸ τὴν γιά μιά ἀκόμα φορά πανηγυρική πιστοποίηση τῆς μικροκομματικῆς, φαυλοκρατικῆς καί ρουσφετολογικῆς νοστοπρίας τῆς κυβερνήσεως τῆς δεξιᾶς ἀνακύπτει καί ζήτημα ἠθικῆς καί πολιτικῆς τάξεως: Ἡ κυβέρνηση στήν προκειμένη περίπτωση, ἐμφανίστηκε σάν συνωμοτικό συνδικάτο!...

ΙΡΑΝ: ΔΙΑΡΧΙΑ Η ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ;

Ἡ ἐδραιούμενη πορεία τῆς ἱρανικῆς ἐπανάστασης ἐξακολουθεῖ νά χαρακτηρίζεται σὸ κοινωνικό πεδίο, ἀπὸ μιά ρευστότητα ἐγγενῇ σέ ὁποιαδήποτε ριζική ἀλλαγὴ. Ἡ δυναμικὴ πῦν φορέων τῆς ἀλλαγῆς αὐτῆς ἀποδείχνει γι’ ἄλλη μιά φορά ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ δράση δέν περιορίζεται σέ μιά «ἡμερήσια διάταξη» μέ προκαθορισμένους «ὀμιλητές» καί «διαδικασίες».

Ἔτσι, ἐνῶ ἡ θεσμικὴ ἀνασύνταξη τῆς κρατικῆς μηχανῆς φαίνεται νά προχωράει μέ κάποια κανονικότητα, ἡ ἀμφισβήτηση γύρω ἀπὸ τὸν πολιτικό τύπο καί δομὴ τοῦ μετεπαναστατικοῦ κράτους, συνιστᾷ ἓνα πεδίο κοινωνικῆς πάλης ἀνάμεσα στίς ἐνοπλές ἀριστερές ὀμάδες καί – πρόσφατα – τοὺς μουσουλμάνους ἀντάρτες ἀπ’ τὴ μιά, καί τὸ στρατόπεδο πῦν ὁπαδῶν τοῦ Χομεϊνι ἀπ’ τὴν ἄλλη. ‘Ο πρωταγωνιστικός ρόλος στήν ἐπανάσταση καί ὁ ἐντονος θαθμός πολιτικῆς ὀργάνωσης πῦν πρώτων, θέτει μέ σαφήνεια τὸ ἐρώτημα γιά τὴ θέση τῆς «ἀριστερῆς ἀντιπολίτευσης» στή νέα πολιτικὴ τάξη πραγμάτων. Ἐξ ἄλλου μιά ἀτυπη συμμαχία μεταξύ τῆς ριζοσπαστικῆς ἀριστερᾶς καί τοῦ ἐνεργοποιούμενου αὐτονομιστικοῦ κινήματος διευρύνει τὸ μπλόκ πῦν δυνάμεων πού στοχεύουν σέ μιά πορεία ἀριστερότερη ἀπὸ ἐκείνην τῆς ὑπὸ τὸν Χομεϊνι κεντριστικῆς ἡγεσίας.

Στὸ πλαίσιο αὐτῶν πῦν ὑποθέσεων τὸ ἐρώτημα τοῦ ἀστικοῦ τύπου γιά τὸ κατὰ πόσο ὑπάρχει διαρχία ἢ ἀντίφαση στή σημερινὴ φάση τῆς ἐπανάστασης ἀποδείχεται ἀτοπο: ἡ πολυμέρεια πῦν δυνάμεων πού ἀπελευθέρωσε ἡ κατάλυση τοῦ μοναρχικοῦ καθεστώτος ἐκφράζει τὴν ἀνάγκη γιά μιά συνθετικὴ πολιτικὴ ἐκπροσώπηση – στίς δομές τοῦ κράτους – τῆς συμμαχίας πῦν κοινωνικῶν δυνάμεων πού χαράζουν μιά προοδευτικὴ πορεία γιά τὴ χώρα, λαμβάνοντας ὑπ’ ὄψη τὴν πολιτισμικὴ ταυτότητα τοῦ ἱρανικοῦ λαοῦ.

ΟΤΑΝ Η ΠΑΤΡΙΔΟΚΑΠΗΛΕΙΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ...

Δέν πρόκειται θέβαια γιά τὴ μοναδικὴ περίπτωση. Εἶναι ὅμως ἐνδεικτικὴ πῦν πάσης φύσεως ἐπιτηδεῶν – γιά τοὺς ὁποίους ἓνα ἔθνος ζήτημα – ὅπως π.χ. τὸ Κυπριακὸ – ἀποτελεῖ τὴν «κερδοφόρα εὐκαιρία»... Συνέβαινε ἄλλοτε – καί σήμερα σέ μικρότερο βαθμὸ – μέ τὴ Βόρεια Ἡπειρο.

Συγγραφεῖς διάφορων λογοτεχνικῶν – ὁ θεὸς νά τὰ κάμει – ὑποπροϊόντων μέ «ἐθνικοπλαστικό» περιεχόμενο περιέρονται τὰ σχολεῖα καί τὰ γυμνάσια καί πουλοῦν – μέ τὴν ἄδεια καί τίς εὐλογίες τῶν ἀρμοδίων ἄρχων (!) – τίς «ἐθνεγερτήριες» ἀλοῦμπες τους...

‘Ο Α. Γ. Μούσκος δήλωσε «συγγραφεὺς ἐθνικῶν ἔργων», κόλλησε ἓνα σῆμα «Θυμηθεῖτε τὴν Κύπρο – Ἀγωνιζόμεθα διὰ

τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας Κύπρου» σὸ ἐπιστολόχαρτὸ του καί ἀπ’ ὅ,τι φαίνεται κάνει «χρυσές δουλειές». Τοῦ λόγου τὸ ἀληθές πιστοποιεῖ ἡ ἀκόλουθη ἐπιστολὴ του σ’ ἓνα γυμνασιάρχη μέ τὴν ὁποία ζητᾷ ...«ναυαγοσώστες σωτήρες γιά τὴν ἐλευθερία τῆς Κύπρου»:

● «Ἐλογιμώτατε,

Ἦτοτε ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψή μου εἰς τὸ ἀλησμόνητο γυμνάσιό σας καί ἡ κατανόησις πρὸς τὸ ἔργο μου καί γενικά τοῦ δνόματος τῆς στεναζούσης ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ ἰδιαιτέρας μου πατρίδος Κύπρου μέ κατεσυγκίνησε θαυύτατα.

Σ’ αὐτὴν τὴν σταυροφορίαν τὴν ὁποίαν θεωρῶ ἱερὰν καί ἐθνικὴ ἀποστολὴ θά δώσω σὸν Ἑλληνικὸν λαὸν καί ἰδίως τὴν κατακλωνισμένην Ἑλληνικὴν νεολαίαν μίαν πτυχὴ τῆς θλίβεῖας Τουρκικῆς εἰσδο-

λοῆς καί γενικά τοῦ μαρτυρικοῦ δράματος ἀπὸ τίς θάβαρας ὁρδές τοῦ ΑΤΤΙΛΑ.

Καί σ’ αὐτὸ τὸ δράμα, ἐλογιμώτατε, πού κρατᾷ ξεριζωμένους 200 χιλιάδες ἀδελφούς σας Ἑλληνες πρόσφυγες καί πού τόσο ταπεινώνει τὴν ἑλληνικὴ συνείδηση, θά πρέπει νά ἐργασθούμε ὅλοι μας μέ φανατικὸν ζῆλον καί αὐταπάνησιν, ἀποτεινόμενοι πρὸς ὅλους τοὺς λαοὺς τοῦ κόσμου, νά βρεθοῦν ναυαγοσώστες σωτήρες γιά τὴν Ἐλευθερίαν τῆς Κύπρου!...

Τί νά πεῖ κανένας; Προσθέτουμε μόνο πῶς ὁ κύριος αὐτὸς ἔγραψε μέχρι σήμερα 25 «ἐθνικά ἔργα» πού προφανῶς διένειμε σὸ σχολεῖα καί τὰ γυμνάσια. Καί φυσικά οἱ μαθητὲς πού δέν ἀγόραζαν τὰ «κίτς» τοῦ κ. Μούσκου ἦσαν χαρακτηριστεῖοι σάν ... «κομμουνιστές».

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ:

Ο
αυτόκλητος
χωρο-
φύλακας
και
τά αμερικάνικα σχέδια

Ο αιγύπτιος πρόεδρος Σαντάτ προσφέρει και πάλι τις «καλές υπηρεσίες» του αναλαμβάνοντας «αυτόβουλα» να φυλάει το χώρο των αμερικανικών γεωπολιτικών και οικονομικών συμφερόντων στη Μέση Ανατολή. Τό ρήγμα που προκάλεσε η Ισλαμική επανάσταση, στο ζωτικό, για την επέκταση του αμερικανικού Ιμπεριαλισμού, χώρο των πετρελαιοπαραγωγικών αραβικών κρατών και των χωρών του περσικού κόλπου έπρεπε να καλυφθεί. Όπως σιδηρόπλοκο ο ρόλος του νέου χωροφύλακα δεν είναι εύκολος. Ένας αιγυπτιακός υπο-ιμπεριαλιστικός σταθμός αντιμετωπίζει δυσκολίες στο έργο του: τό διαπραγματευτικό όπλο του πετρελαίου καθώς και ένας αναπτυσσόμενος εθνικιστικός αραβισμός δεν μπορούν να συμβιβαστούν με την υψηλή επιστοασία της, εκτός αραβικής οικογένειας, αιγυπτιακής άρχουσας τάξης.

Απ' την άλλη η πιθανότητα επανάληψης της Ιρακινής επανάστασης από τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα της περιοχής κάνουν τους ηγέτες των αντιδραστικών αραβικών θεογόνων πύθωνων να φρονιμούν απέναντι σε θερμοκέφαλες «πρωτοβουλίες» τύπου Σαντάτ. Ο τελευταίος εξάλλου θα πρέπει από δω και πέρα να παίρνει υπόψη του τις διαθέσεις της καταπιεσμένης μουσουλμανικής εθνότητας στο έσωτερικό της χώρας του καθώς και τις όξυνμένες κοινωνικές αντιθέσεις. Σχετικά με τις παραπάνω «έπισημασμένες συνθήκες» πληροφορίες συνεργάτη μας από τό Παρίσι αναφέρουν ότι η αμερικανική κυβέρνηση προωθεί ένα σχέδιο από τό εξής σημεία:

- Ένεργότερος ρόλος της Σ. Αραβίας στην αστυνόμευση της περιοχής και πίεση πρὸς τὴν κυβέρνηση της χώρας νά ἐνθαρρύνει τὴ Β. Ὑεμένη γιὰ μιά ἐπέμβασὶς της στὴ Ν. Ὑεμένη μὲ στόχο τὴν ἀνακοπή της πορείας της τελευταίας πρὸς τὸν κομμουνισμό.

- Πίεση πρὸς ὀρισμένα αραβικά κράτη νά ἀλλάξουν τὴ στάση τους ἀπέναντι στὴ συμφωνία Κάμπ - Νταϊήντ νονίζοντας ὅτι ἡ διαίκνωση της αραβο-ισραηλινῆς διαμάχης εὐνοεῖ μόνο τὴ Σ. Ἐνωση.

- Παροχὴ διαθεθαίσεων ἐκ μέρους τῶν ΗΠΑ ὅτι στὴν ἀνάγκη θὰ ἐπέμβουν στρατιωτικά γιὰ τὴ διάσωση τῶν καθεστώτων τους.

Έτσι, μπορούμε νά δοῦμε ὅτι ὁ δισταγμός τοῦ προέδρου Κάρτερ ἀπέναντι στὴν

«προσφορά» τοῦ Σαντάτ δέν σημαίνει ἀρνηση τῆς ἀνάγκης γιὰ «χωροφύλακα» στὴν περιοχή. Ἀπλῶς, στοχεύοντας σὲ μιά ἀποτελεσματικότερη ἀστυνόμευση οἱ ἀμερικανοὶ προωθοῦν μιά συλλογικότερη ζώνη συμφερόντων τους, προσπαθώντας νά ἐξομαλύνουν τὶς διακριτικές ἀντιθέσεις τῶν φιλοαμερικανικῶν αραβικῶν καθεστώτων.

Ἡ Περσία ὁμως ἐδείξε ὅτι ἡ δυναμικὴ τῶν λαϊκῶν ἀπελευθερωτικῶν κινήματων ἀνατρέπει ἄρδην τὶς «σταθερές» ἰσορροπίες συμφερόντων τοῦ δυτικοῦ καπιταλισμοῦ. Οἱ φόβοι ἐξάλλου τῶν ἀμερικανικῶν καὶ τῶν ἰσραηλινῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν γιὰ τοὺς κλυδωνισμοὺς τοῦ τούρκικοῦ καθεστώτος καὶ τὴ δυσφορία τῶν στρατιωτικῶν στὴ χώρα τοῦ Ἐτσεβίτ δείχνουν ὅτι ἡ κρίση στὴν περιοχή δέν ἐντοπίζεται μόνο στὴ Μ. Ἀνατολή. Οἱ ἐξελίξεις στὸν εὐρύτερο αὐτό χώρο θὰ ἔχουν ἀμεσες συνέπειες γιὰ τὴ χώρα μας...

ΑΝΤΕΝ:
Μάχες

«Προκεχωρημένων φυλακίων»...

Ἡ Κινεζικὴ στρατιωτικὴ ἐπιχείρηση στὸ Βιετνάμ καὶ οἱ ἀντιδράσεις, ΗΠΑ καὶ Σοβιετικῆς Ἐνωσης στὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπερκαλύπτουν ἀπὸ ἀποψη δημοσιότητας μιά ἄλλη ἐξίσου δὲ μποροῦσε νὰ πεί κανένας στρατηγικῆς σπουδαιότητας γιὰ τὴν παγκόσμια ἰσορροπία στρατιωτικῆς σύγκρουσης.

Πρόκειται γιὰ τὴν εἰσβολὴ στρατευμάτων τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ὑεμένης στὴ φιλοδυτικὴ Βόρεια Ὑεμένη πού ἄρχισε ἐδῶ καὶ δέκα μέρες καὶ συνεχίζεται μὲ τὴ νικηφόρα προέλαση τῶν στρατευμάτων τῆς πρώτης, προσθέτοντας ἔτσι ἕνα ἀκόμα ἀνοικτὸ μέτωπο στοὺς λογαριασμοὺς ΗΠΑ - Σοβιετικῆς Ἐνωσης.

Ἡ γεωγραφικὴ θέση τοῦ νότιου ἄκρου τῆς χερσονήσου τῆς Ἀραβίας κοντὰ στὸ προσαρινὸ ἡ Ἡμερὸν Νέρας, γῆς Ἀφρικῆς ἀλλὰ καὶ ὁ ἔλεγχος τοῦ νότιου στόμου τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς ἐπαρκὴ κίνητρα γιὰ τοὺς ἀσκούντες παγκόσμια στρατηγική. Ἐξηγοῦνται ἔτσι οἱ ἀμερικανικὲς «παροτρύνσεις» πρὸς τὴ Σαουδικὴ Ἀραβία νά ἐγκαταλείψει τὴν «ἐσωστρέφεια» καὶ νά ἀναλάβει ἕνα πῶς ἐνεργητικὸ ρόλο στὴν περιοχή. Οἱ «ἐσωτερικὲς συγκρούσεις» τοῦ περασμένου χρόνου ἀπὸ τὴν ἄλλη στὴ Βόρεια Ὑεμένη «ξεκαθάρισαν» ὅσους εἶχαν φιλοδυτικὲς τάσεις ἢ ἤθελαν νά παίξουν τὸ ρόλο τῶν ἰσορροπιστῶν.

Καὶ αὐτὸς ὁ «συνοριακός» πόλεμος δέν εἶναι βέβαια ἀσχετος μὲ τὶς ἄλλες παρόμοιες συγκρούσεις πού σημειώνονται τὰ τελευταῖα χρόνια στοὺς «ἀρρῦθμιστους» χώρους, τὴν Ἀφρικὴ καὶ τὴν Ἀσία. Εἶναι ἀκόμα μιά ἐμπλοκὴ στὴ μάχη τῶν «προκεχωρημένων φυλακίων»!

ΓΑΛΛΙΑ:

Κρίσιμη περίοδος
γιὰ τοὺς σοσιαλιστές

Ἐνῶ σὲ ἐξ ἑβδομάδες ἀρχίζει τὸ Συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος στὴν πόλη Μέτζ, ὁ κίνδυνος γιὰ κάποιες, σημαντικὲς ὅπως λένε μερικὲς πληροφορίες, δυσχέρειες στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κόμματος πού δέν ἀποκλείεται νά ὀδηγήσουν στὴ διάσπαση δέν ἔχει περιορισθεῖ.

Στὸ Συνέδριο θὰ ἀναμετρηθοῦν οἱ τέσσερις «μειζονες» τάσεις πού συνυπάρχουν στὸ κόμμα τῶν σοσιαλιστῶν: Ἀπὸ τὴ μιά πλευρὰ ὁ Φρανσουά Μιτεράν πού θέλει νά συνεχίσει τὴν πορεία πού ἔχει ἤδη χαράξει στὸ Συνέδριο τοῦ Ἐπινέϊ (Ἰούλιος 1971) μὲ κύριους στόχους τὴ «σωστὴ ὀργάνωση τοῦ κόμματος» καὶ τὴν ἐπίτευξη τῆς «ἐνότητας τῆς Ἀριστερᾶς γύρω ἀπὸ ἕνα κοινὸ πρόγραμμα διακυβέρνησης». Τὸν ἡγέτη τοῦ κόμματος θὰ ὑποστηρίξει μᾶλλον - ἐκτός κι ἂν τὴν τελευταία στιγμὴ σημειωθοῦν ἀπρόβλεπτες ἐξελίξεις - καὶ ἡ ἀριστερὰ πτέρυγα τοῦ κόμματος, τὸ ΣΕΡΕΣ.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ βρίσκεται ὁ Μισέλ Ροκάρ, ὁ ἄνθρωπος πού μιά μεγάλη μερίδα τοῦ γαλλικοῦ τύπου θέλησε νά παρουσιάσει σάν τὸν «ὑπόγειο» πρῶτα γραμματέα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος. Ἡ γραμμὴ τοῦ Ροκάρ ἐμφανίζεται πῶς συντηρητικὴ ἀφοῦ ἀναθεωρεῖ πολλὰ σημεῖα οικονομικῆς καὶ κοινωνικῆς πολιτικῆς πού ἐπέτρεπαν ἕνα πλησίασμα τοῦ Σοσιαλιστικοῦ καὶ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

Ἀνάμεσα στὸ Μιτεράν καὶ τὸν Ροκάρ βρίσκεται ἡ γραμμὴ τοῦ Πιέρ Μωρουά πού ἔχει σάν κύριον στόχο της νά συμβιβάσει τὶς δύο αὐτὲς πλευρές.

Παραμένει ἀγνωστο ὁμως ποιά τακτικὴ θὰ ἀκολουθήσει ἡ μερίδα πού θὰ ἡττηθεῖ στὸ Συνέδριο ἀλλὰ ἡ προοπτικὴ τῆς διάσπασης τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἀπίθανη. Ἡ ἡγεσία τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος θὰ ἔχει ἀκόμα νά ἀντιμετωπίσει καὶ τὴν «ὀργή» τῶν γυναικῶν μελῶν τοῦ κόμματος πού ἀποφάσισαν νά διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τὰ «περιορισμένα δικαιώματά» τους στοὺς κόλπους τοῦ κόμματος.

Μιά πρόσθετη δυσκολία γιὰ τοὺς σοσιαλιστὲς γενικά, προοιωνίζεται ἡ ἐκδοση στὶς 12 Μαρτίου ἐνὸς καινοῦργιου πολιτικοῦ περιοδικοῦ μὲ τὸν τίτλο «Τώρα» ἀπὸ μιά ὁμάδα πού περιλαμβάνει, κομμουνιστές, σοσιαλιστὲς καὶ διάφορες ἀνεξάρτητες προσωπικότητες τῆς Ἀριστερᾶς. Στόχος τοῦ ἐντυπου αὐτοῦ θὰ εἶναι ἡ προώθηση ἐνός «ἐπικοδομητικοῦ διαλόγου» πού θὰ βοηθήσει στὴν ἐνότητα τῶν δυνάμεων τῆς Ἀριστερᾶς...

του Γιώργου Ίωάννου

Σκέπτομαι τόν πατέρα μου

Κάθομαι καμιά φορά και κάνω κάτι λογαριασμούς, πού σέ έναν άλλον, ακόμα και παρόμοιο μου, θά φαίνονταν ίσως αρκετά περιέργοι. Προσπαθώ νά βρω πόσοι από τούς γνωστούς μου – και λέγοντας γνωστούς μου, έννοω φίλους, γνώριμους, γείτονες, ακόμα και ανθρώπους πού δέν μέ ξέρουν, ένω έγώ κάπως τούς ξέρω, δηλαδή δέν τούς έχω άπλώς άκουστά – πόσοι από αυτούς δουλεύουν και πόσοι δέν δουλεύουν. Καί γιά νά προφυλάξω τόν έαυτό μου, νά μήν μεγαλοποιώ τά πράγματα, προσπαθώ νά κινούμαι πολύ μεθοδικά, μιά και τό ζήτημα τόσο μέ ένδιαφέρει. Έπειδή δέν έχω στή διάθεσή μου στατιστικές, ούτε άλλωστε έχω σ' αυτές έμπιστοσύνη, ξεετάζω τούς ανθρώπους μέσα σέ πλαίσια πού παρουσιάζουν σταθερότητα και όχι ρευστότητα πληθυσμιακή. Πιάνω πολυκατοικίες δλοκλήρες πού είτε έχω κατοικήσει σ' αυτές ή κατοικώ, είτε βρίσκονται άπέναντί μου, πολύ κοντά μου και γνωρίζω πολλά γιά τήν κατάσταση τών ένοικων τους. Τούς ξεετάζω κατά οίκογένειες, τούς ξεετάζω και κατά άτομο. Καί, τά συμπεράσματα στά όποια καταλήγω είναι πάντοτε συνταραχτικά όμοιόμορφα. Οί περισσότεροι από τούς ανθρώπους αυτούς δέν δουλεύουν, και σέ πολλές οίκογένειες συμβαίνει νά μή δουλεύει κανένας τους. Καί όμως όχι μόνο δέν ζούν χειρότερα από μās, πού δουλεύουμε, μπορώ νά πώ, συνεχώς, αλλά ζούν πολύ ή και άπειρώς καλύτερα. Καί μιλω γιά μεσοαστικές γειτονιές και μεσοαστικές ή και μικροαστικές συνάξεις, και δέν πάει ό νοός μου σέ γειτονιές πλουσίων, μέ θρυλικά πιά όνόματα, πού μέ τά καμώματά τους θά φάνε όλη τήν τάξη τους καμιά ώρα, γιατί εκεί τά φαινόμενα αυτά είναι αυτονόητα και άναλυμένα κατά τρόπο έξαιρετικά επίμονο και μονότονο από τούς διάφορους θεωρητικούς.

Κάθε πρωί λοιπόν είμαι από τούς πολύ λίγους, πού ξεκινούν τήν ίδια ώρα από τή γειτονιά γιά τή δουλειά τους, και φυσικά ξέρω πιά όλους αυτούς τούς πολύ λίγους, όπως κι αυτοί έμένα, ξέρω τό θάδισμο και τό ρυθμό τους, ξέρω πότε έχουν άργήσει και πότε μπόρεσαν νά φύγουν πέντε - δέκα λεφτά πιό νωρίς, όποτε θαδίζουν μέ τήν άνεση τών ανθρώπων πού τούς περιμένει ένα κανονικό «καλημέρα», τόσο πού κι έγώ ό άργοπάτητος τούς προσπερνώ, ώσπου νά ένωθούμε μέ τά μεγάλα ποτάμια τών εργοζομένων, πού κατεβαίνουν άπ' τήν Άκαδημίας, Πανεπιστημίου και Σταδίου, και νά πάψουμε – έγώ τουλάχιστο – νά νιώθουμε σάν κάτι τό ιδιαίτερο.

Δέν θέλω νά πώ ότι ζηλεύω αυτούς πού δέν εργάζονται, τούς λυπάμαι μάλλον, άνησυχώ γιά τήν πνευματική και σωματική ύγεια τους, πού αποκλείεται νά είναι καλή, και θά 'θελα, άν περνούσε από τό χέρι μου νά τούς έθγαζα από τή θέση τους αυτή, πού προκαλεί τόν οίκτο, αλλά και τή βαθιά αγανάκτηση. Όχι τή ζήλεια, όπως θαρρούν οί ίδιοι, στήν προσπάθειά τους όλα νά τά μικρύνουν, μά τή βαθιά αγανάκτηση. Άλλά, επίσης λυπάμαι, κλαίω μέσα μου, όταν σκέπτομαι τόν πατέρα μου και όλους τούς όμοίους του, χθεσινούς και τωρινούς – γιατί, βέβαια, ό πατέρας μου δέν άποτελούσε καμιά ιδιαίτερη περίπτωση – κλαίω γιά τή φοβερή δουλειά, τήν άπειρα σκληρή δουλειά, τήν επικίνδυνη δουλειά, τήν άκατάπαυστη, πού ήταν υποχρεωμένος νά κάνει, γιά νά τοϋ δώσουν στό τέλος ένα μισθούδάκι, πού μās έφτανε – δέν μās έφτανε ως τίς 25 τοϋ

μηνός. Τίς υπόλοιπες πέντε ή έξι μέρες – γιατί ακόμα κι άν τραβούσε 31 ό μήνας, είχε αυτό σημασία γιά μās, και ό Φλεβάρης ήταν ό πιό αγαπητός μήνας – τίς περνούσαμε μέσα σέ φοβερή στέρηση αλλά και στυγνή άξιοπρέπεια. Όλα, ακόμα και ή μετάβασή μας μέ τό τράμ κάπου, αναβάλλονταν γιά τίς πρώτες μέρες τοϋ άλλου μήνα. Καί όμως ό άνθρωπος μας δούλευε σάν τό σκλάβο, δέν είχε ώρα πηγαιμού και έρχομού, δέν ήξερε τί θά πεί κρύο ή ζέστα, χιόνι ή βροχή, καθώς ως θερμαστής δούλευε τό φτυάρι σέ κείνη τήν άνοιχτή από πίσω μεριά άτμομηχανή, πού τήν πήγαινε, μέ τά δικά του μπράτσα και μόνο, στή Φλώρινα, στή Δράμα ή στή Λάρισα. Καί ξαναλέω στή θέση του ήταν άπειροι, όχι μόνο σ' αυτή τή δουλειά, αλλά και σέ πολλές άλλες παρόμοιες. Έγώ όμως πού δέν είμαι ούτε κοινωνιολόγος ούτε θεωρητικός καμιάς κοσμοθεωρίας – και ούτε θέλω νά είμαι – μιλω από τά άπτά αυτά πού ξέρω, φωτισμένα, βέβαια, από κάποιον κρυφό φωτισμό. Ό άνθρωπος αυτός τελικά πέθανε στόν διάδρομο ενός νοσοκομείου, τή μόνη και τελευταία φορά πού χρειάστηκε νά καταφύγει εκεί. Κι αυτό δέν έγινε σέ καμιά άρχαιότητα, όπως θά νόμιζε κανένας κρύος, αλλά στίς μέρες μας. Στούς ίδιους διαδρόμους, άν όχι και δρόμους, έχουν πεθάνει και πεθαίνουν όλοι οί όμοιοί του. Δέν προσπαθώ νά κάνω τραγική τήν κατάσταση, αντίθετα νά περιστείλω τήν έκταση τής.

Τήν εποχή πού ό άνθρωπος αυτός ξεζουμιζόταν κατ' αυτόν τόν τρόπο, τό ποσοστό εκείνων πού δέν δούλευαν, μά τήν περνούσαν μπέικα, ήταν τό ίδιο άν όχι και άνώτερο από τό τωρινό. Καί τήν εποχή πού ανατέλλονταν όλη ή κίνηση τοϋ σπιτιού μας, γιατί δέν είχαμε ένα τάλιρο – γιά νά μήν πώ και λιγότερο και φανώ άπίστευτος στά μάτια τών γελοίων, πού έλπίζω νά μή διαβάσουν κι αυτό τό περιοδικό – αυτοί είχαν τήν ίδια οικονομική ευχέρεια, ή μάλλον τήν άνάλογη, τής εποχής, τίς ίδιες δυνατότητες νά κάνουν σχέδια, και προπαντός νά πραγματοποιούν, γιά τά παιδιά τους, τά όποια, άν ήταν καλοί οί γονείς, μπορούσαν κάποια στιγμή νά τά πάρουν κατ' ίδιαν και νά τούς πούν: «Τί θέλεις νά κάνω έγώ γιά σένα;» Όλο αυτή τή μαγική έρωτησης, τελευταία, όνειρεύομαι, δήθεν ότι μου τήν λέει ό πατέρας μου κι έμένα. Ποιός ξέρει τί σημαίνει αυτό, μάλλον τερματισμό κάποιας διαδικασίας, και άκούγεται τώρα έτσι μέσα μου.

Θέλω νά πώ ότι τά ίδια θά συμβαίνουν και τώρα και δέν τό ξέρουμε – δέν τό ξέρω, έννοω. Γιατί έγώ τά κατάφερα, ξεγλίστρησα σάν τή λαδρόνα. Δουλεύω, βέβαια, αλλά δέν είμαι ούτε θερμαστής, ούτε σκαφτιάς, ούτε ναυτικός, γιά νά βγάλω τόσο δύσκολα, τό ψωμί μου. Έγώ άνακατεύτηκα μ' αυτούς τούς άλλους, κάνω δουλειές πού έπινοήθηκαν γιά τούς τρυφερούς βλαστούς των, και – όσο κι άν είναι άντισυνδικαλιστικό, θά τό όμολογήσω – κάθε φορά πού πληρώνομαι τό μισθό μου μένω κατάπληκτος γιά τά χρήματα πού παίρνω μέ τόσο κόπο, γιατί μέτρο δικό μου είναι ό πατέρας μου και οί όμοιοί του, πού άν δέν έφταναν στό σημείο νά σέρνονται άπ' τήν κούραση, νάναι βουτηγμένοι στή μουντζούρα, νά σαπίζουν οί κάλτσες και νά κολλούν πάνω στά ποδάρια τους, τό μεροκάματο δέν τούς τό διναν. Λοιπόν δέν μιλω γιά τόν έαυτό μου, κι ούτε τό θάρρος πέφτει στό πώς περνά έγώ σήμερα.

Οποτε έτυχα σέ σπίτια φιλικά, από αυτά όπου κανένας τους δέν δουλεύει, καί άκούω τά μέτρα πού παίρνουν γιά τόν έαυτούλη τους, τά λεφτά πού είναι σέ θέση νά σκορπίσουν γιά νά θεραπεύσουν τήν παρονυχίδα τους, τή σημασία πού δίνουν στά ντυσίματά τους, στά φαγιά τους, τίς δίαιτές τους, στήν άκόρεστη διάθεση γιά ψυχαγωγία τους, στά άτελεύτητα δώρα τους, δέν μπορώ, όσο κι άν δέν θέλω, δέν μπορώ νά μή νιώσω μιά άσυγκράτητη άγανάκτηση μέσα μου.

Σκέπτομαι τόν πατέρα μου, τίς στρατιές τών μονιζούρηδων συντρόφων του, τίς γυναίκες, ιδίως τίς γριές, πού έρευναν μέσα στά άνήλιαγα δωμάτια πλέκοντας ή μπαλώνοντας κάλτσες, θεωρώντας μεγάλη περιουσία άκόμα καί τό πενηντάλεπτο. Σκέπτομαι όλους αυτούς τούς άκρας τιμιότητας άνθρώπους, πού άγνοούσαν τί θά πεί συκοφαντία, πλεκτάνη, θρωμιά, καί ζηλοφθονία άκόμα, καί πού γιά νά παρηγορηθούν στή ζωή έπαιρνάν κουράγιο από τούς θανάτους καί τίς άρρώστιες τών πλουσίων καί τών δυνατών. Αυτούς πού «άγανακτούσαν», όπως οί ίδιοι έλεγαν, άπ' τή δουλειά, μά πέρασαν τόσο πικρά, τόσο περιορισμένα τή ζωή τους - δέν τούς χαρίστηκε σ' αυτόν τόν κόσμο ούτε δραχμή καί τό θεώρησαν πολύ φυσικό αυτό. Τούς σκέπτομαι καί τούς ντρέπομαι. Τίποτε δέν έχουμε κάνει γι' αυτούς καί γιά τίς κακοπάθειές τους. Καί θαρρώ πώς έτσι θά μείνει τό πράγμα. Δέν ύπάρχει πιά κανείς, πού θά ήθελε νά φέρνει σέ κάποια ίσορροπία τήν κατάσταση, νά επιβάλλει, επιτέλους, κάποια ποινή, μιά μικρή σκληρή δικαιοσύνη. "Άλλωστε, σήμερα οί παρατάξεις αυτές πού επαγγέλλονται τήν κοινωνική δικαιοσύνη, καί πού έκαμναν τούς μάρτυρες αυτούς - καί τούς άλλους - νά είναι πλημμυρισμένοι όράματα, εκτός του ότι έχουν γίνει από τό φριχτό λέγε - λέγε δλότελα κατεργασμένες καί φυσικά άγνώριστες, έχουν κατά μέγα μέρος τους καταληφθεί από αυτούς άκριβώς τούς άεργους, καί φυσικά πλουσίους, καί άργόσχολους, καί φυσικά λεπταίσθητους, τούς χορτασμένους, καί φυσικά αδιάφορους, τούς θεωρητικούς καί φυσικά απόμακρους, τούς άνήλιαγους καί φυσικά νευροπαθείς, τούς νευροπαθείς καί φυσικά αδύναμους, πού κόβουν όμως μέ άπλοχεριά κι εδώ τά μεγάλα τους λόγια. Τί δουλειά μπορεί νά έχουμε έμεις μ' αυτούς τούς ανθρώπους;

Νέες έκδόσεις (Φλεβάρης)

**ΓΙΩΡΓΟΣ
ΧΕΙΜΩΝΑΣ**
Οι χτίστες

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΟΙ ΧΤΙΣΤΕΣ

ΚΕΔΡΟΣ 1979

**ΜΕΝΗΣ
ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ**
Τό κουρείο

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ
Ξένες φωνές
(μεταφράσεις)

ΚΛΕΙΤΟΣ ΚΥΡΟΥ

ΞΕΝΕΣ ΦΩΝΕΣ

ΚΕΔΡΟΣ 1979

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΕΔΡΟΣ**
Πανεπιστημίου 44 - Τηλ 3615.783

«ΞΑΦΝΙΚΗ καί άναμενόμενη ταυτόχρονα» χαρακτηρίσε ή Ιταλική έφημερίδα «Στάμπα» τήν κινεζική στρατιωτική έπιχείρηση έναντίον του Βιετνάμ. Ό χαρακτηρισμός, παρά τήν φαινομενική έσωτερική άντινομία του, έκφράζει ώστόσο μιά πραγματικότητα.

ΞΑΦΝΙΚΗ στάθηκε ή κινεζική έπιχείρηση γιά όσους, παρά τήν κλιμάκωση τής έντασης καί τών έπεισοδίων στά σινο-βιετναμικά σύνορα καί άλλες ένδειξεις, αλλά καί παρά τήν γενικώτερη «κλιμάκωση» σέ παγκόσμιο επίπεδο, του σοβιετο-κινεζικού άνταγωνισμού, δέν μπορούσαν νά δεχτούν ότι τά πράγματα θά έφθαναν σέ κανονικό πόλεμο, τουλάχιστον στο όρατό μέλλον. Διότι άλλοι μέν αντιδρούσαν ακόμα ύποσυνειδήτα στήν δυνατότητα σύρραξης σοσιαλιστικών χωρών, γιά λόγους γεωπολιτικούς, προσκολλημένοι στο όραμα τής παγκόσμιας προλεταριακής άλληλεγγύης, ένώ άλλοι δέν θεωρούσαν άπλως ότι οι συνθήκες είχαν ώριμάσει σέ σημείο ώστε νά μήν μένει άλλη διάξοδος από τήν ένσπλη άναμέτρηση γιά τήν «άνόρθωση» τής στρατηγικής καί γεωπολιτικής κατάστασης πού είχε δημιουργηθεί στά νότια τής Κίνας καί σέ θάρος τής. Ή δύναμη τής συνήθειας καί ιδίως του έθισμού σέ κατηγορίες, τρόπους καί σχήματα σκέψης καί θεώρησης είναι τεράστια. Δύσκολα δέχονται οι άνθρωποι ακόμη καί έξόφθαλμες πραγματικότητες όταν αποκλίνουν ριζικά από τά σχήματα καί τίς θεωρήσεις στά όποια έχουν συνηθίσει καί πού αποτελούν πιά μέρος του «είναι» καί του «συνειδέναι» τους.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΗ, ή ίδια αυτή κινεζική έπιχείρηση διότι, παρά τήν οποιαδήποτε έθελοτυφλία τήν όσονδήποτε ισχυρή έσωτερική αντίδραση σέ

Η καταγωγή καί τό νόημα τής σοβιετοκινεζικής σύγκρουσης

του Κώστα Καλλιγιά

άπλές, ώστόσο, πολιτικο-στρατηγικές θεωρήσεις, οι άναγκαιότητες, αλλά καί τά συγκεκριμένα καί άπλά συμπτώματα, ήταν πιά πολύ έκδηλα έδώ καί μερικές έβδομάδες - καί ιδίως μετά τήν μεταβολή στήν Καμπότζη καί τά όσα είπε ή άφησε νά έννοηθούν ο Τένγκ-Σιάο Πίνγκ, άντιπρόεδρος τής κινεζικής κυβέρνησης, ιδίως κατά τήν επίσκεψή του στις ΗΠΑ.

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΑΡΞ δέν είχε διανοηθεί καν τό ένδεχόμενο ένσπλης σύγκρουσης άνάμεσα σέ σοσιαλιστικές χώρες. Ίδου, όμως, ότι τήν στιγμή αυτή, οι πόλεμοι πού σημειώνονται στήν ύδρόγειο, διεξάγονται άνάμεσα σέ κομμουνιστικές χώρες - καί μάλιστα φτωχές - Θά ήταν άφέλεια καί έθελοτυφλία νά έπιχειρηθεί έρμηνεία του τεράστιου καί ιστορικού φαινομένου του σινοσοβιετικού άνταγωνισμού καί τών «θερμών» πολέμων, πού αποτελούν τίς πρώτες «όριακές» έκδηλώσεις του, μέ «κατηγορίες» ιδεολογικές. Γεωπολιτικά είναι τά αίτια του φαινομένου. Ό σινοσοβιετικός άνταγωνισμός είναι - καί μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο - τό μέγα γεγονός του αιώνα καί ο κύριος καί δεσπών συντελεστής τών διεθνών εξελίξεων, μετασχηματισμών καί άνακατατάξεων έδώ καί 15 χρόνια.

Η ΕΠΙΚΡΑΤΗΣΗ τής κομμουνιστικής επανάστασης στήν Κίνα ένοποίησε τόν πολυαριθμότερο λαό του κόσμου καί τόν συγκρότησε σέ κράτος μέ συνειδηση ένότητας καί επιδίωξη

ανάπτυξης καί άνάδειξης σέ πολιτικο-στρατιωτική δύναμη άνάλογη πρός τά ποσοτικά μεγέθη του. Πέρα από τήν ιδεολογική συγγένεια καί τήν σοσιαλιστική άλληλεγγύη, ο όγκος τών 9 ή 10 έκατοντάδων έκατομμυρίων κινέζων ήταν φυσικό νά νοιώθει τήν ροπή νά ξεχυλίσει πρός τήν εύφορη καί προικισμένη μέ τεράστια φυσικά πλούτη, συγχρόνως δέ άχανή καί σχεδόν άκατοίκητη Σιθηρία, ένώ ταυτόχρονα έννοιωθε σάν άπειλή στά μακρά σύνορά του, τήν παρουσία καί τό θάρος τής μιάς από τίς δύο υπερδυνάμεις του μεταπολεμικού κόσμου, πού συμβαίνει νά είναι καί τεράστια σέ έκταση. Άντίστοιχα ή Σοβ. Ένωση έννοιωθε σάν τή μεγαλύτερη άπειλή κατά τής ίδιας τής ύπόστασής της, μετά τήν γερμανική έπιδρομή του 1941, τόν όγκο του ενός δισεκατομμυρίου κινέζων - συγκροτημένων σέ κράτος άναπτυσσόμενο καί μέ «πολιτική θούληση» - σέ όλο τό μήκος τών Νότιων συνόρων τής γεμάτης θησαυρούς καί δυνατότητας Σιθηρίας.

ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ ο άνταγωνισμός έκδηλώθηκε ως «ιδεολογική» διένεξη. Άλλά ή ιδεολογία ήταν ψιμύθιο. Καί τά γεωπολιτικά αίτια τής άρχόμενης άναμέτρησης δέν άργησαν νά άναφανούν από τίς δύο πλευρές.

ΤΟΝ ΜΑΡΤΗ του 1969, σημειώθηκαν αίματηρά συνοριακά έπεισόδια μεταξύ Ρώσων καί Κινέζων στον ποταμό Ούσσοורי, μεθόριο τών δύο χωρών. Άν ληφθούν ύπόψη τά ποσοτικά μεγέθη τών δύο κολοσσών, έπρόκειτο γιά

πραγματικές μάχες με αρκετούς νεκρούς και τραυματίες και στις δύο πλευρές. Από τη στιγμή εκείνη, ο ανταγωνισμός των δύο κομμουνιστικών υπερδυνάμεων έμπαινε σε φάση «ένεργό» και εκφράζεται πιά με συγκεκριμένη αναζήτηση στρατηγικών και γεωπολιτικών έρεισμάτων και αντερεισμάτων από τη μία χώρα έναντι της άλλης. Πιστές στην κλασική στρατηγική και «δυναμική» άρχη της συμμαχίας με τον άνωτερο κατά του εγγύτερου, η Σοβ. Ένωση και η Κίνα αναζητούν συμμαχίες και «αντίθαρα» ή μία κατά της άλλης. Αυτό είναι και το «κλειδί» της αισθητής ύφεσης και μάλιστα «θετικοποίησης» στις σχέσεις Άνατολης και Δύσης – και ιδίως ΗΠΑ – ΕΣΣΔ – και των άλλων μετασηματισμών και ανακατατάξεων που σημειώθηκαν στην παγκόσμια κονίστρα κατά τις άρχές της δεκαετίας του '70.

ΜΕ ΤΗΝ ΥΦΕΣΗ, η Σ.Ε. έπεδιδωξε την διασφάλιση των νώτων της προς δυσμάς και τη σταθεροποίηση των σχέσεων των με την Δύση, γιά να έχει έλεύτερο τό κύριο δυναμικό της στην Άπω Άνατολή, όπου είδε και θλέπει τον μεγάλο και θανάσιμο – μακροπρόθεσμα – κίνδυνο.

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΛΛΗ πλευρά, τό Πεκίνο αναζητούσε αντιπερισπασμούς και αντίθαρα στη δυτική και νοτιοδυτική περίμετρο της Σ.Ε. Ιδιαίτερα επίμονη στάθηκε πάντοτε η προσπάθειά του στην κατεύθυνσή της Δυτικής Εύρώπης. Άρχηγοί και μέλη δυτικοευρωπαϊκών κυβερνήσεων που επισκέφθηκαν τό Πεκίνο κατά την τελευταία δεκαετία άκουγαν – άναυδοι ένιότε – τόν τότε πρωθυπουργό Τσου-Έν-Λάι νά τούς συνιστά νά ισχυροποιήσουν τό ΝΑΤΟ και νά ενισχύσουν και συσφίξουν την ένότητά τους, προσδίδοντας στην ένότητα αυτή και ειδικώτερη αντισοβιετική αίχμη και κατεύθυνση!

ΤΟ ΒΙΕΤΝΑΜ στάθηκε τό «μήλο της έριδος» – άφανως, αλλά πραγματικά – ανάμεσα στις δύο κομμουνιστικές υπερδυνάμεις από την εποχή άκόμα του καθεστώτος της Σαϊγκόν. Άνομολόγητα, η κάθε μία από τις υπερδυνάμεις αυτές έπεδιδωκε νά προσεταιριστεί τό Βιετνάμ, γιά την περίοδο πού θά άκολουθοϋσε την λήξη του πολέμου: η μέν Σοβιετική Ένωση, γιά νά δημιουργήσει ένα σοβαρό γεωπολιτικό και δυναμικό αντίθαρα, ένα σημαντικό έρεισμα κύκλωσης και αντιπερισπασμού στο «ύπογάστριο» της Κίνας· η τελευταία δέ, γιά νά άποφυγει άκριβώς μία τέτοια κύκλωση και νά διασφαλίσει τά νότια σύνορά της. Καί με την προοπτική αυτή (καί μόνον αυτή) βοηθοϋσαν και οι δύο τό Άνσί στον άγώνα του.

ΟΣΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣΕ ο πόλεμος, τό Άνσί απέφευγε προσεκτικά νά «κλί-

νει» προς τη μία ή την άλλη από τις δύο ανταγωνιζόμενες «προστάτιδες» του. Χρειάζεται τη βοήθεια και των δύο και, θέβαια, δέν ήταν ώρα γιά νά έμπλακεί στη μεταξύ τους διαμάχη.

ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΤΑΣΗ έτήρησε και κατά τά πρώτα δύο ή τρία χρόνια μετά τη λήξη του πολέμου. Πέρυσι όμως, τό Βιετνάμ άποφάσισε νά συμπαραταχθεί προς τη Σοβιετική Ένωση. Γιά λόγους ιστορικο-φυλετικούς – χιλιόχρονη διαμάχη χωρίζει θιετναμέζους και κινέζους – αλλά, κυρίως, στρατηγικούς και γεωπολιτικούς: τό Άνσί αισθανόταν ότι ο γειτονικός του κινεζικός κολλοσός θά είχε την, έστω άθέλητη, ροπή – την όποια θά ένίσχυε η διαμάχη του με την ΕΣΣΔ – νά μεταβάλει την ινδοκινεζική χερσόνησο σέ δική του «σφαίρα έπιρροής», όπως η ΕΣΣΔ την Άνατολική Εύρώπη και γιά τούς ίδιους λόγους. Καί, με βάση την άρχη της συμμαχίας με τον άνωτερο κατά του εγγύτερου, άποφάσισε νά συνδεθεί με τη Μόσχα.

ΟΤΑΝ ΤΟ ΠΕΚΙΝΟ ύπέγραψε την συνθήκη με την Άαπωνία – γεγονός ιστορικής σημασίας και μεγάλων συνεπειών, μακροπρόθεσμα – η «άντισταθμιστική» κίνηση της Μόσχας ήταν η ύπογραφή επίσημης συνθήκης συμμαχίας με τό Βιετνάμ, τόν περασμένο Οκτώβριο, ταυτόχρονα δέ – από κοινοϋ συμφέροντος – η έπιχείρηση γιά ηγεμονία του Βιετνάμ σέ όλη την ινδοκινεζική χερσόνησο, η όποια θά μεταβαλλόταν όλόκληρη σ' ένα, γεωγραφικά και δυναμικά, σπουδαίο σοβιετικό έρεισμα στά Νότια της Κίνας.

ΑΛΛΑ ένα οϋδέτερο Βιετνάμ ήταν τό «μέγιστο» πού μπορούσε νά άνεχθεί τό Πεκίνο στην περιοχή. Η έπισημη σύνδεση του δυναμικά ύπολογισμού Βιετνάμ με τη Μόσχα, η καθυπόταξη του Λάος από τό Άνσί και, τέλος, η βίαιη άνατροπή του κινεζόφιλου καθεστώτος της Καμπότζης με ταυτόχρονη παρουσία ισχυρών θιετναμικών δυνάμεων στο έδαφος της χώρας αυτής – η όποια οϋσιαστικά μεταβάλλεται σέ έπαρχία του Βιετνάμ – δημιουργοϋσαν στρατηγική κατάσταση έξαιρετικά δυσμενή γιά την Κίνα, την όποια άποφάσισε νά καταλύσει η Κίνα δυναμικά «έν τη γενέσει της», πριν δηλαδή σταθεροποιηθεί. Όπότε, η άνατροπή της κατάστασης αυτής θά απαιτοϋσε πολύ μεγαλύτερο τόλμημα σέ δυναμικό, προσπάθειες και κινδύνους γενικότερης έμπλοκής και σύρραξης με τη Σοβιετική Ένωση.

ΣΤΟ ΣΥΝΤΟΜΟ αυτό – κατ' ανάγκη – σημείωμα, δώσαμε μόνο τά κύρια και γενικά στοιχεία της καταγωγής και άνέλιξης του φαινομένου. Η άνάλυση της ύφης, των συναρτήσεων και των προεκτάσεών του, θά πρέπει νά άποτελέσει τό αντικείμενο έκτεταμένης μελέτης, σέ άλλο τεϋχος.

ΕΓΙΝΕ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΟ ΒΙΕΤΝΑΜ!
ΜΗΠΣ ΕΙΔΕΣ ΤΗΝ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΜΟΥ

ΨΑΞΕ ΣΤΗΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΚΟΥΣ ΕΚΕΙ "ΣΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ"
ΜΙΛΑΞ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΜΟΥ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

4'
ΑΥΤΗ ΕΛΥΣΕ
ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΟΛΥ ΧΡΗΣΗ

ΟΧΙ ΔΑ! ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΠΟΥ ΜΗΚΑ
ΣΤΟΥΣ ΛΑΜΠΑΚΗΔΕΣ ΔΕΝ ΜΟ
ΤΗΝ ΖΗΤΗΣΕ ΚΑΝΕΙΣ

ΣΡΑΙΑ!
ΑΝ ΔΕΝ ΕΧΕΙΣ
ΕΣΥ, ΘΑ ΕΧΕΙ
ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΣΟΥ

ΔΕ ΜΕ ΔΙΣΞΑΝΕ ΑΚΟΜΑ
ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΩ ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ

ΚΑΙ
ΕΚΑΝΕΣ
ΤΟΣΟ
ΚΑΙΡΟ,

ΠΕΙΘΑΡΧΟΥΣΑ..

ΚΑΥΜΕΝΕ
ΘΑΝΑΣΗ!
ΠΑΝΤΑ Ξ'
ΛΕΠΤΑ ΜΙΛΟΥΣΕΣ
ΣΤΙΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΕΣ

ΚΑΡΑΤΖ

του Γιάννη Καλαϊτζή

ΚΙΝΗΣΗ ΒΟΛΒΗΣ

τό φάντασμα τῆς λίμνης καί ποιούς ἀπειλεῖ...

Ἡγετικά στελέχη
τῆς «Κίνησης
τῆς Βόλβης»
σέ μιά «ὁμαδική
συνέντευξη» στό ANTI
μιλᾶνε γιά:

- Τήν «ὀριοθέτησή» τους ἀπέναντι στήν Ν.Δ. καί τήν «ἰδεολογική της ἀσυνέπεια»...
- Τίς «ἔσωκομματικές ἐκλογές» στή Ν.Δ. καί τό «παλαιοκομματικό κατεστημένο της»...
- Τήν ὁργανωτική δομή τῆς Κίνησης καί τίς προοπτικές της.

Ἀφίσα τῆς Βόλβης πού κυκλοφόρησε
τόν Ἰούνιο τοῦ '78 στή Θεσσαλονίκη.

Τοῦ ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Ὄταν γιά πρώτη φορά (Ἰούνιος '76) ἔκανε τήν ἐμφάνισή της ἡ «Κίνηση τῆς Βόλβης» – μιά αὐτόνομη πολιτική ομάδα μέσα στούς κόλπους τοῦ κυβερνητικοῦ κόμματος τῆς δεξιᾶς – οἱ ἀρμόδιοι φύλακες τῆς ἐνότητος τῆς Ν.Δ. ἔσπευσαν νά χαρακτηρίσουν σάν «κωμικές τίς σχετικές πληροφορίες...».

Ὁ χρόνος ὅμως πού κύλησε ἀπό τότε ὄχι μόνο δέν ἐπιβεβαίωσε αὐτές τίς ἐκτιμήσεις ἢ ἐπιθυμίες τοῦ «παλαιοκομματικοῦ κατεστημένου» – ὅπως ἀποκαλοῦν τά στελέχη τῆς «Βόλβης» τούς «διευθύνοντες» τῆ Ν.Δ. – ἀλλά ἀντίθετα κατέγραψε μιά ἐντονη κατά καιροῦς διελκυστίνδα ἀνάμεσα στούς «ἄγνωστους νεαροῦς ἀνανεωτές» τῆς «Βόλβης» καί τούς ἐπώνυμους στυλοβάτες τῆς μεταπολιτευτικῆς δεξιᾶς. Τό αἶτημα γιά «περισσότερη δημοκρατία στό κόμμα» γιά «δημοκρατική ὁργάνωση καί ἐπαναπροσανατολισμό τῶν πολιτικῶν στόχων» πού προβάλλει ἡ «κίνηση τῆς Βόλβης» ἀποτελεῖ ἤδη μιά καινοφάνεια γιά ἓνα χώρο πού στηρίχτηκε πάντα στή μοναδικότητα τῶν προσώπων καί στά τελευταῖα χρόνια στόν «μεουτανισμό» τοῦ κ. Καραμανλῆ.

Ἀπό τήν ἄλλη ὅμως εἶναι γεγονός πώς ἡ «Κίνηση τῆς Βόλβης» ὄρηκε καί βρῖσκει κάποια ἀνταπόκριση στή «Βάση» τῆς Ν.Δ. Ἐνδεικτικό τῆς Πορείας της ἀλλά καί τῶν ἀντιδράσεων τοῦ «παλαιοκομματικοῦ κατεστημένου» ὑπῆρξε τό πρόσφατο Συνέδριο τῆς «κίνησης» στή Λάρισα, τό ὁποῖο σημείωσε «ἐξαιρετική ὁργανωτική ἐπιτυχία» (700 μέλη τῆς Ν.Δ. πήραν μέρος ἢ παρακολούθησαν τίς ἐργασίες του). Ἡ θέση «ἐκτός κόμματος» ὅλων τῶν «Βολβῶν» ἀπό τόν κ. Παπακωνσταντίνου μαρτυρεῖ τίς ἀνησυχίες τῆς κυβέρνησης...

Τό ἐρώτημα εἶναι: ποιές οἱ προοπτικές αὐτοῦ τοῦ «παράδοξου φαινομένου» στούς κόλπους τῆς Ν.Δ., τί μποροῦν δηλαδή νά περιμένουν αὐτοί οἱ «ἀνανεωτές» πού δέν θέλουν νά πιστέψουν ὅτι ὁ καιρός τῶν γνήσιων ἰδανικῶν τῆς ἀστικής ἐπανάστασης ἔχει ὀριστικά παρῆλθει;

Στή συνέντευξη πού ἀκολουθεῖ ἡγετικά στελέχη τῆς «Κίνησης τῆς Βόλβης» μιλοῦν στό ANTI καί καθορίζουν τό πολιτικό τους στίγμα:

Τό Α' συνέδριο της Βόλβης στη Λάρισα στις 28.1.79.

«ΕΡΥΘΡΟΙ ΦΡΟΥΡΟΙ» ΕΙΣ ΤΗΝ Ε.Ρ.Ε.;

Ἡ τῶς Διοίκησης τῆς ΕΡΕΝ, τὴν παραίτησιν τῆς ὁποίας ὀρθῶς ἔκαμιν ἀπὸ προχθὲς δεκτὴν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ κόμματος κ. Π. Κανέλλοπουλος, προέβη χθὲς εἰς τὴν ἔκδοσιν νέας — τρίτης — ἀνακοινώσεως. Διὰ τῆς ἀνακοινώσεως αὐτῆς, οἱ ἀπαραικυνθέντες, ἐπανερχόνται εἰς τὸ ἀπαράδεκτον περιεχόμενον τῆς πρώτης τῶν ἀνακοινώσεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ΕΜΜΕΝΟΥΝ «ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους»! Πέραν ὅμως τούτου, καὶ ἡ Διοίκησης τῆς ΕΡΕΝ Βορείου Ἑλλάδος, καθὼς καὶ τῆς ΕΡΕΝ Πειραιῶς καὶ Νήσων, παρασυρθεῖσαι καὶ αὐταὶ ἐναφανίσθησαν χθὲς μετ' ἰδικῆς τῶν ἀνακοινώσεως, εἰς τὰς ὁποίας περιλαμβάνονται ἐκφράσεις διὰ στελέχη τοῦ κόμματος καὶ ἐφημερίδας τῆς παρατάξεως, περισσότερο ἀκόμη ἀπρεπεῖς ἀπὸ ἐκείνας τῆς ΕΡΕΝ Ἀθηνῶν! Δὲν θέλομεν νὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς ἐκφράσεις αὐτάς, δι' αὐτὸ δὲ καὶ ἀπεφύγαμεν νὰ δημοσιεύσωμεν τὴν ἀπαράδεκτον διὰ τὴν ΕΡΕ καὶ τὴν ἡγεσίαν τῆς ἀνακοινώσεως. Καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἀπαντήσωμεν ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς εὐαρίθμους νέους τῶν διοικήσεων, οἱ ὁποῖοι παρασύρθησαν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ὑβριστικῶν ἀνακοινώσεων. Γνωρίζουν ὅτι αἱ ἀνακοινώσεις τοὺς ἐπεβλήθησαν, καὶ γνωρίζουν ὅτι τὸ γνωρίζομεν, καὶ ἡμεῖς, καὶ ὁλόκληρον τὸ κόμμα. Γνωρίζομεν ἀκόμη καὶ ποῖοι εἶναι οἱ ὑπεύθυνοι διὰ τούτου: οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐμφανίζονται ὡς ἐπιδρομούντες — νὰ προσφέρουν ὅθεν ἀπαιτοῦνται — εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ΕΡΕ. Ἀπεφύγαμεν διὰ τούτο ΠΡὸς τὸν κ. Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΝ, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὁποίου, ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἐξεδόθη ἡ πρώτη — καὶ ἀσφαλὲς καὶ ἡ χυδαία — ἀνακοίνωσις. Ἀπαυλινόμεθα πρὸς αὐτὸν, διότι ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΥΤΟΥ στρέφονται ἐν τελευταία ἀναλύσει αὐτὴν τὴν στιγμὴν αἱ ἐκδηλώσεις τῶν εὐαρίθμων νέων ποὺ ἀπαρτίζουν τὰς Διοικήσεις. Καὶ ἀπρέπονται ἐναντίον του, διότι ἀποτελοῦν καθαρῶς ἀναρχικὰς ἐκδηλώσεις μέσα εἰς τὸ κόμμα, ἐκδηλώσεις ποὺ ἐνθυμίζουν τὴν δραστηριότητα τῶν νεαρῶν «ἐρυθρῶν φρουρῶν» τοῦ Λίν Πιάο! Διότι, πῶς ἄλλως νὰ χαρακτηρίσωμεν τὰς ἐ-

● «Ἡ βάση τῆς Ν.Δ. ἔχει ἀρχίσει τὴν ἠθικὴ ἐπανάστασιν ποὺ χρειάζεται, ἔχει ἀρχίσει δηλαδὴ νὰ συνειδητοποιεῖ ὅτι τὸ κόμμα ἀνήκει σ' αὐτὴν καὶ ὄχι στὸ κομματικὸ κατεστημένον, τοὺς βουλευτὲς καὶ τοὺς κατόχους τῶν θέσεων τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ»...

● «Ἡ Ν.Δ. εἶναι γιὰ μᾶς ἰδεολογικὰ ἀσυνεπὴς γιατί ἀπὸ τὴ μιά μεριά λέει ὅτι τὰ μονοπώλια καὶ ἡ οἰκονομικὴ ὀλιγαρχία νοθεύουν τὸ οἰκονομικὸ σύστημα καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τ' ἀφήνει νὰ δροῦν ἀσύδοτα μέσα στὸ κομματικὸ τῆς χώρου».

● Εἶναι — ἀκόμα — ἰδεολογικὴ ἀσυνέπεια ν' ἀποκρούει κανεὶς ὅποιαδήποτε ἄμεση ἢ ἔμμεση ἐπιρροὴ τοῦ κεφαλαίου καὶ ξέρουμε πόσα χρειάζεται ἓνας ὑποψήφιος γιὰ νὰ ὀγεῖ βουλευτὴς καὶ ποιοὶ τοῦ τὰ δίνουν».

● «Οἱ προοπτικὲς μας δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ στάση τοῦ κόμματος τῆς Ν.Δ. σὲ μιά δεδομένη χρονικὴ στιγμὴ ἀλλὰ ἀπὸ τὴ στάση τῆς τῆ θέσης τῆς καὶ τὴν μελλοντικὴ πορεία τῆς στὸν Πολιτικὸ βίον. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ ἀπόφασις τοῦ δεδομένου κομματικοῦ μηχανισμοῦ ὁ ὁποῖος δὲν ἐκφράζει τίποτε».

● «Ἡ Κίνηση παρακολουθεῖ τὴν ἰδρυση τοῦ νέου κόμματος. Αὐτὸ ὅμως δὲν μπορεῖ μέ κανένα τρόπο νὰ μεταφραστεῖ σάν ὑπαρξὴ «στενῶν σχέσεων» μέ τὸ ὑπὸ ἰδρυση κόμμα τοῦ κ. Περμαζόγλου»...

Ὁλόκληρη ἡ συνέντευξις εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

ΑΠΟ ΤΟΥΣ «ΕΡΥΘΡΟΥΣ ΦΡΟΥΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΡΕ» ΣΤΗΝ «ΚΙΝΗΣΗ ΤΗΣ ΒΟΛΒΗΣ»

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ πληροφορίες πού είδαν τό φώς της δημοσιότητας και άφορούσαν τήν «Κίνηση της Βόλβης» τήν ήθελαν σάν «διασπαστική ομάδα στους κόπλους της Ν. Δ.» Μιά συγκέντρωση στελεχών και μελών της Ν. Δ., τό 'Ιούνιο τοῦ 1976 σ' ένα κτίριο τών λουτρών της λίμνης της Βόλβης, έδωσε τήν εὐκαιρία στόν αντιπολιτευόμενο τύπο νά προβάλλει συχνά τούς «διαφωνούντες μέ τό κομματικό κατεστημένο της Ν.Δ.» και στόν συμπολιτευόμενο νά προσπαθεῖ νά μειώσει τήν πολιτική σημασία της ὑπαρξης και λειτουργίας μέσα στό κυβερνητικό κόμμα μιάς αὐτοτελοῦς πολιτικής ομάδας.

ΣΤΟ τελευταίο αὐτό χαρακτηριστικό φαίνεται νά συγκεντρώνεται και ἡ ιδιομορφία της «Κίνησης της Βόλβης». Δέν αποτελεί βέβαια φράζια ἀφού δρᾷ ἀνοικτά, βγάξει δικές της ἀνακοινώσεις και ὁργανώνει συνέδρια. Μιά ἀπάντηση στό ἐρώτημα της ιδιομορφίας αὐτῆς ὁργανώνει συνέδρια. Μιά ἀπάντηση στό ἐρώτημα της ιδιομορφίας αὐτῆς ἴσως ν' ἀποτελεῖ τό γεγονός ὅτι οἱ δυνατότητες διαλόγου μέσα στό κόμμα της Ν.Δ. εἶναι μηδαμινές. Γιατί ἡ τακτική της ἡγεσίας της Ν.Δ. ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς «οὐτοπιστές» δέν διαφέρει και πολύ ἀπό κείνην πού ἐφάρμοζε ἀπέναντι στοὺς χουντικούς. Θέλει δηλαδή νά «κόψει τά κεφάλια» 30-40 ἡγετικῶν στελεχῶν της Κίνησης και νά ἀφομοιώσει τό «άνωνυμο πλῆθος» Ὑπῆρξε πάντως και κάποια φάση στήν διάρκεια της ὁποίας οἱ ἡγετι-

κοί κύκλοι της Ν.Δ. τήν ἔδλεπαν μέ κάποια ἀνοχή. Κι αὐτό σάν ἀπόρροια τοῦ συλλογισμοῦ πῶς «συγκρατεῖ τούς δυσ-αρεστημένους»... Ἡ πρόσφατη ὅμως «συλλήβδην διαγραφή» ὅσων μετέχουν στήν Κίνηση ἀπό τόν κ. Τσαλδάρη μαρτυρεῖ πῶς ἡ κυβέρνηση και τό «κομματικό κατεστημένο» της Ν.Δ. ἄρχισε νά ἀνησυχεῖ...

Ἡ «ΚΙΝΗΣΗ της Βόλβης» ἔχει πολύ πιά μεγάλη ἱστορία ἀπ' ὅτι τό ὄνομά της. Ξεκίνησε προδικτατορικά σάν συσπείρωση στελεχῶν της ΕΡΕΝ πού γιά πρώτη φορά ἔθεσε προβλήματα δημοκρατικῆς λειτουργίας τοῦ κόμματος και συνεχίστηκε σάν χαλαρή διασύνδεση τήν ἐποχή της Χούντας γιά νά ἐξελιχθεῖ τόν τελευταίο καιρό σέ μόνιμο πονοκέφαλο γιά τήν ἡγεσία της «Νέας Δημοκρατίας».

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ τυχαίό τό γεγονός ὅτι τά ἐσωκομματικά προβλήματα στήν προδικτατορική ΕΡΕ ἄρχισαν νά ἐμφανίζονται ἀπό τήν ἐποχή πού τό κόμμα αὐτό βρέθηκε στήν ἀντιπολίτευση. Τότε ἄρχισε νά διαμορφώνεται μιά τάση γιά «περισσότερη δημοκρατία» στήν κομματική ὁργάνωση, ἐκφραστῆς της ὁποίας ἦταν μιά μερίδα στελεχῶν της νεολαίας πού τελικά ἤρθε σέ κάποιας μορφῆς ἀντιπαράθεση μέ τόν κομματικό μηχανισμό.

Ἡ ΠΡΩΤΗ δημόσια ἐμφάνιση αὐτῆς της «σύγκρουσης» ἔγινε στίς 2 Νοεμβρίου 1966 και συνοδεύτηκε ἀπό «περιστάσεις» πού ἔχουν και σήμερα ἀμεση ἀναφορά: Ὁ τότε βουλευτής της ΕΡΕ και τώρα ὑφυπουργός Προεδρίας κ. Τσαλδάρης μέ δηλώσεις του κατήγγειλε τήν τότε ἡγεσία της ΕΡΕ (Κανελλόπουλος) σάν ἀδρανῆ και ἀνίκανη και ζητοῦσε τήν ἐπάνοδο τοῦ Καραμανλῆ σάν τή μόνη λύση «γιά νά σωθεῖ ἡ ΕΡΕ». Ἄν και ἡ δήλωση ἐκείνη ἐρμηνεύθηκε σάν προσπάθεια ψηφοθηρίας τοῦ κ. Τσαλδάρη, γιά τούς νεολαϊσμούς της ΕΡΕ ἦταν μιά ἀπόδειξη της ἀουδοσίας πού ἐπικρατοῦσε μέσα στό κόμμα και γι' αὐτό ἀντέδρασαν ἄμεσα: Μέ δημόσια ἀνακοίνωσή της ἡ ἡγεσία της ΕΡΕΝ τόνιζε ὅτι «τό θέμα της ἐπανάδου ἢ μή τοῦ ἱδρυτοῦ της ΕΡΕ κατέστη εὐτελές λαϊκόν μυθιστόρημα και ἀντικείμενον ἐκμεταλλεύσεως ὑπό ἀθηναϊκῶν θιάσων» ὑπογραμμίζοντας ταυτόχρονα ὅτι τό πρόβλημα γιά τήν ΕΡΕ ἦταν ἡ ὁργάνωση τοῦ κόμματος και ἡ συσπείρωσή του. Τήν ἀνακοίνωση αὐτή ὑπέγραφε και ὁ σημερινός ὑφυπουργός Παιδείας κ. Χάρης Καρατζᾶς, τότε Γενικός Γραμματέας της ΕΡΕΝ.

Οἱ ἀντιδράσεις σ' αὐτή τήν «πρόκληση» ὑπῆρξαν ἀλυσιδωτές: Ὅλα σχεδόν τά ὅργανα της ΕΡΕΝ «παραιτήθηκαν» μέ πιά χαρακτηριστική περιτύπωση ἐκείνη της ΕΡΕΝ Θεσσαλονίκης πού εἶχε θέσει μέ πιά σαφή τρόπο τήν πολιτική διαφωνία της μιλώντας γιά «καιροσκόπους ὑπονομευτές της πολιτικῆς ζωῆς», γιά «μεσαιωνική κάστα της ἀουδοῦς οἰκονομικῆς ὀλιγαρχίας» και γιά τήν

ἀνάγκη «κομματικῆς ἐξυγίανσης» και «καταπολέμησης» «κάθε παρακρατικῆς και παρακομματικῆς ὁργανώσεως». Τό τελευταίο αὐτό εἶχε σαφῶς σάν στόχο τό πατρονάρισμα της ΕΚΟΦ ἀπό τόν Πιπινέλη (ὁ γνωστός ΕΚΟΦΙΤΗΣ Λάκης Ἰωαννίδης εἶχε ὁργανώσει συγκέντρωση και ὁμιλία στή Θεσσαλονίκη).

Ἡ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑ πτέρυγα της ΕΡΕ δέν ἔμεινε βέβαια ἀδρανῆς. «Ἐρυθροί φρουροί εἰς τήν ΕΡΕ;» ἦταν ὁ τίτλος πρωτοσέλιδου ἀρθροῦ της «Ἀκρόπολης» πού ὑποδήλωνε ἀνάγλυφα τό μέγεθος της διάστασης ἀνάμεσα στίς δύο πτέρυγες, μιάς διάστασης πού συντηρήθηκε μέ κατά καιρούς ἐκλάμψεις και ὑφέσεις — μέ κεντρικό σημεῖο ἀντιπαράθεσης τίς δημοκρατικές διαδικασίες και τή δημοκρατική λειτουργία της ΕΡΕ και μεταδικτατορικά της «Νέας Δημοκρατίας». Ἀνάλογη στάση τήρησε και ἡ «Βραδυνή».

ΤΟ ΡΗΓΜΑ διευρύνθηκε ἀκόμα περισσότερο στή διάρκεια της χούντας. Ἀρκετά στελέχη της ΕΡΕΝ τοποθετήθηκαν σέ καίριες κυβερνητικές θέσεις και ἐπικρότησαν σέ κάθε περίπτωση τά πολιτικά της «ἀνοίγματα» της δικτατορίας. Ἀντίθετα ὁ ἀρχικός πυρήνας της ΕΡΕΝ, τά λεγόμενα «προοδευτικά» στελέχη ἀντέδρασαν τονίζοντας ὅτι «ἡ ΕΡΕΝ καθ' ὅλο τό διαρρέυσαν διάστημα διετήρησεν ἀνόθευτον τήν ἰδεολογικήν της συνέπειαν, ὑπηρετήσε τās δημοκρατικὰς της ἀρχὰς πέραν πάσης ἰδιοτελείας και ὑπολογισμοῦ και συνεμερίσθη κατά τρόπον ἄμεσον τήν ἀνάγκην της ἐνιαίας συμπαράταξεως ὅλων τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων της χώρας» ἐναντίον της χούντας.

ΜΕΤΑ τήν πτώση της δικτατορίας ὁ πυρήνας αὐτός ὁργάνωσε τή Συντονιστική Ἐπιτροπή Ἀντιδικτατορικῶν Στελεχῶν της ΕΡΕΝ πού ἐξέδωσε ἕνα «προσχέδιο θέσεων» γιά τήν ὁργάνωση τοῦ χώρου τους μέ τήν ἐξῆς βασική ἀντίληψη:

● «Καταγγέλλομεν πάντας ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐνώ ὑπηρετήσαν δουλικῶς τήν δικτατορίαν, προσπαθοῦν τώρα νά διασωθοῦν προβάλλοντας τό ὄνομα τοῦ κ. Καραμανλῆ. Αὐτούς τούς παραδίδομεν εἰς τήν γενικήν περιφρόνησιν και ζητοῦμε τήν πολιτική καταδίκη των και τήν πλήρη ἀπομόνωσιν των ἀπὸ ὅλας τās πολιτικὰς δυνάμεις τοῦ τόπου».

Ταυτόχρονα δημοσίευσαν στίς ἐφημερίδες «ἀνοικτὴ ἐπιστολή» πρὸς τόν κ. Καραμανλῆ μέ τήν ὁποία μεταξύ ἄλλων δηλοῦσαν:

● «τὴν πάταξιν τῶν παντός εἶδους ἐρεπῶν πού σὺρθηκαν σάν κόλακες και δροκόλακες τοῦ λαοῦ, λιθανίζοντες τούς τότε ἄφρονες κρατοῦντες και πού ἐνδεχομένως και σήμερα ἢ και ἄλλοι θὰ ἐμφανισθοῦν και πάλι λιθανίζοντας και ὑμᾶς...»

Ἡ ΚΑΠΟΙΑ ἀπήχηση πού βρέθηκαν

κάτω από τό μεταδικτατορικό κλίμα οί θέσεις τους στό χώρο τής «Νέας Δημοκρατίας» καί ιδιαίτερα στή νεολαία σπρώχνει τά «προοδευτικά» αὐτά στελέχη νά ἐνταχθοῦν στούς κομματικούς μηχανισμούς. Ἐπὶ κεφαλῇ τής νεολαίας τής Ν.Δ. ἀναλαμβάνει ὁ Ἀγγελος Μοσχονάς, ἀπό τὰ ἡγετικά στελέχη σήμερα τής «Κίνησης τής Βόλθης» καί ὑπεύθυνος τής ΟΝΝΕΔ στή Βόρειο Ἑλλάδα οἱ Κ. Φούτζιλας καί Γ. Σούβλας, καί οἱ δυό ἰδρυτικά στελέχη τής «Βόλθης».

Οἱ πολιτικές πρωτοβουλίες καί τὰ πολιτικά κείμενα πού ἐκδίδονται ἀπό τήν ΟΝΝΕΔ αὐτή τήν ἐποχή ὅπως ἐπίσης καί ἡ συγκεκριμένη πρακτική στό χώρο τής νεολαίας διαφέρουν σαφῶς ἀπό τὰ ἀντίστοιχα σημερινά.

Δύο χαρακτηριστικά δείγματα:

● «Ἡ 7χρονη φασιστική δικτατορία, ἡ ἱμπεριαλιστική ἐπίθεση ἐνάντια στήν Κύπρο καί ἡ τελευταία ἀποπειρά πρᾶξις κοπῆματος, δείχνουν ὅτι τό πρόβλημα τής ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας δέν εἶναι δυνατόν νά λυθεῖ μέσα στά ἀμερικανο-νατοϊκά πλαίσια. Παρά τὰ θετικά δῆματα τής Κυβερνήσεως πρωταρχικά αἰτήματα ὅλου τοῦ λαοῦ εἶναι:

– Ἐξω οἱ Ἀμερικανοί ἀπό τήν Ἑλλάδα.

– Ἐξω γιά πάντα ἀπό τό ΝΑΤΟ.

– Ἐξίλωμα ὅλων τῶν ἀμερικανονατοϊκῶν δάσεων ἀπό τήν Ἑλλάδα.

– Παραπέρα ἀναζήτηση ἐρεισμάτων στίς ἀδέσμευτες καί σοσιαλιστικές χώρες».

(Ἀπό τήν κοινή ἀνακοίνωση ΕΔΗΝ – ΕΣΟΝ – ΚΝΕ – ΟΝΝΕΔ – ΠΑΣΟΚ – ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ στίς 19 Ἀπριλίου 1975)

● «Ἡ νεολαία τής «Ν. Δημοκρατίας» καταδικάζει τίς κυβερνήσεις τῶν ΗΠΑ καί τής Μ. Βρετανίας γιά τήν ὑποκίνηση καί ὑπόθαλψη τῶν ἐγκληματικῶν σχεδίων τής Ἀγκυρας, ὅπως ἐπίσης καταδικάζει τό ΝΑΤΟ πού ἀπό δῆθεν προστάτης ἔγινε ἔμμεσα καί ἄμεσα δυνάστης καί κατακτητής».

(Ἀπό τήν ὁμιλία ἐκπροσώπου τής ΟΝΝΕΔ σέ συλλαλητήριο στή Θεσσαλονίκη στίς 15 Ἰουλίου 1975).

Οἱ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ αὐτές ἀνησύχσαν ιδιαίτερα, ὅπως ἦταν φυσικό, τὰ παραδοσιακά στελέχη (Γ. Ράλλη καί Ἀχ. Καραμανλή. Κατά κύριο λόγο αὐτή τήν περίοδο) πού «παραίτησαν» τὰ κυριώτερα στελέχη τής ΟΝΝΕΔ καί τὰ ἀντικατέστησαν μέ ἀλλεπάλληλους διορισμούς «ἡμετέρων» μεταξύ τῶν ὁποίων καί τοῦ υἱοῦ Παπαληγούρα στή θέση τοῦ προέδρου τής ΟΝΝΕΔ.

Οἱ «ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΕΙΣ» νεαρῶν ἀναγεωτῶν συνεχίστηκαν μέ ἀποτέλεσμα τή δημιουργία ἀπό μέρους τους μιᾶς ἀμυντικῆς συσπείρωσης πού προσέλαβε τελικά τή μορφή τής «Κίνησης». Ἀπό τήν ἄλλη βέβαια ἡ κυβερνητική νεολαία

«ἀποδυναμώθηκε» – σέ κάποιες φάσεις ἔφθασε στά πρόθυρα τής διάλυσης – πρᾶγμα πού φάνηκε καθαρά ἀπό τήν φθίνουσα πορεία τής ΟΝΝΕΔ, στό φοιτητικό χώρο.

ΓΙΑ ἓνα – ἐνάμισυ χρόνο ὅσοι ζητοῦσαν δημοκρατικές διαδικασίες καί ἀναπροσανατολισμό τῶν πολιτικῶν στόχων εἶχαν τήν ἴδια τύχη ὅπως π.χ. οἱ Γ. Βλάχος, Σ. Λάζαρης, Π. Δεμέστιχας, Λευτ. Ζαγορίτης, Π. Ζηννάς κ.ἄ. Ἐνδεικτικό τῆς κατάστασης πού ἐπικράτησε ἐκείνη τήν περίοδο, ἦταν καί ἡ ἀνεξάρτητη κάθοδος στίς φοιτητικές ἐκλογές τοῦ 1975 - 76 τῆς ΔΗΦΙΚ, μιᾶς παρατάξεως πού ξεπήδησε μέσα ἀπ' τήν ΟΝΝΕΔ.

ΤΟΝ Ἰούνιο τοῦ 1976 πολλὰ μικρομεσαία στελέχη τής Ν.Δ. – καί ἀνάμεσά τους φυσικά οἱ ἀπομακρυνθέντες ἀπό τή νεολαία – πραγματοποιοῦν τήν πρώτη τους δημόσια συγκέντρωση σ' ἓνα κτίριο κοντά στή λίμνη τῆς Βόλθης στήν ὁποία πῆραν μέρος 27 - 30 ἀντιπρόσωποι. Ἡ Ν.Δ. χαρακτηρίσε ἀμέσως τήν «Κίνηση τῆς Βόλθης» – ἓνα ὄνομα πού καί τὰ ἴδια τὰ μέλη της φαίνεται ὅτι ἀποδέχονται – σάν «στερούμενη σοβαρότητος» καί «ἀνταρσία».

ΤΟ ΠΡΟΣΥΝΕΔΡΙΟ τῆς Ν.Δ. στή Χαλκιδική, τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1977, ἦταν μιᾶ καλή εὐκαιρία γιά τούς «ἀντάρτες» νά δώσουν μιάν ἀπάντηση στό κομματικό κατεστημένο, πρᾶγμα πού ἔκαναν: Ἐνα «ἀντισυνέδριο» μέ τή συμμετοχή 350 ἀντιπροσώπων ἀπό 35 περιοχές τῆς χώρας ἦταν ἔτοιμο νά συνέλθει σέ διπλάνο ξενοδοχεῖο ἀλλά ματαιώθηκε τήν τελευταία στιγμή γιατί κρίθηκε ὅτι μιᾶ ρῆξη ἐκείνη τή στιγμή δέν συνέφερε τήν «Κίνηση».

ΤΟΝ Ἰούνιο τοῦ 1977 κυκλοφορεῖ στή Θεσσαλονίκη μιᾶ ἀφίσσα τῆς «Βόλθης» πού δημιουργεῖ πρὸς στιγμή ἀμηχανία στούς ἐπικεφαλῆς τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ στήν Ἀθήνα. Τελικά «ἐκπρόσωπος τῆς Ν.Δ.» χαρακτηρίζει σάν κωμικές τίς πληροφορίες γιά διάσταση καί τονίζει ὅτι:

● «Οἱ δῆθεν δυσανεκτοί τῆς τῆς ἄνωθεν τῶν ἀνωνύμων τῶν καί τό γεγονός αὐτό ἀποδεικνύει ὅτι τὰ περί σχετικῆς κινήσεως δέν ἔχουν ὅποιαδήποτε πολιτική ἢ κομματική ὑπόσταση»...

Ἡ ΜΕΤΩΠΙΚΗ ἀντιπαράθεση μέ τό «κομματικό κατεστημένο» ἀρχίζει μέ τή σύσκεψη στό ξενοδοχεῖο «Ἡλέκτρα» τῆς Θεσσαλονίκης (5.3.78). Ὅλοι οἱ «διαφωνοῦντες» τῆς Ν.Δ. ἀπ' ὅλη τήν Ἑλλάδα ἐντάσσονται στήν ὁργανωμένη προσπάθεια τῆς Κίνησης τῆς Βόλθης. Ἡ σύσκεψη πού λειτουργοῦσε καί σάν ἀντίποδα στήν συσπείρωση τοῦ «Χίλτον» πού στελέχη τῆς «Βόλθης» ἐρμηνεύουν σάν προσπάθεια ὥσμωσης χουντικῶν μέ τήν ὁμάδα Ἐδερτ - Καρατζά - Βουδούρη. Οἱ τελευταῖοι αὐτοί ἀπό «πάλα» ποτέ προοδευτικά στελέχη τῆς ΕΡΕΝ μετεξελίχθηκαν σέ ἀντάξιους συνεχιστές τοῦ κομματικοῦ κατεστημένου». Ἡ σύ-

σκεψη στό «Ἡλέκτρα» σημείωσε μεγάλη ὁργανωτική ἐπιτυχία – 280 κομματικά στελέχη ἀπό 32 νομούς – καί κατέληξε στήν σαφή ὁριοθέτηση τῆς «Κίνησης τῆς Βόλθης» ἀπὸ τή Ν.Δ. καί κατάγγειλε τή «φοβερή οἰκογενειοκρατία» πού ἐπικρατεῖ στό χώρο αὐτό. Ἐνδεικτικό τοῦ κλυδωνισμοῦ πού προκαλεσε ἡ σύσκεψη στό «Ἡλέκτρα» ἦταν τό ἀστραπιαῖο ταξίδι τοῦ Γεν. Διευθυντῆ τῆς Ν.Δ. κ. Μισαηλίδη στή Θεσσαλονίκη μέ ἀποστολή «πυροσβέστη», ἐνῶ ὁ ἴδιος ἔλεγε ὅτι «πάει γιά κάποιο χορό»...

Ἡ ΣΥΣΚΕΨΗ αὐτή φαίνεται νά ξεκαθαρίζει σέ κάποιο βαθμό τίς μέχρι τότε «θολές ἐντυπώσεις» γύρω ἀπό τήν «Κίνηση τῆς Βόλθης» ἐνῶ οἱ ἐφημερίδες μιλοῦν καί γιά «προοδευτικές τάσεις...» Ὁ κυβερνητικός ἐκπρόσωπος ἐπιμένει πῶς πρόκειται γιά «κωμική κατάσταση...» καί ὅτι οἱ συγκεντρωθέντες δέν εἶναι κἂν, μέλη τοῦ Κόμματος. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς «Βόλθης» μέ μιᾶ «σκληρή» ἀνακρίβωση ἀπάντησαν πῶς «ὁ Λαός καί ὁ ἀρχηγός θά κρίνουν ἂν ἡ ὑπόθεση εἶναι σοβαρά» καί πῶς ἦταν πρόθυμοι νά τοῦ δώσουν κατάλογο μέ ὅλα τὰ στελέχη τῶν νομαρχιακῶν ἐπιτροπῶν καί στελεχῶν πού διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στό κόμμα καί ἀποχώρησαν καί πού συμμετείχαν στήν σύσκεψη. Τέτοιου εἶδους ἀνακοινώσεις, κατέληγε ἡ ἀπάντηση τῆς «Βόλθης», καθιστοῦν ἀγεφύρωτο τό χάσμα δάσεως καί μεσαζόντων καί περισσότερο ἀναγκαῖες τίς δημοκρατικές διαδικασίες».

Ἡ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ μιᾶς νέας – τῆς δευτέρας – ἀφίσσας τῆς Κίνησης παραμυθιστικές δημοτικῶν ἐκλογῶν στή Θεσσαλονίκη, στήν ὁποία ὑπῆρχε φωτογραφία τοῦ Καραμανλή, γίνεται ἀφορμή γιά μιᾶ «κυβερνητική στροφή». Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβέρνησης μέ ἀνακοίνωσή του δηλώνει ὅτι: «Εἶναι παράδοξο νά παρουσιάζεται ὡς διάσπασις ἡ ἐπίσημος ἐκδήλωση πίστεως πρὸς τήν ἡγεσία τοῦ κόμματος».

ΤΟ ΠΡΟΣΦΑΤΟ συνέδριο τῆς Λάρισας (28.1.79) στό ὁποῖο πῆραν μέρος 470 ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι ἀπό 42 νομούς καί πού παρακολούθησαν 350 μέλη τῆς Κίνησης καί τῆς Ν.Δ. ἦταν ἡ τελευταία φάση στή διεκκυστική μάχη τῆς «Βόλθης» καί τοῦ «κομματικοῦ κατεστημένου». Ἡ Κίνηση παρουσιάστηκε πολύ πιό ἄρτια ὁργανωμένη καί αὐτή τή φορά ἔλειπε ἡ ἄμεση «ἐκδήλωση πίστεως» πρὸς τόν κ. Καραμανλή. Μιά ὅμως μέρα προηγουμένως ἡ Ν.Δ. μέ ἀνακοίνωσή τοῦ κ. Παπακωνσταντίνου ἔθεσε ὅλους τούς συμμετέχοντες στήν Κίνηση «ἐκτός Κόμματος»... Στήν ἀπάντησή της ἡ «Βόλθη» πετάει γιά μιᾶ ἀκόμα φορά τό γάντι στό «κομματικό κατεστημένο» καί ἀποκαλύπτει ὅτι ὑπουργοί τῆς κυβέρνησεως τοῦς ζητοῦν νά ἐπιστρέψουν πίσω ... Καλοῦσε ἀκόμα τή Ν.Δ. νά διαγράψει ἐπίσημα καί φανερά τὰ μέλη τῆς Κίνησης...

ΕΡΩΤ: *Ή μέχρι σήμερα όριοθέτησή σας απέναντι στην Ν.Δ., έχει γίνει κυρίως σέ προβλήματα έσωκομματικής δημοκρατίας. Έχετε μιλήσει γιά τήν ανάγκη τέτοιων δομών πού νά αποκλείουν τήν εύνοιοκρατία καί νά κατοχυρώνουν τήν αξιοκρατία. Μιά τέτοια οργανωτική μετεξέλιξη τής Ν.Δ. μέσα από ποιούς δρόμους βλέπετε νά γίνεται.*

ΑΠ: Κατ' άρχήν επειδή δέν μάς λείπει ό πολιτικός ρεαλισμός καί ή κομματική πείρα, ξέρουμε πόσο δύσκολο είναι νά γίνει ή μετεξέλιξη αυτή, τής Ν.Δ. Χάθηκε ήδη πολύτιμος χρόνος. Όπως επίσης ή ίσχυρή πολιτική προσωπικότητα του Κωνσταντίνου Καραμανλή καί τό ότι ή Ν.Δ. είναι κυβερνούν κόμμα, αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες γιά τήν οργάνωση καί τήν δημοκρατική λειτουργία του κόμματος.

Αυτό όμως δέν σημαίνει ότι δέν υπάρχουν οί δρόμοι πού θά μάς οδηγήσουν στην μετεξέλιξη, υπάρχουν, αλλά χρειάζεται σκληρή προσπάθεια, καί καθαρή καί ανιδιοτελής σκέψη, γιά νά μπορέσει κανείς νά τούς ακολουθήσει.

Οί δρόμοι πού πρέπει νά ακολουθηθούν είναι:

α) Ή συνειδητοποίηση τής βάσης τής Ν.Δ., ότι τό κόμμα ανήκει σ' αυτή τήν ίδια καί όχι στό κομματικό κατεστημένο, τούς βουλευτές καί τούς κατόχους τών θέσεων του κομματικού μηχανισμού.

Αυτή ή συνειδητοποίηση, σέ συνδυασμό μέ τόν αγώνα τής βάσης, θά αποτελέσει τόν κυριώτερο παράγοντα γιά τήν μετεξέλιξη τής Ν.Δ. σέ κόμμα άρχων μέ δημοκρατική λειτουργία.

Ήδη ή βάση τής Ν.Δ. έχει άρχισι τή συνειδητοποίηση αυτής τής αλήθειας καί άρχισι τήν ήθική επανάσταση πού χρειάζεται, γιά νά επιβάλει τήν μετεξέλιξη, έβαλε δηλαδή ήδη τίς βάσεις πού χρειάζονται.

β) Ή συνειδητοποίηση, από τήν άνώτατη ήγεσία του κόμματος, σημερινή καί μελλοντική, του γεγονότος, ότι δέν είναι πλέον δυνατό νά διοικείται μία πολιτική παράταξη, μέ ντιρεκτίδες. Άς καταλάβουν πλέον, ότι, άν θέλουν νά υπάρξει ή Ν.Δ., σάν κόμμα γιά πολλά χρόνια, όπως λέγει καί ή ιδρυτική της διακήρυξη, καί τό κυριώτερο άν θέλουν νά μπορεί νά διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στην πολιτική ζωή τής χώρας, τότε είναι άμεση ή υποχρέωση τής ήγεσίας νά προχωρήσει σέ οργάνωση τής βάσης καί στην πραγματική εφαρμογή δημοκρατικών διαδικασιών μέσα στό κόμμα.

Πρακτικά ή ύλοποίηση θά γίνει μέ τήν ύπαρξη ενός καταστατικού καί μέ κλαδικούς έσωτερικούς κανονισμούς, πού θά ΤΗΡΟΥΝΤΑΙ καί θά δημιουργούν ένα δομικό κύκλωμα πού θά καταστήσει άδύνατη τήν έκτροπή από τούς δημοκρατικούς κανόνες. Μέσα στό καταστατικό πού θά προέρχεται από τή βάση, θά καθορίζεται, τό ποιος έχει τό δικαίωμα νά είναι μέλος, τά δικαιώματα καί οί υποχρεώσεις του μέλους καί θά κατοχυρώνονται οί γνήσιες δημοκρατικές διαδικασίες καί τά έτήσια συνέδρια του κόμματος, πού θά χαράξουν τά πλαίσια τών πολιτικών προγραμμάτων, τούς στόχους καί τήν πορεία του κόμματος.

Γνωρίζουμε τήν σκληρή αντίδραση του παλαιοκομματικού κατεστημένου, στην εφαρμογή όλων αυτών. Θά χρειασθεί μεγάλος αγώνας γιά νά γίνει ή μετεξέλιξη. Καί ό αγώνας αυτός θά έχει σάν αποτέλεσμα τήν απομόνωση ή καί απομάκρυνση προσώπων, πού θά τήν έμποδίζουν νά γίνει.

ΕΡΩΤ: *Θά μπορούσα νά πώ ότι παρά τόν προχωρημένο προβληματισμό σας γύρω από τά οργανωτικά προβλήματα τής Ν.Δ. δέν μπορεί νά διακρίνει κανείς μία αντίστοιχη πολιτική καί ιδεολογική έμβάθυνση τών διαφωνιών σας. Πιό συγκεκριμένα: διαφωνείτε πολιτικά μέ τήν Ν.Δ. όταν τονίζετε ότι πρέπει νά γίνει κόμμα πού θά ύπηρετεί τά λαϊκά συμφέροντα καί όχι τό χώρο τής «οικονομικής ολιγαρχίας καί του μεγάλου κεφαλαίου»; Αυτό πολιτικά τί σημαίνει; Πού ακριβώς διαφωνείτε μέ τήν κοινωνική καί οικονομική πολιτική τής Ν.Δ.; Μιά παρόμοια άσάφεια ύπάρχει καί στην ιδεολογική σας όριοθέτηση. Λέτε ότι άνησυχείτε γιά τήν ιδεολογική άσυνέπεια τής Ν.Δ., πώς έκδηλώνεται αυτή ή άσυνέπεια καί ποιές είναι οί αντίστοιχες δικές σας επιλογές;*

ΑΠ: Πρίν προχωρήσουμε στην άπάντηση θά θέλαμε νά διευ-

κρινίσουμε ότι ή Κίνηση δέν κάνει αντικυβερνητική πολιτική, καί ότι δέν ανήκει στον χώρο τής αντιπολίτευσης. Γι' αυτό καί δέν πήραμε ως τώρα θέσεις πάνω σέ νομοσχέδια ή κυβερνητικές αποφάσεις, έστω καί άν διαφωνούσαμε μ' αυτές.

Εμείς κρίνουμε τήν Ν.Δ. σάν κόμμα καί όχι σάν κυβέρνηση. Παίρνουμε θέση απέναντι σ' όλα τά Έλληνικά κόμματα, πού είναι ολιγαρχικά κατασκευάσματα. Αυτό πού έμεις κάνουμε τό θεωρούμε πολύ πιό ουσιαστικό γιά νά καλύτερέψει ή πολιτική ζωή τής χώρας.

Γιά νά προλάβουμε τυχόν παρεξηγήσεις διευκρινίζουμε ότι δέν παριστάνουμε τήν πολιτική έλίτ, καί γιατί πιστεύουμε ότι ή αλλαγή θά γίνει από τή βάση καί γιατί δέν περιορίζομαστε σέ διακηρύξεις, αλλά οργανωνόμαστε, θρискόμαστε σέ συνεχή έπαφή μέ τό λαό καί τά προβλήματά του, καί αγωνιζόμαστε μαζί του γιά τή σωστή αλλαγή. Μετά από αυτές τίς διευκρινήσεις προχωρούμε στην άπάντηση τών ερωτημάτων πού μάς θέσατε. Ή άσάφεια σέ ιδεολογικές όριοθετήσεις είναι ένα κοινό γνώρισμα όλων, άνεξάρτητα τών πολιτικών κομμάτων. Οί διαφορές τους όφειλονται περισσότερο στό φαινόμενο τής πολιτικής μυθοπλασίας, τόσο πάνω στό οικονομικό πολιτικό σύστημα μιάς κοινωνίας, όσο καί στον τρόπο τής πρακτικής του εφαρμογής. Όλα τά κόμματα διακηρύσσουν θέσεις πού κανείς δέν μπορεί νά είναι άν... π... αυτές. Ήν παράδειγμα άναφ... ρουμε:

● ΕΔΗΚ: Θά καθιερωθεί κατά τρόπο ρεαλιστικό ό κοινωνικός έλεγχος τών μέσων επενδύσεως, παραγωγής καί ανταλλαγής. Τό κεφάλαιο, έλληνικό καί ξένο θά ύποταχθεί στα έθνικά συμφέροντα καί θά ύπηρετεί τό κοινωνικό σύνολο. Ή ΕΔΗΚ θά ύπηρετήσει αποκλειστικά καί μόνο τά έθνικά συμφέροντα.

● ΠΑΣΟΚ: Κοινωνικοποίηση τών βασικών υλικών αγαθών, έθνική άνεξαρτησία, άδέσμευτη έξωτερική πολιτική, κοινωνική δικαιοσύνη, κατάργηση τής άσυνδοσίας τών μονοπωλίων, άπελευθέρωση από τό ξένο καί ντόπιο κατεστημένο.

● Ν. Δ.: Θά αντιμετωπισθούν μέ νομοθετικά καί άλλα μέτρα τά μονοπώλια καί ολιγοπώλια πού νοθεύουν τό οικονομικό σύστημα καί ύπονομεύουν τήν οικονομική συνοχή τής χώρας. Άποκρούει όποιαδήποτε άμεση ή έμμεση πολιτική ίσχύ του κεφαλαίου. Παίρνει θέση ύπέρ του ελεύθερου συναγωνισμού, άρνείται τήν κοινωνική άνισορροπία καί άδικία. Τά υπερέκδη εκείνα πού προέκυψαν είτε από τήν έλαττωματική λειτουργία τής αγοράς σέ βάρος τής καταναλώσεως, είτε από άλλες αιτίες σέ βάρος διαφόρων κατηγοριών εργαζομένων ύποδεικνύουν τό οικονομικό μας καί κοινωνικό μας σύστημα.

Δέν θ' άναφερθούνε στίς διακηρύξεις τών κομμάτων τής κομμουνιστικής άριστεράς. Έκει φτάνουν τά φραστικά σχήματα πού χρησιμοποιούνται γιά νά δείξουν τό μέγεθος τών μυθοπλαστικών «πιστεύω» (προλεταριακός διεθνισμός, Εύρωκομμουνισμός, μαρξιστές - λενινιστές, προλεταριακή άριστερά κ.λ.π.) Μετά άπ' όλα αυτά στό έρώτημα: πού διαφωνούμε μέ τήν κοινωνική καί οικονομική πολιτική τής Ν.Δ., άπαντούμε, πουθενά. Όπως δέν διαφωνούμε καί μέ κανένα άλλο κόμμα πάνω στους στόχους τής άποψήφισις γιά νά βγει βουλευτής καί ποιοί του τά δίνουν. Είναι ιδεολογική άσυνέπεια νά μιλάει κανείς γιά όρθή καί μετρημένη κοινωνικοποίηση τών μέσων παραγωγής, νά άρνείται τήν κοινωνική άνισορροπία καί άδικία καί νά μήν έχει προχωρήσει σέ μία πραγματική αποκέντρωση μέ συνταγματική κατοχύρωση, γιά μία πραγματική ισότητα κοινωνικών παροχών καί εύκαιριών.

Είναι τέλος ιδεολογική άσυνέπεια νά διακηρύσσει κανείς λαϊκή κυριαρχία καί νά μήν άφήνει νά εκφραστεί αυτή μέσα από κομματικές δομές στίς όποιες σήμερα τήν αντίδραση τήν

εκπροσωπεί τό κεφάλαιο καί τό παλαιοκομματικό κατεστημένο πού έξαρτάται άπ' αυτό. Όλα αυτά γίνονται γιατί ό λαός άποφασίζει μία φορά κάθε τέσσερα χρόνια Δική μας θέση: Όχι μόνο κάθε τέσσερα χρόνια. Ή λύση πού προτείνουμε: Συνεχής συμμετοχή τού λαού στις άποφάσεις, μέσω των δημοκρατικά οργανωμένων κομμάτων - άρχών. Έτσι μέσα στό Κοινοβούλιο, τού όποίου ό ρόλος δέν πρέπει νά άτροφήσει, θά άκούγονται άπόψεις πού βγήκαν μέ τήν συμμετοχή τού λαού καί όχι άπόψεις των «έν λευκώ» άντιπροσώπων του.

Αυτή άλλωστε είναι ή κυριότερη δική μας επιλογή. Ή συνεχής δηλαδή συμμετοχή τού λαού σέ όλες τις άποφάσεις πού τόν άφορούν, γιατί μόνο έτσι θά σταματήσει ή ύπαρξη διαφορών, διακηρύξεων καί πρακτικής.

ΕΡΩΤ: Ποιά ή οργανωτική δομή της κίνησης.

ΑΠ: Κυρίαρχο όργανο της Κίνησης είναι τό Συνέδριο πού άποτελείται άπό εκλεγμένους άπό τή βάση άντιπροσώπους καί πού καθορίζει σέ γενικές γραμμές τήν πορεία, τούς στόχους καί τις επιδιώξεις της Κίνησης. Σέ κάθε πόλη ή χωριό δημιουργείται άπό τά μέλη της Κίνησης ή τοπική οργάνωση. Σέ κάθε πρωτεύουσα νομού λειτουργεί ή Συντονιστική Έπιτροπή τού νομού πού εκλέγεται άπό τά μέλη της πόλης καί πλαισιώνεται άπό τούς άντιπροσώπους των άλλων τοπικών οργανώσεων τού νομού. Οί εκπρόσωποι όλων των νομών καί τά μέλη της Πανελληνίας Συντονιστικής Έπιτροπής, πού εξέλεξαν άπό τό Συνέδριο άποτελούν τήν Κεντρική Έπιτροπή της Κίνησης.

Στό χρόνο πού μεσολαβεί μεταξύ των Συνεδρίων, τό όργανο πού λαμβάνει άποφασιστικής σημασίας άποφάσεις είναι ή Κεντρική Έπιτροπή. Έπίσης ή Κ.Ε. λαμβάνει όλες τις άποφάσεις πού άπαιτούνται για νά υλοποιηθούν οί άποφάσεις τού Συνεδρίου. Καθορίζει τούς άμεσους στόχους καί εκλέγει τις έπιτροπές πού χρειάζονται για νά υλοποιηθούν τις άποφάσεις της.

Ή 7μελής Πανελλήνια Συντονιστική Έπιτροπή, πού εκλέγεται άπό τό Συνέδριο αναλαμβάνει τήν υλοποίηση των στόχων τού Συνεδρίου μέσα στα πλαίσια πού επέλεξε ή Κ.Ε., εκπροσωπεί τήν Κίνηση όπου χρειαστεί, σάν όργανο καί όχι σάν πρόσωπα. Κάνει επιλογή των πρακτικών λύσεων για τήν υλοποίηση των άποφάσεων πού έχουν ληφθεί καί άντιμετωπίζει τά άμεσα πρακτικά προβλήματα, πού παρουσιάζονται. Είναι δηλαδή τό εκτελεστικό όργανο της κίνησης.

Άκόμα λειτουργούν διάφορες έπιτροπές εργασίας πού έπεξεργάζονται θέματα οικονομικής καί κοινωνικής πολιτικής, παιδείας, υγείας κ.λ.π., καί εισηγούνται συγκεκριμένες θέσεις. Οί εισηγήσεις αυτές τίθενται πρός συζήτηση στις Όλομέλειες των τοπικών έπιτροπών πού κατόπιν άποστέλλουν τις προτάσεις τους πάλι στην έπιτροπή εργασίας ή όποία διαμορφώνει τά τελικά κείμενα, μέ βάση τις προτάσεις αυτές καί τά θέτει στην Κ.Ε. πρός ψήφιση.

Προκειμένου νά ληφθεί άπόφαση επί σοβαρού θέματος ή διαδικασία πού ακολουθείται είναι ή εξής: Τό θέμα αυτό τίθεται πρός συζήτηση καί συζητείται σ' όλες άνεξαρτήτως τις τοπικές έπιτροπές. Σέ συνέχεια συζητείται στις Συντονιστικές έπιτροπές των νομών καί λαμβάνονται άποφάσεις επί τού θέματος. Κατόπιν συγκαλείται ή Κ.Ε. της Κίνησης καί μέ βάση τις άποφάσεις των νομαρχιακών άντιπροσώπων λαμβάνεται ή τελική άπόφαση. Θά θέλαμε νά τονίσουμε ότι κανένα όργανο δέν μπορεί νά βγάλει τελική άπόφαση χωρίς νά έχει προηγηθεί συζήτηση στις τοπικές έπιτροπές.

ΕΡΩΤ: Τό Συνέδριό σας άποφάσισε ότι οί προοπτικές της Κίνησης έξαρτώνται άπό τή στάση της Ν.Δ. Τό κόμμα αυτό ήδη άντέδρασε καί ανακοίνωσε ότι δέν σās θεωρεί μέλη. Πώς διαμορφώνεται τώρα πιά τό ζήτημα των προοπτικών;

ΑΠ: Οί προοπτικές μας δέν έξαρτώνται άπό τή στάση τού κόμματος της Ν.Δ. σέ μία δεδομένη χρονική στιγμή αλλά άπό τή στάση της, τή θέση της καί τήν μελλοντική πορεία της στόν πολιτικό βίο.

Όπως είπαμε καί στό Συνέδριο δέν μās ενδιαφέρει ή άπόφαση τού δεδομένου κομματικού μηχανισμού, ό όποιος δέν εκ-

φράζει τίποτε. Άλλωστε τό ότι μās θέτουν εκτός κόμματος, δέν ήταν καί κάτι πού πραγματοποιήσαν, αλλά μόνο τό άνήγγειλαν. Άλλά καί ποιά έννοια έχει ή έγγραφή ή ή συμμετοχή σέ μία ξεκρέμαστη νομαρχιακή έπιτροπή ενός κόμματος πού δέν ύπάρχει;

Γιατί σύμφωνα μέ τά ίδια λόγια τού κομματικού εκπρόσωπου, πού έχει τήν οργανωτική ευθύνη, τά όργανα της κεντρικής διοικήσεως πού διορίστηκαν άπό τόν Άρχηγό έχουν καί αυτά κατά έμμεσο τρόπο λαϊκή βάση καί άντιπροσωπευτικότητα πού τήν άντλούν άπό τόν λαοпрόδλητο ήγήτη πού τά διόρισε. Άν αυτό νομίζουν ότι λέγεται κόμμα τότε δέν ύπάρχει έπίπεδο συννενόησης.

Οί προοπτικές της Κίνησης της Βόλδης σ' αυτή τή φάση είναι: 1) ή ένσωμάτωση σέ μία καινούργια Νέα Δημοκρατία, καινούργια μέ τήν έννοια της μετατροπής της σέ δημοκρατικό κόμμα άρχών. Ένα τέτοιο κόμμα έξ όρισμού θά κάνει άχρίαστη τήν ύπαρξη της Κίνησης καί τότε όλοι σάν άτομα θά είμαστε όπαδοί ή στελέχη του, έχοντας τήν ίκανοποίηση ότι συμβάλλουμε καί μεις σ' αυτό. 2) ή ένσωμάτωση σ' ένα πλατύ μελλοντικό πολιτικό σχήμα, άν δέν θά ύπάρχει πιά ή Ν.Δ. ή θά ύπάρχει μέ τή σημερινή της οργανωτική δομή. Τέλος ή Κίνηση της Βόλδης εργάζεται σήμερα συστηματικά καί μέ συνέπεια για μακροπρόθεσμες άρχές καί θέσεις πού έχουν εφαρμογή σ' ένα μεγάλο πολιτικό χώρο καί δέν διατίθεται νά συμβάλει στό νά γίνει ή πολυκομματική μας δημοκρατία πολυκομματιδιακή.

ΕΡΩΤ: Ύπάρχουν πληροφορίες για στενές σχέσεις μέ τό «Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού» τού κ. Πεσμαζόγλου. Πόσο κοντά στην αλήθεια είναι αυτή ή έκδοχή;

ΑΠ: Ή δημιουργία ενός κόμματος είναι ένα σημαντικό γεγονός, όταν μάλιστα τό κόμμα αυτό κινείται στό Δημοκρατικό χώρο. Ή κίνηση παρακολουθεί μέ προσοχή τις εξελίξεις αυτές. Αυτό όμως δέν μπορεί μέ κανένα τρόπο νά μεταφραστεί σάν ύπαρξη «στενών σχέσεων» μέ τό υπό ίδρυση κόμμα τού κ. Πεσμαζόγλου.

ΕΡΩΤ: Τι άντιπροσωπεύουν για σās οί έσωκομματικές εκλογές της Ν.Δ. πού γίνονται αυτό τόν καιρό.

ΑΠ: Οί έσωκομματικές εκλογές της Ν.Δ. πού γίνονται αυτή τήν εποχή είναι για μās μία άτεχνη προσπάθεια νά δοθεί μία δημοκρατική έπίφαση, ένα κοινούλα με δημοκρατικό μανδύα, στό κόμμα. Είναι όμως καί τό άποτέλεσμα μιας αύξανόμενης πίεσης πού άσκει ή βάση για έσωκομματική δημοκρατία, όπως καί ή συνειδητοποίηση της ήγεσίας ότι ή Ν.Δ. δέν μπορεί νά συνεχίσει νά ύπάρχει άν δέν κάνει δήματα πρός αυτή τήν κατεύθυνση. Οί συγκεκριμένες εκλογές όμως δέν μπορούν καν νά θεωρηθούν σάν μία άρχή καί τούτο: α) γιατί όλες οί εκλογές γίνονται μ' ένα εκλογικό νόμο, όποιες κι άν είναι αυτές. Καί τέτοιος εκλογικός νόμος (έσωτερικός κανονισμός σ' αυτή τήν περίπτωση) δέν ύπάρχει. Ποιός έχει δικαίωμα νά είναι μέλος, ώστε νά μπορεί νά ψηφίζει καί νά ψηφιστεί καθορίζεται προφορικά, παρασκηνιακά καί μέ καταφανείς μικροκομματικές σκοπιμότητες. β) γιατί όλες οί εκλογές γίνονται μ' ένα Σύνταγμα (καταστατικό τού κόμματος) καί τέτοιο Σύνταγμα δέν ύπάρχει σ' έφαρμογή. Τό γιατί ψηφίζουν καί ποιός θάναι ό ρόλος αυτών πού θ' αναδειχθούν άπό τις εκλογές δέν τό ξέρε κανείς, εκτός άπ' αυτούς πού σοφίζονται αυτές τις διαδικασίες, πού δέν έχουν καμία σοβαρότητα. γ) γιατί τά όσα συνέδησαν στις εκλογές, πού μέχρι σήμερα έχουν γίνει, άποτελούν τήν χειρότερη μορφή παραβίασης κάθε έννοιας δημοκρατικής διαδικασίας.

Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Μέ τον Καρίγια...

..και τον Σοάρες

Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΠΑΣ

διατυπώνει τίς θέσεις του για:

- τό Κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού
- τίς διαφορές μέ τό ΠΑΣΟΚ
- τήν Ευρωπαϊκή Σοσιαλδημοκρατία
- τά πολιτικά καθήκοντα ενός Σοσιαλδημοκρατικού σχήματος στην Ελλάδα
- τίς σχέσεις μέ τό ΚΚΕ και τό ΚΚΕ έσωτ.
- τήν αντιδικτατορική αλληλεγγύη
- τά αδιέξοδα τής σημερινής πολιτικής κατάστασης
- τό πρόβλημα τής ΕΟΚ

Ποιά μπορεί νά είναι σήμερα ή πολιτική και ιδεολογική ταυτότητα, οί προοπτικές και ή στρατηγική μιάς βασικά άτυπης συσπείρωσης, πού κινείται ούσιαστικά στόν ευρύτερο, προοδευτικό χώρο.

Ο Χαρ. Πρωτοπαππας, μιά από τίς χαρακτηριστικότερες φυσιογνωμίες του έλληνικού σοσιαλδημοκρατικού ρεύματος, κάνει μιά απόπειρα νά περιγράψει και νά άποσαφηνίσει τήν πορεία και τό έργο πού έχει νά επιτελέσει σήμερα ή ομάδα πού άποχώρησε από τήν «Πρωτοβουλία»· αυτήν τήν ομάδα τήν τοποθετεί στό ευρύτερο φάσμα των σοσιαλδημοκρατικών ομάδων και κινήσεων πού μετέχουν σήμερα στή διαδικασία συγκρότησης του Κόμματος Δημοκρατικού Σοσιαλισμού.

Δίνοντας τά στίγμα ενός ένδεχόμενου σοσιαλδημοκρατικού σχήματος, στά πλαίσια του σημερινού συσχετισμού των πολιτικών δυνάμεων τής χώρας - τοποθετείται σαφώς στους αντίποδες τής άποψης πού βλέπει σάν κύριο στόχο γιά μιά «περιθωριακή» δύναμη, τή συσπείρωση γύρω από ένα κυρίαρχο προοδευτικό σχηματισμό.

Αυτό είναι ίσως και τό σημαντικότερο στοιχείο τό όποιο, στό επίπεδο τής τακτικής, φωτίζει τήν αντιτιθέμενη προβληματική πού προκάλεσε και τήν άποχώρηση του Χαρ. Πρωτοπαππά και άλλων στελεχών από τήν «Πρωτοβουλία». Ο Χαρ. Πρωτοπαππας έχει τήν άποψη ότι οί πολωτικές διαδικασίες σήμερα καταλήγουν σέ αδιέξοδα και σέ κινδύνους. Γιατί «ή

προσωπική διελκυστίνδα Καραμανλή - Παπανδρέου είναι εκείνη πού μετατοπίζει τά πολιτικά προβλήματα σέ ένα επίπεδο έξωαντικειμενικό μέ ... έκδοχές και δυνατότητες... πού δέν μπορεί νά τίς προβλέψει κανένας και γιά τό λόγο αυτό κρύβει πολλούς κινδύνους».

Η αντιπολωτική (ή και αντιδιευρυντική) θεώρηση άπ' τήν άλλη, έχει σάν επακόλουθο τή σχεδίαση ενός πιθανού αντιπολωτικού σχήματος: Σ' αυτή τή φάση ό Χαρ. Πρωτοπαππας - και ή ομάδα πού άποχώρησε μαζί του από τήν «Πρωτοβουλία» - βλέπουν θετικά τό Κόμμα Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Τό ύπόβαθρο αυτής τής τοποθέτησης θά τό αναζητήσουμε στή γενικότερη άποψη του Χαρ. Πρωτοπαππά ή όποία άποκρούει τή θέση ότι ή σοσιαλδημοκρατία παίζει τό ρόλο του καπιταλισμού. Ένώ άπ' τήν άλλη βλέπει τό δημοκρατικό σοσιαλισμό σάν κίνημα πού αναπτύσσεται στή διοργανική προηγμένη δυτική Ευρώπη. Από δώ αίτιολογεί και τήν αντίθεσή του μέ τό ΠΑΣΟΚ καταλογίζοντάς του ιδεολογικούς δεσμούς μέ στοιχεία ξένα πρós τό σοσιαλισμό.

Προτείνοντας μιά αντιπολωτική συσπείρωση στό σοσιαλδημοκρατικό χώρο, βλέπει θετικά μιά αντιδικτατορική συσπείρωση ευρέως φάσματος μέ προοπτική μιά εναλλακτική λύση άπέναντι στό σημερινό συνασπισμό έξουσίας. Τέλος, αναφέρεται στήν ΕΟΚ συνδυάζοντας μιά ρεαλιστική εκτίμηση του σημερινού συσχετισμού μέ ένα προοδευτικό αίτημα.

Ερ: Ποιά είναι η κατάσταση στην Πρωτοβουλία μετά την τελευταία σύνοδο της Κ.Ε. όπου εκδηλώθηκε άνοιχτά διαφωνία;

Απ: Στην Έκτελεστική Επιτροπή της Πρωτοβουλίας εκδηλώθηκε βαθεία ή διαφωνία μετά την Πρωτοχρονιά όταν φάνηκε καθαρά πιά, ότι μέσα στην Πρωτοβουλία υπήρχαν δύο ή τρεις τάσεις.

Ερ: Ποιές ήταν αυτές;

Απ: Η πρώτη υποστήριζε ότι η Πρωτοβουλία πρέπει να συνεισφέρει στη συσπείρωση των σοσιαλιστικών δυνάμεων με κορμό το ΠΑΣΟΚ, που έρμηνεύτηκε σαν ένταξη στο ΠΑΣΟΚ. Η δεύτερη υποστήριζε ότι η Πρωτοβουλία, σύμφωνα με μία από τις ιδρυτικές της αποφάσεις, πρέπει να συμμετάσχει στην ίδρυση του κόμματος του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Μία από τις αποφάσεις του ιδρυτικού συνεδρίου της Πρωτοβουλίας (Μάιος 1977) όριζε ότι η Πρωτοβουλία έχει σαν σκοπό την ένοποίηση όλων των σοσιαλιστικών δυνάμεων - από τις προοδευτικές δυνάμεις της ΕΔΗΚ, το ΠΑΣΟΚ, τη Σοσιαλ. Πορεία, τη Χριστιανική Δημοκρατία, την ΕΔΑ ή όσες τελικά τό θελήσουν - σ' ένα καινούργιο κόμμα. Μία τρίτη τάση υποστήριξε ότι η Πρωτοβουλία ξεπελήρωσε τους σκοπούς της και δεν πρέπει να συνεχιστεί. Τελικά, μετά από δυο συνεδριάσεις της Ε.Ε. βγήκε μία ομόφωνη απόφαση, με την οποία αποφασίστηκε ένας φιλικός χωρισμός (ψηφίστηκε, ομόφωνα και από την Κ.Ε. της 20/21-2-79 αυτή η απόφαση), η οποία έλεγε ότι στην ουσία υπάρχουν διαφωνίες και ότι κάθε μέλος της Πρωτοβουλίας μπορεί να κάνει αδέσμευτα την επιλογή του.

Ερ: Η πλειοψηφία των μελών της Κ.Ε. με ποιά άποψη τάχθηκε;

Απ: Δεν έγινε καμιά ψηφοφορία. Όταν ψηφίστηκε η απόφαση που προανέφερα, έγινε ένα διάλειμμα και μετά εκ των υστέρων προέκυψε ότι από τους 45 που εξέφρασαν γνώμη έφυγαν οι 21.

Ερ: Περίπτωση ανασυγκόλλησης υπάρχει;

Απ: Δεν νομίζω.

Ερ: Ποιό ρόλο βλέπετε για σās πού φύγατε και σε ποιά βαθμό αυτοί οι 20-21 ή μέρος απ' αυτούς έχουν μία ιδεολογική και πολιτική ομοιογένεια; Έχετε ένα συγκεκριμένο στόχο;

Απ: Θά έλεγα ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς βλέπουν θετικά τό υπό ίδρυση κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Τώρα σέ ό,τι αφορά τά χαρακτηριστικά αυτού του κόμματος, νομίζω ότι θά έχει την ιδεολογία πού έχουν τά σοσιαλιστικά κόμματα της Δυτικής Εύρωπης προσαρμοσμένη στην ελληνική πραγματικότητα θά είναι δέ σαφώς τοποθετημένο στό χώρο της αντιπολιτεύσεως και στό χώρο της αλλαγής.

Ερ: Είπατε για την πολιτική τοποθέτηση της ομάδας πού αποχώρησε από την Πρωτοβουλία, ότι βλέπει θετικά τό κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Έχει διατυπωθεί ή άποψη και δημόσια, ότι τό κόμμα αυτό αποτελεί ένα στήριγμα για τη δεξιά. Είναι σωστή ή εκτίμηση αυτή;

Απ: Γνωρίζω πολλά στελέχη των Άνεξαρτήτων και της ΔΗΣΕΚ, πού συμφώνησαν νά συμμετάσχουν στό υπό ίδρυση κόμμα του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Καί γνωρίζω ότι δέν έχουν πρόθεση νά παίξουν τέτοιο ρόλο. Άντικειμενικά, τό κόμμα αυτό και τά

στελέχη πού έχει, αγωνίζονται για μία ουσιαστική αλλαγή στον τόπο. Δεσμεύονται από τις αρχές του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού και συνεπώς δέν μπορεί νά παίξουν τό παιγνίδι της δεξιάς. Εκτός αν μου πείτε ότι ή Σοσιαλδημοκρατία παίζει τό παιγνίδι του καπιταλισμού. Δέν δέχομαι όμως αυτή την άποψη. Η Σοσιαλδημοκρατία στην Εύρωπη αγωνίζεται για τά συμφέροντα των Ευρωπαίων εργαζομένων και την παγκόσμια ειρήνη. Αγωνίζεται εναντίον των καπιταλιστών στό βαθμό πού μπορεί νά τό κάνει ώστε νά μή νάξει τη Δημοκρατία στον άέρα. Τό πρόβλημά μας είναι πιο δύσκολο, γιατί βρισκόμαστε σ' ένα τόπο με παράδοση δημοκρατικών αγώνων πού δέν έχει όμως μία δημοκρατική ζωή σέ συν-έχεια. Γι' αυτό κάθε πολιτική διεργασία (όπως ή διπλή διεύρυνση πού είναι σέ εξέλιξη) πρέπει νά αποφεύγεται γιατί οδηγεί τελικά την πολιτική ζωή σέ αδιέξοδο, άφου ώθει σέ μετωπικές αντιπαραθέσεις και συγκρούσεις πού τόσες φορές τις έχει πληρώσει ο τόπος. Άκόμα νομίζω ότι ή προσωπική διεκδυσία Καραμανλή-Παπανδρέου είναι εκείνη πού μετατοπίζει τά πολιτικά προβλήματα της χώρας σ' ένα επίπεδο έξωαντικειμενικό, με πάρα πολλές εκδοχές και δυνατότητες, τις οποίες δέν μπορεί νά προβλέψει κανένας και για τό λόγο αυτό κρύβει πάρα πολλούς κινδύνους.

Ερ: Πιστεύετε ότι ή δεξιά είναι ένας κορμός συμπαγής;

Απ: Όχι δέν είναι. Η κυβέρνηση επιδιώκει νά είναι εκλογικά συμπαγής. Καί οι άκροδεξιοί, και οι χουντικοί, προσπαθούν νά έχουν μεγαλύτερη επιρροή στη Νέα Δημοκρατία άφου τους δέχονται. Δέν ξέρω αν στις επό-

Ο Χαρ. Πρωτοπαππάς γεννήθηκε στην Αθήνα τό 1920. Φοιτητής νομικής τό 1937 και πτυχιούχος τό 1942 θά άσκήσει ενεργά τό λειτούργημα της δικηγορίας άφου προηγουμένα έχει κάνει σπουδές στις πολιτικές επιστήμες. Στην περίοδο της Κατοχής, δραστηριοποιείται στις τάξεις της εθνικής αντίστασης εκδίδοντας και κυκλοφορώντας παρόνομο αντιστασιακό τύπο. Αυτό θά του στοιχίσει μία 4μηνη φυ-

λάκιση στού «Αδέρωφ» από όπου άποφυλακίζεται τόν Μάιο του '44.

Η πολιτική διαφοροποίησή του τόν προσανατολίζει στις τάξεις του σοσιαλιστικού κινήματος, όπου τό 1947 ίδρύει την «Πανελλήνια Όργάνωση Δημοκρατικής Νεολαίας» (ΠΟΔΝ), της οποίας διατελεί Γεν. Γραμματέας από τό 1953 έως τό 1961.

Ο Χαρ. Πρωτοπαππάς θά μετάσχει στη Γραμματεία του «Σοσιαλιστικού Συνδέσμου» από τό 1956 έως τό 1961. Τό 1961 ίδρύεται ή «Σοσιαλιστική Ένωση» και ο Χαρ. Πρωτοπαππάς, στέλεχος της ήγετικής της ομάδας, διευθύνει την «Σοσιαλιστική Φωνή» επίσημο όργανο της Σ.Ε.

Τή συνένωση της Σ.Ε. τό 1964 με άλλες συγγενείς πολιτικές ομάδες άκολουθεί ή συγκρότηση της «Σοσιαλιστικής Δημοκρατικής Ένωσης». Στο συνέδριο του πολιτικού αυτού οργανισμού, λίγο πριν τό πραξικόπημα του

1967, ο Χ. Πρωτοπαππάς θά εκλεγεί Πρόεδρος.

Η πάλη του ενάντια στη δικτατορία άνοίγει ένα νέο κεφάλαιο στην πολιτική του δράση μέσα απ' τις γραμμές του δημοκρατικού σοσιαλισμού. Στις 24/10/67 παραπέμπεται στό στρατοδικείο. Τό Φεβρουάριο του 1968 «άπολύεται», ξανασυλλαμβάνεται και άκολουθεί κράτηση του στού «Αδέρωφ». Στις 4/7/68 καταγγέλει τά βασανιστήριά του μπροστά στό Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών και καταδικάζεται σέ 4χρονη φυλάκιση με άναστολή, σάν μέλος της Δ.Ε. της Δημ. Άμυνας. Η δράση του συνεχίζεται και στις 29/7/69 συλλαμβάνεται και άνακρίνεται με βασανιστήρια από τη Χωροφυλακή για 5 μήνες. Στις 12/4/70 καταδικάζεται σέ 8ετή ειρκτή πού φτάνει συνολικά τά 12 χρόνια με την προηγούμενη άναστολή. Φυλακισμένος στον Κορυδαλλό, θά έχει μία συνεχή επιδίωξη της ύγείας του και θά τύχει

διακοπής της ποινής λόγω άνηκέστου βλάβης.

Η μεταπολίτευση θά τόν βρει Όπουργό Βιομηχανίας στην κυβέρνηση «Εθνικής Ένότητας». Θά μετάσχει σάν Πρόεδρος της Σ.Δ.Ε., στην συγκρότηση των «Νέων Δυνάμεων» και στις εκλογές του '74 θά εκλεγεί βουλευτής Β' Περ. Αθηνών με την Ε.Κ. - Ν.Δ.

Θά άποχωρήσει από την ΕΚΝΔ τόν Σεπτέμβριο του 1976, μαζί με τους Α. Μήνη και Γ.Α. Μαγκάκη, και θά ίδρύσει μαζί τους - και με τόν Δ. Τσάτσος - την «Σοσιαλιστική Πρωτοβουλία» στην οποία θά διατελέσει αντιπρόεδρος.

Τό 1977, θέτει ύποψηφιότητα για την Β' Περιφέρεια Αθηνών, έχροσωπώντας με τόν Γ.Α. Μαγκάκη την «Σοσ. Πρωτοβουλία» στα πλαίσια της «Συμμαχίας».

Θά άποχωρήσει με άλλα στελέχη της Κ.Ε. από την «Σ. Πρωτοβουλία» τόν Ιανουάριο του 1979.

Με το Μπακογιάν μαζί τον Ηζωϊ.

μενες εκλογές θα υπάρξει χωριστή κάθοδος των ακροδεξιών ή αν θα απορροφηθούν ουσιαστικά στη Νέα Δημοκρατία.

Ερ: Εκτός από τα δύο σχήματα – της Ν. Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ – και τα ΚΚΕ, υπάρχουν και άλλα σχήματα μικρότερα που γίνεται προσπάθεια να τα απορροφήσουν. Τι δύναμη αντίστασης έχουν;

Απ: Η ΕΔΗΚ νομίζω ότι δεν έχει πιά μεγάλες δυνάμεις αντίστασης. Ούτε και η ΕΔΑ, για την οποία δεν μπορεί να προβλεφθεί μακρινό μέλλον. Η Σοσιαλιστική Πορεία, μετά τις αποχωρήσεις που έγιναν, παίρνει μία μορφή που ακόμα δεν μπορεί να εκτιμηθεί.

Ερ: Γιατί απέτυχε η Συμμαχία, που ήταν μία συνένωση προοδευτικών, δημοκρατικών δυνάμεων, κατά τη γνώμη σας; Γιατί δόθηκε συνέχεια μετά; Θεωρείτε ότι αυτή η «σύλληψη» ήταν αποτυχημένη;

Απ: Θεωρώ ότι η ίδρυση της Συμμαχίας ήταν ιστορικά αναγκαία. Είχαμε όμως συνέχεια σφαλμάτωνα γιατί δεν τηρήθηκαν βασικές θέσεις σωστής τακτικής. Έπρεπε η συμφωνία για τη σύναψη της να γίνει γρήγορα και να ανακοινωθούν στον Τύπο τα σχετικά μετά τη συμφωνία. Οι συναντήσεις όμως για την ίδρυση της Συμμαχίας άρχισαν το Μάιο, αν θυμάμαι καλά, και ανακοινώθηκε η συγκρότησή της τον Οκτώβριο. Αλλά και η τεχνική της παρουσίασης της Συμμαχίας συνετέλεσε στο αποτέλεσμα το οποίο ήταν πολύ λιγότερο απ' ό,τι εμφανιζόταν δυό βδομάδες πριν από τις εκλογές. Δηλαδή η Συμμαχία θάσιμα μπορούσε να υπολογίσει σ' ένα 10% στις μεγάλες πόλεις. Πήρε σ' αυτές 5% περίπου και αυτό μείωσε πολύ την κοινοβουλευτική της παρουσία. Έτσι φθάσαμε στη νύχτα των εκλογών και η Συμμαχία έπαψε να υπάρχει, γιατί έγινε φανερό ότι το ΚΚΕ έσωτ. δεν μπόρεσε να αν-

τέξει στην πίεση των αντιδράσεων κατά του αποτελέσματος, για το οποίο κηρύσσονταν υπεύθυνη η Συμμαχία. Από τη στιγμή δέ που έγινε γνωστό στην Πρωτοβουλία ότι υπάρχει μία κρίση στην ΕΔΑ και ότι οι μισοί περίπου δεν θέλανε τη Συμμαχία, τότε και μείς διακηρύξαμε την ανάγκη της δημιουργίας ενός καινούργιου μεγάλου σοσιαλιστικού φορέα.

Ερ: Αυτό δεν υπονοούσε το ΠΑΣΟΚ;

Απ: Όχι βέβαια.

Ερ: Βλέπετε καθόλου αλλαγές στην πολιτική ζωή;

Απ: Όταν οι θραυπρόθεσμες εξελίξεις εξαρτώνται από δύο πρόσωπα, δεν μπορεί εύκολα να κάνει κανείς προβλέψεις και έχω την εντύπωση ότι τουλάχιστον ο κ. Καραμανλής δεν έχει πάρει ακόμα αποφάσεις σχετικά με τις προσεχείς εκλογές και την προσωπική του θέση σ' αυτές.

Ερ: Ας έρθουμε σ' ένα παλιότερο θέμα: Ποιός ήταν ο λόγος της αποχώρησής σας από την ΕΔΗΚ; Μήπως η πολιτική που ακολούθησε ο κ. Μαύρος;

Απ: Όχι μόνον αυτό. Ήταν πολλοί οι λόγοι, που τους εκθέσαμε πολλές φορές στο παρελθόν. Τα πράγματα στην ΕΔΗΚ φανερώθηκαν σέ όλους μετά τις εκλογές του 1977.

Ερ: Οι διαφωνίες και η επιφυλακτικότητα απέναντι στο ΠΑΣΟΚ οφείλονται στις πολιτικές επιλογές αυτού του κόμματος;

Απ: Εγώ είμαι οπαδός του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Το ΠΑΣΟΚ έγινε ένα μεγάλο κόμμα, έχει στίς τάξεις του καταξιωμένους αγωνιστές έναντι της δικτατορίας και η μάζα των ψηφοφόρων του θέλει την αλλαγή. Όμως η θεώρηση που έχει για τη διεθνή και την ελληνική πραγματικότητα δεν ταιριάζει με το Δημοκρατικό Σοσιαλισμό. Δεν ταιριάζει δηλαδή με το Σοσιαλισμό που αναπτύχθηκε και αναπτύσσεται στίς βιομηχανικές χώρες. Η Ελλάδα δεν είναι πιά προβιομηχανική χώρα στη φάση μιας ιδιότυπης και ιδιόμορφης βιομηχανικής ανάπτυξης. Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός είναι κύρια ο Σοσιαλισμός των Σοσιαλιστικών ή των Σοσιαλδημοκρατικών Κομμάτων της Δυτικής Εύρωπης. Προσωπικά δεν αντιλαμβάνομαι το Σοσιαλισμό των άλλων ηπειρών, που κυριαρχείται από το εθνικιστικό και θρησκευτικό στοιχείο. Για μένα σίγουρα ο Θρησκευτικός φανατισμός δεν είναι σοσιαλιστικό στοιχείο, αλλά αντισοσιαλιστικό.

Ερ: Χρεώνετε το ΠΑΣΟΚ με μία ιδεολογία με την οποία απλώς έχει σχέσεις;

Απ: Όλα τα Σοσιαλιστικά Κόμματα της Δυτ. Εύρωπης έχουν σχέσεις με τα σοσιαλιστικά κινήματα των Ισλαμικών χωρών. Και το Αυστριακό και το

Γερμανικό (Σοσιαλδημοκρατικά) και το Ιταλικό και το Πορτογαλλικό, όπως γνωρίζω, αλλά φαντάζομαι και τα υπόλοιπα. Και βεβαίως και οι Έλληνες Σοσιαλιστές πρέπει να αποκτήσουν καλές σχέσεις με αυτά τα κινήματα. Αλλά άλλο αυτό και άλλο να τα εξαίρει κανείς σαν πρότυπα σοσιαλιστικής, δημοκρατικής ή διεθνιστικής πολιτικής πρακτικής.

Ερ: Ποιές πρέπει να είναι οι σχέσεις αυτού του νέου Σοσιαλδημοκρατικού σχήματος με το ΚΚΕ και το ΚΚΕ έσωτ.;

Απ: Γενικότερα, η πραγματικότητα είναι ότι στην Ελλάδα έχουμε δύο κομμουνιστικά κόμματα και το ένα αποκλείει το άλλο. Έτσι δύσκολα θα λυγαν κανείς ότι είναι δυνατό να μιλήσουμε για έννοτητα της Αριστεράς ή για εκλογική συμπαράταξη όλων των προοδευτικών και αριστερών δυνάμεων. Είναι γνωστό ότι μερικές πολιτικές εκτιμήσεις του καινούργιου κόμματος συμπίπτουν με τις εκτιμήσεις του ΚΚΕ έσωτ. ιδιαίτερα στο θέμα της ΕΟΚ, στο θέμα της τακτικής για την άνοδο και τη διατήρηση στην εξουσία καθώς επίσης και στη διάκριση ανάμεσα στη δημοκρατική κοινοβουλευτική Δεξιά και την αντιδημοκρατική ακροδεξιά. Με το ΚΚΕ υπάρχει η σύμπτωση στίς αντιπολιτευτικές θέσεις, που διαπιστώνεται και μέσα και έξω από τη Βουλή, όταν ολόκληρη η αντιπολίτευση πολεμά την Κυβέρνηση.

Ερ: Δυό τελευταίες ερωτήσεις: Τι σημασία έχει η διάκριση ανάμεσα σέ δημοκρατική και αντιδημοκρατική δεξιά και ποιά είναι η θέση σας απέναντι στην ΕΟΚ;

Απ: Η εμπέδωση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα και πολύ περισσότερο η διαπλάτυνσή της, εξαρτάται κατά πολύ από τη στάση της Δημοκρατικής Κοινοβουλευτικής μερίδας της Δεξιάς (κι' αυτή είναι μεγάλη όπως απέδειξε το δημοψήφισμα και πάρα πολλά άλλα γεγονότα). Οι προοδευτικές δυνάμεις της χώρας οφείλουν να δημιουργήσουν ένα είδος αντιδικτατορικής αλληλεγγύης με τη δημοκρατική Δεξιά για να συντελεί κι αυτή στη διατήρηση των δημοκρατικών θεσμών, αποδεχόμενη ότι μπορεί να περάσει η εξουσία σέ δυνάμεις της αντιπολίτευσης χωρίς να έχουμε προσπάθειες εκτροπής. Όσο για την ΕΟΚ οι συμφωνίες μαζί της μπορούσαν να είναι καλλίτερες. Αυτό όμως δεν μπορεί να μέ οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα, με τον υπάρχοντα διεθνή συσχετισμό των δυνάμεων στην Εύρωπη, μπορεί να μείνει έξω από την ΕΟΚ δηλ. απομονωμένη. Κι ακόμα γιατί η ένταξη στην ΕΟΚ δίνει στον ελληνικό λαό τη δυνατότητα ν' αγωνιστεί με τους εργαζομένους όλων των Δυτικοευρωπαϊκών λαών για μία Εύρωπη των Λαών και των Εργαζομένων.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ:

Ίδιες δυνάμεις στήν κορυφή – νέα στοιχεία στο προσκήνιο

της Κύρας 'Αδάμ

Οί πρόσφατες φοιτητικές εκλογές, δέν μπορούν νά χαρακτηριστούν σάν «εκλογές ρουτίνας». Όπως δέν μπορούν νά χαρακτηριστούν καί σάν «εκλογές όρόσημο» στήν πορεία του φοιτητικού κινήματος, σύμφωνα πάντα, μέ τά αριθμητικά καί ποσοστιαία αποτελέσματα των εκλογών.

Είναι όμως σημαντικό τό γεγονός

Σημείο αναφοράς καί στόχος των πρόσφατων φοιτητικών εκλογών, ύπηρεξε (ήταν ευνόητο άλλωστε) ό νόμος 815 καί ή αντιμετώπισή του. Ό στόχος αυτός έδωσε τήν ευκαιρία προεκλογικά σέ όλες τίς προοδευτικές συνδικαλιστικές παρατάξεις, νά κινηθούν μέσα σ' ένα κοινό, στίς γενικές γραμμές του, πλαίσιο μή άποδοχής καί καταδίκης του ν. 815. Είναι αξιοσημείωτη όμως ή παρατήρηση, ότι ή ριζική αντίθεση μέ τόν «νόμο – φάντασμα», έμεινε καί πάλι σέ επίπεδα γενικόλογων αντιρρήσεων καί άφορισμών. Αντιδράσεις, πού καί πάλι δέν προχώρησαν σέ ουσιαστικές αναλύσεις καί προτάσεις, σέ βαθμό τέτοιο, πού θα επέτρεπε στό μέσο φοιτητή, πού δέχεται αυτή τή στιγμή τίς βαριές επιπτώσεις τής κυβερνητικής «μεταρρύθμισης» στό ΑΕΙ, νά συγκεκριμενοποιήσει, άποσαφηνίσει τίς κατευθύνσεις καί τίς συγκεκριμένες μεθοδεύσεις πού θα άκολουθήσει τό φοιτητικό κίνημα, καί νά αποδείξει έτσι στήν πράξη τήν χρεωκοπία του ν. 815.

Καί παρ' όλο πού τό αίτημα αυτό, τής αντιμετώπισης του 815, αποτέλεσε τήν κινητήρια δύναμη μαζικής επιστροφής των φοιτητών στίς γενικές συνελεύσεις πριν τίς εκλογές καί ώθησε στήν πρώτη μεγάλη καί συντονισμένη αντίδραση του Φ.Κ. καί των όργανών του, μέ τήν Πανελλαδική άποχή καί τήν πορεία στό Προπύλαια των φοιτητών τής Άθήνας, τίς παραμονές των εκλογών.

Ποσοτικά...

Τά ποσοτικά χαρακτηριστικά των φοιτητικών εκλογών, σέ επίπεδο κορυφής τουλάχιστον, έμειναν ίδια. Ή Π.Σ.Κ. (πρόσκειται στό ΚΚΕ) κατόρθωσε γιά άλλη μιά χρονιά νά εξασφαλίσει τήν πρώτη θέση, μέ μιά έλαφρή αύξηση των ψήφων καί έδρών της. Ή ΠΑΣΠ (πρόκειται στό ΠΑΣΟΚ) έξασφάλισε καί πάλι τή δεύτερη θέση, μέ ίδια σχετικά μέ τά περσινά ποσοστά ψήφων. Στήν τρίτη θέση, παρουσιάστηκε ή έκπληξη: ή ΔΑΠ (πρόκειται στή Ν. Δημοκρατία). Μιά έκπληξη πλα-

ότι γιά πρώτη φορά, παρουσιάζονται στήν εκλογική εικόνα όρισμένα έντελώς νέα στοιχεία, θετικά καί άρνητικά. Στοιχεία ή ένδειξεις πού – άν καί σέ περιθωριακό επίπεδο άκόμα – τίποτα δέν άποκλείει τήν πιθανότητα, νά αποτελέσουν άπαρχή μεταλλαγών καί διαμόρφωσης νέων αντιλήψεων, στό έσωτερικά του φοιτητικού κινήματος.

σματική καί άρνητική ταυτόχρονα, γιά τή θέση πού είχε ό μέχρι πέρσι ένιαίος ΔΑ, κατέλαβε, παρ' ό μείωση των δικών της ψήφων, ή κυβερνητική παράταξη. Ή προσπάθεια έξάλλου τής τελευταίας νά εμφανιστεί σάν υπερχομματική καί αυτόνομη συνδικαλιστική παράταξη, έπεσε στό κενό, ενώ αντιμετώπιζε από τά μέσα «έπιθεση τής «Κίνησης τής Βόλδης» πού κατηγορεί τήν ΝΔ ότι «άκολουθεί τακτική κομματικού συνδικαλισμού».

Τήν τέταρτη θέση αυτή τή φορά, καταλαμβάνουν τά δύο τώρα πιά κομμάτια του «Δημοκρατικού Άγώνα»: Τό κομμάτι πού εμφανίστηκε σάν ΔΑ – ΔΕ (πού πρόσκειται στό ΚΚΕσ) καί τό κομμάτι πού εμφανίστηκε σάν ΔΑ – ΑΠΚ (πού πρόσκειται στήν ΕΚΟΝ Ρήγας Φεραίος Β Πανελλαδική). Καί τά δύο αυτά κομμάτια (άπόρροια τής πολιτικής κρίσης καί διάσπασης πού εμφανίστηκε τόν προηγούμενο χρόνο στό ΚΚΕσ), δέν κατόρθωσαν, άθροιστικά πιά, νά φτάσουν τό περυσινό τους εκλογικό ποσοστό. Διαρροές πού υπήρξαν καί από τίς δύο πλευρές, προστέθηκαν από ό,τι φαίνεται, στή δύναμη των λευκών καί άκυρων ψηφοδελτίων. Ή ζυγαριά πάντως, τείνει νά γύρει έλαφρά πρós τή μεριά του ΔΑ-ΑΠΚ, όπως φαίνεται από τίς πρόσφατες δηλώσεις αριθμού συνδικαλιστών πού συμμετείχαν στήν ένιαία εμφάνιση του ΔΑ, όπου αυτή υπήρξε, ότι δέν άνήκουν στή δύναμη του ΔΑ πού πρόσκειται στό ΚΚΕσ. «Όύραγοί» τέλος βρίσκονται δύο παρατάξεις, ή ΠΠΣΠ (πρόκειται στό ΚΚΕμ-λ) καί τής ΑΑΣΠΕ (πρόκειται στό ΕΚΚΕ), μέ κάποια άνοδο σέ ψήφους καί έδρες τής ΠΠΣΠ καί σημαντική πτώση τής ΑΑΣΠΕ.

... καί ποιοτικά χαρακτηριστικά

● Πρώτο χαρακτηριστικό, άλλα όχι καί άπόλυτα καθοριστικό τής συνολικής εικόνας των φοιτητικών εκλογών, είναι ή έλαφρά μείωση τής συμμετοχής των φοιτητών σ' αυτές. Γεγονός πού μιά άπλή παρατήρηση καθόλου δέν δικαιολογεί, άφού καί ό αριθμός των φοιτη-

Αποτελέσματα φοιτητικών εκλογών 1979:

Πσκ (ΚΚΕ)	15.660	Ψήφοι 184	Έδρες
ΠΑΣΠ (ΠΑΣΟΚ)	13.381	Ψήφοι 150	Έδρες
ΔΑ -) ΔΑ - ΑΠΚ	6.319	Ψήφοι 91	Έδρες
(ΚΚΕ έσ. καί Β' ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ)			
ΔΑΠ (Ν.Δ.)	5.262	Ψήφοι 58	Έδρες
ΠΠΣΠ (ΚΚΕ μ-λ)	2.842	Ψήφοι 42	Έδρες
ΑΑΣΠΕ (ΕΚΚΕ)	1.015	Ψήφοι 7	Έδρες
Σύνολο			
ψηφισάντων	50.641		

Άναλυτικά τά αποτελέσματα στίς έδρες:

ΔΑ – ΔΕ (ΚΚΕσ): 38

ΔΑ – ΑΠΚ (Β' ΠΑΝΕΛ): 37

Τό ύπόλοιπο των έδρών, κατέκτησαν καί οι δύο παρατάξεις μαζί, σέ ένιαία εμφάνιση: ή κατανομή αυτών των έδρών έχει ως εξής:

ΔΑ – ΔΕ : έδρες 6 ή 8.

ΔΑ – ΑΠΚ : έδρες 10 ή 12.

των έχει αύξηθει, συγκριτικά μέ πέρσι καί οι τελευταίες ΓΣ μέ θέμα τόν ν. 815 ήταν στήν πλειοψηφία τους μαζικότερες. Ό λόγος τής μείωσης λοιπόν, θα πρέπει νά αναζητηθεί σέ αίτίες πού ξεκινούν από τή γενικότερη κατάσταση καί δράση του ΦΚ τόν προηγούμενο χρόνο.

● Τό χαρακτηριστικό όμως εκείνο, πού άποτελεί ένα νέο ύσο καί άσυνήθιστο είναι, τό ψηλό ποσοστό λευκών καί άκυρων ψηφοδελτίων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα άποτελεί τό Πολυτεχνείο, όπου ή άποχή έφτασε τό 17% περίπου, σέ μερικές σχολές. Ή εκλογική αυτή στάση έρμηνεύεται σάν ένδειξη ενεργητικής διαμαρτυρίας πρós τά εκλεγμένα όργανα του ΦΚ καί τίς συνδικαλιστικές παρατάξεις. Μιά στάση όμως, πού δέν σχηματοποιήθηκε μέ μιά συγκεκριμένη προσπάθεια κριτικής διαμαρτυρίας, άλλα εκφράστηκε μόνο μέ τήν άκυρη ή λευκή ψήφο.

● Σάν στάση διαμαρτυρίας επίσης, άλλα περισσότερο «έκδηλωτική» σ' ό,τι άφορά τά «μέσα» εκφρασης πού χρησιμοποιήθηκαν (εύφρολογήματα τής στιγμής, ποιήματα, σεραπαντίνες κλπ), τείνει νά έρμηνευτεί ή συμπεριφορά άναρχικών καί φιλο-άναρχικών στοιχείων μέσα στίς συνελεύσεις. Στάση, πού τά άρνητικά της σημεία, τήν απομάκρυναν από τή μεγάλη μάζα των φοιτητών.

● Ένα άλλο στοιχείο, μικρό σέ έκταση σήμερα, άλλα πού δέν μπορεί νά προδικάσει εύκολα κανείς τήν τύχη του, είναι ή εμφάνιση άνεξάρτητων σχημάτων, αποτέλεσμα τής τάσης δημιουργίας άνεξάρτητων συνδικαλιστικών σχημάτων, πού παρατηρήθηκε τήν τελευταία χρονιά.

● Τέλος, σέ συνδυασμό μέ τό προηγούμενο χαρακτηριστικό καί άνεξάρτητα από τίς πολιτικές της θέσεις, άξίζει νά αναφερθεί τό γεγονός ότι ή φυγή μιάς οργανωμένης μερίδας από τούς κόλπους τής άριστερας, (πού εκφράστηκε από τόν ΔΑ – ΑΠΚ), δέν εκφυλίστηκε, άλλα συγκροτήθηκε σέ μιά οργανωμένη πολιτική πρόταση μέσα στόν φοιτητικό χώρο. ■

ΚΥΠΡΟΣ 1945-49

FOREIGN SERVICE OF THE UNITED STATES OF AMERICA

SECURITY: CONFIDENTIAL PRIORITY: AIR POUCH

RE: Department of State

FROM: MICOSIA, 21 November 17, 1949

1949 NOV 23 AM 8 49

Ένα «σοσιαλιστικό κόμμα» πού έμεινε στά χαοτιά!

The emergence of a Socialist Party in Cyprus and the discussion of the problems involved in the development of a Political Stalcing-Horse

have been taken to report that the three political groups which have hitherto represented the Turks, the Greek Nationalists and the Greek Communists of this Island have now been joined by a fourth Party whose antecedents, connections and intentions will, I believe, be of interest

SECRET-CONTROL

OFFICE OF STRATEGIC SERVICES

Distributed 3 June 1945 Washington, D. C.

COUNTRY: GREECE: Political

SUBJECT: British Sponsored Mission to Cyprus

Dissemination No. A-56320

ORIGINAL REPORT NO. CA(C)-75

DATE OF REPORT: 25 May 1945

EVALUATION: C-3

SOURCE: Z

FIVE SOURCE

DATE OF INFORMATION: 10 May 1945

PLACE OF ORIGIN: Greece

CONFIRMATION

SUPPLEMENT

CORRECTION

NUMBER OF PAGES: 1

ATTACHMENTS

TREASURE: HE Athens

Δυό επίσημα «έμπιστευτικά» έγγραφα του «Γραφείου Στρατηγικών Υπηρεσιών» (O.S.S) της Ουάσιγκτων - ηλικίας 30 και 34 χρόνων αντίστοιχα - φανερώνουν τό λεπτομερειακό ένδιαφέρον πού ό πρόδρομος της CIA έδειχνε - σέ «άνύποπτο» χρόνο - γιά τίς εξέλιξεις στό Κυπριακό.

Τά έγγραφα αυτά μιλάνε γιά μία προσπάθεια τών Βρεταννών νά «συγκροτήσουν» ένα «Σοσιαλιστικό Κόμμα» στην Κύπρο πού θά έδλεπε μέ καλό μάτι τίς συνταγματικές προτάσεις τους γιά ένα καθεστώς αυτοκυβέρνησης στην Κύπρο. Από την άλλη οι Βρεταννοί προόριζαν αυτό τό κόμμα γιά τό ρόλο του «άνασχετικού παράγοντα» της δύναμης των «Έθνικιστών και των Κομμουνιστών»...

Τό ένδιαφέρον όμως σχετικά μέ τίς πληροφορίες αυτών των εγγράφων παρουσιάστηκε από τή στιγμή πού τό ΑΝΤΙ θέλησε νά τίς διασταυρώσει!..

Τό γιατί διαφαίνεται εύκολα μέσα από τόν σχολιασμό του ΠΛΟΥΤΗ ΣΕΡΒΑ, παλιού γ.γ. του ΑΚΕΛ, πού έζησε από κοντά τίς εξέλιξεις εκείνης της εποχής (1945 - 1949):

● Δυό «έμπιστευτικά» έγγραφα του «Γραφείου Στρατηγικών Υπηρεσιών» (OSS) των ΗΠΑ άποκαλύπτουν τήν προσπάθεια των Βρεταννών νά δημιουργήσουν «δικό τους» σοσιαλιστικό κόμμα στην Κύπρο

● 'Ο άγνωστος 'Ιωσήφ Σκούλος και ό ρόλος πού επιφύλασσαν στό Γιάννη Κληρίδη

Τό πρώτο, μονοσέλιδο, φέρει ήμερομηνία 8 'Ιουνίου 1945 και καταγράφεται ως ντοκουμέντο «L», μέ αριθμό 56.900. Χώρα πληροφόρησης ή 'Ελλάδα. Καί μέρα πού λήφθηκε ή πληροφορία ή 10η Μαΐου 1945. Καί ή πληροφορία λέγει:

«Μιά αποστολή πού καταρτίστηκε από Έλληνοκύπριους και πού οργανώθηκε και χρηματοδοτήθηκε από τή Βρετανική Μυστική Υπηρεσία Intelligence Service έφυγε γιά τήν Κύπρο τήν τελευταία εβδομάδα του Μάρτη. Λέγεται ότι σκοπός της αποστολής είναι νά οργανώσει ένα σοσιαλιστικό κόμμα στην Κύπρο και νά διαφωτίσει τούς Κύπριους, από τήν άντι - εαμική σκοπιά, γιά τά ελληνικά θέματα γενικά και ιδιαίτερα γιά τή Δεκεμβριανή επανάσταση. Περίπου 50 πρόσωπα επιστρατεύθηκαν γι' αυτή τήν αποστολή. Έπιπρόσθετες πηγές λένε ότι ό 'Ιωσήφ Σκούλος προορίζεται γιά γραμματέας του υπό όργάνωση κόμματος. Θά 'μενε στην Κύπρο γιά δυό περίπου μήνες και θά επέστρεφε στην 'Αθήνα. Σύμφωνα μέ τίς ίδιες πηγές ένα από τά μέλη της αποστολής αποκάλυψε ότι τό κάθε μέλος της αποστολής θά λάμβανε 60 χρυσές λίρες. 'Ο 'Ιωσήφ Σκούλος είναι Κύπριος δικηγόρος, χριστιανο - σοσιαλιστικών πεποιθήσεων και σπούδασε στην 'Αθήνα πριν από τόν πόλεμο. Οι πηγές πιστεύουν ότι ένας από τούς σκοπούς αυτής της κίνησης είναι νά εργαστεί ενάντια στην ένωση της Κύπρου μέ τήν 'Ελλάδα, μέ τή σμίκευση του πόθου του κυπριακού λαού γιά «Ένωση».

Τό δεύτερο έγγραφο, επίσης έμπιστευτικό, πού καλύπτει τέσσερεις πυκνωμένες σελίδες, γραμμένο στις 17 Νοεμβρίου 1949, είναι μία έκθεση του κ. Γουίλιαμ Πόρτερ πρós τό ύπουργείο του. Αναφέρεται και αυτός ύστερα από 4 ολόκληρα χρόνια στό «έπείγον γιά τήν όργάνωση σοσιαλιστικού κόμματος στην Κύπρο», μέ πλήρεις λεπτομέρειες.

Τήν καταγράφει, ό κ. Πόρτερ, στην

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ: Στο προηγούμενο τεύχος (άρ. 119) στη σελ. 39, από λάθος, δημοσιεύτηκε μία ολόκληρη παράγραφος από άλλο κείμενο. Τό άρθρο του ΠΑ. Σέρβα... προηγούμενά μου μέ τό Νίκο Ζαχαριάδη» πρέπει νά διαβαστεί μέχρι τή φράση: «Μήπως έχεις τίποτα προηγούμενα μέ τό Νίκο;» - σελ. 39, στήλη 3, άράδα 40 από πάνω.

είσαγωγή του, σάν ένα διακαή πόθο των Βρεταννών νά δώλουν μιά σφήνα, ανάμεσα στό «'Ανορθωτικό Κόμμα του 'Εργαζόμενου Λαού» (τό ΑΚΕΛ) καί τό «Κυπριακό 'Εθνικό Κόμμα» (ΚΕΚ), τό μόνο κόμμα τής Δεξιᾶς. Καί προπαντός νά ἀποσπάσουν τό δυναμικό παράγοντα Γιάννη Κληρίδη (πατέρα τοῦ Γλαύκου Κληρίδη), πού μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ ΑΚΕΛ στά 1946 εἶχε ἐκλεγεί δήμαρχος Λευκωσίας, ὅταν στούς ἄλλους μεγάλους Δήμους (Λεμεσό καί 'Αμμόχωστο) εἶχαν ἐκλεγεί, μέ μεγάλη πλειοψηφία, σάν δήμαρχοι, στελέχη τοῦ ΑΚΕΛ, ἐνῶ στόν τέταρτο μεγάλο δήμο – τή Λάρνακα – ἐκλέχτηκε, πάλιν ὑποστηριζόμενος ἀπό τό ΑΚΕΛ, ὁ προοδευτικός δικηγόρος Σανταμάς. Γενικά, ἀπό τοὺς δεκαέξι δημάρχους τῶν ἑξή πόλεων καί κωμοπόλεων, τό ΑΚΕΛ εἶχε κερδίσει τοὺς δώδεκα. Ὑστέρησε μόνο στίς μικρές πόλεις Πάφο καί Κερύνεια καί στίς δύο κωμοπόλεις, 'Αθηναίον καί 'Ακανθοῦ.

Τήν πρωτοβουλία γιά τήν ὁργάνωση τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος τή δέλεει ὁ 'Αμερικανός πρόξενος στούς Βρεταννούς, πού θέλησαν νά χρησιμοποιήσουν σάν κύριο ὄργανό τους τόν Γιάννη Κληρίδη.

Γιά νά ἐπιδείξει δραστηριότητα στούς προϊσταμένους του, ὁ κ. Πόρτερ ὑπεσῆλθε σέ πλείστες ὅσες λεπτομέρειες, ὅχι μόνο στίς σχέσεις μεταξύ ΑΚΕΛ καί Κληρίδη, ἀλλά στά ἰδιωτικά καί οἰκογενειακά προβλήματα τοῦ τελευταίου. Ἐνα ἀπόκομμα ἐνός κυρίου ἄρθρου τῆς ἀγγλικῆς ἐφημερίδας «Cyprus Mail» πού κυκλοφοροῦσε τότε στήν Κύπρο καί πού τό παραθέτει ὁ κ. Πόρτερ (φέρει ἡμερομηνία 30 Ὀκτωβρίου 1949) φανερώνει τή μεγάλη ἀνυπομονησία τῶν Βρεταννῶν νά δοῦν τό σοσιαλιστικό κόμμα νά ἀκμάζει στήν Κύπρο, ἀρχίζει μέ τά πιά κάτω:

«Ὁ κ. Κληρίδης πρῶν δήμαρχος τῆς Λευκωσίας καί γιά πολλά χρόνια ἐξέχουσα καί ὑψηλά ἐκτιμώμενη φυσιογνωμία στήν πολιτική ζωή τῆς Κύπρου, εἶναι ὁ θεμελιωτής τοῦ νέου κόμματος καί ὑποστηρίζεται ἀπό μιά ομάδα πολιτῶν ὑψηλῆς φήμης, πού ἔχουν τήν ἀποψη ὅτι γιά τή νῆσο ἀποτελεῖ ζωτική ἀνάγκη ἡ δημιουργία ἐνός κόμματος πού νά ἐκφράζει τίς μετριοπαθεῖς καί δημοκρατικές σκέψεις χιλιάδων Κυπρίων. Καί πού ἔχουν κουραστεί, μέχρι θανάτου, ἀπό τήν καθαρά καταστροφική πολιτική τῶν δύο ἐξτρεμιστικῶν κομμάτων, μέ τίς παπαγαλικές κραυγές τους γιά τήν ἔνωση καί τή στείρα ἀρνησή τους νά συζητήσουν ὅποσδήποτε πολιτικές εἰσηγήσεις, ὅποσδήποτε λογικές, πού ὑποβάλλονται ἀπό τήν Κυβέρνηση. Τό Κυπριακό Σοσιαλιστικό Κόμμα ὀφείλει, προσέτι νά συγκεντρώσει στίς γραμμές του τοὺς πολλοὺς Κύπριους πού ἐπιθυμοῦν νά χορηγηθεῖ στήν πατρίδα ἓνα φιλελεύ-

θερο σύνταγμα, σάν αὐτό πού ἔχει προσφέρει ἡ Μεγάλη Βρετανία. Καί νά μὴ βρίσκονται στή σημερινή ἀστάθμητη κατάσταση, ὅπου ἡ νῆσος οὔτε σύνταγμα, οὔτε ἔνωση ἔχει».

Καί ὁ 'Αμερικανός πρόξενος συμπεραίνει:

«Μιά ἰσχυρή ἑλληνική ομάδα (τό Σοσιαλιστικό Κόμμα τοῦ Γιάννη Κληρίδη), μαζί μέ τοὺς Τούρκους στό νομοθετικό, θά μπορούσε νά ἀπωθήσει τοὺς ἀνένδοτους 'Εθνικιστές καί Κομμουνιστές σέ σχετικά μικρότερες θέσεις στά μάτια τοῦ λαοῦ».

Ὅμως, σ' αὐτή τήν περίοδο (1945 - 1949), οὔτε ὁ Γιάννης Κληρίδης, οὔτε κανένας ἄλλος σοβαρός παράγοντας εἶχαν κινηθεῖ γιά ὁργάνωση σοσιαλιστικοῦ κόμματος. Καί εἶναι νά ἀπορεῖ κανεὶς μέ ποιές πληροφορίες καί σέ ποιούς πράκτορες στηρίχτηκε ὁ 'Αμερικανός Πρόξενος γιά νά σκαρώσει τό μακρόσυρτο μύθευμά του.

Καί σέ ποιά στοιχεῖα στηρίχτηκε τό τόσο ἐλπιδοφόρο γιά τοὺς ἀγγλοαμερικανούς ταγούς ἄρθρο του.

Ἐκείνη τήν ἐποχὴ (1945-1949) πού ὁ κυπριακὸς λαὸς μέ τό δίκιο του (μαζί μέ ὅλους τοὺς ἄλλους ὑπόδουλους) ζητοῦσε νά εἰσπράξει τό λαβεῖν του ἀπὸ τίς μεγάλες θυσίες πού πρόσφερε στόν ἀντιφασιστικό ἐθνικοαπελευθερωτικό πόλεμο (35 χιλιάδες Κύπριοι πολέμησαν στό πλευρό τῶν συμμάχων) εἶναι γνωστό ὅτι διαφορὲς ἀποστολὲς στέλνονταν στήν Κύπρο καί ἀπὸ τό Λονδίνο, καί ἀπὸ τήν Ἀθήνα καί ἀπὸ ἄλλες πρωτεύουσες γιά νά παραπλανήσουν καί νά δαμάσουν τό ἰσχυρὸ ἐθνικοαπελευθερωτικό κίνημα. Ὁ ἴδιος, ὁ ἀξέχαστος Γιάννης Κληρίδης σὸ στενὸ κύκλο τοῦ ΑΚΕΛ μᾶς διηγόταν, σὲ 1948, ὅτι κυνηγώντας σὲ δυνάμει τῆς Κερύνειας, κοντὰ σὸ χωριὸ Πάναργα (τῆς ἐπαρχίας τῆς Κερύνειας), τὸν εἶχε σταματήσει ὁ Γεώργιος Γρίδας, συνοδευόμενος ἀπὸ μιά μικρὴ ομάδα Ἑλλαδιτῶν ἀξιωματικῶν (εἶχαν τότε, παράνομα κατεβεῖ στήν Κύπρο) καί τὸν ἀπειλῆσε ὅτι ἂν δέν σταματοῦσε νά συνεργάζεταί με τοὺς κομμουνιστὲς καὶ ἂν θά ἔθετε (σὲ 1949) ὑποψηφιότητα Δημάρχου Λευκωσίας, ἀκριβὰ θά πλήρωνε.

Ὁ Γιάννης Κληρίδης ὡς τήν ὑπογραφή τῆς Συμφωνίας τῆς Ζυρίχης ποτὲς δέν εἶχε ἀποφασίσει νά ἱδρύσει κόμμα. Προτιμοῦσε νά πολιτευεταί, σάν προσωπικότητα, (λάμβανε μέρος κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία τοῦ 'Αρχιεπισκόπου – Ἐθναρχῆ σὲ ἐθνικὲς ἀποστολὲς σὸ Λονδίνο καί σ' ἄλλες πρωτεύουσες). Καί πίστευε (ἀντίθετα ἀπὸ ὅ,τι πίστευε ὁ Θεμιστοκλῆς Δερβῆς) ὅτι ἀπὸ τὴ θέση τοῦ ἀκομμάτιστου μπορούσε νά ἐξυπηρετεῖ καλύτερα τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα τῆς πατρίδας του. Ὑστερα ἀπὸ τὴ διάβρωση τοῦ Ἐθναρχικοῦ Συμβουλίου ἀπὸ διάφορα ἐξάλλα στοιχεῖα τῆς Δεξιᾶς, πού ἀπαγόρευαν στόν Ἐθναρχὴ νά συμπεριλάβει σὸ Ἐθναρχικὸ Συμβούλιο ἡγέτες τῆς ἀρι-

στερᾶς (δημάρχους, κομματικούς, συνδικαλιστὲς κλπ) θεώρησε φρόνιμο νά ἡγηθεῖ τοῦ «Ἐθνικο – ἀπελευθερωτικοῦ Συνασπισμοῦ» (ΕΑΣ) καί σάν Δήμαρχος Λευκωσίας νά συμμετάσχει στὴ Διασκεπτική.

Μόνο, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπογραφή τῆς Συμφωνίας τῆς Ζυρίχης (πού τὴν ἀποκαλοῦσε «τάφο τῆς Ἐνώσεως»), ὁ Γιάννης Κληρίδης, μαζί μέ τό Θεμιστοκλῆ Δερβῆ καί ἄλλους ἐξέχοντες ἐθνικοὺς παράγοντες ὁργάνωσε τὴ «Δημοκρατικὴ ἔνωση». Καί σὲ συνεργασία μέ τό ΑΚΕΛ, κατέβηκε σάν ἀνθυποψήφιος τοῦ Μακαρίου στίς πρῶτες προεδρικές ἐκλογές, πού τίς κέρδισε ὁ Μακάριος.

Αὐτὴ, σὲ ἀδρές γραμμές, εἶναι ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, σχετικὰ μέ τὸν Γιάννη Κληρίδη καί τὰ λεχθέντα γιά τὴν ἔδρυση σοσιαλιστικοῦ κόμματος κάτω ἀπὸ τὴν ἡγεσία του.

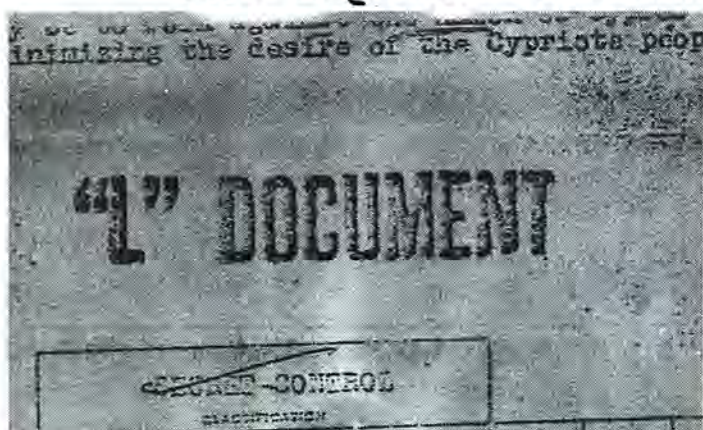
Ἀλλὰ καί τὰ ἀναφερόμενα γιά προσπάθειες ἔδρυσης σοσιαλιστικοῦ κόμματος σὲ 1945 μέ γραμματέα τὸν... Ἰωσήφ Σκοῦλο, δικηγόρο, εἶναι ἐντελῶς φανταστικά. Πρόσωπο μέ τό ὄνομα Σκοῦλος δέν πέρασε ποτὲ ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ὁ γράφων, ἐλέγχοντας τὴ μνήμη του, πιστοποιῶν ὅτι κανένας ἀπὸ τοὺς παλιούς δικηγόρους καί τοὺς ἄλλους παράγοντες πού βρίσκονται στήν Ἀθήνα, δὲ γνώρισε κανένα πρόσωπο μέ τέτοιο ὄνομα. Πού τάχα, τὰ ἀμερικάνικα ἐγγραφα τὸν ἀνακάλυψαν;

Γενικά, στήν περίοδο πρὶν τὴν ἀνεξαρτησία σοβαρὴ προσπάθεια γιά τὴν ὁργάνωση σοσιαλιστικοῦ κόμματος δέν ἀναφέρεται. Κάποια θνησιγενὲς ἐκδήλωση εἶχε γίνει τό καλοκαίρι τοῦ 1946, ἀπὸ τὸν ἀποτυχόντα τότε ὑποψήφιο δήμαρχο Λεμεσοῦ Χριστιανὸ Ρωσίδη, νά ἀναρτήσῃ ἐξω ἀπὸ τό ἐκλογικὸ του κέντρο τὴν ταμπέλα «Σοσιαλιστικὸ Κόμμα Λεμεσοῦ», γιά νά τὴν κατεβάσουν ὕστερα ἀπὸ δύο – τρεῖς μῆνες, ὅταν ὁ Χριστιανὸς Ρωσίδης εἶχε ἀναχωρήσει γιά τό Παρίσι, ὅπου σὲ λίγο πέθανε. Ἐνας ἄλλος, ἐπίσης, πολιτευτὴς, πού εἶχε κερδίσει τίς δημοκρατικὲς ἐκλογὲς στήν Πολίχνη Πάφου, ὁ Χριστόδουλος Γαλατόπουλος, ἀκριβοῦς ἐθνικιστὴς ἀρεσκόταν ν' ἀποκαλεῖ τὴν παράταξή του «ἐθνικοσοσιαλιστική». Μπορεῖ, ἐπίσης, καί ἄλλοι πολιτεῖντες, δευτέρως καί τρίτης κατηγορίας, νά ἀρέσκονταν νά ὀνομάζονται σοσιαλιστὲς, ἀντικομμουνιστὲς. Ἦταν αὐτὸ τῆς μόδας.

Θά μπορούσε κανένας νά σταθεῖ λεπτομερειακὰ σὲ πολλά συμπεράσματα πού βγαίνουν ἀπὸ τὴ μελέτη τῶν πιά πάνω «ντοκουμέντων».

Ὅμως ἓνα εἶναι τό βασικό: Ἄπ' ἀρχῆς Ἄμερικανοὶ καί Βρεταννοὶ σ' ἓνα στόχο ἔτειναν καί τείνουν: νά ξεστρατήσουν τό λαὸ αὐτοῦ τοῦ τόσο πολύπονο νησιοῦ ἀπὸ τὴ σωστὴ πορεία, μιά καί ἔχει τὴν εὐτυχία νά βρίσκεται σὲ μιά στρατηγικὴ θέση, τόσο χρήσιμη γιά τὸν ἱμπεριαλισμὸ τους· ὄνομα συμφέροντα.

«Ένας πολιτικός Δούρειος Ίππος θά μπορούσε νά οδηγήσει τούς Κυπρίους στήν αποδοχή του Συντάγματος των Βρεταννών!...»

Όλοκληρο τό κείμενο της «έμπιστευτικής» αναφοράς του άμερικανού Προξένου Γουίλιαμ Πόρτερ πρὸς τό Στáιητ Ντηπάρτμεντ μέ ήμερομηνία 17 Νοεμβρίου 1949, είναι τό ακόλουθο:

ΘΕΜΑ: Η άναγκαιότητα ενός Σοσιαλιστικού Κόμματος στην Κύπρο καί μία συζήτηση γιά τήν μέθοδο άνάμειξης στην δημιουργία ενός πολιτικού Δούρειου Ίππου.

ΕΧΩ τήν τιμή νά άναφέρω ότι στά τρία μέχρι σήμερα πολιτικά κόμματα πού άντιπροσωπεύουν τούς Τούρκους, τούς Έλληνες Έθνικιστές καί τούς Έλληνες Κομμουνιστές του Νησιού έχει προστεθεί τώρα κι ένα τέταρτο του όποιου, ή καταγωγή, οι διασυνδέσεις καί ή έπιρροή ένδιαφέρουν, πιστεύω, τό Υπουργείο.

ΠΑΡΟΛΟ πού στό παρελθόν οι Βρεταννοί ήταν άρκετά ικανοποιημένοι από τό γεγονός ότι οι διαμάχες καί οι λοιδωρίες άνάμεσα στους Έλληνες Έθνικιστές καί τούς Κομμουνιστές περιορίζουν τή δύναμη καί των δύο, έντούτες τούς άπασχολεί σοβαρά τό ζήτημα τής δυνατότητας μείωσης του άντιβρετανικού αίσθήματος πού τόσο επίμονα έπιδεικνύουν οι πολιτικά όργανωμένοι Έλληνες Κύπριοι.

ΟΠΩΣ στό έσωτερικό έτσι καί σ' αυτή τήν άποικία, στηρίχθηκαν ιδιαίτερα σέ πρόσωπα πού δέν γνωρίζουν καλά τις έξελλίξεις στό Νησί καί πού τούς καταπλήσσει ό βαθμός του έξτρεμισμού πού μπορεί νά συναντήσει κανένας στους έλληνικούς κύκλους άν καί υπάρχει μία «άξιόλογη μετριοπαθής γνώμη» πού παραμένει χωρίς πολιτική έκφραση.

ΕΧΩ διαβιβάσει προηγουμένως τις άπόψεις μου γι' αυτή τήν πολιτική του Υπουργείου των Άποικιών καί γι' αυτό θεωρώ περιττό νά τις επαναλάβω. Έτσι, άφήνοντας κατά μέρος όποιοδήποτε έπιχείρημα γιά τόν κατάλληλο όρισμό

της λέξης «άξιόλογη», συνοψίζω: Γι' αυτούς ή δημόσια άποδοχή του Σοσιαλιστικού Κόμματος Κύπρου σημαίνει ότι έπιτέλους, θρήκαν — όπως έλπίζουν — μία μηχανή πού θά «μεταφέρει» αυτήν τήν «μετριοπαθή γνώμη» στό μέτωπο των τοπικών πολιτικών έξελλίξεων. Θά πρέπει άκόμα γιά τούς Βρεταννούς νά ληχθεί, έκτός από τήν έπιθυμία τους νά μηδενίσουν τις έναντίον τους δραστηριότητες στην Άποικία, ότι κατά καιρούς άντιμετωπίζουν προφανείς δυσχέρειες από τήν άπροθυμία των Κυπρίων νά συνεργαστούν μέ τήν Κυβέρνηση. Τό ένδιαφέρον των Βρεταννών από τήν άλλη γιά κάποιες μορφής άυτοκυβέρνηση στην Κύπρο δέν έχει θέβαια έξ ολοκλήρου κίνητρα άλτρουϊστικά.

Οι ΔΙΚΕΣ μου σκέψεις γιά τις καταβολές του Σοσιαλιστικού κόμματος της Κύπρου μέ οδηγούν πίσω στό Μάιο του 1946, όταν τό Κομμουνιστικό Κόμμα της Κύπρου (ΑΚΕΛ) ύποστήριξε έναν άρκετά γνωστό δικηγόρο της Λευκωσίας, τόν Γιάννη Κληρίδη, γιά τό άξίωμα του δημάρχου αυτής της πόλης. Τό Προξενείο Ιδρύθηκε θέβαια δύο χρόνια άργότερα αλλά ή πληροφορία φαίνεται άρκετά καθαρή: Μέ τόν Κληρίδη, ό όποιος δέν ήταν μέλος του κόμματος, αλλά είχε τούς δικούς του ύποστηρικτές, οι Κομμουνιστές κατάφεραν ένα δυνατό χτύπημα στον ύποψήφιο των Έθνικιστών καί της Έκκλησίας. Ο Κληρίδης παρέμεινε δήμαρχος μέχρι τις εκλογές αυτού του χρόνου καί έμαθε πολύ καλά πώς ή συνοδοιπορία του μέ τό ΑΚΕΛ ήταν ότιδήποτε άλλο έκτός από ένα κρεβάτι μέ τριαντάφυλλα. Στην πραγματικότητα, τόν Ιούλιο του 1948 άνακάλυψε μία τόσο ολοκληρωμένη επέμβαση στη δημαρχιακή διοίκηση ώστε κατήγγειλε δημόσια τό Κόμμα άποκαλώντας το, άνάμεσα στ' άλλα, «όπως άκριβώς τό εκζεμα».

ΕΙΧΕ άκόμα, (σ.σ. τό Κόμμα) άναμιχθεί καί στην ιδιωτική ζωή του κ. Κληρίδη: Η γυναίκα του, μία από τις «δέσποινες» της Λευκωσίας θρέθηκε ξαφνικά κοινωνικά άπομονωμένη, κι αυτό σαν άποτέλεσμα της συνεργασίας του άντρα της μέ τό ΑΚΕΛ. Σύμφωνα μέ πληροφορίες τεράστιες τις συζυγικές της σχέσεις έξαναγκάζοντας τόν νά κοιμάται μέχρι τήν αύγή σ' ένα καναπέ στό σαλόνι. Δέν μπορώ νά περιγράψω πώς δέχεται ό κόσμος αυτές τις πληροφορίες άν καί ή Λευκωσία είναι από τούς χώρους εκείνους όπου καθένας μαθαίνει γρήγορα ότιδήποτε γιά τούς άλλους. Είναι έντούτες άλήθεια πώς από τήν Άνοιξη αυτού του χρόνου ό κ. Κληρίδης, άποκαρδιώθηκε τόσο από τούς όρους κάτω από τούς όποιους άναγκάστηκε νά εργάζεται καί νά ζει ώστε άνάγγειλε πώς δέν θά διεκδικούσε ξανά τό άξίωμα του δημάρχου. Η σπουδαιότητά του σαν συλλέκτη ψήφων άποδείχτηκε από τό άποτέλεσμα των εκλογών: οι Κομμουνιστές παρά τήν έντονη προσπάθειά τους, έχασαν τή Λευκωσία από τούς Έθνικιστές καί ή πρωτεύουσα ήταν ή μόνη μεγάλη πόλη στην όποία σημειώθηκε ένα τέτοιο άποτέλεσμα.

ΣΤΟ σημείο αυτό εμφανίζονται οι Βρεταννοί στό προσκήνιο. Όταν έφτασα εδώ ό κ. Κληρίδης δέν εμφανιζόταν σέ καμία από τις κρατικές ή κοινωνικές λειτουργίες καί διασυνδέσεις τους καί γιά άρκετούς μήνες οι Βρεταννοί περιορίζονταν νά άστειεύονται κατά πόσο οι Κομμουνιστές ήταν μία μεγαλύτερη δοκιμασία γι' αυτόν από ό,τι ή γυναίκα του. Άλλά γύρω στά μέσα του καλοκαιριού πρόσεξα πώς οι Βρεταννοί προβληματίζονταν έντονα γιά τό έφικτό της δημιουργίας ενός νέου κόμματος στό νησί, πού θά συγκέντρωνε έλληνικά στοιχεία πού θά έρχόντουσαν σέ κάποια συνενόηση μέ τήν Κυβέρνηση. Τό όνομα του Κληρίδη δέν άναφέρθηκε τουλάχιστον παρουσία μου σ' αυτή τή φάση, αλλά άφ' ότου γύρισα από τήν Έλβετία στά μέσα του Σεπτεμβρη, ήταν τακτικός φιλοξενούμενος στό κυβερνητικό μέγαρο καί στό σπίτι του Γραμματέα της Άποικίας. Μπορεί θέβαια ν' άμφισβητηθεί τό ότι Βρεταννοί άξιωματούχοι ύπέδειξαν στον πρώην Δήμαρχο πόσο χρήσιμη θά ήταν ή όργάνωση άκόμα ενός Κόμματος. Κάτι τέτοιο δέν άποτελεί βρετανική μέθοδο. Στην πραγματικότητα όμως οι

κοινωνικές φιλοφρονήσεις και ή Βρετανική γοητεία άναμφίβολα διέλυσαν οποιαδήποτε διαδεδομένη αντίληψη πού ήθελε τούς Βρετανούς νά είναι διαβολάνθρωποι.

ΑΝ όποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος, παρατηρούσε αυτή τήν εξέλιξη κατά τή διάρκεια άρκετών έβδομάδων θά πρόσχε πώς ή έφημερίδα τού κ. Κληρίδη ό «Ελεύθερος Τύπος», κλιμάκωσε τίς καταγγελίες έναντίον τής «στενοκεφαλιάς» τών Έθνικιστών και τής μεγάλης έπιρροής τών Κομμουνιστών. Ίσως είναι χρήσιμο νά συνοψίσουμε σ' αυτό τό σημείο τά ιδιαίτερα πλεονεκτήματα πού οι Βρεταννοί διείδαν στόν Κληρίδη: Πρόκειται γιά έναν πολιτικό μέ άνεξάρτητους όπαδούς. Οι σχέσεις του μέ τούς Έθνικιστές και τήν Όρθόδοξη Έκκλησία έπιδεινώθηκαν από τότε πού αυτός και οι Κομμουνιστές είχαν νικήσει τόν ύποψήφιο δήμαρχό τους, τό 1946. Τό «σπάσιμο» τών σχέσεών του μέ τό ΑΚΕΛ τόν είχε ξεπλύνει σέ σημαντικό βαθμό από τό μίσημα τού Κομμουνισμού. Οι σχέσεις του μέ τούς Βρεταννούς από τήν άλλη ήταν, στό βαθμό πού ό κόσμος ήταν ενήμερος, ψυχρές και είχε έξ άλλου εκδηλώσει και παλιότερα τήν έπιθυμία νά ιδρύσει ένα κόμμα. (Βλέπε προηγούμενή μου Α-34, 12'Απριλίου 1949).

ΕΔΩ μέ άλλα λόγια, θρискόταν ό Δούρειος Ίππος πού θά μπορούσε νά οδηγήσει τούς Έλληνες Κύπριους στήν άποδοχή τού Συντάγματος πού οι Βρεταννοί είχαν στό μυαλό. Κάποιος μάλιστα είχε μιάν εξαιρετικά λαμπρή ιδέα: Πόσο πιό τέλεια ευχαρίστηση θά ήταν γιά τόν κ. Γκρήτζ Τζόουνς άν αυτό τό κόμμα μπορούσε νά ήταν ένα Σοσιαλιστικό Κόμμα! Μ' όλα αυτά στό μυαλό ρώτησα ένα λεβέντη στή Γραμματεία, τί ήξερε ό κ. Κληρίδης γιά τό σοσιαλισμό όπως εφαρμόζεται στό Ήνωμένο Βασίλειο. Ή άπάντηση πού πήρα ήταν «Όύτε τό παραμικρό». Άλλά ποιός ξέρει, ποιός ξέρει άνθρωπέ μου;»

Η ΠΡΩΤΗ δημόσια άναγγελία τής δημιουργίας τού Σοσιαλιστικού Κόμματος τής Κύπρου έμφανίστηκε στήν φιλοκυβερνητική άγγλόφωνη έφημερίδα «Κυπριακό Ταχυδρομείο» (THE CYPRUS MAIL) στις 30 Όκτωβρίου 1949. Άφού σημείωνε ότι έμαθε «μέ μεγάλη ικανοποίηση» ότι τά πρώτα θήματα είχαν γίνει ήδη, ό εκδότης συνέχιζε:

«Ό κ. Κληρίδης, πρώην δήμαρχος τής Λευκωσίας και γιά πολλά χρόνια εξέχουσα και πολύ εκτιμώμενη φυσιογνωμία τής πολιτικής ζωής τής Κύπρου, είναι ό ιδρυτής τού νέου κόμματος και ύποστηρίζεται, από μιά ομάδα πολιτών μέ καλή φήμη. Έχουν δέ τήν άποψη ότι γιά τό νησί ή δημιουργία κόμματος πού νά εκφράζει τίς μετριοπαθείς και δημοκρατικές σκέψεις χιλιάδων Κυπρίων, πού πρέπει νά έχουν κουραστεί μέχρι θανάτου από τήν καθαρά καταστροφική πολιτική τών δυό εξτρεμιστικών κομμάτων, τίς παπαγαλικές κραυγές τους γιά τήν ένωση και τήν άρνησή τους νά συζητήσουν όποιοσδήποτε πολιτικές εισηγήσεις, όπωσδήποτε λογικές, πού ύποβάλλονται από τήν Κυβέρνηση, αποτελεϊ ζωτική άνάγκη.

ΤΟ Σοσιαλιστικό Κόμμα τής Κύπρου, όφείλει άκόμα νά συγκεντρώσει τίς γραμμές του τούς πολλούς Κύπριους πού έπιθυμούν νά χορηγηθεί στήν πατρίδα τους ένα φιλελεύθερο Σύνταγμα, σάν αυτό πού έχει προσφέρει ή Μεγάλη Βρετανία παρά νά θρискεται στήν σημερινή άστάθμητη κατάσταση, όπου ούτε Σύνταγμα ύπάρχει ούτε Ένωση».

ΑΥΤΟ προκάλεσε κάθε είδους καταγγελίες από μέρους τής Έκκλησίας, τών Έθνικιστών και τών Κομμουνιστικών οργανώσεων. Νομίζω πώς οι Βρεταννοί έκαναν λάθος επitreποντας τήν πρώτη δημοσίευση τής ειδήσης σέ μιάν άγγλόφωνη έκδοση όπως επίσης και όταν άμέσως μετά δημιουργήσαν άκόμα ένα έμπόδιο γιά τόν κ. Κληρίδη, έκείνο τής σύνδεσης μαζί τους.

Γνωρίζοντας τόν κ. Κληρίδη, θά έλεγα ότι είναι άρκετά ευδιάκριτο πώς ό ίδιος αισθάνεται τελείως άνεξάρτητος σ' αυτό τό έγχείρημα και ήταν άρκετά σοφός, ώστε νά μή διαχωρίσει έντελώς τή θέση του από τήν ιδέα τής «Ένωσης»,

συνηγορίες ύπέρ τής όποιας έκανε σέ διάφορες περιπτώσεις άν και πάντοτε ύπαινισόταν πώς ή συνεργασία μέ τήν κυβέρνηση ήταν σέ μιά άποδεκτή βάση δέν είναι άπίθανη. Έτσι, μετά τήν επανάληψη τού γνωστού συνθήματος στό τεύχος τής 7ης Νοεμβρίου τής έφημερίδας του, έξάγγειλε επίσης τήν άνεξαρτησία του από τήν Έκκλησία, τήν όποία άποκαλούσε έκκλησιαστική ήγεσία τής κοινότητας:

«Τό ύπό σύσταση κόμμα... θά στηρίζεται πάνω σέ γνήσια όρθόδοξες σοσιαλιστικές άρχές... Όταν θά παραχωρηθεί ένα καινούργιο Σύνταγμα, τό νέο κόμμα θ' άποφασίσει κατά πόσο θά τό άποδεχτεί ή όχι. Άν προσφερθεί ένα καινούργιο Σύνταγμα, πιστεύω πώς τά άλλα κόμματα πρόθυμα θά πάρουν μέρος στίς εκλογές γιά νά εξασφαλίσουν θέσεις στό Νομοθετικό. Τό Σοσιαλιστικό Κόμμα δέν πρόκειται νά δεσμευθεί άπ' ότιδήποτε. Ή Έθναρχία άποτελεϊ τήν εκκλησιαστική άρχή. Τό Σοσιαλιστικό Κόμμα θά προστατεύσει τήν έλευθερία του σέ ό,τι άφορά τούς πολιτικούς χειρισμούς».

ΑΥΤΗ ή κατάσταση κάνει τό νησί νά παρουσιάζει ένδιαφέρον και είναι πάντα διδακτικό νά παρακολουθείς τούς Βρεταννούς νά εργάζονται πάνω σέ τέτοια προβλήματα. Μπορεί νά τά μεπεδεύουν μερικές φορές αλλά γενικά βρίσκουν κάποια λύση. Γιά τήν ώρα βρίσκονται μπροστά στήν άνάγκη νά πείσουν όσο γίνεται περισσότερους επώνυμους κύπριους νά συνεργαστούν μέ τό κόμμα τού κ. Κληρίδη. Θά είναι μιά λεπτή εργασία, αλλά θά προσπαθήσουν γιατί ή άνταμοιβή ύπόσχεται πάρα πολλά ώστε νά κάνουν άλλοιώς: Ένα δυνατό ελληνικό κόμμα, εκτός από τούς Τούρκους, στό Νομοθετικό θά μπορούσε νά ύποβιθάσει στά μάτια τού λαού, τούς Έθνικιστές και τούς Κομμουνιστές σέ σχετικά δευτερεύουσες θέσεις.

Άντίγραφο πρós:
Λονδίνο, Άθήνα, Άγκυρα.

(ύπογραφή)
Γουίλλιαμ Πόρτερ
Άμερικανός Πρόξενος

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

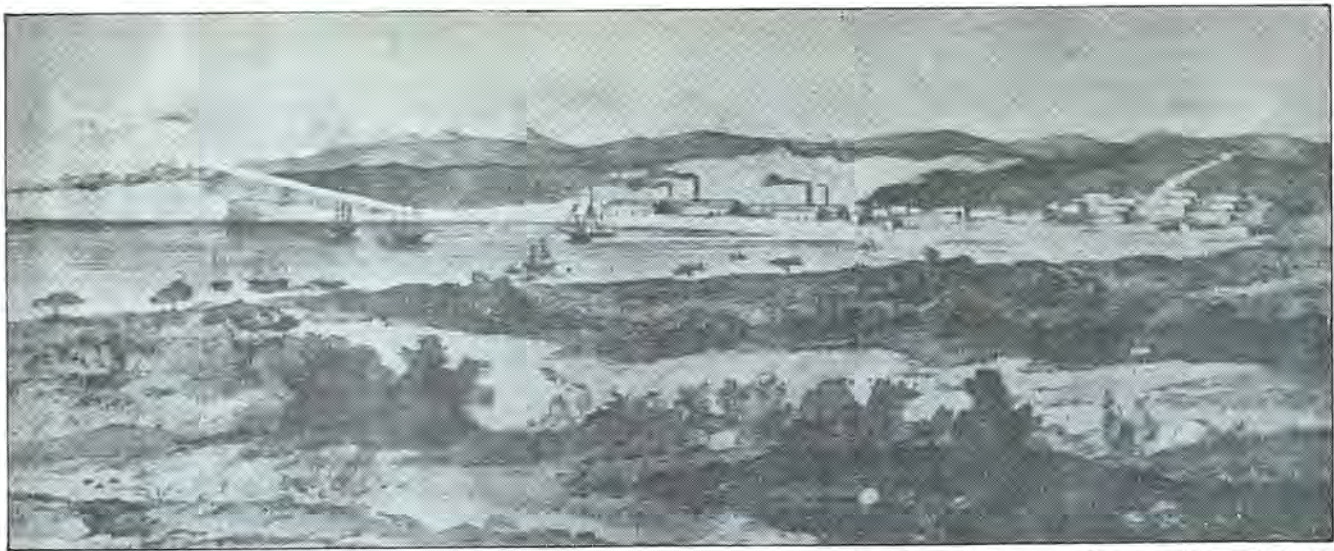
Άδετοι, Δρχ.

1. Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821 τού Γ. Κορδάτου 180
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΚΡΑΤΙΑΣ τού Γ. Κορδάτου 130
3. ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ τού Γ. Κορδάτου 80
4. Η ΣΑΠΦΩ ΚΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ τού Γ. Κορδάτου 90
5. Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΜΑΓΝΗΣΙΑΣ τού Γ. Κορδάτου 130
6. ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ ΚΑΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ τού Γ. Κορδάτου 130
7. Η ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ τού Γ. Κορδάτου .. 80
8. Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ τού Ν. Ψυρούκη 190
9. ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ τού Ν. Ψυρούκη 130
10. ΤΟ ΝΕΟΕΛΛ. ΠΑΡΟΙΚΙΑΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ τού Ν. Ψυρούκη 200
11. Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η 4η ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ τού Ν. Ψυρούκη ... 120
12. Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΣΤΟ ΑΙΓΑΙΟ τού Ν. Ψυρούκη 150
13. ΕΡΓΑ τού Γ. Σκληρού 400
14. ΤΟ ΡΕΜΠΕΛΙΟ ΤΩΝ ΠΟΠΟΛΑΡΩΝ τού Α. Σουμάκη 100
15. ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙ ΦΑΝΑΡΙΩΤΩΝ τού Μ. Ζαλλώνη 180
16. ΓΗ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ τού Δ. Τσοποτού 200
17. ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ - ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑ τού Μ. Παπάζογλου .. 180
18. ΞΕΝΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ τού Γ. Φιλάρετου 250
19. ΕΚΛΟΓΗ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ τού Γ. Φιλάρετου 80
20. Η ΝΕΑ ΔΙΑΘΗΚΗ σέ μετάφραση τού Α. Πάλλη 200

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 1 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ. 3636083 - 3607382.

“Αποψη του λιμανιού (1869).”

ΛΑΥΡΙΟ

ΕΔΩ και καιρό, μετά τη μεταπολίτευση, ο τύπος ασχολήθηκε με τό Λαύριο σάν μιά πόλη
ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων και ἀγώνων ἐνάντια στίς ἀπάνθρωπες συνθήκες ζωῆς
τῶν κατοίκων-ἐργατῶν τῆς.

ΜΕ ΤΟ ἄρθρο πού δημοσιεύουμε, ἐπιχειρεῖται μιά συνολικότερη εἰκόνα
τῆς πόλης-μοντέλου καπιταλιστικῆς βιομηχανικῆς ἀνάπτυξης και τῆς ιστορικῆς τῆς πορείας:
μιά συνθετική ἀποψη τῆς πραγματικότητάς τῆς. Θά ἐπανέλθουμε γιά νά ἐξετάσουμε ἀναλυτικά
τῇ σημερινῇ φάση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος στό Λαύριο.

τοῦ Χρήστου Μούρτζη

Οἱ ἀπαρχές ἀνάπτυξης τοῦ βιομηχανικοῦ
καπιταλισμοῦ στό Λαύριο τοποθετοῦνται
περίπου στό δεύτερο ἡμισι τοῦ 19ου
αἰώνα.

ΣΤΑ 1861 ὁ Ἀνδρέας Κορδέλλας, ὀρυ-
κτολόγος ἀπό τῇ Σμύρνη, σπουδασμένος
στή Μεταλλειολογική Ἀκαδημία τοῦ Freu-
berg, ἀντίλαμβάνεται τίς δυνατότητες
ἀνάπτυξης τοῦ Λαυρίου μέσω τοῦ μεταλ-
λευτικοῦ τοῦ πλοῦτου. Μαζί μέ τούς Ι.
Σοῦτσο και Π. Βουγιούκα προωθοῦν τόν
πρῶτο νόμο «περί μεταλλείων» πού δημο-
σιεύεται τό 1861. Τό κράτος παραχωρεῖ τήν
ἐκμετάλλευσή τῶν μεταλλείων σ' αὐτόν
πού κρίνει σάν καταλληλότερο, και, μέ δε-
δομένο τό δίκτυο τῆς πελατείας πού ἀπο-
τελοῦσε και τό πολιτικό στήριγμα τῶν πο-
λιτικῶν, ἀρχίζει μιά ἰδιότυπη περίοδος συγ-
κρούσεων μεταξύ τῶν εὐνοούμενων κεφα-
λαιούχων στήν Ἑλλάδα.

ΑΝ ὅμως αὐτό τό πλαίσιο ὁροθετεῖ τήν
καπιταλιστική ἐκμετάλλευσή τοῦ ὑπόγειου
μεταλλεύματος, δέ σημαίνει ὅτι ἡ διαχεί-
ριση τοῦ προϊόντος αὐτοῦ δέν πέρασε ἀπό
ιστορικά στάδια:

ΜΕ ὁδηγοῦς τόν Στράθωνα και τόν Παυ-
σανία ὁ Ἰταλός μεταλλειολόγος Ἰωάννης-
Βαπτιστής Σερπιέρης φθάνει στό Λαύριο
τό 1862 και δίνει συνέχεια στήν πρωτοβου-
λία τοῦ Κορδέλλα. Συνεργάζεται μαζί του
και τό 1864 ἰδρύει στήν πόλη τήν ἐταιρεία
«Σερπιέρη Roux et Fraissinet», ἀφοῦ πρῶτα
πέτυχε τήν παραχώρησή τῆς γῆς ἀπό τό
κράτος και τό δικαίωμα ἐκμετάλλευσής.
Ἐκείνη τήν ἐποχή, ἡ περιοχή τοῦ Λαυρίου
ἦταν ἔρημη, ἐκτός ἀπό τό Κυπριανό πού
ἦταν ψαροχώρι. Ἡ γαλλική ἐταιρεία ἀρχίζει
ἐρευνες και ἀκολουθώντας τὰ ἀρχαῖα ἔργα
βρίσκει πλούσια κοιτάσματα πού δέ μπο-
ροῦσαν νά τὰ ἐντοπίσουν οἱ ἀρχαῖοι μέ τίς

καλαμίνες.

ΥΣΤΕΡΑ ἀπό τήν ἐπιτυχία πού εἶχε ἡ
δραστηριότητα τῆς γαλλικῆς ἐταιρείας,
δημιουργήθηκε ἐντονὴ κίνηση. Ἡ ἀκατοί-
κτη περιοχή τοῦ Λαυρίου μεταμορφώθηκε
σέ λίγα χρόνια σέ μεγάλο μεταλλευτικό
κέντρο. Ἀπό τό 1869 ἕως τό 1873 συστή-
θηκαν 30 ἐταιρεῖες και μέχρι τό 1875 δό-
θηκαν 365 παραχωρήσεις γιά ἐκμετάλ-
λευσή.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΙΑΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ...

Η «ΑΠΟΓΕΙΩΣΗ» τοῦ Λαυρίου συνέπεσε
μέ τήν ἀνοδο τοῦ Γεωργίου Α' στό θρόνο
τῆς Ἑλλάδας τό 1863 και μέ τό νέο
Σύνταγμα τοῦ ἐπόμενου χρόνου. Ἡ ζωή
τῆς πρώτης ἐταιρείας ὅμως, θά εἶναι σύν-
τομη. Τό Λαυρεωτικό ζήτημα* προκάλεσε

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ πληροφορίες πού παίρ-
νουμε ἀπό τούς κλασσικούς συγγραφείς
και οἱ ὁποῖες ἔχουν συγκεντρωθεῖ, σχο-
λιαστεῖ και δημοσιευτεῖ ἀπό νεώτερους
μελετητές και ἱστορικούς, ὅπως τόν
Thompson, τόν Ardaillon, τόν Durant,
τόν Foabes και ἄλλους, τό Λαύριο
ὑπῆρξε κατά τήν ἀρχαιότητα ἕνα ἀπό
τά σπουδαιότερα ἑλληνικά μεταλλευ-
τικά κέντρα. Ἡ ἐκμετάλλευσή τῶν
μεταλλείων τοῦ Λαυρίου πιθανόν νά
εἶχε ἀρχίσει ἀπό τό 1500 π.Χ., ἐνῶ ἡ ἐν-
τονότερη μεταλλευτική δραστηριότητα

στό Λαύριο κράτησε συνολικά πέντε
αἰῶνες ἀπό τόν 6ο ὡς τόν 1ο π.Χ. αἰῶνα.
Τήν ἐποχή τῆς ἐντατικῆς ἐκμετάλλευ-
σης στό Λαύριο ἐργάζονταν 20.000
δούλοι. Τό δικαίωμα ἐξόρυξης τοῦ
μεταλλεύματος δινόταν σέ ἐργολάβους
πού διέθεταν δούλους. Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς
ἐνός δούλου ἦταν ἀνάλογη τοῦ τόπου
καταγωγῆς, τῆς ἡλικίας και τῆς σωματι-
κῆς του ρώμης. Οἱ ἰδιοκτῆτες τῶν δού-
λων τούς νοίκιαζαν στοὺς ἐργολάβους
τῶν μεταλλείων 30 ἀθηναϊκές δραχμές
τό χρόνο. Στό συμβόλαιο ὑπῆρχε ὁ

ὅρος «τόν ἀριθμόν ὅσον ἀεὶ παρέχειν»
κατά τόν ὁποῖον ὁ ἰδιοκτῆτης ἦταν
ὑποχρεωμένος νά ἀντικαθιστᾷ τούς
δούλους πού πέθαιναν. Ἡ μέση ζωή
τῶν δούλων στά μεταλλεία ἦταν 5 ἕως 6
χρόνια. Τήν ἐποχή τοῦ Δημητρίου τοῦ
Φαληρέως ἡ ἐργασία στά ὀρυχεῖα τοῦ
Λαυρίου ἦταν τόσο ἐντατική και θαρῖά
ὥστε τό μεγαλύτερο μέρος τῶν 20.000
δούλων νά δραπετεύσει ἀπό τούς Ἀθη-
ναίους και νά προτιμῇ νά τεθεῖ στίς
διαταγές τῶν Σπαρτιατῶν.

ανάταραχέ στην πολιτική ζωή για τέσσερα περίπου χρόνια (1869-1873) και δημιουργήθηκε διαμάχη μεταξύ του Δημοσίου και της εταιρείας για το αν οι έκβολάδες (δηλαδή τά κατάλοιπα από την αρχαία εκμετάλλευση) και οι σκουριές (δηλ. τά απορίμματα της αρχαίας καμινείας) του Λαυρίου ανήκαν στο κράτος ή στην εταιρεία. Τό 1871 ο πρωθυπουργός Κουμουνδούρος κατακύρωσε τις έκβολάδες σαν περιουσία του κράτους. Τό θέμα όμως πήρε χειρότερη τροπή μέ την επέμβαση της 'Ιταλίας και της Γαλλίας για την ύποστήριξη της εταιρείας. Οι δύο ενδιαφερόμενες χώρες ζήτησαν τή μεσολάβηση της Ρωσίας, 'Αγγλίας, Αυστρίας και Γερμανίας. 'Η Αυστρία πρότεινε νά δοθεῖ λύση μέ διαιτητές τά παραπάνω ξένα ἔθνη, πρόταση πού ἀπέριψε ἡ ἑλληνική κυβέρνηση. "Ετσι ἡ κατάσταση ἔφτασε σέ ἀδιέξοδο καί ἡ λύση ἀναζητήθηκε ἀλλοῦ: "Ελληνες καί ξένοι παράγοντες πλησίασαν τόν "Ανδρέα Συγγρό πού πείσθηκε νά ἐξαγοράσει τήν εταιρεία.

ΣΑΝ ἐκπρόσωπος τῆς Τράπεζας Κωνσταντινουπόλεως ὁ Συγγρός ἀγόρασε τά δικαιώματα τῆς ξένης εταιρείας καί ἴδρυσε τό 1873 τήν "Ελληνική "Εταιρεία Μεταλλουργείων Λαυρίου μέ ἰσότιμο συνεταῖρο τό Σεργιέρη καί διευθυντή τόν Κορδέλλα. Μ' αὐτόν τόν τρόπο ἡ Γαλλία καί ἡ "Ιταλία ἔπαψαν νά ἐνδιαφέρονται, ἐνῶ οἱ μολυβδοῦχες σκουριές καί οἱ έκβολάδες παραχωρήθηκαν στή νέα "Ελληνική "Εταιρεία πού εἶχε σά σκοπό τήν ἐκμετάλλευσή τους, μέ 50% συμμετοχή τοῦ κράτους στά καθαρά κέρδη πού θά ἀποκομιζόνταν ἀπό αὐτές.

ΔΥΟ χρόνια ἀργότερα, τό 1875, ὁ Σεργιέρης ἴδρυσε τήν Γαλλική "Εταιρεία Μεταλλείων, πού ἐγκαταστάθηκε στόν Κυπριανό, μέ ἀποστολή τήν ἐκμετάλλευση τῶν νέων ἀνακαλυπτόμενων μεταλλευμάτων τοῦ ὑπεδάφους καί τῶν ἀρχαίων ὑπόγειων έκβολάδων. 'Η ἐξάντληση, τό 1905, τῶν σκουριῶν καί τῶν έκβολάδων εἶχε ἀντίκτυπο στήν "Ελληνική "Εταιρεία. Τό 1933 πουλήθηκε στήν "Αγγλική Tharsian Mineral Product LTD πού δέν συνέχισε τίς ἐργασίες, ἐνῶ ἡ Γαλλική "Εταιρεία ὑπάρχει καί σήμερα.

Οἱ εταιρείες αὐτές ἀποτελέσαν τήν πρώτη θარიᾶ βιομηχανία στήν "Ελλάδα πού, ἦταν καί ἡ μεγαλύτερη τῶν Βαλκανίων. Παράλληλα, οἱ νέοι οἰκονομικοὶ ὀρίζοντες, πού ἀνοίγαν οἱ ἐξελιξέις στό Λαῦριο, ὅδηγουν σέ μία πυρετώδη ζήτηση μετοχῶν τῆς "Ελληνικῆς "Εταιρείας μέ ἀποτέλεσμα τήν ὑπερτίμηση τῆς ἀξίας τους. 'Η ἐγγραφή τῶν μετοχῶν τοῦ Λαυρίου ἦταν ἡ πρώτη χρηματιστική πράξη πού ἐγίνε στήν "Αθήνα καί μιά καί δέν ὑπῆρχε χρηματιστήριο, ὁ τόπος τῆς ἀγοραπωλησίας ἦταν τό καφενεῖο ἡ «"Ωραία "Ελλάς». 'Η κερδοσκοπία τῶν "Αθηναίων εἶχε ἀσχημο τέλος, γιατί ἡ ἀξία τῶν μετοχῶν ἔπεσε ραγδαία μέ ἀποτέλεσμα νά δημιουργηθοῦν τεράστιες ζημιές.

Ἡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ἀνάπτυξη συντέλεσε ὥστε τό Λαῦριο νά πάρει τήν πρωτοπορία σέ ἀρκετούς κοινωνικούς καί πολιτιστικούς τομεῖς. Ἦταν ἡ πρώτη ἑλληνική πόλη πού χρησιμοποίησε τό τηλέφωνο τό 1882 καί ἡ πρώτη πού ἠλεκτροφωτίστηκε μέ λάμπες θολταϊκού τόδου τό 1887. Ὁ πρώτος σιδηρόδρομος στή χώρα μας συνέδεσε τό Λαῦριο μέ τήν "Αθήνα τό 1884, ἐνῶ ἄλλο σιδηροδρομικό δίκτυο συνέδεσε τά διάφορα

Βιομηχανικό κτίριο (1869).

ἐργοτάξια τῆς περιοχῆς μεταξύ τους. Ὁ ἑλληνικός συνδικαλισμός ἔχει πατρίδα τό Λαῦριο.

ΣΤΗΝ ἐξέλιξη καί ἀνάπτυξη τῆς πόλης ὅμως δέν κατόρθωσε νά συμβάλει ὁ τοπικός τύπος, γιατί ἡ ζωή τῶν διάφορων ἐφημερίδων πού διαδέχθηκαν κατά καιρούς ἡ μία τήν ἄλλη ἦταν σύντομη. Οἱ βασικοὶ στόχοι τῶν ἐφημερίδων ἦταν δύο: ἡ «ἐταιρική πολιτική» – φιλική ἡ ἐχθρική ἀκόμα καί σέ ἐποχή ἐταιρικής παντοδυναμίας – καί ὁ ἀγώνας γιά τήν κατάληψη τῆς Δημορχίας. 'Η πρώτη ἐφημερίδα τοῦ Λαυρίου ἦταν τό «Σούνιον» (1890-92) πού φιλοξένησε ἐπιστημονικά ἄρθρα τοῦ "Ανδρέα Κορδέλλα. Οἱ ἄλλες ἐφημερίδες πού κυκλοφοροῦσαν κατά καιρούς στό Λαῦριο ἦταν:

ἡ «Λαυρεωτική» τό 1894 τοῦ Γ. Στελλάκη, ἡ «Έκβολάδα» τό 1896 τοῦ βουλευτῆ Ε. Κουλουμβάκη,

ὁ «Φανός τοῦ Λαυρίου» (1901-2) τοῦ ἐρμηῖτη Γ. Μαράκη,

ἡ «Δράση» τό 1907 τοῦ προέδρου τῆς «Εργατικῆς Ἀλληλοβοήθειας»,

ὁ «Ἀόρατος» τό 1907 τοῦ γιατροῦ Α. Ἀποστολόπουλου, τόν ἴδιο χρόνο

ἡ «Φωνή τοῦ Λαυρίου» τοῦ τότε ὑπάλλου τῆς γαλλικῆς εταιρείας Α. Ἰατροῦ, τά «Λαυρεωτικά Νέα» τοῦ Γ. Λανταζῆ τό 1934 πού μετονομάστηκε «Φρουρός Δικαίου»,

ἡ «Λαυρεωτική» τοῦ Δ. Παπαλιά, τό 1950, τό «Λαυρεωτικόν Μέλλον» τοῦ δικηγόρου Γ. Βογιατζῆ, τό 1964.

ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Οἱ ΕΡΓΑΤΕΣ τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρίου συγκροτοῦσαν ἓνα ἑτερογενές στήν καταγωγή του, κοινωνικό στρώμα. Οἱ περισσότεροι προέρχονταν ἀπό φτωχές ἀγροτικές περιοχές ὅπως ἡ Μάνη, ἡ Κρήτη καί τά νησιά τοῦ Αἰγαίου. Οἱ Ἱταλοὶ μηχανικοὶ καί ἐργοδηγοὶ καί οἱ Ἰσπανοὶ καμινεύτες ἀντιπροσωπεύουν τή σημαντικότερη μετανάστευση ἀπό τό ἐξωτερικό, ἐνῶ ἀπό τό 1887 ὡς τό 1892 Μανιάτες δημιουργήσαν τό συνοικισμό τῆς Νεάπολης. Ἐπίσης Βυλιῶτες, Καρυστινοὶ Κουμιῶτες, Λιδωρικῶτες καί ἀργότερα πρόσφυγες ἐγκαταστάθηκαν στό Λαῦριο.

Στό μυθιστόρημα «Οἱ Ξεριζωμένοι», ὁ συγγραφέας τοῦ ἔργου, Δασκαλάκης – πού ἦταν τότε ἐργάτης στά μεταλλεία τοῦ Λαυρίου γράφει: «Οἱ πιά πολλοὶ πού ἐρχονται δωπέρα, ἐρχονται νά δουλέψουν τρία τέσσερα χρόνια, ὅχι παραπάνω, νά κάμουνε καμιά οἰκονομία καί νά γυρίσουνε μέ τό καλὸ στά μέρη τους. Ἐχουνε κι' αὐτοὶ κάπου πού ἓνα νοικοκυρεμένο μικρὸ σπιτοκάλυθο καί μιά γυναικούλα πού περιμένει... "Ὅμως θά

γυρίσει τό δίχως άλλο... δέν θά είχε κανένα νόημα δωπέρα ή ζωή...»

«...πίσω από ένα θουναλάκι είναι τό νεκροταφείο μέ λίγα άρρωστιάδικα κυπαρίσσια καί πολλούς έρημους σταυρούς. Όλοι γεννήθηκαν κάπου, κάπου άλλου, σέ κάποιο νησάκι ή κάποια γλώσσα του Αιγαίου, κι' όλοι κείτονται ένθάδε...»

ΟΙ «ΞΕΝΟΙ» ήταν άντικοινωνικά στοιχεία οί περισσότεροι, καί έφευγαν άπ' τίς πατρίδες τους γιατί είχαν κάνει κάποιο έγκλημα. Μέ τόν έρχομό τους στην Ελλάδα θρίσκανε έναν τρόπο γιά νά αποφύγουν τίς συνέπειες τής πράξης τους. Σ' ένα μικρό ποσοστό τό ίδιο ίσχυε καί γιά τούς Έλληνες.

ΣΤΟ περιβάλλον τής νέας τους εγκατάστασης, οί φρικτές συνθήκες έργασίας, ό πρωτόγονος χαρακτήρας τους, τούς έκαναν άνικανούς νά προλάβουν τίς μεταξύ τους συγκρούσεις καί διευκόλυναν τήν επίλυση των διαφορών τους μέ τό έγκλημα.

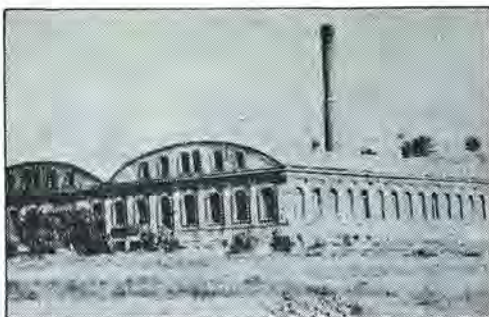
ΕΝΑ τέτοιο επίπεδο εργατών, χωρίς ταξική συνείδηση, επέτρεπε τήν πιό άπάνθρωπη μεταχείριση από τίς ξένες καί τίς έλληνικές μεταλλευτικές εταιρείες. Σ' αυτό συνέβαλε καί ή άνυπαρξία εργατικής νομοθεσίας πού νά προστατεύει στοιχειωδώς τούς εργάτες, καθώς καί τό ότι ή προεδρία των σωματικών των εργατών άνήκε στους φιάνθρωπους άστους τής «καλής κοινωνίας».

ΑΣ δώσουμε μερικά άποσπάσματα από τό ρεπορτάζ μιάς έκδρομής του «Όμίλου των Ζωοφίλων Έκδρομών» στά 1900, στά όρυχεία τής Καμάριζας. Στην έκδρομή αυτή είχαν πάρει μέρος συντάχτες τής «ΕΣΤΙΑΣ»: ό Δ.Π. Ταγκόπουλος, χρονογράφος τής «Εστίας» καί κατόπιν έκδότης του Ιστορικού περιοδικού «Νουμάς», ό Δημοσθένης Βρατσάνος, ό Ε. Λαχανοκάρδης, άργότερα άρχισυντάκτης του «Έμπρός» καί άλλοι. Τό ρεπορτάζ δημοσιεύεται άνυπόγραφο στην Έστία:

«Αισθάνεσαι έδω τήν άτμόσφαιρα εύρωπιώσαν, αισθάνεσαι τήν όσμήν τής ύγρασίας. Λάσπας καί νερά λιμνάζοντα. Η ζέση είναι άφόρητος... καί ή άτμόσφαιρα πνιγνρά. Πλημμελής ό άερισμός. Αί στοάι άερίζονται μέ φρέατα, άλλ' ό άήρ διανέμεται καταλλήλως. Υπάρχουν διαμερίσματα λέγουν, κάτω, εις τό τελευταίον στρώμα, εις τά όποία δέν φθάνει ό άτμοσφαιρικός άήρ...»

Οί πρωτόγονες αυτές συνθήκες πού χαρακτηρίζαν τήν κατάσταση του βιομηχανικού προλεταριάτου του Λαυρίου - τό όποιο κάλυπτε τό ένα τέταρτο περίπου τής συνολικής εργατικής δύναμης τής χώρας μ' ένα ισχυρό βαθμό εργοστασιακής συγκέντρωσης - άποκαλύφθηκαν όταν πολύνεκρα δυστυχήματα στό Λαύριο, στό τέλος του 1900 καί στους πρώτους μήνες του 1901, διαδέχονταν τό ένα τό άλλο. Ένα τέτοιο δυστύχημα μέ 8 νεκρούς εργάτες είχε συμβεί στις 2 Γενάρη 1901. Πρίν συμπληρωθεί βδομάδα, νέο δυστύχημα στοίχισε τή ζωή άλλων δύο εργατών. Σχεδόν ταυτόχρονα ένας άλλος εργάτης συνθλιβόταν από θαγόνι πού μετέφερε μετάλλευμα. Τά συνεχή άτυχήματα προκάλεσαν άναστάτωση στό Λαύριο.

Ό Άναστασόπουλος αναφέρει: «Έκ των έν τώ Υπουργείω των οικονομικών κατατεθειμένων έν όλω 36 πρωτοκόλ-

Τό «Μέγα άτμήλατο μεταλλείο»

λων δυστυχημάτων - έξ ών 10 θάνατοι - έπισυμβάντων κατά τό 1893 εις εργάτας τής γαλλικής εταιρείας των μεταλλείων Λαυρίου, προκύπτει ότι 10 είναι θάνατοι όφειλόμενοι εις διαφόρους αίτίας έν τοίς ύπονόμοις, 11 έκ καταπτώσεως λίθων έν τοίς τμήμασιν (chunriers), 4 έκ παρακαίρου όποθιβάσεως ή επιθιβάσεως εργατών επί των φορτηγών σιδηροδρομικών άμαζών καί 1 εις τήν θραύσιν του έκφορτικού καλωδίου.»

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ των άτυχημάτων δέν ήταν μικρότερος στην Άθήνα. Οί έφημερίδες στά σχόλιά τους, χωρίς νά παίρνουν άνοιχτά τό μέρος των εταιρειών, χαρακτηρίζαν τά άτυχήματα άναπότρεπτα, τά παρομοιάζαν μέ θεομηνίες γιά νά καταλήξουν στό συμπέρασμα πώς δέν φταίνε οί μεταλλευτικές έπιχειρήσεις.

Ο ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ έξ άλλου, καταθέτοντας τίς ίδιες τίς έμπειρίες του δίνει μιά πολύ άδρή εικόνα γιά τό «τοπίο» πού χαρακτηρίζει τήν όλη φυσιογνωμία τής πόλης καί τής καθημερινότητάς τής:

«όλόκληρα θουνά σκουριές... σιδηροδρομικές γραμμές καί έπιχωματώσεις ζώνουν σά βαρύ κάστρο γύρω γύρω τή βασανισμένη πολιτεία των μεταλλείων μέ τά φουγάρα καί τά εργοστάσια, καί μέ τά στριμωγμένα χαμόσπιτα τής εργατιάς... Ό,τι δέν είναι μαύρο άπ' τούς

Έσωτερικό του μηχανουργείου τής Έταιρείας Μεταλλουργείων Λαυρίου (1911).

καπνούς, έχει τήν ώχρινη όψη του μεταλλείου.»

«Οί δρόμοι είναι έρημοι όλη μέρα, σκληρίζει κάποια μηχανή πάνω στίς γλιστερές ράγιες, ακούγονται ταμπόνια θαγονιών καί ή τρουμπέτα του τροχοπεδητή, όμως ανθρώπους δέ βλέπεις παρά άριά καί πού, κανένα γυρολόγο ή κανέναν άρρωστο πού πάει νά τόν κοιτάξει ό γιατρός τής εταιρείας.»

«Οί φούρνοι... δουλεύουνε νύχτα μέρα, δουλεύουνε καί του Χριστού καί τή Λαμπρή, γιατί μιά στιγμή νά τούς αφήσεις έτσι, σθήνουνε καί νταμαρώνουν καί τότε πρέπει νά ριχτούνε κάτω από θεμελίου.»

ΕΡΓΑΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

ΑΥΤΕΣ οί συνθήκες πού χαρακτηρίζαν τή ζωή καί τήν έργασία των πρώτων πυρήνων του βιομηχανικού προλεταριάτου, λειτούργησαν καί σάν παράγοντες γιά τήν ταξική του συνειδητοποίηση. Οί άπόπειρες έκφρασης αυτής τής συνειδητοποίησης θά πάρουν τή μορφή τής συλλογικής διεκδίκησης καί θά άποτελέσουν τά πρώτα θήματα γιά μιά συνδικαλιστική πρακτική.

● Η ΠΡΩΤΗ άπεργία των μεταλλωρύχων του Λαυρίου έκδηλώνεται τό 1883 μέ θασικό αίτημα τίς μεσαιωνικές συνθήκες δουλείας. Στην άπεργία αυτή όδηγήθηκαν αύθόρμητα οί εργαζόμενοι παρά τήν άνυπαρξία συνδικαλιστικής όργάνωσης. Ό Κορδάτος δίνει μίαν εικόνα των σχέσεων κεφαλαίου-έργασίας:

«Στή θέση Δασκαλειό πού ήταν άνοιγμένο μεταλλείο παραχώθηκαν πολλοί εργάτες χωρίς ή εταιρεία νά δώσει πεντάρα τσακιστή γιά άποζημίωση στις οικογένειές τους. Άκόμα οί παλιοί Λαυριώτες διηγούνται πώς ό Σερπιέρης είχε φτιάξει στό δεύτερο πάτωμα του πηγαδιού τής Καμάριζας, πλάι στή μηχανή, μιά μαρμαρένια καμάρα, κι' εκεί έκρυσαν τά πτώματα των σκοτωμένων από τά φουρνέλα καί τά θουλιμένα. Τή νύχτα οί πιστοί τής εταιρείας τά θγάζανε κρυφά καί τά παράχνωναν στά πεύκα του Άγ. Κωνσταντίνου.»

● ΤΟ 1887, οί συνθήκες αυτές όδήγησαν τούς μεταλλωρύχους στή δεύτερη άπεργία μέ αίτήματα: αύξηση του μεροκάματου, μέτρα άσφαλείας, κατάργηση τής Κυριακάτικης έργασίας. Άπέναντι σ' αυτά τά δίκαια αίτήματα ή κυβέρνηση ύπηρετώντας τά συμφέροντα τής εργοδοσίας χτυπά βίαια τούς εργάτες καί τούς έξαναγκάζει νά επανέλθουν στή δουλειά.

● ΣΤΙΣ 8 ΑΠΡΙΛΗ του 1896 άρχίζει νέα άπεργία πού διαρκεί περίπου 15 μέρες, παίρνει μεγάλη έκταση καί σκληρή μορφή πού έκφράζεται μέ τή δημιουργία έπιτροπής, μέ πυροβολισμούς τής έπιτροπής στά γραφεία τής εταιρείας καί μέ γενικότερες συμπλοκές πού προκάλεσαν τό σκοτωμό άρκετών εργατών καί ανθρώπων τής εταιρείας καί πολλούς τραυματισμούς καί συλλήψεις. Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί τμήματα στρατού. Παρ' όλη όμως αυτή τή βίαιη επίθεση στους εργάτες, ή άπεργία έληξε άφου προηγήθηκαν διαπραγματεύσεις πού αύξησαν τό μεροκάματο κατά μιά πεντάρα.

● ΤΟ ΜΑΡΤΗ ΤΟΥ 1906 Ξεσπά τέταρτη άπεργία στό Λαύριο καί διαρκεί 9 μέρες. Οί

μεταλλωρύχοι ζητούσαν αύξηση του μεροκάματου, ταμείο συντάξεων, Ιατρική περίθαλψη, θεσμοθέτηση του 8ωρου, ασφαλείς συνθήκες δουλειάς, στέγαση. Η Κυβέρνηση σπεύδει να τεθεί στη διάθεση της εταιρείας και να στείλει στρατό και τάγματα «Πληνείας» και «Ευρώτας» με την έντολη να αιματοκυλίσουν, αν χρειαστεί, την άπεργία. Παρ' όλη τη συνδυασμένη επίθεση κυβέρνησης και εργοδοσίας η άπεργία είχε θετικά αποτελέσματα.

● ΤΟ 1910 ακολουθεί νέος αγώνας των μεταλλωρύχων του Λαυρίου.

● ΣΤΗΝ 1 ΦΕΒΡΑΡΙΟ 1929 οι μεταλλωρύχοι κήρυξαν άπεργία που κράτησε μέχρι τις 16 Μάρτη. Κατά των άπεργών άσκήθηκε σ' όλο τό διάστημα συστηματική αίματη τρομοκρατία. Η άπεργία λύθηκε άφου οι εργάτες πέτυχαν έπαναπρόσληψη των άπολυμένων, άναγνώριση του σωματείου τους, ίδρυση ταμείου σύνταξης, αύξηση μεροκάματου κατά 10%.

● ΣΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 1951 τό Σωματείο μεταλλωρύχων του Λαυρίου και τό Ε.Κ. Μήλου πραγματοποιούν άπεργία με αίτημα τη χορήγηση του άνθυγιεινού επιδόματος. Η άπεργία εξελίσσεται σέ 7ήμερη Πανελλαδική, πράγμα σημαντικό γιά μία έποχή που δέν ύπήρχε ούτε δευτεροβάθμιο κλαδικό συνδικαλιστικό όργανο, ούτε σύμβαση εργασίας των μεταλλωρύχων σέ Πανελλαδική κλίμακα.

● ΤΟ 1959 ξεσπά άλλη άπεργία στό Λαύριο με αίτηματα τη θελτωση των άποδοχών και των συνθηκών δουλειάς. Κράτησε πάνω από ένα μήνα και κατέληξε στην κατάληψη του Έργατικού Κέντρου Λαυρίου. Έπακολουθούν έπεισόδια μεταξύ άπεργών και χωροφυλάκων με 20 τραυματίες.

● ΤΟ 1962 γίνεται άλλη άπεργία στό Λαύριο με αίτημα αύξήσεις των άποδοχών. Συλλαμβάνεται η διοίκηση του σωματείου. Ο αγώνας συνεχίζεται από άπεργιακές επιτροπές και κρατάει 75 μέρες. Τά αίτηματα γίνονται δεκτά αλλά οι συνδικαλιστές κρατούνται προφυλακισμένοι γιά να σур-θούν σέ δίκη και νά άθωωθούν.

● ΣΤΙΣ 21 ΙΟΥΛΗ 1964 νέα άπεργία στό κλωστοϋφαντουργεία Καρέλλα, 4 μέρες μετά την παράνομη άπόλυση 5 μελών από τό 7 της εργατικής διοίκησης του σωματείου και άλλων 7 πρωτοπόρων εργατών. Οι εργάτες κλείστηκαν στό εργοστάσιο. Ένσπλοι χωροφυλάκες άποκλείουν με ριπές αυτόματων τό εργοστάσιο και εισβάλλουν μέσα. Μετά τό «ματωμένο άπόγευμα» του Λαυρίου έπακολουθούν συλλήψεις και όρισμένοι άπεργοί παραπέμπονται στό Αυτόφωρο «επί τεντυμποισμό».

● ΠΡΙΝ ΤΟ πραξικόπημα της 21/4/67 στό Λαύριο λειτουργούσε Έργατικό Κέντρο με τά εξής σωματεία: Μεταλλωρύχων με 650 μέλη, κλωστοϋφαντουργών με 1500 μέλη, ΒΕΛΠΕΞ με 100 μέλη, οικοδόμων με 30 μέλη και άρτεργατών με 25 μέλη. Η δικτατορία διέλυσε τά σωματεία αυτά και προσπάθησε νά τ' αντικαταστήσει με άλλα που έλεγχε, ή τοποθέτησε εγκάθετους στό παλιά.

ΣΗΜΕΡΑ η συνδικαλιστική ανάπτυξη καρκινοβατεί. Στην προσπάθειά μας γιά τόν έντοπισμό των αιτίων αυτής της καθυστέρησης απαιτείται νά κάνουμε μία «χαρτογράφηση» του κοινωνικού και εργασιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζει σήμερα την πόλη.

Λαύριο: εργατικός οικισμός.

ΤΟ ΛΑΥΡΙΟ ΣΗΜΕΡΑ Η Έτερογένεια των εργατών

ΤΟ ΛΑΥΡΙΟ, όπως και στά τέλη του 19ου αιώνα, συγκεντρώνει εργάτες άπ' όλη την Ελλάδα. Τη μεγαλύτερη μάζα του εργατικού στοιχείου του Λαυρίου την αποτελούν οι «φυγάδες» της ύπαιθρου, κυρίως άγρότες καλύτερης στάθμης: Όθωμανοί από την Κομοτηνή άγροτοεργάτες που δέν διαθέτουν ιδιοκτησία, καθώς επίσης Αιγύπτιοι, Πακιστανοί και πρόσφατα Κύπριοι πρόσφυγες.

Οι «φυγάδες» της ύπαιθρου καταφεύγουν στό Λαύριο αναζητώντας κάτι τό «σταθερό» και «σιγουρο» άπ' όπου θά μπορούσαν νά πιαστούν. Όρισμένοι έρχονται γιά νά κερδίσουν ό,τι τούς χρειάζεται γιά νά τό μεταφέρουν πίσω στη γή τους. Η εργασία όλης της οικογένειας γίνεται έτσι ανάγκη ζωτική. Όμως, σιγά-σιγά, αυτή ή έποχιακή μετανάστευση, που λειτουργεί σάν περιστασιακό αντίδοτο στη μιζέρια της ζωής στην ύπαιθρο, καταλήγει άργά ή γρήγορα σέ μόνιμη εγκατάσταση. Πολλοί δέν άντέχουν τό καθεστώς της εργασιακής σχέσης που επιβάλλουν οι βιομήχανοι και επιστρέφουν στό χωριά τους.

Αυτοί οι «φυγάδες» της ύπαιθρου στην προσπάθειά τους νά «κρατηθούν» στό νέο τους χώρο άνταγωνίζονται άθελά τους τούς χτρίους εργάτες. Οι Λαυριώτες και συνειδητοποιημένοι είναι και έχουν περισσότερο αναπτυγμένες τις άνάγκες και απαιτήσεις μία και δέν άποζητούν κάτι τό πρόσκαιρο, αλλά κάτι τό σταθερό και έτσι δέν μπορούν νά ύπομένουν αυτά που δέχονται οι «ξένοι». Έτσι, οι ντόπιοι εργάτες προσπαθώντας νά απαιτήσουν τό δικίο τους διακινδυνεύουν την αντικατάστασή τους από έναν «ύπάκουο» εργάτη που επιπρόσθετα είναι διατεθειμένος νά καλύψει θέσεις εργασίας που έχουν χαρακτηριστεί επικίνδυνες. Άνάμεσα στό στοιχείο αυτού του έτερογενούς σώματος ή οργανωμένη επιχειρησιακή μονάδα θά κάνει την άποφασιστική επιλογή.

Στά τέλη του 19ου αιώνα ή πρόσληψη γίνονταν από εργολάβους ή υπεργολάβους, οι όποιοι αναλάμβαναν την έκτέλεση ενός έργου στό όρυχεία ή την έξόρυξη μετα-

λεύματος από κάποιο τμήμα (στοά). Σήμερα ή επάνδρωση των επιχειρήσεων γίνεται από άνθρώπους που άπασχολούνται ειδικά στην άνεύρεση εργατών. Πέρα άπ' αυτό όμως, οι συγγενείς και γνωστοί ενός μελλοντικού έσωτερικού μετανάστη, λειτουργούν και αυτοί σάν ιδιότυποι εργοδότες. Ο μετανάστης έρχεται αντιμετώπος με την πραγματικότητα του νέου του περιβάλλοντος.

Η Φάμπρικα και τό σύστημα παροχών

Ο εργάτης που θά έρθει στό Λαύριο θά προσπαθήσει νά ένσωματωθεί μέσα σ' έναν κόσμο άλλο. Άποδέχεται την καθεστηκυία τάξη, χάνει σιγά-σιγά τά στοιχεία της ταυτότητάς του, και τέλος, καταντά ζωντανή άπόφωση της μηχανής που χειρίζεται.

Άπό την άλλη, ή άνθεκτικότητα του τόν κάνει συνεχώς άντικείμενο κακής μεταχείρισης. Φανερό παράδειγμα είναι οι Μωαμεθανοί που αν και τοποθετούνται στις πλέον άνθυγιεινές θέσεις της ΠΥΡ-ΚΑΛ, του Γεωργιάδη και της Γαλλικής εταιρείας δέν τολμούν νά απαιτήσουν τίποτα. Άπό τά βασικότερα προβλήματα των βιομηχανιών του Λαυρίου είναι ή έλλειψη σέ πολλές από αυτές έσωτερικού κανονισμού που νά προβλέπει καθήκοντα, εύθυνες, αρμοδιότητες και δικαιώματα του εργοδότη και των εργαζόμενων. Έλλειψη που γίνεται ιδιαίτερα αισθητή σέ περιπτώσεις άτυχημάτων, που σημαδεύουν από παλιά την δραστηριότητα των εργατών. Η έλλειψη ειδικευμένου δυναμικού άποτελεί ένα άλλο πρόβλημα. Οι βιομηχανίες του Λαυρίου χρειάζονται εργάτες με ύψηλό βαθμό ειδίκευσης που όμως δέν βρίσκονται εύκολα. Ο εργοστασιάρχης έξοικονομεί τις άνάγκες του με έποχιακούς ή πρόσκαιρους, άπειρους εργάτες, πράγμα που μεγαλώνει τόν κίνδυνο άτυχημάτων.

Στό σημείο αυτό θά πρέπει νά προστεθεί ότι ένας παράγοντας που εύνοει τά άτυχήματα είναι ή τρόπος άμοιβής της δουλειάς. Οι εργοδότες επιβάλλουν πρίμ παραγωγής ύποχρεώνοντας έτσι τούς εργαζόμενους νά έξαντλούνται σωματικά και νά διάζονται νά αύξήσουν την άμοιβή τους. Τότε ο εργάτης αύξάνει και την πιθανότητα νά πέσει

θύμα εργατικού ατύχηματος. Ταυτόχρονα, κάτω από την πίεση της αύξησης της παραγωγής παραμελεί τη φροντίδα για την υγεία του και την προστασία του, μ' όλες τις δυσάρεστες συνέπειες που συνεπάγεται αυτό. Μόνο στην εταιρεία ΠΥΡ-ΚΑΛ μέσα στα τρία τελευταία χρόνια συνέβησαν τρία θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα. Η εργοδοσία υποστηρίζει ότι τα περισσότερα ατυχήματα οφείλονται στην ασφάλεια και την απροσεξία των εργατών ή ακόμα σε δολιοφθορά!! 'Αλλά η «αφέλεια» και η «απροσεξία» των εργατών οφείλονται στην άγνοια του κινδύνου. Παίρνουμε την περίπτωση του ΠΥΡ-ΚΑΛ. Ο Μποδοσάκης διήλεγε «υπάκουους» εργάτες και απευθύνονταν κυρίως στους Όθωμανούς και τους άγροτοεργάτες. Οι εργάτες του ΠΥΡ-ΚΑΛ είναι περαστικοί χωρίς καμιά προηγούμενη εκπαίδευση. Μέ το που μπαίνουν στην πύλη της φάμπρικας τούς λένε: «Πάρτε εκείνους τούς κουθάδες και κουβαλάτε». 'Η πατάτες κουθάλαγαν στο χωριό τους ή δυναμίτη στο Λαύριο γι' αυτούς είναι το ίδιο πράγμα. Δεν καταλαβαίνει τον κίνδυνο. Δεν ξέρει πού βρίσκεται. Δεν ξέρουν ότι εκεί είναι διαφορετικά και τό «ρίσκο» της ζωής ενός ανθρώπου που ξεκινάει τό πρωί από τό σπίτι του γιά τήν φάμπρικα δέν μπορεί νά τό φέρει ένας κακά πληροφορημένος ή εξαγορασμένος μάνατζερ ή αρχιεργάτης πού θά δώσει συνήθως στόν «καινούριο» μιά λίστα μέ απαγορεύσεις. Τό «ρίσκο» γιά τή ζωή του όμως θά πρέπει νά τό ξέρει ο ίδιος και νά κάνει τήν επιλογή του.

Στή φάμπρικα, όμως, ο εργάτης ένδιαφέρεται μονάχα γιά τό πώς θά αύξηθει τό μεροκάματο, πράγμα πού θά του επιτρέψει κάποτε νά «απελευθερωθεί». Ο εργοδότης τό γνωρίζει αυτό και τό χρησιμοποιεί γιά νά αύξησει τήν παραγωγή του. Έτσι, μέ τή μορφή διαφόρων πρίμ, έπιδομάτων, κάνουν τούς εργάτες νά εξαντλούν κάθε περιθώριο εργατικής δύναμης. Μέσα σ' αυτό τό πλέγμα φυσικό είναι τό τεράστιο μέγεθος των προβλημάτων: φτώχεια, κόυραση, φόβος, απομόνωση, αποδιοργάνωση.

Όσον άφορά τίς προσδοκώμενες παροχές είναι γεγονός ότι οι βιομηχανίες του Λαυρίου πληρώνουν συνήθως καλύτερα, αλλά ή άποδοτικότητα πού ζητούν και τό ώρARIO πού επιβάλλουν είναι βαρύτερα. Έκτός όμως από τό κανονικό ώρARIO οι εργάτες δουλεύουν και ύπερωρίες. Στά τέσσερα εργοστάσια (Λαυρεωτική - Άλάκο - Κλωστήρια - Αιγαίον) οι ύπερωρίες είναι συχνές. Τυπικά τό εργοστάσιο δέν ύποχρεώνει τον εργάτη νά κάνει ύπερωρίες. Όμως είναι οι ίδιοι οι εργάτες πού τίς άποζητούν γιά νά μπορέσουν νά άνταπεξέλθουν στά έξοδα πού δέν καλύπτουν τά μεροκάματα. Γιά τίς επικίνδυνες και πολύ άνθυγιεινές θέσεις δίνεται έπίδομα άνθυγιεινής εργασίας γιά αύξημένη παραγωγή δίνεται ένα πρίμ παραγωγής πού έξαρτάται από τήν αύξηση αυτή, πράγμα πού ύποχρεώνει πολλούς εργάτες νά εργάζονται και κατά τό διαλείμματα.

Υπάρχει έπίσης ένα πρίμ παρουσίας σέ όρισμένα εργοστάσια (Αιγαίον) γιά τούς εργάτες πού δέν άπουσιάζουν από τό εργοστάσιο. Στήν περίπτωση, τέλος, ατύχηματος, ο εργάτης ή ή οικγένεια του συνήθως δέν παίρνει καμιά άποζημίωση. Άν θέλει νά τήν διεκδικήσει πρέπει νά ακολουθήσει τό δρόμο των δικαστηρίων όπου

Ο «έθνικός παιδικός σταθμός».

Παράγυμνα του ΙΚΑ.

θά πρέπει νά άποδειχθεί ότι ή εταιρεία εύθύνεται γιά τό άτύχημα, πράγμα πού δύσκολα άποδεικνύεται, εκτός άν είναι τελείως φανερή ή εύθύνη του εργοδότη. Δώρα, ύπερωρίες, άποζημιώσεις, ένσημα ΙΚΑ, ύπολογίζονται πολλές φορές σέ πλασματικό χαμηλό μεροκάματο ή μισθό και ή διαφορά στίς καθαρές άποδοχές δίνεται μέ άπλή άπόδειξη.

Σέ θέματα ύπερωριών τέλος, εκτός από τίς κατάφωρες παραβάσεις του άνώτερου έπιτροπέμενου όριου, επί πλεον γιά μεγάλο αριθμό ύπερωριακών ώρων δέν καταβάλλονται οι νόμιμες άποζημιώσεις.

Η Έργοδοτική πολιτική

Μέσα σ' αυτό τό πλέγμα των εργασιακών συνθηκών ο εργάτης πού θά πρωτοστατήσει στήν οργανωμένη συλλογική διεκδίκηση των συμφερόντων των εργαζομένων θά άπομονωθεί ή θά άπολυθεί και δέν πρόκειται νά σταθεί στήν πόλη. Άς ρίξουμε μιά ματιά στό παρασκήνιο και θά καταλάβουμε. Κάθε βδομάδα συγκεντρώνονται στό Λαύριο οι προσωπάρες των εργοστασίων και συσκέπονται: μεθοδεύουν τίς άπολύσεις των δραστήριων εργατών. Καί μέ ποιά τρόπο; Μετά τίς άπολύσεις και λίγο προτού συζητηθεί ή άκύρωσή τους από τό Ύπουργείο, διάφορες έπιχειρήσεις «προσλαμβάνουν» τούς άπολυμένους και τό θέμα κλείνει... Τούς άπολύουν όμως πάλι μετά δίμηνο, πρίν άποκτήσουν δικαιώματα και τό θέμα κλείνει όριστικά.

Η δράση πού άναπτύσσει ή εργοδοσία δέν περιορίζεται σ' αυτά πού άναφέραμε, αλλά είναι αρκετά πολύμορφη. Η εργοδοσία χρησιμοποιεί διάφορα μέσα από διαφορετικές κατευθύνσεις πού τείνουν στόν ίδιο σκοπό. Η άστυνόμευση των έπιχειρήσεων είναι μία από τίς κατευθύνσεις αυτές.

Όρισμένες έπιχειρήσεις στό Λαύριο διαθέτουν ιδιωτική άστυνομία. Σ' όλες σχεδόν δρ άνα καλά οργανωμένο σύστημα στενής παρακολούθησης του εργάτη. Η παρακολούθηση αυτή εξασφαλίζεται από εργάτες μέ έλαστική συνείδηση πού παίζουν τό ρόλο του καταδότη, από πρώην χωροφύλακες και στρατιωτικούς πού έχουν προσληφθεί σάν ύπάλληλοι. Όργανωτές του συστήματος παρακολούθησης είναι κατά κανόνα άπότακτοι ή άπόστρατοι αξιωματικοί (Πάντζαλης, πτέρARCHOS έν άποστρατεία, διευθυντής προσωπικού τής κλωστοϋφαντουργίας ΑΙΓΑΙΟΝ, Γκίκας, άνθυπατιστής έν άποστρατεία, άρχιφύλακας γραφείου άσφαλείας τής ΠΥΡ-ΚΑΛ).

Άνοιχτή έκφραση αυτού του συστήματος είναι οι έσωτερικοί κανονισμοί εργασίας πού εκτός από τά άλλα μετατρέπουν τίς έπιχειρήσεις σέ κάτι περισσότερο από πειθαρχημένους λόχους. Δεύτερη κατεύθυνση άποτελεί ή συνεχής και συστηματική προπαγάνδα περί «άξιών» και «μη Ικανών» πού χρησιμοποιείται γιά νά ύποδουλώνει κι' έτσι νά εκμεταλλεύεται καλύτερα τούς εργάτες. Τριτη κατεύθυνση άποτελούν τά μέσα πού συνδέονται μέ τον πατερναλισμό και τό «λαϊκό» καπιταλισμό. Τέτοια είναι τά πρίμ, οι έκδρομές κλπ.

Στέγη: ένα «ατού»

Στίς πατερναλιστικές πρωτοβουλίες πού παίρνουν οι βιομήχανοι γιά νά δελιάσουν τούς εργάτες, ή στέγη είναι ένα μεγάλο «ατού». Λανσάρεται σάν μιά κοινωνική παροχή. Ούσιαστικά όμως παίζει τό ρόλο ενός μηχανισμού καθυπόταξης και δεσίματος του εργατικού στοιχείου μέ τό εργοστάσιο. Ταυτόχρονα οι βιομήχανοι μέ τίς τρώγλες πού προσφέρουν εξασφαλίζουν άπεριόριστες δυνατότητες έλέγχου στήν ιδιωτική ζωή του εργάτη.

Η σειρά των άρθρων πάνω στό ζήτημα τής κατοικίας πού γράφτηκαν τό 1872 από τόν Ένγκελς και δημοσιεύτηκαν στό «Volksstaat» τής Λειψίας, σ' άπάντηση στον έγραψε ο Μυλμπέργκερ είναι πολύ χαρακτηριστική:

«Η συμμετοχή των εργοδοτών στό ζήτημα τής κατοικίας, ύποστηρίζει ο Ένγκελς, φανερώνεται κυρίως μέ τό μανδύα άνθρωπιστικών επιδιώξεων, μιάς φροντίδας πού άμολείται μέ χρημα από μόνη της, λόγω των άποτελεσμάτων πού δημιουργεί, δηλαδή τήν προσέλευση και εξασφάλιση Ικανής, επιδέξιας, πρόθυμης, εύχαριστημένης και άφωσιμένης εργατιάς»

Στό Λαύριο, σ' όλα τά εγκαταλειμμένα κτίρια, όπως στόν παλιό παιδικό σταθμό άνάμεσα στά Σπανιόλικά και Ρουμάνικα πού ή ύγειονομική ύπηρεσία είχε κρίνει «ακατάλληλο χώρο πρός κατοίκησην» χωρίς νερό, ηλεκτρικό, θέρμανση, συσσεγάζονται τρεις ή τέσσερες οικογένειες Μωαμεθικών εργατών. Στους παλιούς σταύλους του

Κυπριανού ζούν σήμερα σέ ζωώδεις συνθήκες Μωαμεθανοί εργάτες σέ κάμαρες πού κάποτε δέναν τά μολάρια. Στά Ρουμάνικα, στό Καθοδόκανο, στό Σπανιόλικα στοιβάζονται όλόκληρες οικογένειες σέ ένα μονόχωρο σπίτι παραθιάζοντας τό άδιαχώρητο.

Στούς συνοικισμούς τών μεταλλωρύχων Κυπριανός, Καμάριζα καί Πλάκα - πού φτιάχτηκαν πρίν 100 χρόνια γιά τίς ανάγκες στέγασης τής εργατιάς τών μεταλλείων Λαυρίου, τά σπίτια είναι έτοιμόρροπα, ή εταιρεία δέν ενδιαφέρεται γιά τή συντήρησή τους καί, φυσικά, ή ηλικία τους υποδηλώνει τήν άνυπαρξία στοιχειωδών σύγχρονων άνέσεων ή τήν πρόχειρη κάλυψη τής έλλειψής τους.

Ο Καρέλλας πού δέν κατάφερε νά λύσει τό στεγαστικό πρόβλημα μέ πρόχειρες λύσεις αναγκάστηκε νά οικοδομήσει συγκροτήματα κοινοβίων.

Τά διαμερίσματα στό κοινόβιο είναι στήν ουσία κλουβιά. Οί κοινόχρηστοι χώροι θυμίζουν φυλακή. Οί διάδρομοι είναι γεμάτοι συνθήματα «αγάπης καί όμόνοιας» πού ζητάει ό εργοδότης σάν αντάλλαγμα τής «παραχώρησης» πού κάνει. Οί συνθήκες μέσα σ' αυτά τά κοινόβια θυμίζουν καθεστώς «άπαρτχάιντ».

Στό κοινόβιο, γιά νά επιτραπεί ή είσοδος στον έπισκέπτη, θά πρέπει πρώτα νά ζητήσει την άδεια του προσωπάρχη του εργοστασίου, Πάντζαλη. Ύστερα θά πρέπει νά γράψει τ' όνομά του στό κατάλογο τών έπισκεπτών καί νά δηλώσει πόση ώρα θά μείνει. Στούς ένοικους άπαγορεύεται ή είσοδος στό κοινόβιο μετά τά μεσάνυχτα.

Στόν καινούριο ένοικο υποδειχνεται ό κανονισμός του κοινόβιου.

Μέ κεφαλαία γράμματα στήν άρχή του κανονισμού υπάρχει ή φράση: «Οί ιδιοκτήτες τής παρούσης βιομηχανίας σάς παρέχώρησαν μέ εύχαρίστηση τό διαμέρισμα πού κατοικείται μέ τή θεβαιότητα ότι δημιουργούνται καλύτεροι συνθήκαι ζωής».

Άκολουθούν 32 άρθρα. Σταχυολογούμε όρισμένα:

● «ΜΗ μεταβάλλετε τό διαμέρισμα έσωτερικώς ή έξωτερικώς...»

● «ΜΗ θορυβείτε τήν ώρα πού αναπαύονται άλλοι συνάδελφοί σας, βέβαιοι όντες ότι συμβάλλετε τά μέγιστα είς τήν διατήρησιν ύψηλου εργατικού φρονήματος».

● «ΜΗ φιλοξενείτε οίονδήποτε πρόσωπον μή εργαζόμενον παρ' ήμίν. Είς περιπτώσιν έκτάκτου ανάγκης πρόσ φιλοξενίαν όφείλτε νά γνωστοποιήτε τούτο είς τόν όρισθέντα υπεύθυνον τής πολυκατοικίας».

● «ΑΠΟΦΕΥΓΕΤΕ τάς πολιτικές συζητήσεις αίτινες δυνατόν νά δημιουργήσουν έντασιν, άναταραχήν κλπ».

● «ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ρητώς ή παραμονή είς δωμάτια θηλέων καί άντιστρόφως,δι' οίανδήποτε συναλλαγήν».

● «ΑΠΟΦΕΥΓΕΤΕ τάς διασκεδάσεις αίτινες έκφεύγουν του εργατικού προσορισμού καί τών επιδιώξεων του παρόντος εργοστασίου».

● «ΜΗΝ παρασύρεσθε από συζητήσεις άνευθύνων προσώπων πού μπορούν νά σάς βλάψουν επαγγελματικώς».

Τό τμήμα πλυντηρίου τής Γαλλικής Έταιρείας.

Τό άκρο του συγκροτήματος πλυντηρίου, τώρα εργοστάσιο εμπλουτισμού του μεταλλεύματος.

Το μεταλλοπλάστω έρειπωμένο.

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ...

Θά θέλαμε νά κλείσουμε αυτό τό σημείωμα καταθέτοντας μία ποιητική μαρτυρία:

- άποσπάσματα από τό «ΛΑΥΡΙΟ» του Γιώργη Σαραντή. Ίσως είναι ή πιό άρμόδια γιά νά συμπυκνώσει, στό ύφος τής γλώσσας του ποιητή, τά στοιχεία εκείνα πού ει- κονίζουν τήν πραγματικότητα τής πόλης:

Ποιός μίλησε γιά όμορφιά;
Τό πρόσωπίο τής πόλης είναι θλασγιο- κομμένο....

Οί εύρύχωροι δρόμοι της
μοιάζουνε άσμπως αγορασμένοι από
δημοπρατήριο....

κι' ό χρόνος είναι μίσθιος πομπός σέ
κηδείες....

άγκομαχώντας μέσα στίς τρύπες τής
γής σάν τούς άσπάλακες.

Νύχτα, γκρινιάζοντας περνάει ό αγέρας
στά φοινικόδεντρα

λίγο πιό κάτω λευκάζει κυρλίαρχο τό
γαλαμα του Σερπιέρη

σφίγγοντας στ' άρπαχτικά του δάχτυλα
ένα φρεσκοκομμένο γυναικείο μαστό.

Ποιός μίλησε γιά όμορφιά;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Οί σκουριές τής άρχαίας Έλληνικής Μεταλλουργίας καί ή σημασία τους από οικονομικής πλευράς (Άρτέμ. Παπασταματάκη, Χημικού). Εισήγηση στό 1ο Συνέδριο γιά τόν Έλληνικό Όρυκτό πλούτο.

2. Τεχνικά Χρονικά, Αύγουστος 1976 (Τό Λαύριον)
3. Ίστορία του Έλληνικού Έργατικού Κινήματος, Έκδοση 8', Αθήνα 1974, σελ. 34-35
4. Αναστασόπουλος. Ίστορία Έλληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα 1947, σελ. 696.
5. Ριζοσπάστης, Μάης '78.

Τό εμπόριο τῶν ἀνηλίκων

85 χιλιάδες παιδιά,

Τῆς Εἰρήνης Ψαρέλλη

7 - 15 χρόνων
στήν
ἀγορά
τῆς ἐργασίας

ΜΕ ΤΗΝ ἔρευνα αὐτὴ τὸ ΑΝΤΙ προσπαθεῖ νὰ θέσει τὸ πρόβλημα τῶν ἀνηλίκων (κάτω ἀπὸ 15 χρονῶν) ἐργαζόμενων παιδιῶν. Δέν προχωρᾷ, σὲ ἀναλύσεις (πράγμα πού πρέπει νὰ γίνεῖ ἀπ' τοὺς ἐιδικοῦς) ἀλλὰ πρὸς τὸ παρόν, στέκεται στὰ πλαίσια τῆς ἔρευνας μέ τὴν παράθεση συγκεκριμένων στοιχείων, γιατί ὅπως εἶναι φανερό τὸ θέμα δέν ἐξαντλεῖται εὐκόλα. Τό αἶθρο αὐτό θά μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ἴσως ἡ παρότρυνση γιὰ μιὰ συνολικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος πού εἶναι πραγματικά πολὺ δύσκολη γιατί λείπουν τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τοὺς ἐπίσημους φορεῖς.

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ προβλήματα πού ὑπάρχουν εἶναι:

- Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία
- Ἡ νυχτερινὴ ἐργασία
- Τὸ ὥραριο ἐργασίας
- Τὰ χαμηλὰ ἡμερομίσθια
- Ἡ κακὴ μεταχείριση ἀπὸ τὸν ἐργοδότη
- Ἡ ἀνύπαρκτη ἀσφάλεια
- Τὰ ἀτυχήματα
- Ἡ ἄδεια

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΑΡΧΗ 9. «Τὸ παιδί δέν πρέπει νὰ γίνε-
ται δεκτὸ σὸ ἐπάγγελμα, προτοῦ φτάσει
μιὰ ἐλάχιστη κατάλληλη ἡλικία. Δέν
πρέπει σὲ καμιὰ περίπτωση νὰ τοῦ ἐπι-
βληθεῖ ἡ ὑποχρέωση ἢ νὰ τοῦ παρασχε-
θεῖ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκτήσῃ μιὰ ἀπα-
σχόληση ἢ ἓνα ἐπάγγελμα πού βλάπτει
τὴν υἰεῖα ἢ τὴν ἐκπαίδευσή του, ἢ πού
ἐμποδίζει τὴ φυσικὴ πνευματικὴ ἢ ἠθικὴ
του ἀνάπτυξη».

1959. Διακήρυξη τῶν δικαιωμάτων
τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὸν ΟΗΕ.

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ τίς ἐχτιμήσεις τῆς Διε-
θνοῦς Ὁργάνωσης Ἑργασίας (ΔΟΕ)
«στή Νότια Εὐρώπη καὶ στή Μέση
Ἀνατολή τὸ ποσοστὸ τῶν παιδιῶν πού
δουλεύουν κυμαίνεται ἀνάμεσα στὰ 4 μέ
15%. Σύμφωνα μέ τίς ἴδιες ἐκτιμήσεις, ἡ
παιδικὴ ἐργασία εἶναι πολὺ διαδεδομένη
σὲ ὀρεινὲς περιοχὲς τῆς Ἀφρικῆς καὶ

τῆς Ἀσίας, ἀν καὶ ἡ ἔλλειψη στατιστι-
κῶν δέν ἐπιτρέπει νὰ μετρηθεῖ ἀκριδῶς ἡ
ἐκτασὴ τῆς.

ΣΕ ΜΙΑ μελέτῃ πού ἔγινε σὲ 45 χώρες
σ' ὅλο τὸν κόσμo, διαπιστώνεται ὅτι
πολλὲς φορές αὐτὸ ἰσχύει γιατί καλύπτε-
ται ἀπὸ τὰ δίκαια τῶν χωρῶν, πράγμα
πού εἶναι φανερό ὅταν ἡ νομοθεσία ἐπι-
τρέπει καὶ σὲ 10χρονα παιδιά νὰ ἐργά-
ζονται ἀκόμα καὶ σὲ ἐργοστάσια (π.χ.
Costa Rica, Iran, Pakistan κλπ).

Στὶς προσπάθειες πού γίναν κατὰ τὰ
50 τελευταῖα χρόνια γιὰ τὸν περιορισμὸ
τῆς παιδικῆς ἐργασίας καὶ γιὰ τὸν καθο-
ρισμὸ κατώτατου ὅριου ἡλικίας γιὰ τὴν
εἰσοδο σὲ διάφορα ἐπαγγέλματα, ἡ συμ-
βολὴ τῶν διεθνῶν ὀργανισμῶν καὶ εἰδι-
κώτερα τῆς ΔΟΕ, ἦταν ἀξιόλογη. Ἦδη
τὸ Καταστατικὸ τοῦ 1919 τῆς ΔΟΕ δια-
κήρυσε: «τὴν κατάργηση τῆς παιδικῆς
ἐργασίας καὶ τὴν ὑποχρέωση νὰ μποῦν
στήν ἐργασία τῶν νέων καὶ τῶν δύο φύ-
λων οἱ ἀναγκαῖοι περιορισμοὶ γιὰ νὰ
τοὺς ἐπιτραπῇ νὰ συνεχίσουν τὴν ἐκπαί-
δευσή τους καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ φυ-
σικὴ τους ἀνάπτυξη».

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ὑπάρχουν νομοθετικὲς
διατάξεις πού περιορίζουν τὴν ἐφαρμογὴ
αὐτῶν τῶν κανόνων, δάζοντας τὸ κατώ-
τατο ὄριο ἡλικίας σὲ χαμηλότερα ἐπί-
πεδα. Τέτοιες διατάξεις ὑπάρχουν ἀρκε-
τὲς καὶ στὰ ἐσωτερικὰ δίκαια τῶν χωρῶν
καὶ σὲ διεθνὲς δίκαιο καὶ ἡ ἰσχὺς τους
στήν πράξη εἶναι σημαντικὴ.

ἈΚΟΜΑ καὶ στήν ἴδια χώρα πολλές
φορὲς παρατηροῦνται περιέργες «παραλ-

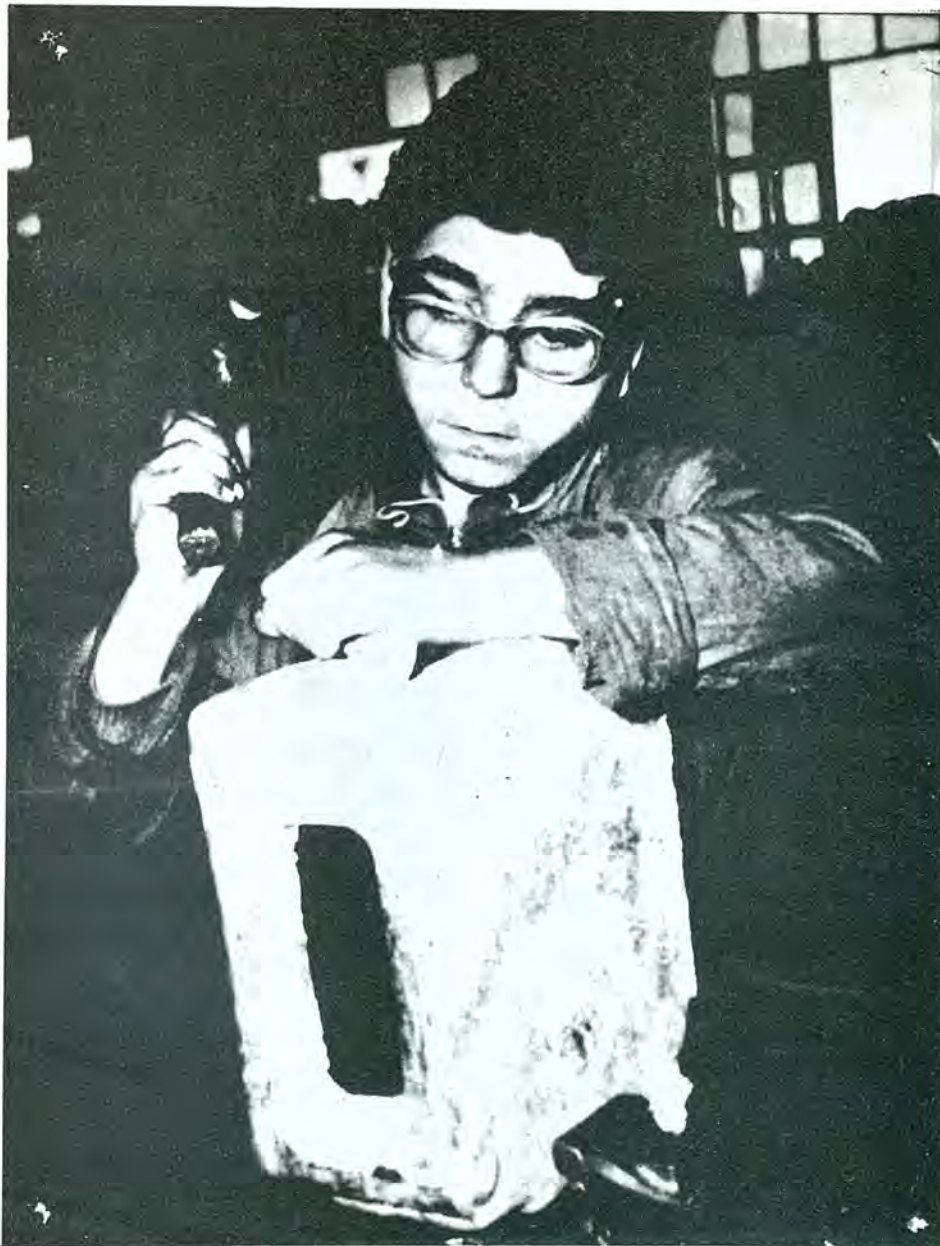
λαγές» τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας.
π.χ. στὶς ΕΠΑ στὴν Arizona, Cali-
fornia, Florida καὶ στὴν New Hampshire
τὸ κατώτατο ὄριο εἰσοδοῦ σὲ ἐργασία εἶ-
ναι τὰ 10 χρόνια, ἐνὼ στὴν Pennsylvania
τὰ 21!! Τῇ μελέτῃ πού παρουσιάζει τε-
ράστιο ἐνδιαφέρον μέ στοιχεῖα 45 χω-
ρῶν, ἔκανε ὁ Τίτος Πατρίκιος καὶ υἱοθε-
τήθηκε ἀπὸ τὴν ΟΥΝΕΣΚΟ τὸ 1972·
μεταφράστηκε σὲ πολλὲς γλῶσσες, ὅχι
ὅμως καὶ στὰ Ἑλληνικά.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

● Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ νομοθεσία προβλέ-
πει τοὺς ἑξῆς νόμους γιὰ τὴν προστασία
τῶν ἀνηλίκων:

- 1.- Νόμος ΔΚΘ/1912 «περὶ ἐργασίας
γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων».
- 2.- Β. Δ. τῆς 14/26.8. 1913 «περὶ ἐκτε-
λέσεως τοῦ Ν. ΔΚΘ/1912».
- 3.- Νόμος 2271/1920 «περὶ κυρώσεως
τῆς Διεθνοῦς Συμβάσεως περὶ καθορι-
σμοῦ κατωτάτου ὁρίου ἡλικίας εἰς τὰς
βιομηχανικὰς ἐργασίας».
- 4.- Νόμος 2174/20 «περὶ κυρώσεως τῆς
Δ.Σ. περὶ νυχτερινῆς ἐργασίας τῶν ἀνη-
λίκων».
- 5.- Νόμος 4215/1961 «περὶ κυρώσεως
τῆς 90 Δ.Σ. περὶ νυχτερινῆς ἐργασίας
παιδῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ».
- 6.- Ἑτερεὶ εἰδικαὶ διατάξεις Νόμων καὶ
Διαταγμάτων.

ΣΥΜΦΩΝΑ λοιπὸν μέ τοὺς νόμους
τοῦ 1912 καὶ τὰ βασιλικά διατάγματα
τοῦ 1913: Ἀπαγορεύεται νὰ ἐργα-
στούν μέ μισθὸ ἀνήλικοι μέχρι 12 χρο-

νων, αλλά μπορούν να εργαστούν μόνο 3 ώρες την ημέρα με τη μορφή βοηθών «σέ δουλειά των γονιών τους ή με τη μορφή πρακτικής εξάσκησης σε σχολείο. Άνήλικοι 12-14 ετών, πρέπει για να δουλέψουν να έχουν την έγκριση των γονιών τους, οι ίδιοι δεν μπορούν αυτοπροσώπως να υπογράψουν σύμβαση, επιπλέον, απαγορεύεται σ' αυτή την ηλικία να δουλεύουν σε βαριές και ανθυγιεινές δουλιές (και βιομηχανίες) αν δεν έχουν συμπληρώσει τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Άνήλικοι 14-18 χρονών μπορούν με έγκριση των γονιών τους να υπογράψουν σύμβαση, όμως δεν μπορούν να δουλέψουν σε οποιαδήποτε δουλειά. Σε μερικά πολύ βαριά επαγγέλματα απαγορεύεται να δουλεύουν νέοι κάτω των 18 χρόνων, όπως σε βιομηχανίες μολυβδόχων χρωμάτων. Κάτω των 16, σε δρυχεία, σε εργοστάσια που επεξεργάζονται χημικά υλικά, ύφαντουργεία, σε οικοδομικές εργασίες κλπ.

Επίσης απαγορεύεται ή νυχτερινή

δουλιά σε βιομηχανίες σε νέους κάτω των 18 χρόνων. Τα παραπάνω μέτρα εξαιρούνται μόνο για την περίπτωση των μαθητευόμενων νέων.

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΣΥΜΦΩΝΑ με τις επίσημες στατιστικές, στην Ελλάδα δουλεύουν 72.572 παιδιά ηλικίας 10 μέχρι 14 χρόνων. Βεβαίως υπάρχουν και παιδιά από 7-10 χρόνων που δουλεύουν και που δέχονται φαινομενικά πονηρά στους καταλόγους των επίσημων στατιστικών (λαχεία, βοηθοί στα μαγαζιά, μικροπωλητές κλπ.). Από αυτά τα 72.572 παιδιά, 40.156 είναι αγόρια και 24.956 κορίτσια. Για τα 72.572 παιδιά πιο ειδικά στοιχεία λένε: 35.396 ασχολούνται με γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία

200 δρυχεία – από αυτά τα 136 κορίτσια.

16.264 βιοτεχνίες 10.548 αγόρια και 5.716 κορίτσια.

32 επιχειρήσεις φωταερίου, ηλεκτρισμού, ύδρευσης.

4.336 Οικοδομές (32 κορίτσια).

284 μεταφορές (κυρίως βοηθοί σε φορτηγά ή εκδρομικά).

136 κλητήρες σε τράπεζες.

1.316 σε φορείς παροχής υπηρεσιών.

4.608 δεν δήλωσαν κλάδο απασχόλησης.

Έν τούτοις τα άνεπλιστα στοιχεία ανεβάζουν τον αριθμό σε 100.000 συνολικά, πράγμα που φαίνεται αληθινό (τά στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. είναι 72.572) αν σκεφτούμε πόσα παιδιά δουλεύουν χωρίς αυτό να έχει δηλωθεί και πόσα δουλεύουν κάτω από το πρόσημα της μαθητείας, στις σχολές του ΟΑΕΔ ή άλλου.

Ο πίνακας αυτός είναι ενδεικτικός. Οι 200 εργαζόμενοι στα δρυχεία, οι 4.336 στις οικοδομές καθώς και πολυάριθμοι εργαζόμενοι από τον γενικά και άσφαώς δορισμένο κλάδο της Βιοτεχνίας, αποτελούν δείγματα – και επίσημα μάλιστα – της παραβίασης ή καταστράτηγησης των διατάξεων που παραθέσαμε άνωθεν πριν. Τούτη η παραβίαση στηρίζεται με τη σειρά της στην ασάφεια με την οποία το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των εργαζόμενων ανηλίκων, «ορίζει» τις «απαγορεύσεις». Π.χ. τι έννοια ο νομοθέτης με τον όρο «πολύ βαριά επαγγέλματα» ή «δεν μπορούν να δουλέψουν σε οποιαδήποτε δουλειά»; Και δεν αναφερόμαστε στα κριτήρια που χρησιμοποιεί η Ε.Σ.Υ.Ε. για τον καθορισμό του «εργαζόμενου». Κριτήρια που έχουν χαρακτηριστεί στενά και που στην περίπτωση της δουλειάς των ανηλίκων έχουν πολύ μεγαλύτερα περιθώρια τυπικού σφάλματος σε σχέση με την πραγματική κατάσταση της κατηγορίας αυτής.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΕΡΓΟΔΟΣΙΑ

Σύμφωνα με ποσοστά στο σύνολο των 72.572 εργαζόμενων:

- 0,8% είναι «εργοδότες».
- 9% δουλεύουν για δικό τους λογαριασμό.
- 31,2% είναι αυτό που η Έθνική Στατιστική υπηρεσία ονομάζει «συμβολθούντα και μη αμειβόμενα μέλη οικ.».
 - 57,8% μισθωτοί (εργάτες και υπάλληλοι).
 - 1,2% δεν προσδιορίζει τη θέση του.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

- Από τα 6.532 παιδιά που δουλεύουν για δικό τους λογαριασμό:
 - Τα 3.266 βρίσκονται σε αστικές περιοχές.

Τά 2.613 βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές.
Τά 653 βρίσκονται σε ήμιαστικές περιοχές.

● 'Από τά 22.642 παιδιά που είναι «συμβοληθούντα και μη άμειβόμενα»:

Τά 20.576 βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές και δουλεύουν στα χωράφια.

● 'Από τά 40.098 παιδιά που δουλεύουν εργάτες και υπάλληλοι τό:

74,6% δουλεύουν σε άστικές περιοχές.

9,3% δουλεύουν σε ήμιαστικές περιοχές.

16,1% δουλεύουν σε αγροτικές περιοχές.

Σημειώνουμε άπλώς ότι οι 20.576 νέοι που κατατάσσονται από την ΕΣΥΕ σαν «συμβοληθούντα και μη άμειβόμενα μέλη της οικογενείας» περιλαμβάνουν ένα συντριπτικό ποσοστό νέων που κατά καταστρατήγηση της ύποχρεωτικής 9χρονης εκπαίδευσης διακόπτουν τό σχολείο και δουλεύουν στα χωράφια χωρίς κανείς νά ενδιαφέρεται γιά τή νοοτροπία της οικογένειας, στίς καθυστερημένες κυρίως περιοχές, άπέναντι στό δικαίωμα του παιδιού γιά μόρφωση. 'Εξ άλλου στόν ίδιο κλάδο (αγροτική περιοχή) τό ποσοστό του 16,1% που αντιπροσωπεύουν οι «εργάτες και υπάλληλοι» είναι δείγμα της έκτασης μισθωτής εργασίας άνηλίκων στους αγροτικούς χώρους και άπαιτεί μία έρευνα γιά τίς συνθήκες άπασχόλησής τους. 'Η έρευνα τούτη είναι ακόμα έπιτακτικότερη γιά τήν κατηγορία των νέων 10-14 ετών που είναι και ή άριθμητικά σημαντικότερη άπ' τό σύνολο των άπασχολουμένων άνηλίκων - που εργάζονται σαν εργάτες ή υπάλληλοι σε άστικές περιοχές. Στο ποσοστό τούτο περιλαμβάνεται ή πλειοψηφία των νέων που άσχολούνται σε βιοτεχνίες, βιομηχανίες, μικρομάγαζα κλπ., σε συνθήκες άνεξέλεγκτες και με-

σαιωνικές. Είναι μία κατηγορία που στελεχώνει μία ιδιόμορφη «παράνομη εργατική δύναμη» κι' ό,τι συνεπάγεται αυτό τό τελευταίο.

ΝΥΧΤΕΡΙΝΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΟ ΘΕΜΑ γίνεται πολύ σοβαρό άν φωτιστούν τρεις σημαντικές πλευρές που άφορούν τά παιδιά και τούς νέους.

- Οί κοινωνικές σχέσεις
- Οί έπιπτώσεις στην ύγεια
- 'Η μόρφωση

ΟΣΟΝ άφορά τήν 1η: Είναι φανερό πώς τό παιδί που δουλεύει τή νύχτα είναι άναγκασμένο νά κοιμάται τήν ήμέρα, μέ άποτέλεσμα νά του είναι αδύνατη ή δημιουργική έπικοινωνία μέ τή γενικώτερη σημασία του όρου.

ΕΤΣΙ άκολουθούν τά ιδιαίτερα προβλήματα της άπομόνωσης και της άντικοινωνικότητας μέ συνέπεια κάποιες φορές νά παρατηρούνται άκόμη και δείγματα έγκληματικότητας ή συμπεριφορά που οδηγεί σε άναμορφωτικά κέντρα.

'Ομολογουμένως πολύ λίγα από αυτά τά παιδιά έχουν έξασφαλίσει κάποιο στοιχειώδες δικαίωμα άναπαύσεως και ψυχαγωγίας, τέτοιας που νά τά οδηγεί σε άκράιες καταστάσεις.

"Οσον άφορά τή 2η: 'Η νυχτερινή εργασία είναι από τή φύση της άνθυγιεινή. Παρουσιάζεται σαν ή κύρια αίτία διαφόρων άσθενειών, συνηθέστερες των οποίων είναι οι στομαχικές ένοχλήσεις λόγω της άναστάτωσης που έπέρχεται στα γεύματα. 'Επίσης συνηθισμένες είναι οι διαταράξεις της νευροψυχικής ισορροπίας λόγω του ότι ή νυχτερινή εργασία άποκόβει τό παιδί από τήν οικογένειά του και τήν κοινωνική του ζωή.

"Οσον άφορά τήν 3η: Είναι καταφανές πώς τό παιδί που είναι ύποχρεωμένο νά δουλεύει άναγκάζεται νά διακόπτει τό σχολείο, πολύ πριν τελειώσει τό ύποχρεωτικό 9χρονο. 'Ετσι όχι μόνο ύπάρχει ή καταστρατήγηση της εργατικής νομοθεσίας, αλλά και των διαταγμάτων γιά τήν παιδεία, καθώς έπίσης και των άρχών του ΟΗΕ γιά τή μόρφωση των παιδιών.

ΩΡΑΡΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΜΟΝΟ στην ΕΣΣΔ και σε μερικές πολιτείες των Ε.Π.Α. ή νομοθεσία προβλέπει γιά τά παιδιά μέχρι 18 χρονών που δουλεύουν μειωμένο ώραριο, χωρίς μείωση των άποδοχών. Σε πολλές άλλες χώρες όπως στην 'Ιταλία, τήν 'Ολλανδία, τή Ρουμανία, ισχύει τό μειωμένο ώραριο γιά παιδιά μέχρι 16 χρονών, χωρίς όμως νά είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο, ούτε νά ισχύει σημαντική μείωση στίς ώρες εργασίας, οι όποιες τίς περισσότερες φορές φτάνουν τίς 7 ήμερησιές.

Στή χώρα μας τά εργαζόμενα παιδιά

έχουν σύμβαση «μαθητείας» και δουλεύουν συνήθως 7 ώρες τήν ήμέρα μέ μειωμένο ήμερομίσθιο, πράγμα άπαράδεκτο. Σήμερα τό κύριο αίτημα των συνδικάτων (άπό τίς έπιτροπές νέων) είναι τό μειωμένο ώράριο μέ ίσες άποδοχές, γι' αυτούς που έχουν «σύμβαση μαθητείας».

ΧΑΜΗΛΑ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΑ

ΣΕ ΠΟΛΛΕΣ χώρες του κόσμου οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας καθιερώνουν συχνά διαφορές στην άμοιβή του κάτω των 18 χρονών εργαζόμενου. Τέτοια παραδείγματα έχουμε στην 'Ολλανδία, Βέλγιο, 'Αυστραλία και άλλου.

Στήν 'Ελλάδα, μέ τήν 'Εθνική Συλλογική Σύμβαση εργασίας (Ε.Σ.Σ.Ε) του 1975 καθορίστηκαν κατώτερα ήμερομίσθια νά είναι από 1/1/77, τόν 1ο χρόνο ύπηρεσίας τό 61% του κατώτατου ήμερομίσθιου δηλ. 171 δρχ., τό 2ο χρόνο (στον ίδιο εργοδότη) τό 71% δηλ. 199 δρχ. και τόν τρίτο τό 81% δηλ. 227 δρχ.

ΤΑ ΠΟΣΟΣΤΑ που ίσχυαν ήταν τό 60%, 68% και 78%. 'Οστόσο ή ίδια ή Ε.Σ.Σ.Ε. δέν γίνεται πάντα δεκτή από τά Διαιτητικά Δικαστήρια που σύμφωνα μέ τό Ν.3239/55, άν ύπάρχουν διαφωνίες άνάμεσα σε εργαζόμενο και εργοδότη, ρυθμίζουν αυτά τούς όρους εργασίας και άμοιβής. Στα ίδια τά δικαστήρια όμως σπάνια πάνε περιπτώσεις άνηλίκων εργαζομένων γιατί είναι αντίθετες μέ τήν εργατική νομοθεσία και ό εργοδότης φροντίζει νά τίς καλύπτει. 'Ετσι φτάνουν στα διαιτητικά, μόνο οι περιπτώσεις που ύπάγονται στους άνήλικους «μαθητευόμενους». Σάν παραδείγματα άποφάσεων αναφέρουμε τίς έξής περιπτώσεις:

9/77 (Μάρτης του '77) του Δευτεροβάθμιου Διοικητικού Διαιτητικού Δικαστηρίου 'Αθηνών γιά τούς λιθογράφους που όρίζει γιά τούς μαθητευόμενους νά παίρνουν τόν πρώτο χρόνο 149 δρχ. (δηλ. 53% του κατώτατου μεροκάματου των 281 δρχ.) τό δεύτερο 172 δρχ. (δηλ. 61%) και τόν τρίτο 198 δρχ. (δηλ. 70%). Και αυτή δέν είναι μοναδική.

Τό ίδιο δικαστήριο όρισε γιά τούς μαθητευόμενους των βιβλιοδετών ('Απόφαση 8/77) τίς άμοιβές 168, 186 και 204 δραχμές. Οί άποφάσεις αυτές δέν πρέπει νά είναι οι μοναδικές παράνομες.

Σύμφωνα μέ τήν έρευνα άμοιβών στη βιομηχανία του ΙΚΑ (περιοχή 'Αθήνα - Πειραιάς - Θεσσαλονίκη) ή μέση άμοιβή των μαθητευόμενων στη βιομηχανία είναι περίπου 80% του κατώτατου άνδρικού ήμερομίσθιου, ενώ, άν πάρουμε τό μέσο όρο των τριών ετών, ή κατώτατη είναι γύρω στα 70%. 'Ετσι, τόν 'Ιούλιο του 1978 που τό κατώτατο άνδρικό μεροκάματο ήταν 258 δρχ. ή μέση πραγματικά καταβαλλόμενη άμοιβή των μαθητευόμενων ήταν, σύμφωνα μέ τή στατιστική αυτή, 205 δρχ., σε εργασίες που άπαγο-

ΚΑΘΕ ΠΡΟΙ

αφραζε

διαβαζε

διαδιδε

την ΑΥΓΗ

τη δικη 68

φωνη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ 1964-1975
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ 9-15 χρονών

Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ορισμένα ατυχήματα που σάν αίτια τους είχαν την παντελή έλλειψη μέτρων προστασίας για τους εργαζόμενους, είτε την χρησιμοποίηση νέων ανειδίκευτων εργατών σε θέσεις που μόνον ειδικευμένοι εργάτες μπορούν υπεύθυνα να εργασθούν:

- Στις αρχές του '78, 12χρονος τραυματίζεται σοβαρά σε ύφαντουργική μηχανή.

● Τραυματισμός 17χρονου στη Γεωργική σχολή Θεσ/νίκης (έκοψε τὰ δάχτυλα του ποδιού του σε εργατικό ατύχημα).

● Ατύχημα στην Ντόιτς. (έχασε τὸ πόδι του ἀπὸ ὁδήγηση τοῦ CLARK).

● Θάνατος 17χρονου στοῦ «ΗΛΙΟ-ΠΟΥΛΟΥ» τὸν Φλεβάρη τοῦ '76 πάλι με CLARK.

● Θάνατος 15χρονου ναυτόπαιδοι στο «Τζώννυ», μετὰ ἀπὸ πέσιμο στὸ ἀμπάρι.

ὑπερκόπωση ἐπειδὴ δούλευε καὶ τὶς Κυριακές! Γιά τὶς πολὺ μικρές, τὶς μαθητευόμενες, ἡ ὑπερωρία εἶναι ὑποχρεωτική· ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ἐργοδότη εἶναι τέτοια ποὺ τὶς ἀναγκάζει.

(12 χρονῶν) **Ρ.Θ.:** «Μὰς δάξουν νὰ κάνουμε τὰ θελήματα, τὶς ἀγγαρείες καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς δουλειᾶς νὰ σκονιπίζουμε τὸ ἐργοστάσιο.

Μερικὲς φορὲς μᾶς δάξουν νὰ δουλεύουμε στὴν πρέσα καὶ τὸ σίδερο. Παίρνω 170 δρχ. γιὰ μεροκάματο».

(9 χρονῶν) **Μ.Κ.:** «Δουλεύω σ' ἓνα ἐργοστάσιο πλαστικῶν παιγνιδιών. Πηγαίνω τὸ πρωὶ στὴ δουλειὰ καὶ τὸ ἀπογευμα 3-4 ὥρες στὸ μαγαζὶ καὶ κονθάλω τὰ παιγνίδια. Τὸ βράδυ πηγαίνω σχολεῖο μέχρι τὶς 10. Ἔστειλα ἓνα γράμμα στὴν τηλέφωρη. Τοῦς ἔλεγα πὼς δουλεύω καὶ τὸ βράδυ πάω σχολεῖο. Ἔχει περάσει τώρα ἓνας χρόνος, ἀλλὰ κανεὶς δὲν μοῦ ἀπάντησε. Ἡ μάνα μου δὲ θέλει νὰ λέω ὅτι δουλεύω».

(10 χρονῶν) **Λ.Κ.:** «Εἶμαι σ' ἓνα τυπογραφεῖο. Τὸν πρῶτο καιρὸ μ' εἶχαν καὶ κονθαλοῦσα τὰ τοιγάρια. Φέτος με δάξουν καμιά φορὰ καὶ γτυπᾶω καὶ στὴ μηχανή ὅταν ἔχει πολὺ δουλειὰ. Τὸ βράδυ πάω σχολεῖο. Θέλω νὰ μάθω πολλὰ πράγματα, ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρό».

(8 χρονῶν) **Γ.Χ.:** «Πάω τὸ βράδυ σ' ἓνα μαγέρικο καὶ βοηθᾶω. Μοῦ δίνουν 50 δρχ.»

(15 χρονῶν) **Γ.Μ.:** «Ἀπὸ 13 χρονῶν πῆγα στὰ καράβια. Δουλέω σάν ναύτης. Τὴν πρώτη φορὰ πῆγα μὲ τὸν πατέρα μου. Μιά βραδιά φοβήθηκα πολὺ γιατί σ' ἓνα λιμάνι ποὺ εἶμασταν εἶδα τὸν καπετάνιο νὰ βγάζει πιστόλι ὅταν τὸν πλησίασε, στὴν κουδέρα, στὸ σκολάδι ἓνας μαῦρος ποὺ γυάλιζαν τὰ μάτια του. Ἔπεσα κάτω ξερός. Σὲ λίγες μέρες ὅταν πῆκα νυχτερινὴ βάρδια μοῦ ὶδωσε νὰ κρατᾶω ἓνα μαχαίρι. Στὴν ἀρχὴ ἔτρεμα ποὺ τὸ κρατοῦσα. Ὑστερα ὁμως συνήθισα».

ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ μεγάλο ἐρωτηματικό. Πόσοι ἐργοδότες ἔχουν δηλώσει τὰ παιδιά ποὺ δουλεύουν στὸ ΙΚΑ ἢ σ' ἄλλα ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα; Πόσοι τοὺς δάξουν ἐνσημα;

ΕΤΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ	ΑΡΙΘ.	ΣΥΝΟΛΟ
		ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ	ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ
1964	μέχρι 15 χρ.	354	47.824
1965	μέχρι 15 χρ.	310	50.477
1966	μέχρι 15 χρ.	221	50.864
1967	μέχρι 15 χρ.	410	46.093
1968	μέχρι 15 χρ.	272	40.476
1969	μέχρι 15 χρ.	327	42.698
1970	μέχρι 15 χρ.	404	44.813
1971	μέχρι 15 χρ.	380	46.736
1972	μέχρι 15 χρ.	202	48.002
1973	μέχρι 15 χρ.	236	47.544
1974	μέχρι 15 χρ.	215	44.983
1975	μέχρι 15 χρ.	134	44.952

ρεύεται ἀπὸ τὴ νομοθεσία νὰ ἀπασχολοῦν ἀνήλικους.

Η ΚΑΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ

Μιλήσαμε με παιδιά 9-14 χρονῶν ποὺ δουλεύουν σὲ

γιὰ τὸν τρόπο ποὺ τοὺς φέρονται στὴ δουλειὰ καὶ γιὰ τὴ ζωὴ τους ἔξω ἀπ' τὴ δουλειὰ. Νὰ τί μᾶς ἔπλαν:

(14 χρονῶν) **Κ.Α.:** «Μιά μέρα ὁ ἐργοδότης ἔδειξε σὲ μιά καινούρια ἔναν κατάλογο με ὀνόματα, λέγοντας ὅτι ἔχει γίνει ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο γι' αὐτοὺς ποὺ πρέπει νὰ κάνουν ὑπερωρίες! Μ' αὐτὸ τὸ κόλπο τοὺς κάνει νὰ πειθαρχήσουν. Αὐτοὶ ποὺ δὲν πειθαρχοῦν, ἀπειλοῦνται νὰ ἀπολυθοῦν ἀπ' τὴ δουλειὰ».

Δ.Ρ.: «Μιά κοπέλα αἰσθανόταν ζαλάδες, ἐξάντληση κλπ. Τὴν ἔπεισα νὰ πάει σὲ γιατρό, κι' ἀποδείχτηκε ὅτι ἔπασχε ἀπὸ

● ΠΟΛΛΑ ΠΑΙΔΙΑ, κάτω τῶν 15 δουλεύουν κανονικὸ ὥραριο με μειωμένες ἀποδοχές, κατὰ παράβαση τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας, ἐνῶ οἱ ἐργοδότες τοὺς μένουν ἀνενόχλητοι.

● ΣΤΟΝ ἠλεκτρικὸ σταθμὸ τῆς Καλλιθέας,

● στὸ ἐργοστάσιο «ΤΣΙΡΟΖΙΔΗΣ»,

● στὸ Αἰγάλεω στὸ ἐργοστάσιο «ΠΕΤΑΛΟΥΔΑ»,

● στὸ Περιστερί στὸ ἐργοστάσιο «ΡΑΞΤΑ»,

● στὸ Βόλο στὸ ἐργοστάσιο «INTEΞ»,

● στὸ Βοτανικὸ στὰ μηχανουργεῖα,

● στὴ Δραπετσῶνα στὰ ἐργαστήρια

πλαστικῶν παιγνιδιών,

● στὸ Λαύριο, στὰ μεταλλεύματα,

● στὴν ἐταιρεία τοῦ φωταέριου

ΤΙ ΕΧΕΙ ΝΑ ΠΕΙ ΓΙ' ΑΥΤΟ ΤΟ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ;

ΠΙΝΑΚΑΣ ΗΜΕΡΩΝ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1978

Επιχειρήσεις ή εργασίες δημοσίου χαρακτήρα, κοινής ωφελίας ή που λειτουργούν με μορφή ανώνυμης ή περιορισμένης ε υθύντης εταιρείας ή ιδρύματος ή οργανισμού ή επι-χειρήσεως με περισσότερους από 50 μισθωτούς.

Επιχειρήσεις που λειτουργούν με μορφή δημορρύθμου ή έτερορρύθμου εταιρείας, ατομικές κλπ.

Χρόνια ύπηρεσίας στον αυτό εργοδότη	Υπάλληλοι καί εργατοτε- χνίτες	Ανήλικοι κάτω των 16 χρόνων ή κοπιώδη επαγγέλματα	Απασχ. σε επιβλ. ή κοπιώδη επαγγέλματα	Υπάλληλοι καί εργατοτε- χνίτες	Ανήλικοι κάτω των 16 χρόνων ή κοπιώδη επαγγέλματα	Απασχ. σε επιβλ. ή κοπιώδη επαγγέλματα
1	12	18	12	8	18	12
1 1)2	13	18	13	9	18	12
2	14	18	14	10	18	12
2 1)2	15	18	15	11	18	12
3	16	18	16	12	18	12
3 1)2	17	18	17	13	18	13
4	18	18	18	14	18	14
4 1)2	19	19	19	15	18	15
5	20	20	20	16	18	16
5 1)2	21	21	21	17	18	17
6	22	22	22	18	18	18
6 1)2	23	23	23	18	18	18
7	24	24	24	18	18	18
7 1)2	25	25	25	18	18	18
8 και άνω	26	26	26	18	18	18

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΑΔΕΙΑΣ

Υπάλληλοι (μέ μηνιαίο μισθό)	Υπάλληλοι κάτω των 16 χρόνων (μέ μηνιαίο μισθό)	Ανήλικοι κάτω των 16 χρόνων (μέ μηνιαίο μισθό)	Ανήλικοι κάτω των 16 χρόνων (μέ μηνιαίο μισθό)
1	12)25 μισθ.12 ήμερομ.	13 ήμερομ.	8)25 μισθ. 8 ήμερομ.
1 1)2	1 δεκαπ 13 »	13 »	9)25 » 9 »
2	» » 13 »	13 »	10)25 » 10 »
2 1)2	» » 13 »	13 »	11)25 » 11 »
3	» » 13 »	13 »	12)25 » 12 »
3 1)2	» » 13 »	13 »	1 δεκαπ 13 »
και πέρα			

Νά τί μās είπαν δύο κορίτσια πού δουλεύουν στον ήματισμό:

Ρούλα: «Έδω γίνονται πολλές κομπίνες. Ένω παίρνω καθαρά 300, μέ ασφαλίζει μέ 250».

Έφη: «Δέν μās κολλάνε τά ένσημα, δέν μās δίνουν διβλιάριο. Πρέπει νά σημειώνουμε έμείς τίς ώρες εργασίας γιά νά μή μās κοροϊδεύουν. Οί υπερωρίες πολλές φορές δέν πληρώνονται. Κανονικά στά μικρά εργαστήρια πού δέν έχουν λο-γιστήριο, πρέπει νά τοιχοκολλούνται οί καταστάσεις μέ τίς ώρες δουλειάς, τίς

αδειες κλπ. Όμως αυτό δέν γίνεται κι' έτσι οί κοπέλες δέν ξέρουν πόσα δι-καιούνται. Αναγκάστηκα κάποτε νά πάω στό Έπουργείο μέ τόν έπόπτη και μόνο τότε τίς τοιχοκόλλησε».

* Οί καταγγελίες των παιδιών είναι τόσο τρανταχτές πού κανείς διερωτάται: Έχει λοι-πόν τόσο θράσος τό έπουργείο ώστε νά θγαί-νει στην τηλεόραση της ΕΡΤ μέ 30λεπτη δια-φήμιση και νά λέει: ναι υπάρχουν ανήλι-κοι εργαζόμενοι, αλλά και τούς έχουμε ασφα-λίσει και ειδική ύπηρεσία έχουμε φτιάξει γιά την προστασία τους;

* Ένας μεγάλος αριθμός των στοιχείων παραχωρήθηκε από τό Γιώργο Κοταρά.

Ο Γ.Γ.
του Υπ.
Εργασίας
κ. Ποτήρης:

ΕΡ.: Ξέρουμε ότι στη χώρα μας υπάρ-χουν - από επίσημα τουλάχιστον στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε. - 85.000 ανήλικοι εργαζόμενοι (10-14 χρ.) Ακόμα υπάρχει ένας αρκετά μεγάλος αριθμός παιδιών 7-10 χρ. πού δουλεύουν. Αυτό γίνεται κατά παράβαση της εργατικής νομοθεσίας. Πώς τό δικαι-λογείτε και ποιά μέτρα παίρνετε γιά νά τό εμποδίσετε;

ΑΠ.: Ο αριθμός των απασχολουμένων ηλικίας 10-14 ετών, σύμφωνα μέ την απο-γραφή 1971, ήταν 65.112 άτομα και όχι 85.000

Η κατανομή τούτων έχει ως εξής:
- Έργοδότες76 ή 0,1%
- Για ίδιο λογαριασμό
εργαζόμενοι 2.284 ή 3,6%
- Συμβοηθούντα μέλη
οικογενειών 34.656 ή 53,2%
- Μισθωτοί27.292 ή 41,9%
- Μη δηλώσαντες804 ή 1,2%
Σύνολο65.112 ή 100%

Προκύπτει συνεπώς, ότι ή πλειοψηφία των απασχολουμένων ηλικίας 10-14 ετών ατόμων ανήκε στην κατηγορία των συμβοηθούντων και μη αμειβομένων μελών της οικογενείας από τά όποια τά 29.192 (ή τό 84,5%) ήταν άτομα απασχολούμενα στον αγροτικό τομέα. Σημειώτεον, ότι από τούς 27.292 μισθωτούς μόνον οί 17.020 (62,4%) απασχολούνταν σε εργασίες του αστικού τομέα, αριθμός ό όποιος θά πρέπει νά έχει σήμερα σημαντικά μειωθεί λόγω της κατακόρυφης αύξήσεως των μαθητών μέσης εκπαίδευσσεως μεταξύ των ετών 1970/71 και 1977/78. Πρόγματι, ό αριθμός των μαθητών Μ.Ε. από 456.408 άτομα τό 1970/71 αύξήθηκε σε 581.236 τό 1977/78, δηλαδή κατά 27,4%, ενώ αντίθετα ή αντί-στοιχη αύξηση του αριθμού των μαθητών δημοτικής εκπαίδευσσεως ήταν μόνον 1,3%, δηλαδή όση περίπου ήταν και ή φυσιολο-γική αύξηση της σχολικής αυτής ομάδας.

Όσον αφορά τούς ανήλικους 14-16 ετών σημειούται ότι, 10.000 από αυτούς έλαθαν κατά τό 1978 βιβλιάρια ανήλικου (έξ ών 6.749 αγόρια και 3.251 κορίτσια).

Δέν νομίζουμε, όμως, ότι υπάρχει «ένas αρκετά μεγάλος αριθμός παιδιών 7-10 ετών πού δουλεύουν». Έν πάσει περιπτώσει, ό αριθμός των παιδιών πού εργάζονται χωρίς νά έχουν τελειώσει τή βασική σχολική εκ-παίδευση έχει περιορισθεί σημαντικά τά τελευταία χρόνια και τούτο είναι αποτέλεσμα της ανόδου, εν γενει, του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, αλλά και της εν-τατικοποίησης του έλέγχου γιά την έφαρμογή της εργατικής νομοθεσίας.

ΕΡ.: Άς δεχθούμε ότι ή εργασία «επι-βάλλεται» σε ένα ανήλικο (είτε γιά διάφο-ρους λόγους ή μέ την «κάλυψη» του Όρ-γανισμού Απασχόλησεως Έργατικού Δυ-ναμικού). Ποιά ειδική προστασία έχει τότε;

ΑΠ.: Σε κανένα ανήλικο, όπως και σε κα-νένα άλλο άτομο δέν δύναται νά επιβληθεί ή άσκηση όποιασδήποτε εργασίας.

Η προστασία του ανήλικου, πού απορ-ρέει από την κειμένη εργατική νομοθεσία,

υπεβλήθησαν 52 μηνύσεις...

Τό ΑΝΤΙ έδωσε μιά σειρά έρωτήσεων στό ύπουργείο Έργαςίας. Οί έρωτήσεις απαντήθηκαν γραπτά από τό γενικό γραμματέα του ύπου ργείου κ. Ποτήρη.

Διαβάζοντας τίς απαντήσεις διαπιστώνουμε πώς τό ύπουργείο δέχε-ται ούσιαστικά τήν παράβαση τής εργατικής νομοθεσίας μιά καί δέν ανατρέπει τό γεγονός ότι ανήλικοι δουλεύουν σέ διάφορους χώρους εργασίας, αλλά λέει απλά ότι ό αριθμός τών εργαζομένων είναι μικρό-τερος απ' αυτόν πού ισχυρίζεται τό περιοδικό, ή γιατί «τέλος πάντων δέν μπορούν νά έλεγχθούν 381.000 χώροι εργασίας». Τό ύπουργείο λέει ακόμα πώς φροντίζει γιά τήν ψυχαγωγία καί τίς κοινωνικές σχέσεις τών παιδιών οργανώνοντας έκδηλώσεις (θεατρικές παραστάσεις, κινηματο-γραφικές προβολές κλπ). Καί διερωτάται κανείς: Πώς είναι δυνατόν νά τίς παρακολουθούν τά παιδιά, όταν τήν ώρα πού γίνονται (συνήθως θράδυ) είτε δουλεύουν είτε βρίσκονται στό νυχτερινό σχολείο.

Ίσχυρίζεται πώς γι' αυτά τά παιδιά ισχύει μειωμένο ώρARIO. Έμεϊς θ' απαντήσουμε μέ τά λόγια του 9χρονου φίλου μας Μανώλη από τή Δρα-πετσώνα: «Δουλεύω σ' ένα εργοστάσιο πλαστικών παιχνιδιών. Πηγαίνω τό πρωί στή δουλειά καί τό απόγευμα 3 - 4 ώρες στό μαγαζί καί κουβα-λάω τά παιχνίδια. Τό θράδυ πηγαίνω σχολείο μέχρι τίς 10».

Αναφέρεται στό ελάχιστο όριο ηλικίας εισ-όδου στήν απασχόληση, στήν απαγόρευση έκτελέσεως όρισμένων εργασιών πού θλά-πτουν τήν υγεία ή τήν σωματική του άκε-ραιότητα, τήν απαγόρευση απασχολήσεως κατά τήν νύκτα, καθώς καί κατά τήν Κυ-ριακή, τόν έφοδιασμό μέ ειδικό θιλιάριο εργασίας ανήλικου, πού εκδίδεται ύστερα από Ιατρική εξέταση, τό μειωμένο ώρARIO εργασίας, τήν αύξημένη άδεια μετ' αποδο-χών, τήν τεχνική μαθητεία κλπ. Ό ΟΑΕΔ, δέν «καλύπτει» παράνομη ή «επιβαλλό-μενη» εργασία, αλλά οργανώνει καί συντη-ρεί συστήματα τεχνικής μαθητείας γιά νέους 14-18 ετών.

ΕΡ.: Γνωρίζετε ότι (σύμφωνα μέ καταγγε-λίες στό τύπο) υπάρχουν βιομηχανίες πού κατά τίς περιόδους πού γίνεται έλεγχος από τό Ι.Κ.Α. κρύβουν τά παιδιά πού παρα-νόμως έχουν προσλάβει σέ εργασίες τους σέ ύπόγεια; Ποιά είναι ή υπεύθυνη θέση του Ύπουργείου;

ΑΠ.: Τά ευάριθμα περιστατικά αποκρύ-ψεως ανηλίκων από τούς εργοδότες, πού γίνονται κυρίως μέ σκοπό τήν αποφυγή ασφαλίσεως των στό Ι.Κ.Α., άφορούν συν-ήθως σέ επιχειρήσεις πού απασχολούν μι-κρό αριθμό μισθωτών. Τέτοια περιστατικά, στό χώρο τουλάχιστον του Ύπουργείου Έργαςίας, αντιμετωπίζονται μέ τήν ένταση τών ελέγχων καί επανελέγχων εκ μέρους τών έποπτικών οργάνων.

ΕΡ.: Ξέρετε ότι απαγορεύεται ή νυκτε-ρινή εργασία. Πώς λοιπόν αντιμετωπίζετε τή κοινωνική συμπεριφορά τών παιδιών πού δουλεύουν σέ νυκτερινές εργασίες (περι-πτώσεις εγκληματικότητας ή αναμορφωτη-ρίων) πού είναι συνέπεια τής έλλειψης κοι-νωνικών σχέσεων καί τής διακοπής τής εκ-παίδευσης;

ΑΠ.: Στήν έκταση πού τό Ύπουργείο

Έργαςίας είναι άρμόδιο, οί απαντήσεις στό έρωτήματα αυτά καλύπτονται από τίς δο-θείσες παραπάνω.

Πέραν αυτών, θά μπορούσε νά προστε-θεί ότι καί από πλευράς Ύπ. Έργαςίας ύπάρχει μέριμνα γιά τήν όμαλή ψυχοσωμα-τική ανάπτυξη καί τήν πνευματική καλλιέρ-γεια του εργαζομένου ανήλικου. Έτσι, οί εργαζόμενοι ανήλικοι έχουν τό δικαίωμα νά παίρνουν μέρος σέ όλες τίς ψυχαγωγι-κές έκδηλώσεις πού οργανώνει ή Έργατική Έστία (θέατρο, άθλητικοί άγώνες, θερινές εκδρομές, θαλάσσια λουτρά). Λειτουργούν ακόμα σέ όλη τή χώρα μέ δαπάνες τής Έρ-γατικής Έστίας 48 Κέντρα Έργαζομένης Νεότητος γιά άγόρια ή κορίτσια ηλικίας 12-21 ετών στό όποία τό 1978 φοίτησαν 7.636 άγόρια καί κορίτσια καί στό όποία δι-δάσκονται ξένες γλώσσες, χορός, μουσική,

ραπτική, κέντημα, μαγειρική κλπ. καί γε-νικά παρέχεται στήν εργαζόμενη νεότητα ή δυνατότητα νά χρησιμοποιήσει τόν έλεύ-θερο χρόνο της κατά τρόπο ώφέλιμο καί ευχάριστο.

ΕΡ.: Τι θέση έχει τό ύπουργείο γιά τό ώρARIO εργασίας τών παιδιών;

ΑΠ.: Μειωμένο ώρARIO εργασίας κατά μία ώρα ήμερησίως ισχύει γιά τούς μαθητές-τεχνίτες τών Σχολών Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. Στίς περιπτώσεις αυτές οί μαθη-τές απασχολούνται υπό τήν επίβλεψη του άνωτέρω Όργανισμού σέ εργοδότες πού επιλέγονται ειδικώς καί βάσει προγραμμά-των πού καταρτίζει ό ΟΑΕΔ μέ έγκριση του Ύπουργείου Έργαςίας. Επίσης σέ όρισμέ-νες περιπτώσεις όρίζεται μέ Συλλογικές Συμβάσεις μειωμένο ώρARIO (π.χ. εις έμπο-ρικά καταστήματα, καταστήματα πωλήσεως όπτικων ειδών) γιά νεαρά πρόσωπα πού φοιτούν στίς νυκτερινές επαγγελματικές σχολές καί στό νυκτερινά σχολεία γενικώς.

ΕΡ.: Η προστασία αυτή καθορίζεται γιά σάς μόνο από τήν ειδική υπηρεσία προστα-σίας ανηλίκων εργαζομένων, ή όποια πρόσφατα συστάθηκε από τό Ύπουργείο σας; Βεβαίως αυτό όπως καταλαβαίνετε, άποτελεί επίσημο καί χωρίς πρόσχημα επι-βεβαίωση τής καταστρατήγησης τής εργα-τικής νομοθεσίας καί τών άρχων του Ο.Η.Ε. Ποιά είναι ή θέση σας;

ΑΠ.: Καθόσον άφορά στό Ύπουργείο Έργαςίας, τά όργανα τής Έπιθεωρήσεως Έργαςίας (ή όποία σημειωτέον Ιδρύθηκε στίς άρχές του αιώνας) άσχολούνται μέ τόν έλεγχο έφαρμογής τής κειμένης περί προστασίας τών ανηλίκων καί γενικώτερα τής εργατικής νομοθεσίας, είτε αύτεπαγ-γέλτως είτε κατόπιν σχετικής καταγγελίας. Οί παραβάτες διώκονται ποινικώς.

Αναφέρεται, έν προκειμένω, ότι κατά τό 1978 υπεβλήθησαν υπό τών έν λόγω οργά-νων 52 μηνύσεις κατά εργοδοτών-παραβα-τών τών διατάξεων περί προστασίας τών ανηλίκων.

**Τά Πανεπιστήμια
στή Δυτ. Εύρώπη**

● Συσχετισμός μέ τήν ελληνική
πραγματικότητα

Επιμέλεια: π. πατισσαροπούλου
παρατηρητής

Τί θέλετε; Ν' αποθαρρύνουμε τούς εργοδότες;

Όταν τό θέμα τών ανήλικων εργαζόμενων ήρθε στη Βουλή από τούς Α. Κακλαμάνη (ΠΑΣΟΚ), Λ. Κύρκο (ΚΚΕ), Μ. Δαμανάκη (ΚΚΕ) και Β. Τσουδερόν (ανεξάρτητη), μέ συγκεκριμένα στοιχεία και πάνω στό θέμα της εργατικής νομοθεσίας (κατά παράβαση της οποίας υπάρχουν ανήλικοι εργαζόμενοι στη χώρα μας), στό θέμα της αμοιβής, τών ατυχημάτων, της μεταχείρισης από τούς εργοδότες, της ασφάλειας κλπ., νά ποιά ήταν ή απάντηση του κ. Λάσκαρη:

«Οί επερωτήσεις ανεπτύχθησαν σέ 4 τομείς θά έλεγα: Πρώτον, τόν συναισθηματικό τομέα, όπως τόσον έντονα μās περιέγραψαν οί συνάδελφοι κ. Κύρκος και κ. Κακλαμάνης, στους οποίους, θά μπορούσα νά πώ, ότι προσυπογράφω, χωρίς καμιά απολύτως επιφύλαξη τά όσα έλέχθησαν γιά τό δράμα τών εργαζόμενων παιδιών, γιά τό δράμα αυτό καθ' έαυτό, πού συναντάται σέ όλα τά πλάτη και σέ όλα τά μήκη της Οικουμένης, και όχι μόνο στην Ελλάδα. Διότι ή εργασία τών παιδιών αυτή καθ' έαυτή, είναι ένα δράμα γιά την ηλικία τους και μάλιστα γιά τήν τρυφερή ηλικία. Κατά συνέπεια, αντιλαμβάνομαι και την ιδιαίτερη ευαισθησία του κ. Κακλαμάνη, στην προσωπικότητα του οποίου τιμώ όλους εκείνους πού αγωνίσθηκαν όπως αυτός γιά νά κατακτηθούν τή ζωή, γιά νά σταθούν στό πόδια τους και νά φθάσουν στό σημείο πού έφθασαν. Καί πιστέψτε με, ότι και έγώ κάπως έτσι ξεκίνησα νέος στην ηλικία, κ. Κακλαμάνη, στην οποία ανέφθρηθη. Συντηρούσα και έγώ την οικογένειά μου σπονδάζοντας συγχρόνως, όταν ο πατέρας μου ήταν εξόριστος.

Κατά συνέπεια, μπορώ νά καταλάβω και νά συμπαράσχω στην ευαισθησία την όποιαν εκδηλώσατε.

Ο δεύτερος τομέας ήταν τά στοιχεία, τά όποια ανεπτύχθηκαν και όπως έρμηνεύθησαν.

Τό τρίτον ήταν, ή πρόταση, και τό τέταρτο ήταν ή κριτική ή όποια ήσκηθη στη Κυβέρνηση. Μιά κριτική σέ πολλά σημεία αδόκιμη γιά λόγους πού θά εξηγήσω, και σέ όρισμένα σημεία άδικοη, επίσης γιά λόγους πού θά εξηγήσω.

Θά προσπαθήσω νά απαντήσω στό θέμα γενικά μέν, όπως έτέθη, και ειδικότερα σέ όρισμένους τομείς, γιά τούς όποιους νομίζω ότι μπορώ νά δώσω συγκεκριμένες και όχι άφηρημένες απαντήσεις. Νομίζω ότι θά ήταν αναγκαίο, προκειμένου γιά τά στοιχεία, νά μείνουμε σύμφωνοι σέ μία έννοια βασική πού άφορά την ανεργία και την άπασχόληση, από την όποια νομίζω ότι ξεκινά τό άδόκιμο, στό όποιο ανεφέρθη. τών συλλογισμών και τών συμπερασμάτων στό όποια κατέληξαν όρισμένοι εκ τών κ.κ. συναδέλφων και αυτό είναι ο όρος «νέος», όπως χρησιμοποιείται στις έρευνες του εργατικού δυναμικού, διότι όλα τά στοιχεία τά όποια ανεφέρθησαν τόσο στον τομέα της ανεργίας, όσο και στον τομέα της

άπασχόλησης, όσο και γενικότερον στον αριθμόν τών εργαζόμενων, ξεκίνησαν άκριδώς άπ' αυτό τό σημείο. από τό σημείο «νέοι». Τί σημαίνει ή πώς έρμηνεύεται ο όρος «νέοι» στις έρευνες του εργατικού δυναμικού; Στις στατιστικές ο όρος αυτός δέν καλύπτει τά άτομα νεαρής ηλικίας. Όταν λέμε νέοι την εργασία, νέοι εργαζόμενοι κατά τις έρευνες τις συγκεκριμένες τις όποιες αναφέρομε στις άπογραφές του 1976, στό στοιχείο του 71 κλπ. έννοούμε τούς νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας, ανεξαρτήτως ηλικίας. τούς δηλώντας δηλαδή ότι τό πρώτον εισέρχονται στην αγορά εργασίας και όχι τούς νέους αυτούς καθ' έαυτούς στην ηλικία. Κατά συνέπεια μέσα σ' αυτό τό εύρος τών νέων υπάρχει και τό στοιχείο τών νέων της ηλικίας. Άλλά όταν αναφέρομαι στό στοιχείο δέν αναφέρομαι στους νέους στην ηλικία. Μέ αυτή την διευκρίνιση ήθελα νά πώ ότι οί στατιστικές του 1976, τά δεδομένα του 1976 στό όποια αναφέρθησαν οί όμιλητές και τά όποια κατ' αυτούς μās δίδουν ένα ποσοστό ανεργίας τών νέων 53% ήρμηνεύθησαν σωστά διότι ή ανεργία στην στην πραγματικότητα 31%. Διαιτά; Διότι επί 38.000 άνεργων εγγεγραμμένων στον ΟΑΕΔ τό 76, οί 12.000 μόνον ήταν οί νέοι υπό την έννοια αυτήν, την όποιαν άνεφερα, οί νέοι, οί όποιοι τό πρώτον εξέτησαν εργασία ανεξαρτήτως ηλικίας.

Έρχομαι τώρα στό θέμα της άπασχόλησης. Έπίσης δέν είναι οί αριθμοί αυτοί οί όποιοι εδόθησαν. Διότι κατά τά στοιχεία πάντοτε του 1976 επί 103.500 περίπου άπασχολούμενων νέων, μισθωτοί ήταν 83.100 περίπου.

Άν σās ενδιαφέρει ο άκριβής αριθμός μπορώ νά σās τόν δώσω. Αυτό σημαίνει, ότι οί μισθωτοί νέοι τό 1976 – και πάντα δάσει τών στοιχείων μας – άποτελούνταν τό 4,4% του συνολικού αριθμού τών άπασχολούμενων στις περιοχές όπου διετέθη ή έρευνα. Όσον άφορά δέ τά στοιχεία τά όποια επεκαλέσθησαν ο κ. Κακλαμάνης και ο κ. Κύρκος, περί της άπογραφής του 1971, για 300 ή 350 χιλιάδες εργαζόμενων νέων θά ήθελα νά πώ ότι τό άκριβές στοιχείο του 1971 ήταν 313 χιλιάδες υπό την έννοια – και παρακαλώ σημειώστε το – του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού και όχι τών πράγματι άπασχολούμενων. Του ενεργού πληθυσμού, υπό την έννοια ότι, κατά την άπογραφή 313 χιλιάδες δήλωσαν ότι είναι διαθέσιμοι πός εργασία σέ όλη την επικράτεια. Ήταν, κατά συνέπεια, ο οικονομικός ενεργός πληθυσμός και όχι ο πράγματι άπασχολούμενος αριθμός τών νέων, όχι οί πράγματι άπασχολούμενοι νέοι. Κατά συνέπεια, αν λάβουμε υπ' όψη μας και αυτό είναι τό σημαντικότερο ίσως – ότι ο αριθμός αυτός άφορά τούς νέους ηλικίας 10-19 ετών και ότι τό κατώτατο όριο ηλικίας στην Ελλάδα είναι τό 14ο έτος, θά δούμε ότι ο αριθμός αυτός δέν αναφέρεται στους νέους από τά 14 και πάνω, αλλά από τό 10ο έτος και πάνω και έτσι ούτε εργαζόμενοι νέοι είναι 300.000 γενικά, αλλά ούτε και τά εργαζόμενα παιδιά άνω τών 14 ετών είναι 65.000, όπως έλεπε ο κ. Κύρκος.

Και τώρα θά περάσω στην κριτική επί ενός εκάστου σημείου. Είμαι βέβαιος ότι μέ τό άραίο κλίμα αυτής της στιγμής, θά μπορέσει και ή Κυβέρνηση νά αναγνωρίσει τις ένδεχόμενες παραλείψεις της, αλλά και οί επερωτώντες νά αναγνωρίσουν την επίτευξη σημαντικού έργου στον τομέα αυτόν. Διότι όπως θά σās αναπτύξω νομίζω ότι ποτέ άλλοτε σέ τόσο λίγο χρονικό διάστημα δέν έγιναν ειδικά γιά τούς νέους τόσα, όσα έγιναν κατά τά τελευταία 4 έτη. Θά σās δώσω στοιχεία γιά νά κρίνετε σείς, χωρίς τούτο νά σημαίνει ότι δέν υπάρχουν άλλα πράγματα πού θά πρέπει νά γίνουν στό μέλλον τά όποια ίσως νά μη άναφέρατε και πού δέν έγιναν ως τά σήμερα γιατί ή οικονομική δομή δέν επέτρεπε νά γίνουν. Θά περιοριστώ νί σās πώ τί έγινε, γιά νά κρίνετε αν μέσα σέ τόσο μικρό χρονικό διάστημα, είχαν γίνει άλλοτε τόσα γιά τούς εργαζόμενους νέους.

Θά άρχίσω από την αμοιβή. Η αμοιβή τό 1974 του μαθητευόμενου, ήταν τό 53% του ήμερομισθίου του άνειδίκευτου εργάτη και ήταν ένα ποσοστό αυθαίρετο. Η μάλλον, γιά νά άκριβολογήσω, έξετιμάτο σέ δραχμές, χωρίς νά συνδέεται ποσοστιαία μέ την αμοιβή του άνειδίκευτου εργάτη, και τό 1974 όταν αναλάβαμε την έξουσία, ήταν τό 53,4% αν δέν άπατώμαι του ήμερομισθίου του άνειδίκευτου εργάτη. Έκτοτε, τά όρια τών μαθητευόμενων, μέ τις γενικές συλλογικές συμβάσεις πού άνέφερε ο κ. Κακλαμάνης, τά αύξησαμε άπλως οί άπόλυτους αριθμούς, δραχμικά, αλλά ποσοστιαία στό 65%, 75% και 85% του άνειδίκευτου εργάτη γιά τό 1ο, 2ο και 3ο έτος. Τό κυριώτερο όμως πού πρέπει νά προσθέσω είναι ότι αναγνωρίστηκε ήδη μέ την τελευταία συλλογική σύμβαση, ή προϋπηρεσία σέ άλλο εργοδότη, όπως επίσης έμειώθη ή ηλικία του 19ου έτους στό 18ον έτος διά νά περάσει ο μαθητευόμενος στην χωρία του άνειδίκευτου εργάτη.

Έάν θέλετε τώρα σέ ποσοστό αύξησης, θά σās είπω ότι ή αύξηση αμοιβής εργασίας τών νεαρών ατόμων έναντι του Αιγυπτίου 1974 – εάν θέλετε σημειώσετε διά νά τό έχετε υπ' όψη σας – από μέν 1ης Φεβρουαρίου τρέχοντος έτους άνέθηκε κατά 130% μέχρι 170%, από δέ της 1ης Ιουνίου τρέχοντος έτους κατά 160% μέχρι 200%.

Αυτή ήταν ή αύξηση ή όποια έχορηγήθη μέ τις εθνικές συλλογικές συμβάσεις στους νέους εργαζόμενους.

Σ' ότι άφορά τις ώρες εργασίας, οί ώρες εργασίας μειώθηκαν ως γνωστόν – ήταν τό πρώτο μέλημα της Κυβερνήσεως – από 48 σέ 45 ώρες, και τό τονίζω αυτό διότι ή Ελλάδα ήτο επί σειράν ετών κατηγορούμενη από τόν διεθνή χώρο διότι παρέδιδε τό 48ωρον ή τό 8ωρον. Οί ώρες εργασίας έμειώθησαν σέ 45 ώρες, και σέ πολλές περιπτώσεις έμειώθησαν επί τών ημερών μας μέχρι 39 ώρες εργασίας, έβδομαδιαίως.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΑΣΤΡΑΠΗ

καί οἱ μα(χ)θητικοί ἀγῶνες γιά βόμβες
στούς ἡγέτες ἀφοῦ εἶναι κακό τό γκρέμι-
σμα τῶν θρόνων

ΜΑΧΗΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ἀπό ἐκπαιδευτικό, φίλο τοῦ περιοδικοῦ πήραμε τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ – καί τό δημοσιεύουμε χωρίς ἀλλαγές ἢ περικοπές – μαζί μέ τό ἀντίτυπο τῆς «ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΑΣΤΡΑΠΗΣ». Πιστεύουμε πῶς παρουσιάζει ἐνδιαφέρον:

Ἐπесе στά χέρια μου τό 18 φύλλο τῆς ἐφημερίδας «ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΑΣΤΡΑΠΗ» μέ τήν ὑπότιτλη ἐπεξήγηση «μαχητική ἐφημερίδα Χριστιανῶν μαθητῶν». Ἐκδότης – Δ/ντῆς Δημ. Ἀνδριώτης, Ἰπποκράτους 65, τηλ. 3631-896.

Ἡ φρασεολογία τῆς ἐφημερίδας μέ ξαφνιασε, μέ φόβισε. Ἄν τή γράφουν μαθητές, σκέφτηκα, τότε πρέπει ν' ἀνησυχοῦμε γιά τήν παιδεία πού παίρνουν καί τήν ἀντίληψή τους. Ἄν τή γράφει ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης τῆς (ἔραγε ποιός εἶναι αὐτός δ... ὑπεύθυνος πού παιδαγωγεῖ τά παιδιά μας μέ τέτοια μισαλλόδοξη γλώσσα;), τότε θά πρέπει νά στρέ-

Μαχ(θ)ητικὸς ἐκδηλώσει

Ν ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟ

Ἄλλα μὲν γὰρ θάδον ἄλλων ἰδὼν καὶ ἀκούσαντες. Παρά τὸν κ' αὐτὸς λέγει ὁ ἄνθρωπος, ἔλεος ὁμοιωθεὶς τοῖς ἄλλοις. Οἱ χριστιανοὶ μαθηταὶ οὗτοι μὲν τὴν τῆς Ἀλήθειας νὰ δῶν καὶ λαλοῦν. Κ' αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια εἶναι πού θάς μὲν τὴν τῆς Ἀλήθειας νὰ δῶν καὶ λαλοῦν. Κ' αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια εἶναι πού θάς μὲν τὴν τῆς Ἀλήθειας νὰ δῶν καὶ λαλοῦν.

Ἡ στήλη τῆς ἀλληλογραφίας ἢ ἀλλίως
Μαχ(θ)ητικὴς (!) Ἐκδηλώσεις.

ψουμε τήν ἀνησυχία μας στό Ὑπουργεῖο Παιδείας πού τοῦ δίνει ἢ δέν τοῦ ἀφαίρει αὐτήν τήν... ὑπευθυνότητα νά διαστρέψει τό πνεῦμα τῆς ἐθνικῆς μας ἀγωγῆς καί νά ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ κράτους, τῶν νόμων καί τῶν νομοθετῶν μας.

Ἀλλά ὅς ἐλθουμε στά γραπτά. Θά ἀποθησαυρίσω πρῶτα λέξεις καί φράσεις ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς ἐφημερίδας, ὅσιστα ἀπὸ τό περιεχόμενό τους. Ὑστερα θά ἐλθω, μέ ἀποσπάσματα τῆς, στίς θέσεις τῆς. Βγαίνει ἓνα ἀδιάσειστο συμπέρασμα ἀπὸ τούτη τήν καταγραφή τῶν λέξεων. Ἡ κατηγορία τῶν λέξεων, πού χρησιμοποιεῖ ὁ συντάκτης τῆς ἐφημερίδας, φανερώνει τοὺς σκοποὺς καί τήν ἀντίληψή τῆς. Ἐπιπλεονάζει τήν ἀντίληψη τῶν νεαρῶν ἀναγνώστῶν τῆς. Ἐπιτελεῖ αὐτὸν τὸν ἐπιτηρεσμὸν δὲν τὰ κείμενά τῆς ἀναφέρονται μέ τὸ ὅποιο φανατικὰ μαχητικὸ σέ θέματα θρησκείας. Οἱ λέξεις καθεαυτές ἔχουν μινάνεργο ποιοτικὴ δύναμη, ἓνα δυναμικὸ περιεχόμενο πού διεγείρει διαθέσεις, γεννᾷ προθέσεις, δη-

μιουργεῖ ἀποφάσεις καί πράξεις ἀνάλογες. Ἡ διὰ τῶν λέξεων ψυχικὴ κινητοποίηση ἐπιτελεῖται, ὅταν μιά ἐφημερίδα παρέχει ἓνα μαχητικὸ κανάλι, ὅπου οἱ νέοι μποροῦν νά διοχετεύσουν τὴ φυσικὴ τους ἀγωνιστικότητα. Αὐτὰ τὰ γνωρίζει πολὺ καλά ὁ κ. Ἀνδριώτης, γιὰ νά τοῦ χρεώσουμε σκοπιμότητα.

Παραθέτω τώρα τίς λέξεις καί φράσεις τῆς ἐφημερίδας: κατασκοπείνους ὁρίζοντας • ἀλαλαγμοὶ καί γιουχαίσματα • καλοῦμε στά δῦλα • ψυχρὸς κόσμος • μίσος καί φιλαντία • κτυποῦμε μ' ἓνα σφυρὶ • νόσος θαρεῖα • σφάραγμα ἀνελήθα • θυβίζουμε στό πένθος • πειναλέος λαός • χρησιμοποιοῦμε μαχαίρι • χεῖλη ξεραμένα • στεγνὸς λάρυγγας • ψευδομαρτυρὲς κι' ἀπατεῶνες • οἱ περιορισμένοι λιμοκτονοῦν • δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν • πλαστογράφοι τῆς ἱστορίας • διαστρέφονται προκλητικὰ • αἰσχρὴ φαντασία • οἱ λογοτεχνάδες ἐκείνοι • μυστικὸ δικαστήριον • δηλητήριο, φαρμάκι • εἰρωνεύονται, δρίζουν, δλασσημάνε • σκοταδιστικὴ • διαφθερίζουν νέους • μιλοῦσε ἢ συναγωνίστρια • διαστρέφεις τὴ χρῆσι • σκοτεινοὶ ἄνθρωποι • ἀσέβαστος πρωθυπουργός • βρισιὰ • παπικὸς στόμφο • γοερὴ κραυγὴ • σκοτεινὸς καπνός • γωθρότητα • δλεθρος • αἰχμαλωτισμοί • ἀλλοιμονο • μὴ μέ ἀφαιρέσεις Κύριε, • μὰς ἀλυσοδένει • θά γκρεμίσουμε • οἱ ὑψωμένες γροθιές μας • τῶν ἡδονῶν τὰ κύπελλα • τέτοια πολεμικὴ • τὰ πάθη ὑπηρετεῖτε • παραφροσύνη • κλεῖν' ἢ αὐτοκτονία • δυστυχισμένοι • λαίλαπα καιρῶν • ὁ ἀφορεσμὸς γιὰ κείνον • ἀσυνάρτητοι, ἀστοιχειώτοι, πωρωμένοι • ἀπαντῶ χτύπημα • τραγελαφικὴ περίπτωσις • ὁ κάθε κατήγορος • πολυκέφαλο τέρας • τό Χριστὸ φοδόμαστε.

Κι' ἐρχομαι στίς θέσεις τῆς ἐφημερίδας πού παρεμβάλλονται πονηρὰ, κρυφὰ, ἔμμεσα, ἀλλὰ πού κάνουν καλὰ τὴ δουλειά τους: δίνουν γραμμὴ, ὁμολογοῦν πίστη, συνδέουν, ἀπομονώνουν, φανατίζουν, διδάσκουν τακτικὴ μάχης.

α) Οἱ βόμβες «θύματα δέν ἔχουν τοὺς τρανοὺς, ἀλλὰ τοὺς ἀθάτους, τοὺς ἀμερίμνους πολίτες». Ἄν εἶχαν τοὺς τρανοὺς χαλάλι τους.

β) «Τὸ γκρέμισμα τῶν ἀξιῶν εἶναι κακό, χειρότερο ἀπ' τό γκρέμισμα τῶν θρόνων».

Ποιοὺς θρόνους ἔννοει καί τό πῶς συνδέει τοὺς φιλόθρονους, δέν θέλει νομίζω ἰδιαίτερη ἀνάλυση.

γ) Νά καί μιά μονοσήμαντη, τάχα, γιὰ τό κρέας τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, μέ τίτλο «ΤΟ ΜΑΝΟΥΒΡΑΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩΝ». Πρίγκιπες εἶναι οἱ ἐλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ (Βουλευτές). Γιατὶ πρίγκιπες; Ἵσως γιὰτὶ γκρέμισαν τό θρόνο, ἐπειδὴ τοὺς γοῖτεψε ἡ δόξα τῶν πρίγκιπων. Νά ἡ ἱστορία: «Ἐνας πρωθυπουργὸς ἀσεβέστατος» «ρίχτηκε ἀκράτητος στὰ κρέατα». Κάποιος τοῦ θύμισε ὅτι ἦταν Μεγάλη Παρασκευὴ κι' αὐτὸς «ξεστόμωσε μιά ἀσεβέστατη βρισιὰ», ἐνῶ ἓνας ἄλλος δογματίζε «μέ παπικὸ στόμφο». Ἀλλὰ τί νά περιμένει κανεῖς; «Νά μὴ δοξάσουν τὴ Μασονικὴ στοά ὅπου ἦταν γραμμένοι»; Λέει κι' ἄλλα καί καταξυτελλεῖ προλογικὰ κι' ἐπιλογικὰ τοὺς Βουλευτές στὴ συνείδηση τῶν παιδιῶν μας, ὁ κ. Ἀνδριώτης, πού βόηκε τὰ παιδιά μας λεία ἀφύλακτη κι' εὐκόλῃ.

δ) Στὴν τέταρτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας δημοσιεύονται εικοσιμία ἐπιστολὲς μαθητικῶν ὁμάδων, πού ὁμολογοῦν πίστη καί ἀφοσίωση στὴν ΑΣΤΡΑΠΗ καί κατατάσσονται μαχητικὰ στὴ γραμμὴ τῆς. Νά μερικοὶ τίτλοι ὁμάδων: Οἱ ἀναχωρηταί, Ἀήτητες, Χαρούμενοι ἀγωνιστές, Ὀμάδα «Ἀστραπῆς», Ἀχιλλεὺς Φωτὸς, Πρωτοπόροι. Καί λίγα ἀπὸ τίς ἐπιστολὲς τους: «Δέ φοδόμαστε τὸν κόσμο. Μόνον τὸν ἀρχηγό μας Χριστὸ φοδόμαστε», «Νά προχωρεῖς δυναμικὰ», «Μιά ὁμάδα ἀγάπης πού προσπαθεῖ νά ἐξυπηρετεῖ τίς πνευματικὲς ἀνάγκες τῶν φτωχῶν καί ἀγράμματων χωριῶν μας», «Κάθε σου τεῦχος εἶναι καί νέο ἀπαντῶ χτύπημα στό πολυκέφαλο τέρας τῆς ἁμαρτίας», «Μὰς ξύπνησε ἀπὸ τὸν ὕπνο, μὰς ἐβόλε ἐρωτηματικὰ καί προβλήματα, μὰς ἐρριξε σὲ ἀγῶνα».

Στὴν τρίτη σελίδα δημοσιεύει ἀποσπάσματα ἀπὸ ἄλλες 64 ἐπιστολὲς μαθητῶν μέ τοῦτο περίπου τό πνεῦμα: «Θαυμάζω ἔσένα, χριστιανικὴ δάφνη (ἐννοεῖ τὴν ΑΣΤΡΑΠΗ) πού στεφανώνεις μέ τοὺς κλώνους σου τὰ παιδιά τῆς Ἑλλάδος. Τὰ μαγικά σου λόγια ἀγγίζουν κάθε φορὰ καί περισσότερο τὴν καρδιά μας» ἢ «Ἡ Ἀστραπὴ εἶναι μιά δασι στὴ λαίλαπα τῶν καιρῶν μας κι' ἓνα ἄλλο «πηδάλιο» στὴν τρικυμισμένη θάλασσα τῶν φιλοσοφικοῦλοιστικῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς μας».

ε) Στὸν ὀργισμένο χορὸ τῶν ἀφοσιωμένων καθαρεινοισιανῶν, νοσταλγῶν τῶν «θρόνων», νά κι' ἓνας ἀνόητος δασκάλος. Τὸν διώρισε ἢ πολιτεία νά παιδαγωγῇ τὰ παιδιά μας κι' αὐτὸς ἐπιτίθεται μέ μισὸ ὄνομα ὁ δειλός, ἐναντίον τῆς πολιτείας καί τῆς πνευματικῆς ἡγεσίας: «τὰ ἄρθρα σας μέ γέμισαν χαρὰ καί ἐνθουσιασμό. Ταράζετε τὴ λιμνασμένη πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου μας» γράφει καί φυσικὰ συμφωνεῖ μέ τὸν κ. Ἀνδριώτη ὅτι ἡ πολιτικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου μας, οἱ Βουλευτές, «λανοσάουν ἀντιχριστιανικοὺς νόμους περὶ ἀμφιλώσεων, περὶ χιλιαστῶν καί περὶ αὐτομάτου διαζυγίου». Κι' αὐτὰ γιὰ νά διαφωτίσει ἡθικοθηρηκευτικὰ τὰ παιδιά μας.

Τὰ παιδιά μας δέν ἔχουν τὴν ὠριμότητα νά προφυλαχτοῦν μόνον τους καί τό Ὑπουργεῖο Παιδείας δέν εἶναι μόνον χρεωμένο νά παρασκευάζει ἐπαγγελματίες πού χρειάζεται ἡ πολιτεία, ἀλλὰ εἶναι ἐπίσης ὑπεύθυνος νά προστατεύει τὰ παιδιά μας ἀπὸ σκόπιμα μισαλλόδοξα, φιλόθρονα, καθαρεινοισιανικά κηρύγματα. Ἡ ΑΣΤΡΑΠΗ κυκλοφορεῖ ἐλευθερὰ στὰ σχολεῖα καί ὑπάρχουν ἀποδείξεις ὅτι γυμνασιάρχες τὴ διανέμουν στοὺς μαθητὲς καί εἰνοοῦν τὴν ἰδρυστὴ μα(χ)ητικῶν ὁμάδων. ■

Η ΚΕΡΚΟΠΟΡΤΑ

Νάτα μας πάλι: Νά πού ή άστυνομία μετά από πολλές άκαρπες προσπάθειες γιά τούς βομβιστές εισβάλλει... σέ όχτώ Κινηματογράφους τών 'Αθηνών καί σέ έναν τού Πειραιά γιά νά συλλάβει... έπ' αὐτοφώρω .. στήν προβολή του επάνω τό φίλμ πού σκηνοθέτησε ο Δ. Μακρής πάνω στό γνωστό μυθιστόρημα τού 'Α. Φραγκιά: ταινία αξιώσεων κι όχι ένα πορνό από εκείνα πού προβάλλονται άνενόχλητα καί «κατά κώρον» σέ τόσες καί τόσες 'Αθηναϊκές αίθουσες. Βέβαια, ή άστυνομία δέν δρᾷ ἐδῶ μονάχη της. 'Υπάρχουν άποφάσεις έπιτροπών - σέ διάφορες θαμνίδες τού κατεστημένου. 'Υπάρχει ο 'Υπουργός Προεδρίας. 'Υπάρχει ή ο Γενικός Γραμματέας Τύπου κ. Δεληπέτρος. Πρός τί, όμως, όλη αὐτή ή κινητοποίηση κι ο πανικός; Τόσο μεγάλος είναι ο κίνδυνος; Καί ποιός κίνδυνος; Οί έρωτικές σκηνές τού έργου ώχριοῦν μπροστά καί στό πιά άκίνδυνο πορνό. Μοναδικός στόχος τού «σφυροκοπήματος της ταινίας είναι τό πολιτικό της περιεχόμενο. Τό τελευταίο, κάθε άλλο παρά «προπαγανδιστικό», υποβάλλει άλλως σέ μία κριτική διάθεση αναπόσπαστο γνώρισμα κάθε έργου τέχνης.

Βέβαια, έγιναν ήδη οί σχετικές διαμαρτυρίες από μέρους τών 15.000 θεατῶν πού πρόλαβαν καί τό είδαν. 'Εγινε κι ή σχετική έρώτηση στη Βουλή. 'Εγιναν καί διαμαρτυρίες από μέρους τών ανθρώπων τών Γραμμάτων καί τών Τεχνών. 'Ομως έμεις αναρωτιόμαστε, τώρα: 'Ολες αὐτές οί διαμαρτυρίες πού έγιναν ή πού θά γίνουν θάχουν τάχατες κάποιο θετικό άποτέλεσμα ή μήπως δέν συνεχίζουμε παρά νά είμαστε «'Ελλάς 'Ελλήνων Χριστιανῶν καθολικῶς διαμαρτυρομένων»....

Σήματα κινδύνου

Προτού προλάβουμε νά ανασάνουμε πού σώθηκαν οί Δελφοί, μία πού όπως ανακοίνωσε ο άρμόδιος 'Υπουργός δέν θά έγκατασταθεί στή θέση Καμινώτσια τό έργοστάσιο άλουμίνας καί δέν θά κτιστεί στήν 'Ιτέα έργοστάσιο τοιμέντων... δραστηριότητα πού παρουσιάζεται ότι πρόλαβε κι αὐτήν ακόμα τήν κινητοποίηση τών 'Ελδετῶν... παίρνουμε δύο ακόμα «σήματα κινδύνου»:

Πρόκειται πρώτα γιά τό «ένδιαφέρον» πού εκδήλωσε τό 'Υπουργείο Γεωργίας πού... τελευταία έχει... δραστηριοποιηθεί σέ πολλούς τομείς νά χτίσει μία (χθυόσκαλα στά Χανιά μέ «κίνητρο» τήν έξυπηρέτηση της αλιείας... όχι όμως καί της 'Ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς

μία πού τό 'Υπουργείο έχει δάλλει στό μάτι... γιά τό σκοπό αυτό τό περίφημο Βενετσιάνικο λιμάνι. Βέβαια, ακόμα, δέν έχει παρθεί καμιά άπόφαση. Τό θέμα μέλλεται νά μελετηθεί από τήν Τεχνική 'Υπηρεσία τού Δήμου κλπ., κλπ. 'Ομως, δέν μπορούμε νά μήν όμολογήσουμε ότι σέ αὐτοῦ τού είδους τά θέματα τό παρελθόν καί τό παρόν μᾶς έχουν κάνει ιδιαίτερα άπαισιόδοξους γιά νά μήν πούμε προληπτικούς. Λάβαμε ακόμα από τό Πολιτιστικό Κέντρο Φωκίδας (Πρόεδρος Χρ. Καμπεράκης) μέ 'Εδρα τήν 'Αμφισσα τό ακόλουθο τηλεγράφημα (9-2-79) πού στάλθηκε στό 'Υπουργείο Πολιτισμοῦ καί πού τό κείμενό του αναδημοσιεύουμε ἐδῶ:

Στή πόλη μας στό Μητροπολιτικό Ναό δρᾶσκονται οί περίφημες μεταβυζαντινές άγιογραφίες τού Παπαλουκά. Πρίν ένα χρόνο στήθηκαν μέσα στήν Μητρόπολη σκαλωσιές γιά άναστήλωση καί συντήρηση τών άγιογραφιών. 'Ομως μέχρι σήμερα δέν έχει γίνει τίποτα. Οί σκαλωσιές δημιούργησαν ακόμα ένα πρόβλημα περιορίζοντας τόν άερισμό μέ αποτέλεσμα νά καταστρέφονται πιά γρήγορα οί υπόλοιπες άγιογραφίες στόπ. Διαμαρτυρόμαστε γιά τήν άδιαφορία τών άρμοδίων καί παρακαλούμε νά σταλούν άμέσως οί ειδικοί γιά τή συντήρηση τού άνεκτίμητης αξίας έργου.

Μέ τήν ευκαιρία της θεσμοποίησης της κατάργησης της προίκας αναδημοσιεύουμε τήν παρακάτω αρχαιολογικού ενδιαφέροντος «ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΗ»

Η προίκαι

Δέν μπορούμε νά καταλάβουμε σέ τί άποδίδει ή κατευθυνόμενη από χρόνια τώρα αντιαμερικανική προπαγάνδα πού διεξάγεται στήν χώρα μας. Καί, δυστυχώς, στήν όλη αὐτή επίθεση μετέχει καί μερίδα τού πολιτικού κόσμου καί τού λαοῦ πού φύσει καί θέσει δέν άνήκει στό αντιαμερικανικό στρατόπεδο. 'Η έπίσημος 'Αμερική καί ο 'Αμερικανικός Λαός έχουν επιδείξει σέ πολλές περιπτώσεις καί κρίσιμες στιγμές γιά τό έθνος μας τό θετικό ενδιαφέρον τους. 'Εάν δέν συμπαρίστατο ή 'Αμερική κατά τόν δεύτερο συμμαχοπολέμο, δέν θά είχαμε σήμερα τήν έλευθερία μας καί, όπωςδῆποτε, θά είμασταν άπειρώς χειρότερα άπ' ό,τι τουλάχιστον νομίζουμε ότι είμαστε τώρα...

ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΙΣ.

'Η 'Εταιρία «ή 'Αναγέννησις» έπιθυμῶσα καί δι' άγαθοεργόν τινας πράξεις νά τιμήσῃ τήν Εθνικωτήριον ζήμερον της 25 Μαρτίου, άπεράσει νά προικοδοτήσῃ μίαν καρθίνον άπορον, Ιόνιον ελληνίδα (Μαργιτή, λαμβανομένην διά κλήρου εκ της πόλεως ταύτης καί τῶν προσεσίων.

Τό πῶςον τῆς προικοδοτήσεως συνίσταται εἰς τάλλατρα κατωθ.

Αί παρθίναι αἱ βουλόμεναι νά διαγωνισθῶσι θέλουσιν, έντός δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σήμερον, παρουσιάσαι τὰς αἰτήσεις των εἰς τήν 'Επιτροπήν της 'Εταιρίας μετὰ τῶν ἰνδικτικῶν της ἑλπίας, τῆς ἀέρου καταστάσεως καί τῆς χρηστῆς διαγωγῆς των, θεωρητικῶν καί ἐν ὅντιν πολεῶν καί εὐδαιμονία.

Ο ἄλλος ὅλεις ἐξῆλθῃ κατά τήν μνηστεύσαν τού Εὐαγγελισμοῦ ἡμέραν, μετὰ τήν ἰνδικτὴν δοξολογίαν, ἐν ἧ 'Εκκλησίᾳ ἡ δοξολογία αὐτῇ θέλει τελειωθῇ.

Τί πληροῦν ποῶν ὅλεις καταστῆναι ἐπὶ τόκῳ ὑπὲρ τῆς προικοδοτήσεως, αὐτῆς μετὰ τήν ἐξαγωγήν τῶν κληρῶν καί ὅλεις παραδῶναι εἰς αὐτὴν ἐν περιτωσὶ γάμο, λόγῳ πρεσβείας.

Κερκυρά τῇ 9 Μαρτίου 1863.

Διαστῆ τοῦ Προέδρου
Ο γραμματεὺς
Γεώργιος Περιβαρμάνης.

Τυπογραφίον «ΕΡΜΗΣ».

Ο 'Αντιαμερικανισμός

Κάπως καθυστερημένα έπεσε στήν αντίληψή μας τό κατά τάλλα... πάντοτε επίκαιρο θέμα τού 'Αντιαμερικανισμοῦ. 'Ετσι όπως προβάλλεται ... Κι αὐτό εἶναι ποῦσε ἐδῶ μίαν ιδιαίτερη σημασία... σέ ένα «φωτισμένο»

άρθρο της έβδομαδιαίας εφημερίδας τών 'Ιωαννίνων «'Ερευνα» (10.7.78) μέ τόν τίτλο: ΖΗΜΙΩΝΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Ο ΑΝΤΙΑΜΕΡΙΚΑΝΙΣΜΟΣ (άρθρο-γράφος: Χ. Παπασταύρου).

Παραθέτουμε όρισμένα άποσπάσματα τόσο χαρακτηριστικά ώστε νά περιτεῦνουν τά σχόλια.

Δέν μπορούμε νά καταλάβουμε σέ τί άποδίδει ή κατευθυνόμενη από χρόνια τώρα αντιαμερικανική προπαγάνδα πού διεξάγεται στήν χώρα μας. Καί, δυστυχώς, στήν όλη αὐτή επίθεση μετέχει καί μερίδα τού πολιτικού κόσμου καί τού λαοῦ πού φύσει καί θέσει δέν άνήκει στό αντιαμερικανικό στρατόπεδο. 'Η έπίσημος 'Αμερική καί ο 'Αμερικανικός Λαός έχουν επιδείξει σέ πολλές περιπτώσεις καί κρίσιμες στιγμές γιά τό έθνος μας τό θετικό ενδιαφέρον τους. 'Εάν δέν συμπαρίστατο ή 'Αμερική κατά τόν δεύτερο συμμαχοπολέμο, δέν θά είχαμε σήμερα τήν έλευθερία μας καί, όπωςδῆποτε, θά είμασταν άπειρώς χειρότερα άπ' ό,τι τουλάχιστον νομίζουμε ότι είμαστε τώρα...

Ας μήν τό λησμονούμε αυτό καί ας μή κάνουμε πῶς τάχα δέν τό γνωρίζουμε. Βεβαίως, υπάρχουν καί οί περιπτώσεις πού ή μεγάλη αὐτή χώρα τού κόσμου, ή 'Αμερικανική συμπολιτεία, μᾶς πίκρανε καί μᾶς δυσαρέστησε μέ ώρισμένες ένέργειές της. Θελήσαμε όμως νά μάθουμε τά πραγματικά αίτια πού προκάλεσαν τήν αντίδραση της 'Αμερικής σέ βάρος της χώρας μας; Μήπως εὐθυνόμαστε καί έμεις γιά όσα συνέβησαν έναντίον μας, ποτέ δέν θελήσαμε νά διερευνήσουμε καί εὐθαρσῶς νά όμολογήσουμε.

Χωρίς τή δοήθεια της 'Αμερικής θά εἶναι δύσκολος ο δρόμος καί πολλοί οί κίνδυνοι πού θά μᾶς περιφύγουν. Καί αν σοβαρά θέλουμε νά δοῦμε καί νά αντιμετωπίσουμε τήν παρούσα καί τή μέλλοντική κατάσταση της επιδιώσεως τού έθνους καί τήν προκοπή τού Λαοῦ μας, πρέπει νά αφήσουμε τούς «παλληκαρισμούς» καί τόν επικίνδυνο «άντιαμερικανισμό» μας, αλλά νά ζητήσουμε τίμα, γενναία καί άμοιβαία συμπαράσταση - τήν πλήρη συμπαράσταση - της 'Αμερικής. Καί σ' αὐτό συμφωνεῖ ή μεγάλη πλειοψηφία τού 'Ελληνικοῦ Λαοῦ, πέραν ἀπὸ τούς «τεχνικούς» θορύβους πού προκαλοῦν οί έχθροί της έλευθερίας, οί έχθροί τού έθνους καί όλοι οί έθελοντφλοῦντες. Διαφορετικά ας μή δοκαλιζόμαστε μέ άπατηλά όνειρα, γιατί θά θρηνησουμε πολύ άκριδιά!

ΧΑΡΗΣ ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

6 ΜΑΡΤΙΟΥ 1979

έκδήλωση τού ΑΝΤΙ

Ο ΔΙΟΝΥΣΗΣ

ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΑ

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΤΗΝ Τρίτη 6 Μαρτίου τό ΑΝΤΙ καλεί όλα τά παιδιά στή δεύτερη μεγάλη γιορτή πού οργανώνει φέτος, στήν αίθουσα έκδηλώσεων τού «Φιλοπόροδο Ομίλου 'Υμηττοῦ».

Σ' ΑΥΤΗ τή γιορτή, πού συνεργάστηκαν τό ΑΝΤΙ καί ο Φιλοπόροδος 'Όμιλος 'Υμηττοῦ, τά παιδιά θ' άκούσουν παραμύθια καί τραγούδια από τό Διονύση Σαββόπουλο. Στή γιορτή θά συμμετέχει καί ή παιδική όρχήστρα τού Δήμου 'Υμηττοῦ. Σᾶς περιμένουμε στό Φ.Ο.Υ τήν Τρίτη 6 τού Μάρτη, στίς 6 τό άπόγευμα.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

● Ένα χρόνο γόνιμης δραστηριότητας κλείνει ο Κουκλοθέατρος «**τό Κόσκινο**» (συντελεστές Μ και Τ. Σαρρή) που τον περσινό Φλεβάρη άρχισε τις παραστάσεις του σε γειτονιές της Αθήνας και σε πόλεις της επαρχίας.

Με το ξεκίνημα της 2ης χρονιάς το «κόσκινο» έφτιαξε ένα «**κοσκινάκι**» που μικρό και εύελιπτο θα μπορεί να δίνει παραστάσεις σε σπίτια και να υιοθετά το μεγάλο «κόσκινο» να προχωρήσει τη 2η και πολύ σημαντική δουλειά που ετοιμάζει. Στη συνέχεια και μέσα στο χρόνο αυτό άλλο ένα στόχο έχει το «Κόσκινο». Τό ανέβασμα από τον κουκλοθέατρο του έργου του Βυζάντιου «**Βαβυλωνία**».

● Μόλις κυκλοφόρησε ο καινούργιος προσωπικός δίσκος της **Μ. Δημητριάδη** «**Τραγούδια της Λευτεριάς**» σε μουσική Θ.

Μικρούτσικου από τη «Λύρα». Πρόκειται για 5 τραγούδια του Φ. Λάδη (φασισμός, Κύπρος, Χιλή, Αφρική, Τσέ Γκεδάρρα) για Ι του 'Α. Αλκαίου (Φλεβάρης 1848), για Ι του Μπ. Μπρέχτ ('Αννα μὴν λλαῖς), για δύο του Μ. Αναγνωστάκη (Κι 'Ηθελε 'Αζόμη, Όταν αποχαιρέτησα τους φίλους μου) και για Ι του Γ. Ρίτσου ('Ο Στρατώνας). Υπενθυμίζουμε ότι η Μ. Δημητριάδη ξεκίνησε την καριέρα της το 1969 πλάι στον Γ. Μαργαρίτου. Στη συνέχεια συνεργάστηκε με τον Μ. Θεοδωράκη και το Θ. Μικρούτσικο.

● Οι Έλληνες καλλιτέχνες συνεχίζουν αϊτόν τον μήνα να διαπρέπουν με τις εκθέσεις τους στο εξωτερικό και ιδιαίτερα στη Γαλλία. Πρόκειται για τους Ν. Πάστρα (γκαλερί Ντενίς Ρενέ), Μ. Κατζουράκη (γκ. Ντενίς Ρενέ) και 'Α. Φασιανό (γκ. Μπωμπούρ).

● Και τώρα από τη Γαλλία στην Ελλάδα. Μαθαίνουμε ότι το Γαλλικό Ίνστιτούτο Αθηνών οργανώνει ειδική εκδήλωση για να τιμήσει τον Γάλλο καλλιτέχνη - κι από τους πρωτεργάτες της Σχολής του Παρισιού - Α.

Manessier που θα έρθει για τό σκοπό αυτό στην Ελλάδα. 'Η εκδήλωση θα περιλαμβάνει έκθεση έργων του καλλιτέχνη και την προβολή ενός φιλμ αφιερωμένου στο έργο του (19 Μαρτίου).

● Πήραμε τὰ ἐξῆς περιοδικά: «**Δημοκρατική Λευκάδα**» με ενδιαφέροντα άρθρα για τό 'Ιόνιο Πανεπιστήμιο κ.ά. «**Εκδρομικά Χρονικά**» της 'Ομοσπονδίας 'Εκδρομικών Σωματείων 'Ελλάδος.

«**Τό Παράρημα**» Δημοσιογραφικό 'Όργανο της ΧΑΝ Καλαμαριάς.

● «**Τό Φανάρι**», περιοδική έκδοση του πολιτιστικού συλλόγου «**Ανατολή**» στό 'Ανατολικό της Πτολεμαΐδας, κυκλοφόρησε τό πρώτο τεύχος του. Προβλήματα, νέα και άνησυχες αναζητήσεις από ένα χωριό της δυτικής Μακεδονίας...

● 'Από τόν ἐσωτερικό κανονισμό των **Φροντιστηρίων 'Αγγλικής Γλώσσας Χαμπάκη**: «'Αποβάλλεται οριστικώς άνευ έτέρου σπουδαστής εκ των Φροντιστηρίων, διά τήν ρίψιν οιοδήποτε αντικειμένου, έστω και του παραμικρού τεμαχίου χάρτου εις τας όδους, εκ των έξωστών και παραθύρων και επί πλέον παραδίδεται εις τό οικείο 'Αστυνομικόν Τμήμα»...

Καλή ή καθαριότητα... αλλά όχι κι 'έτσι!

● **Στείλτε διδλία** για τίς διδλοθήκες των εκπολιτιστικών συλλόγων, στην επαρχία, στο εξωτερικό, στις γειτονιές της Αθήνας. 'Εμείς σας δίνουμε μερικές διευθύνσεις:

● Για τήν 'Ελληνική εργατική κοινότητα και τό φοιτητικό Σύλλογο της **Τυβίγγης** στην Γερμανία:

**GRIECHISCHE GEMEINDE
NEUESTRASSE 15
74, TUBINGEN
DEUTSCHLAND**

● Για τό Μορφωτικό εκπολιτιστικό σύλλογο νεολαίας **Βαρνάδα 'Αττικής** στό όνομα: **Γιώργο Κόλλια
25ης Μαρτίου άρ. 11
Βαρνάδα, 'Αττικής**

● Για τό **Βοχαϊκό Κορινθίας**: **Μορφωτικό και 'Εκπολιτιστικό Σύλλογο
Βοχαϊκό, Κορινθίας**

● Για τό Μορφωτικό εκπολιτιστικό σύλλογο **Στράτο 'Αργινίου** στό όνομα: **Σωτήρη Σιώερη
'Ηλείου 35 'Αθήνα
τηλ. 8218479**

**Ε!! ΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ
ΕΧΟΥΜΕ ΒΑΡΕΘΕΙ
ΤΟΥΣ ΔΙΑΤΟΝΙΣΜΟΥΣ**

**ΟΧΙ ΑΛΛΕΣ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ.
ΤΕΛΟΣ...!**

**ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ
ΜΑΣ ΠΕΙΣΑΤΕ**

**ΕΙΝΑΙ ΒΛΕΠΕΙΣ
Η ΕΚΘΕΣΗ**

Στό διαγωνισμό μπορούν νά πάρουν μέρος παιδιά μέχρι ηλικίας 15 χρονών.
περιμένουμε τὰ σχέδια στη διεύθυνση: **ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΤΙ
Δημοχάρους 60
'Αθήνα (601)**

Πάνω στό φάκελο πρέπει νά είναι γραμμένο τό όνομα και ή διεύθυνση του παιδιού που τό στέλνει.

Στά σχέδιά τους τὰ παιδιά μπορούν νά σχολιάσουν τό πολιτικά γεγονότα, τίς πολιτικές συζητήσεις των μεγάλων, όσα άκούνε άπ' τό ραδιόφωνο και τήν τηλεόραση ή διαβάζουν στίς εφημερίδες και φυσικά ό,τι συζητάνε μεταξύ τους.

**ΚΑΛΑ!
ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ
5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ ΘΑ
ΔΟΥΜΕ.....**

‘Ο «Ταρτούφος» του Μολιέρου από τό ‘Αμφι-Θέατρο του Σπύρου Εὐαγγελάτου

‘Η κωμωδία του «φαίνεσθαι» κι’ ἡ τραγωδία
του «εἶναι»

Τῆς Ἄννης Κολτσιδοπούλου

Στό Δημοτικό Θέατρο τοῦ Πειραιᾶ, ἔγινε ἡ δεύτερη φετινὴ ἀπόπειρα «λαϊκοποίησης» ἐνός κλασικοῦ. Μετά τόν «κύριο Σαίξπηρ» λοιπόν μέ τή «12η νύχτα του», ὁ κύρ- Μολιέρους, μέ τόν Ταρτούφο του. ‘Ο σκηνοθέτης, Σπύρος Εὐαγγελάτος, εἶχε σάν πρόθεση, νά μᾶς «γνωρίσει τόν ἄγνωστό μας αὐτό Μολιέρο», πού νά μὲν «πεπαίδευκε τήν Ἑλλάδα» τόν 19ο καί κάμποσο τόν 20 αἰώνα, φορτώθηκε ὁμῶς μέσα σ’ αὐτό τό χρονικό πέρασμα, ὅλη τήν μικροαστική φιοριτούρα κι’ ὅλη τήν ἀρχοντοχωριατοσύνη τοῦ εὐρωπαϊζοντος θεάτρου μας.

‘Η ἀντί - πρόταση τοῦ κ. Εὐαγγελάτου, συνοψίζεται σ’ ἓνα «ἀδέσποτο» σύνολο φιλότιμων ἡθοποιῶν, πού ὁ καθ’ ἓνας ὑποστήριζε καί διαφορετικοῦ ὅφους, σέ μιά παράσταση ἀντίθετα, χωρίς κανένα ὅφους, μιά μετάφραση - «πεζοποίηση» (Παῦλος Μάτεσις) τοῦ μολιερίου κειμένου, ἓνα σκηνικό πού ‘φερνε πρός τόν Μπρέχτ, (Γ. Πάτσας), σέ 14 κοστούμια, πού ‘φεραν μόνο μιά ἀίσθηση μιζέριας προκλητικῆς σχεδόν, καί σέ τρία ἐρωτήματα «δραματοουργικά», πού μαρτυροῦν προχειρότητα ἢ τολμῶ νά πῶ καί ἀντιδραστικότητα. ‘Η πρόταση αὐτή, θά πρέπει κατὰ τή γνώμη μου, νά μᾶς «ἐπιστρέψει» γρήγορα πίσω τίς φιοριτούρες, τίς ρεβεράντζες καί τόν ἀρχοντοχωριατισμό - πού ἔστω καί σάν... στόχοι σάτιρας, ἔχουν σχέση μέ τόν Μολιέρο, γιά νά μὴ χάσουμε καί τ’ αὐγά καί τὰ καλάθια. Νά μᾶς «ἐπιστρέψει» ἐκεῖ, μέχρι νά βρεθοῦν οἱ δρόμοι γιά τήν πραγμάτωση τῆς πρόθεσης τοῦ Εὐαγγελάτου, μᾶς πρόθεσης ἀξιόλογης, ἀναγκαίας, ὅσο καί παλιάς, ἀφού ἔχει ἐπιστημονικὴ κι’ ἀπασχολήσει ἀπὸ τόν 18ο αἰώνα ἕως, σκηνοθέτες Ἀνατολῆς καί Δύσης, ἀπ’ τοὺς Μποχόλομεκ καί Μποχουσαλάσκι στὴ Βαρσοβία - μέχρι τόν Ἀλί - Μπέν - Ἀγιέντ στὴν Τύνιδα κι’ ἀπ’ τόν Φρίτς Κόρνερ στο Ἀμβούργο, μέχρι τόν μεγάλο Ροζέ Πλανσόν στο Παρίσι.

Ἀνάφερα πρὶν, τὴ μετάφραση τοῦ Παύλου Μάτεσις, ἐπεξηγώντας τὴν μέ τόν ὄρο «πεζοποίηση», πού θαρρῶ ἐδῶ, κυριολεκτεῖ διπλᾶ, μιά πού δέν μετέφερε μόνο τό ἔμμετρο - ρυθμικό μολιεριο κείμενο σέ πεζό, ἀλλὰ προσπάθησε ἐπὶ πλεον νά κάνει πιό «δικό μας» τό γλωσσικό ὅφους, πιό «προσγειωμένο» καί πιό πεζό. Ὅπως διαπιστώσαμε ὁμῶς καί μέ τήν περίπτωση τοῦ Σαίξπηρ, ἐτσι θά πρέπει καί τώρα νά πούμε, πῶς αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἡ σκηνοθετικὴ λαϊκοποίησι δίδωσι ἀντίρρηση ἀναλογιών κι’ ἡ μεταφραστικὴ «οἰκειοποίησι», ἔδωκε καί τὴν παράσταση καί τόν Μολιέρο. Καί στίς δύο περιπτώσεις τῶν μεγάλων αὐτῶν κλασικῶν ἔγινε, πιστεύω, τό ἴδιο λάθος: Χειρίστηκαν τὴν γλῶσσα τους, ἀποξενωμένη ἀπ’ τό ὅφους καί τὴ φόρμα, τὴν ποίηση καί τὴν πρόθεσίν της, τὴν διαφοροποίησίν της ἀνάμεσα στοὺς ρόλους πού προέρχονται ἀπὸ διαφορετικὲς καταστάσεις ἢ καί κοινωνικὲς τάξεις. Ἀγνοήθηκε καί στίς δύο περιπτώσεις, ἡ μεγάλη διαπίστωση τοῦ Πήτερ Μπρούκ, ὡς πρὸς τὴ σημαντικὴ τῶν λέξεων σέ περιπτώσεις σάν τόν Σαίξπηρ ἢ γιὰ τὸν Μολιέρο: «Ἡ λέξις, δέν ἀρχίζει σὰ λέξις... εἶναι ἓνα τελικό παράγωγο, πού ἀρχίζει σάν παρόρμηση... εἶναι μιά μικρὴ ὁρατὴ ἀναλογία, ἀπὸ μιά γιγάντια, ἀθέατη μορφή...» Μέ τό νά ἀγνοοῦμε τό δυσκολομετατόπιστο αὐτό δάρος τῆς λέξης καί νά τό

Μια σκηνὴ ἀπὸ τό ἔργο μέ τόν Λεφτέρη Βογιατζῆ «Ταρτούφο» ἀφού ἔχει πιά πετάξει τὴ μάσκα τῆς Θεοσέβειας.

χειριζόμαστε σάν εὐκόλα ἀντικαταστάσιμο σχῆμα λόγου, ἔχει σάν ἀποτέλεσμα, τὴν ἰσοπέδωση καί τό στέγνωμα τοῦ κειμένου, τὴν ἀπλὴ ἀντικατάσταση τῶν ἰδιοφυῶν γλωσσικῶν χυμῶν καί κραδασμῶν μέ καθημερινές, τριμένες ἐκφράσεις κι’ ἀστεϊάκια, λές καί θέατρο εἶναι ἡ ἀκριβὴς ἀπεικόνισις κι’ ἀπομαγνητοφώνησις τῆς καθημερινῆς μας ζωῆς, σέ μιά στιγμὴ μάλιστα, τέλει γλωσσικῆς ἀλλοτρίωσης... Πιστεύω, πῶς μόνο ἂν «ἐκεῖ πού τελειώνει ἡ ζωὴ μπροστὶ ν’ ἀρχίζει ἡ τέχνη», γίνεται καί ν’ ἀντιληφθοῦμε σωστά, τὴν ὑπερβολὴ τῆς σάτιρας, κι’ εἶναι δυνατό ν’ ἀπηχῆσει μέσα μας, ἡ πρόθεσις τῆς ὑπερβολῆς καί τῶν παραθετικῶν.

‘Ο «Ταρτούφος», θεωρεῖται ἀπὸ πολλούς, τό ἀριστοῦργημα τοῦ Μολιέρου. Στοιχῆσε στόν σιγγραφία πολλὰ σκάνδαλα, ἀπειλές κι’ ἕναν ἀγῶνα πεντάχρονο γιά νά παιχτεῖ ἐλεύθερα. Φαίνεται λοιπόν ἀπ’ ὅλ’ αὐτὰ τὰ «πᾶθι τοῦ Ταρτούφου», ὅτι ὁ Μολιέρος εἶχε χτυπήσει γερὴ σφηκοφωλιά κι’ εἶχε πληγώσει προκαταλήψεις καί ταμποῦ, εἰσχωρώντας σέ ἄδεια ἀδύτων. Κι’ εἶναι γνωστό, πῶς αὐτὰ τὰ ἄδεια ἦταν ἡ «Ἐταιρεία τῆς ἁγίας Μετάληψης», μυστικὴ ὁργάνωσις τῶν σκληρῶν καθολικῶν, πού ἰδρύθηκε τό 1627 μέ ἀρχικό «σκοπὸ» ν’ ἀναζωογονήσῃ τό θρησκευτικὸ συναίσθημα καί τὴν ἀνθρώπινη συμπαράσταση, μὰ οἱ στόχοι της, ἐξέφυγαν ἀρκετὰ γρήγορα, ἐτσι πού νά τὴν ἀποκαλοῦν σέ λίγα χρόνια: «συμμορία τῶν εὐεδῶν». Πανίσχυρη ἡ Ἐταιρεία τῆς ἁγίας Μετάληψης, εἰσχωροῦσε στίς οἰκογένειες καί στὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώ-

πων, ἐξαπέλυε «κὴνσορες ἡθῶν» καί «καθοδηγητὲς συνειδήσεων ἐν ὀνόματι τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν» ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Τέτοιους ἐπικίνδυνους συνασπισμούς μέ φωτοστέφανα, θέλησε νά καυτηριάσῃ ὁ Μολιέρος σὲ πρόσωπο τοῦ Ταρτούφου καί τό ἴδιο ἐντονα νά σαρκάσει τοὺς ὁπαδοὺς τους, τυφλωμένους, μοιραίους, ἀδύναμους κι’ ἀφελεῖς (Ὁργκόν), νά τροφοδοτοῦν μέ τὴν ἐθελουφλία τους τὴν ἴδια τους τὴν ἐκμετάλλευση καί νά προσβάλλουν τὴν εἰλικρινὴ καί σεμνὴ πίστι τῶν ἀνθρώπων. Φυσικά καί πῆρε πολιτικὲς προεκτάσεις μιά τέτοια κατάσταση. Πότε ἄλλωστε, ἡ θρησκεία δέν ἔχει σχέση μέ τὴν πολιτικὴ; Πολὺ σπάνια ὁμῶς ἔχει σχέση μέ τὴν ἰδεολογία. Κι’ ἐκεῖ ὑπάρχει ἀκριβῶς ἡ μεγάλῃ ἀντίρρηση μέ τό «δραματοουργικὸ» ἐρώτημα τοῦ κ. Εὐαγγελάτου: «‘Ο Ταρτούφος, μπορεῖ νά «δράσῃ» σήμερα, ἂν θέμα του εἶναι ἡ κριτικὴ τῶν ἐκμεταλλεῶν τῆς θρησκείας καί μόνο; Μήπως τό βαθύτερο ἐνδιαφέρον του κρύβεται στὴ σάτιρα τῆς ἀνάγκης πού νιώθουν πολλοὶ ἄνθρωποι νά δικαιώσουν τὴν ὑπαρξὴ τους, «ὕπηρετώντας τυφλά κάποια πίστι», κατ’ αὐτοὺς σωτήρια, καί στὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ τρόπου πού ἄλλοι ἐκμεταλλεύονται τό πάθος τους αὐτό;»... Ἀφού λοιπόν δέν μᾶς ικανοποιεῖ ἡ ἰδέα τῶν ἐκμεταλλεῶν τῆς θρησκείας καί τῆς πολιτικῆς της, καί θέλουμε νά βροῦμε τό πραγματικὸ μολιεριο ἐνδιαφέρον σέ ἄλλες ἰδεολογίες, φοβάμαι πῶς αὐτὲς πηγαίνουν μόνο πρὸς τ’ ἀριστερά, γιὰ τὴν ἐννοοῦσε ὁ κ. Εὐαγγελάτος δεξιὰ, αὐτὲς - ἂν πρόκειται κἂν γιά ἰδεολογίες -

ΑΝΩΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

για υποψηφίους ΓCΕ φοιτητες πανεπιστημιων
σπουδαστες KATE τηλ 3615 403 απογευματα

πάντα σχεδόν καλύπτονται αυτόματα απ' τὰ ιδεώδη του «ἐλληνο-χριστιανικού πολιτισμοῦ», «πατριδᾶς, θρησκείας, οἰκογένειας» κλπ. Δὲν μᾶς ικανοποιεῖ, ἀναρωτιέμαι, ἡ ἀπευθείας ἀναφορά στὶς ἑνώσεις τοῦ «Χριστοῦ», τῆς «Ζωῆς» κλπ. μὲ ὅλες τὶς πολιτικές τους διασυνδέσεις; Πού ἀκριβῶς βάλει ὁ κ. Εὐαγγελάτος; ἂν μιλήσουμε σὲ σημερινές ἀναλογίες κι' ἀναχρονισμούς, τότε ὁ Ὁργκόν εἶναι ὁ ἀφελὴς ὁπαδὸς μιᾶς ἀριστερῆς ἰδεολογίας κι' ὁ ἀπατεώνας Ταρτούφος, τὸ κόμμα ἢ τὰ κόμματα πού τὴν ἐκπροσωποῦν;

Ὅσο γιὰ τὸ δεῦτερο ἐρώτημα: «Πόσο, δηλ. ἐκμεταλλεύεται ὁ Μολιέρος τὸ Λουδοβίκο 14ο ἐξυμνώντας τον γιὰ νὰ πετύχει τὸ σκοπὸ του – τὴν ἐπιβολὴ τοῦ ἔργου του;... κλπ.», θαρρῶ πὼς οὔτε ἀπ' τὸν Μολιέρο μόνο, οὔτε ἀπ' τὸν Λουδοβίκο 14ο μπορεί κανεὶς νὰ πάρει ἀπάντηση, ἀλλὰ ἀπ' τὴν μελέτῃ μιᾶς ὁλοκληρῆς ἐποχῆς καὶ τὸν «φωτισμένων μοναρχιών» τῆς. Δὲν βλέπω δηλ. νὰ μπορεί μόνο του νὰ ἐξεγαστεῖ τὸ «φαινόμενο» δίχως τὴν «κάτοψη» ὁλόκληρῆς τῆς Εὐρώπης ἀρκετὰ πρὶν καὶ λίγο μετὰ τὸν Μολιέρο. Γιατί, ποιά ἡ διαφορά π.χ. τῆς παρέμβασης τοῦ Λουδοβίκου στὸν Ταρτούφο τοῦ Μολιέρου ἀπ' τὴν ἐξίσου δίκαιη καὶ σωτήρια παρέμβαση τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλας στὸ «Φουέντε, Ὁδεχούνα» τοῦ Λόπε ντέ Βέγκα, 50 χρόνια πρὶν;

Μέσα σ' ὅλες αὐτές τὶς προσπάθειες «δραματολογικῆς, ἰδεολογικῆς κι' αἰσθητικῆς ἀνακατάταξης τοῦ ἔργου, οἱ ἡθοποιοί, ὅλοι πιστευτοὶ μὲ προσόντα κι' ἐπαγγελματικὸ ἦθος, πάλαιαν νὰ μιλήσουν τὴ γλῶσσα πού τοὺς ἐπέβαλαν καὶ νὰ προσαρμόσουν τὸ παιξίμο τους σ' αὐτήν, ἄλλοτε ἄτονο ἢ ὑπὸ ἐνδεικτικὸ, ἄλλοτε στοὺς ρυθμούς τοῦ Βουλευδάρτου κι' ἄλλοτε μὲ καταφυγὴ στὶς ὑπερβολές μιὰ καὶ δὲν εἶχαν ἀφετηρία οὔτε ἀπὸ κάποιο θεατρικὸ ὅφος ἢ εἶδος (κομμένα ντέλ ἄρτε) ἄς ποῦμε, οὔτε ἀπὸ κάποια συν-ἔχεια μέσα στὴ παράσταση. Ἔτσι, ὁ Δημήτρης Καταλειφός σάν ποιητὴς στὸν πρόλογο, δὲν κάλυψε θεατρικὰ τὸ κείμενο – ἀκάλυπτος σκηνοθετικὰ καθὼς ἦταν – Ἡ Ρίκα Σιγράκη (Κα Περγέλ) θέλοντας νὰ τονίσει τὴν φυοῦρα καὶ τὸ βάρος τῆς, πῆγε πρὸς τὴν τεχνικὴ τοῦ Βουλευδάρτου, ἐνῶ ἡ Μελίνα Μποτέλλη, κράτησε μιὰ θαυμαστὴ ἰσορροπία σάν Ἑλμίρα. Ἡ Λήδα Τασοπούλου (Ντορίνα) μακριὰ ἀπ' τὴν παμπάλαια παράδοση τοῦ ρόλου τῆς ὑπηρετίας – συμβουλιάτορα, ἔδωσε μόνο τὴν διάστασι τῆς ἐξυτηνῆς αὐθάδειας πού προσπαθοῦσε νὰ χαλιναγωγῇ μετὰ μιὰ παιδικότητα μιλιᾶς. Ὁ Στάθης Κακαβάς (Δάμης) παρασύρθηκε

ἀπ' τὴν ρηχότητα πού πῆρε σκηνοθετικὰ ὁ ρόλος του, πράγμα πού συνέβη καὶ μετὰ τὴν Μαρίτσα Πάσσαρη (Μαριάννα) πού ὥρες-ὥρες φαινόταν ψεύτικη, ἀμήχανη μετὰ μιὰ ντροπαλότητα πού βάραινε περισσότερο τὴν ὑποκριτικὴ τῆς, παρὰ ἐνίσχυε τὸν ρόλο τῆς. Ὁ Βασίλης Μπονγιουκλάκης, (Ὁργκόν) πληθωρικός, φλύαρος σὲ κινήσεις καὶ γκριμάτσες, μαρτυροῦσε, ὄντας ἕνας ἀπὸ τοὺς 2 - 3 θαυμασίους «μπουφόνικους» χαρακτηριστοὺς τοῦ θεάτρου μας, – τὴν βασικὴ παρεξήγηση τοῦ ρόλου του: Ὁ Ὁργκόν, γίνεται ἐξοργιστικός, γελοῖος, τραγικός, μέσα ἀπὸ τὴ στάση του ἀπέναντι σὲ μιὰ ἐξ-ὀφθαλμη ἀπάτη κι' ὅτι μέσα ἀπὸ τὶς στάσεις τοῦ κορμιοῦ του, τοὺς ἦχους τοῦ λάρυγγά του, τοὺς ρυθμούς τῆς μιλιᾶς του, πού θύμιζαν ἀρκετὰ ἐντονα τὸν ἀξέχαστο Χρῆστο Εὐθυμίου. Ἀπὸ τοὺς ὑπόλοιπους ρόλους, ξεχώρισε ὁ ἀστυνόμενος τοῦ Δημήτρη Πιατᾶ πού ἦταν μιὰ ἀναπάντεχη θεατρικὴ στιγμή στὸ τέλος.

Ἀξίζει νομίζω ν' ἀσχοληθοῦμε μετὰ τὸν ἡθοποιὸ πού ἔπαιξε τὸν «Ταρτούφο», τὸν Λεφτέρη Βογιατζῆ. Ἡ παρουσία του, ἔδωσε ἐνδιαφέρον στὴ κρυὰδα τῆς παράστασης. Εἶχε μιὰ ἀποψη ὁλοκληρωμένη πού μπορεί νὰ μὴν ταίριαζε στὸ σύνολο, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα. Συνέλαβε τὸ «σπονδυλωτὸ» παίξιμο τοῦ ρόλου του, τὰ μικρὰ ἀνεξάρτητα ρεσιτάλ του στὸ κάθε μέλος τῆς οἰκογένειας χωριστά. Ἐπλάσε ἕναν νεαρὸ Ταρτούφο, ἀδίστακτο κι' ἀπροκάλυπτο, ἀπατεώνας ἀπ' τὴν πρώτη στιγμή, μετὰ τὴν εὐσέβεια καὶ τὴ θεοφοβία, τὸ ἴδιο ἐπιφανειακά ριγμένους πάνω του, ὅπως τὸ μαῦρο του ράσο καὶ τὸ σταυρὸ, ὅπως τὸ κομποσχοίνι καὶ τὸ μαστίγιό γιὰ τὴν μετάνοια μὲς ἀπ' τὸν σωματικὸ πόνο. Μιλοῦσε λές προκατασκευασμένα, κι' αὐτὸ ἔδινε μιὰ πονηρὴ ὀδηγία ἀνυπομονησίας στὸ λόγο του καὶ στὴ δράση γιὰ νὰ φτάσει στὸν στόχο του, τὴν οἰκειοποίηση τῆς περιουσίας τοῦ Ὁργκόν.

Μιὰ παράσταση μετὰ προθέσεις πολλές, πιθανόν καὶ μετὰ θέσεις, ἀλλὰ πού δὲν μπόρεσε νὰ μᾶς ξαναδώσει τὸν μοιερικὸ «Ταρτούφο» στὸ μεγαλεῖο, τὴν τόλμη, τὴν εὐθυβολία καὶ τὴν τραγικότητα τῆς σάτιράς του, ἀκόμα οὔτε μετὰ μιὰ νέα μετάφραση, οὔτε μ' ἕνα ἄ-υφο ὕφος δὲν μπόρεσε νὰ μᾶς γνωρίσει τὸν ἀγνωστὸ μας Μολιέρο. Μένουμε ἀκόμα στὴ σχολή τοῦ Ἑθνικοῦ μετὰ τὸν Γληνὸ, τὸν Νέζερε, τὴν Παπαδάκη, στὸ πέρασμα τοῦ Γκιωνάκη, καὶ περιμένουμε τὸ ἔθιμο μιᾶς ἀληθινῆς του λαϊκοποίησης στὸ δικὸ μας θεάτρο. Κρατᾶμε μόνο τὴν προσωπικὴ ἐρμηνεία τοῦ Λεφτέρη Βογιατζῆ στὸ ρόλο τοῦ Ταρτούφου.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Ἑκθέσεις

Ἡ Μ.Κανδρεβιάτου παρουσιάζει στὸ Πολύπλανο (Δημοκρίτου 20) ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα ἀπὸ τὴ δουλειὰ τῆς τῶν τεσσάρων τελευταίων χρόνων. Πρόκειται γιὰ 25 λάδια μεγάλων διαστάσεων στὰ ὁποῖα ἡ καλλιτέχνηδα ἔχει καταγράψει μετὰ ἕνα χαρακτηριστικὸ κι' ἀπόλυτα προσωπικὸ τρόπο τὰ ἐρεθίσματα πού τῆς προκαλεῖ τὸ σύγχρονο περιβάλλον καὶ πού ἔχει ἐπεξεργαστεῖ ἢ φαντασία τῆς μετὰ ἕνα δημιουργικὸ τρόπο. Διαπιστώνουμε ἀκόμα, ἐδῶ, ἕνα ἰδιόμορφο πνεῦμα, μιὰ διάθεση κρίσης καὶ κριτικῆς πού κατορθώνει νὰ μᾶς κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον, νὰ μᾶς κάνει νὰ ἀναρωτηθούμε μετὰ τὴ σειρά μας καὶ νὰ συνειδητοποιήσουμε «περιεργες» καταστάσεις.

νὰ «πάρουμε εἶδηση» ὅτι πάντοτε κάτι τρέχει πού μᾶς ξεφεύγει, ἕνας πολυδιάστατος, πολύμορφος κόσμος πού ἀπλώνει τὰ πλοκάμια του παντοῦ.

Ὁ Κ. Ἡλιάδης παρουσίασε μετὰ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐκδόσεως τοῦ διβλίου του: «Ὁ κόσμος τῆς Τέχνης στὸ Μεσοπόλεμο» σὲ μιὰν ἀναδρομικὴ ἐκθεση πού ὁργανώθηκε στὴν Αἴθουσα τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου (Σίνα 29) χαρακτηριστικὰ δείγματα ἀπὸ τὴ δουλειὰ του. Ἡ τελευταία στὸ διάστημα τῆς μακρυᾶς του σταδιοδρομίας,

στὴν ὁποία παράλληλα ὁ Ἡλιάδης δίδαξε ἕνα πολὺ μεγάλο ἀριθμὸ ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς νεώτερης γενιᾶς, χαρακτηρίζεται ἀπὸ μιὰ συνεχή διαφοροποίηση καὶ ἀνανέωση στὸν τρόπο τῆς ἐκφράσεώς τῆς, μετὰ ἀποτέλεσμα νὰ ἐνημερώνεται καὶ νὰ παρακολουθεῖ τὰ σύγχρονα καλλιτεχνικὰ ρεύματα.

Στὴν ΑΤΑ (Γλύκωνος 4) ὁ Α. Κατσουνάκης παρουσίασε τὴν τελευταία του δουλειὰ. Πρόκειται γιὰ κάπου 20 ἔργα (λάδια σὲ πανί, σὲ χαρτί καὶ σὲ χάρνιμπορντ) στὰ ὁποῖα μᾶς ἀποκαλύπτεται πῶς ὥρμος ἀπ' ὅ,τι στὴν

ἀμέσως προηγούμενῃ του. Μὲ ἕναν πῶς κατασταλαγμένο τρόπο ἐκφράσεως καὶ μετὰ ἕνα πῶς ὑποχολογικὸ αἰσθητήριό κατορθώνει νὰ μᾶς ὑποβάλλει στὸ δικὸ του κόσμο.

Στὴ «Γκαζέτ» (Σόλωνος 30) ἡ Ἰταλίδα ζωγράφος Ρ. Μένις παρουσιάζει τὴν τελευταία τῆς δουλειὰ: λάδια, ἀκουαρέλλες καὶ σχέδια. Μὲ μιὰν ἀναμφισβήτητὴ εὐχέρεια στὸ σχέδιο καὶ στὴ σύνθεση ἡ Μένις κατορθώνει, ἐδῶ, νὰ μᾶς ὑποβάλλει κι' ἕνα συναί-

σθημα ποίησης. Τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐρεθισμὸ πού τὴν ἐνέπνευσε: ἡ μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος ἀποδίδεται σύμφωνα μετὰ τὶς προστάγες μιᾶς ὑπερ-ρεαλιστικῆς-συμβολικῆς ἐκφράσεως, καὶ μετὰ ἕναν τρόπο πού ἀποκαλύπτει μιὰ πολὺ δημιουργικὴ φαντασία.

Τό διεθνές φεστιβάλ του Ρότερνταμ

του Άντ. Καρυδάκη.

Τό Διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου του Ρότερνταμ (Film International) διοργανώθηκε για πρώτη φορά τό 1972. Έπιχορηγείται από τό Arts Foundation of Rotterdam, ένα ίδρυμα πού δρίσκεται κάτω από τήν Ολλανδική κυβέρνηση. Σάν σκοπό του τό φεστιβάλ έχει τό νά προσφέρει - μετά βέβαια από μία επιλογή εκ μέρους των διοργανωτών του - ένα δῆμα σέ άνεξάρτητους κινηματογραφιστές, απ' όλο τόν κόσμο, νά παρουσιάσουν τίς ταινίες τους μπροστά σέ κοινό. Κυρίως πρόκειται για ταινίες πού ἔχουν, ἀκριβῶς λόγω τοῦ τρόπου παραγωγῆς των, τεράστια δυσκολία νά διανεμηθοῦν καί νά κυκλοφορήσουν στό λεγόμενο ἐμπορικό κύκλωμα τῶν διαφόρων χωρῶν. Οἱ ταινίες πού προβάλλονται εἶναι τόσο στά 35 ὅσο καί στά 16 μμ. καί ὑποτίθεται ὅτι δέν περιέχουν ὅλα ἐκεῖνα τά στοιχεῖα πού θά τοῦς ἔδιναν τόν χαρακτηρισμό σάν ἐμπορικές ταινίες. Δηλαδή λείπουν, ἴσως, οἱ μεγάλοι στόρ-ῆθοισμοί, οἱ θαυγόμενοι παραγωγοί καί καμιά φορά (σάν συνέπεια ἴσως αὐτοῦ) οἱ διάσημοι σκηνοθέτες. Ἀπό αὐτή ὅμως τήν ἀρχή, ἔχουν γίνει κατά καιρούς καί ἐξαιρέσεις, ὅπως π.χ. τό 1974 ὅταν προβλήθηκε στό φεστιβάλ ἡ ταινία τοῦ Marco Ferreri «Touche pas a la Femme Blanche», πού ὁπωςδήποτε, τελειῶς ξεχωριστά ἀπό τήν ποιότητά της, δέν διεκδικεῖ τόν τίτλο μιᾶς περιθωριακῆς ὡς πρὸς τό ἐμπορικό κύκλωμα ταινίας.

Ἡ φετεινὴ διοργάνωση τοῦ Film International ἔγινε ἀπό τίς 1-10 Φεβρουαρίου στό Ρότερνταμ. Τά ἔξοδα τῆς ὅλης διοργάνωσης ἔφθασαν τίς 150.000 δολλάρια (μέ τήν ἐθελοντικὴ ἀμίσθη προσφορά ὅλων σχεδόν τῶν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων τοῦ φεστιβάλ). Τό δεκαήμερο τοῦ φεστιβάλ παρακολούθησαν 30.000 θεατές, ἀριθμὸς μεγαλύτερος σέ σχέση μέ τόν ἀντίστοιχο περυσινὸ πού ἦταν 26.000 εἰσιτήρια.

Σάν χαρακτηριστικά πού θά μπορούσε κάποιος νά διακρίνει στό φετεινὸ 8ο φεστιβάλ τοῦ Ρότερνταμ εἶναι:

● Ἡ χωριτωμένη ἀκαταστασία πού ἐπικρατοῦσε στό πρόγραμμα προβολῆς τῶν ταινιῶν, μέ συνέπεια αὐτὸ ν' ἀλλάζει τουλάχιστον 6-7 φορές τὴ μέρα. Τό «χαριτωμένο» στὴν ὑπόθεση, συνίσταται στό πελάγωμα πού εἶχαν ὅλοι γύρω ἀπὸ τό πρόγραμμα ἀπὸ τοῦς ὑπαλλήλους πού ἔκοδαν τὰ εἰσιτήρια πού δέν ἤξεραν πάντα γιὰ ποιὰ ταινία τὰ ἔκοδαν (οὔτε καί τό κοινὸ γιὰ ποιὰ ταινία τ' ἀγόραζε), ἔως μερικοὺς δύσμοιρους σκηνοθέτες πού περιμέναν μέχρι τὴν τελευταία στιγμή νά μάθουν ἀν θ' ἀναβληθεῖ ἡ θά ματαιωθεῖ ἡ προβολὴ τῆς ταινίας τους ἢ τέλος πάντων πότε θά προβληθεῖ. Παρ' ὅλα αὐτὰ ἡ κατάσταση δέν ἔφτανε σχεδόν ποτέ νά γίνει ἐκνευριστικὴ γιατί τό πρῶμα τακτοποιῶταν συνήθως μ' ἓνα καφέ στό σχετικὸ μπάρ τοῦ κτιρίου καί μέ λίγη ἐπιπλέον ὑψηλοῦ ἐπιπέδου - πάντα - συζήτησι. Πάντως μέ κάθε τρόπο (ἐκδοσὴ καθημερινῆς ἐν-

ημερωτικῆς ἐφημερίδας, μόνιτορ συνεχοῦς λειτουργίας ὅπου ἀνακοινῶνταν οἱ ἀλλαγές τοῦ προγράμματος) γινόταν προσπάθεια νά ἐνημερωθοῦν κοινὸ καί δημοσιογράφοι.

● Ἡ πραγματικὰ συγκινητικὴ διάθεση τῶν ἀρμόδιων νά προσφέρουν σέ ὅλους τοὺς καλεσμένους τους, δημοσιογράφους, ἠθοποιούς, σκηνοθέτες, καί σέ ἄλλους διάφορους, κάθε δυνατὴ ἐξυπηρέτηση καί διευκόλυνση, πρᾶγμα πού ὁπωςδήποτε δημιουργοῦσε μιὰ πολὺ ἀνετη καί οἰκεία ἀτμόσφαιρα ἀνάμεσα σέ ὅλους. Γενικά τό κλίμα πού ἐπικρατοῦσε στό χώρο τοῦ φεστιβάλ, σ' ὅλη τὴ διάρκειά του, ἦταν κατὰ παραπάνω ἀπὸ οἰκείο μέ φανερὴ τὴν ἀπουσία κάθε γραφειοκρατικῆς διαδικασίας πού ἀποτελεῖ συνήθως χαρακτηριστικὸ αὐτοῦ τοῦ εἶδους τῶν ἐκδηλώσεων. Μποροῦσε δηλαδή, ἀν ἤθελες, νά δεῖς μιὰ ταινία πού σ' ἐνδιέφερε, ἢ νά συζητήσεις μέ τόν Γκοντάρ ἢ τόν Φασμπίντερ (ἐξαργυρᾶται ἀπὸ τό τί πρᾶγμα ἦθε) ἐς νά συζητήσεις) ἢ ἀκόμα καί νά ταμπήσεις φιλικὸν τόν πεισινὸ τῆς

Τίνα Ὠμόν λίγο πιὸ πέρα, πού συνήθως θά σέ ἀντάμοιβε γιὰ τὴν πράξη σου αὐτὴ μ' ἓνα χαμόγελο ὅλο νόημα. Γιὰ τοὺς πιὸ ἀπαιτητικούς ὑπῆρχε πάντα κατὰ πῶ δυνατό: λίγο ἐκλεκτὴς ποιότητας χασίς ἦταν μιὰ καλὴ λύση.

● Ἄλλο χαρακτηριστικὸ τοῦ φετεινοῦ φεστιβάλ ἦταν ἡ ὄχι γενικά πολὺ ὑψηλὴ στάθμη τῶν ταινιῶν πού προβλήθηκαν, πρᾶγμα πού, σύμφωνα μέ τὴν ἀποψη τοῦ διευθυντῆ του, ὀφειλόταν στό ὅτι αὐτὴ ἡ χρονιά (στό χώρο τοῦ κινηματογράφου πού προαναφέραμε) ἦταν ἀπὸ πλευρᾶς ποιότητάς τῆς παραγωγῆς κάπως πεσμένη. Αὐτὸ δέν σημαίνει ὅτι δέν ὑπῆρξαν ἀξιόλογες ἐξαιρέσεις, μερικὲς ἀπὸ τίς ὁποῖες ἦταν ἀληθινὰ ταινίες - διαμάντια. Ὅμως ἡ μεγαλύτερη προσφορά τοῦ φεστιβάλ αὐτοῦ συνίσταται στό ὅτι ἔδωσε τὴν εὐκαιρία σ' ἓνα κοινὸ 30.000 Ὀλλανδῶν καί σέ δημοσιογράφους ἀπὸ ἀρκετὲς χώρες, καθὼς καί σέ ἄλλους παράγοντες τοῦ κινηματογράφου, νά σχηματίσουν μιὰ σαφὴ εἰκόνα σχετικὰ μέ τό πού δρίσκεται αὐτὸ τό εἶδος τοῦ κινηματογράφου σήμερα σ' ὅλο τόν κόσμο.

Μιὰ ἀκριβὴς ἀξιολόγηση καί ἐκτίμηση τῶν ταινιῶν πού προβλήθηκαν αὐτὸ τό δεκαήμερο θά ἦταν κατὰ τὸ ἐντελὸς ἄσκοπο. Δέν ἔχει, συνεπῶς, κανένα τέτοιο νόημα ἡ παρακάτω εἰδικὴ ἀναφορά πού θά γίνει σέ τέσσερις ταινίες ἀπὸ αὐτές πού προβλήθηκαν, ἀπλῶς καί μόνον, κατὰ τὴν προσωπικὴ μας γνώμη, ἦταν κάπως ξεχωριστὲς στιγμές στό σύν-

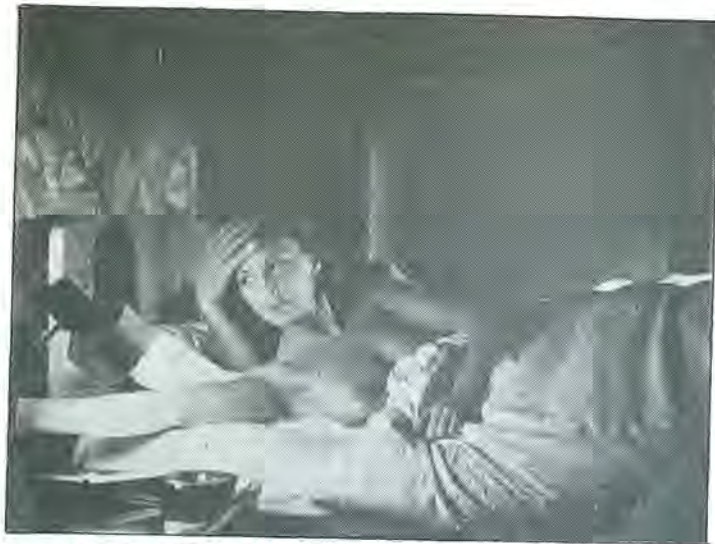
ολο τῶν 70 περίπου ταινιῶν τοῦ φεστιβάλ.

● Ὁ Νίκος Παναγιωτόπουλος μέ τοὺς «Τεμπέληδες τῆς εὐφορῆς κοιλάδας» ἐκλείπει τὴν παράσταση ἀποσπώντας τὰ ἐγκώμια κοινῶ καί κριτικῶν. Ἡ ταινία προβλήθηκε τέσσερις φορές στό φεστιβάλ, μέσα σέ κατάρμεστες αἰθουσες, μόνο στὴ διάρκειά τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν (δέν ἔγιναν περισσότερες προβολές γιατί ἡ ταινία κυκλοφορεῖ σύντομα στό ἐμπορικὸ κύκλωμα στὴν Ὀλλανδία), καί δύο φορές παράλληλα στό Ἀμστερνταμ, ὅπου σέ εἰδικὸν κινηματογράφον ἐπαναλαμβάνονταν οἱ προβολές τοῦ φεστιβάλ. Οἱ ἐφημερίδες, χωρὶς καμιά ἐξαίρεση, δημοσίευαν φωτογραφίες ἀπὸ τὴν ταινία καί ἀφιέρωναν ἐξαιρετικὰ ἐνθουσιώδη σχόλια γιὰ τόν σκηνοθέτη καί τὴν ταινία. Ἡ θεωρούμενη σάν ἐγκυρότερη κριτικὸς τῆς Ὀλλανδίας «Ελεν Βάλερ» ἔγραψε ὅτι «ἴσως πρόκειται γιὰ τὴν καλύτερη ταινία τοῦ φεστιβάλ», γνώμη πού σέ ἀνάλογο βαθμὸ διατυπώθηκε καί ἀπὸ ἄλλες ἐφημερίδες. Γεγονὸς εἶναι ὅτι γιὰ τοὺς «Τεμπέληδες» ἀφιέρωσε τὰ περισσότερα σχόλια ὁ Ὀλλανδικὸς τύπος ἀπὸ ὅποιονδήποτε ἄλλο ταινία. Στὶς ψηφοφορίες πού γινόντοσαν ἀνάμεσα στοὺς δημοσιογράφους καί ἄλλους καλεσμένους τοῦ φεστιβάλ ἡ ταινία τοῦ Νίκου Παναγιωτόπουλου πήρε τὴν δευτέρη θέση, μέ πρώτη τὴν ταινία Alabrissa τοῦ Ρόμπερτ Γιάγκ.

«The Scenic Route» τοῦ Μάρκ Ράππαπορτ.

Σκηρὴ ἀπὸ τὴν ταινία ALABRISTA

Από την ταινία της Σάντας Άκερμαν «LES RENDEZ-VOUS D'ANNA».

Δνός αδερφές. Άνάμεσά τους ένας άνδρας. Αισθήματα αγάπης, ζήλειας, εκδίκησης. Όλα τὰ στοιχεία πού συνθέτουν ένα μελόδραμα, κάπως ψυχρό, χωρίς λυρισμό. Υπάρχουν αναφορές στην αρχή της ταινίας, στο μελόδραμα «Όρφείας καί Εὐριδίκη». Βία. Άσφυκτική κυριαρχία της βίας, από την οποία όλοι καταπιέζονται. Χώρος: Νέα Υόρκη του σήμερα.

Ένας σχετικά νέος Άμερικάνος κινηματογραφιστής, ο Μάρκ Ράππαπορτ μᾶς ἔδωσε ένα μικρό άριστούργημα μ' αυτή του την ταινία πού ήταν από τις σημαντικότερες του φεστιβάλ. Μέ ειρωνεία πού πολλές φορές γίνεται σαρκασμός βαθύς (οί τοίχοι του δωματίου των πρωταγωνιστριών έχουν ζωγραφισμένη την άστερόεσσα), ο Ράππαπορτ ἔφτιαξε μιά ταινία γεμάτη ευαισθησία καί λιτότητα στά έκφραστικά του μέσα. Είναι ένα ποίημα γιά μία κοινωνία, πού την προσεγγίζει με συμπάθεια καί πού σκυδεύ πάνω της με ανάμικτα συναισθήματα άποστορφής καί στοργής.

«Les Rendez-vous d'Anna» της Σάντα Άκερμαν.

Η Άννα είναι κινηματογραφίστρια καί κάνει ένα ταξίδι στη Δ. Γερμανία γιά νά δείξει τίς ταινίες της. Στη διάρκεια του ταξιδιού της θά κάνει τή γνωριμία με δύο άνδρες, καθώς επίσης καί μία συνάντηση με την μητέρα της. Προσπαθεί νά βγει από την άπομόνωσή της καί ν' άποκαταστήσει μιά επαφή με τους ώλους ανθρώπους.

Η Άκερμαν έχει χειριστεί με ιδιαίτερη προσοχή καί λεπτότητα τό θέμα κρατώντας μιά ευθραυστή ισορροπία στην αφήγηση, πού φέρνει τή σφραγίδα του έντελώς προσωπικού της στυλ (μεγάλης διάρκειας ακίνητα πλάνα με ακίνητους συχνά καί τους

ήθοποιούς μέσα στο κάδρο). Σε καμιά περίπτωση δέν προδίδει τό ιδιαίτερο αυτό στυλ ή Άκερμαν, πού, όχι λίγες φορές, δίνει την εντύπωση ότι προσπαθεί νά τό διαφυλάξει σάν κόρη όφθαλμού από οποιαδήποτε τυχόν παρέκκλιση ή νόθευση. Είναι προφανής ή αντίληψη της Άκερμαν, ότι δέν έχει σημασία άν τό περιεχόμενο βρίσκεται καμιά φορά σέ δυσαρμονία με τό στυλ· σημασία έχει πάνω άπ' όλα νά διατηρηθεί άναλλοίωτο τό στυλ. Μερικές φορές, αυτό ακριβώς τό στυλιζάρισμα, δίνει την εντύπωση έτοιμου κλισέ, δγαλμένου από κάποιον ώλλο χώρο, ἔξω από την ταινία, καί πρέπει νά εφαρμοστεί με κάθε τρόπο. Πάντως υπάρχουν πραγματικά σκηνές, όπου ή ταινία έχει την δύναμη νά καθιλώνει τόν θεατή, όπως ή τελευταία σκηνή όπου ή Άννα ξαπλωμένη στο κρεβάτι της (έχοντας επιστρέψει πιά σπíti της) άκούει από τόν αυτόματο τηλεφωνητή τά μηνύματα πού έχουν γραφτεί σ' αυτόν από τους γνωστούς της, στο διάστημα του ταξιδιού της. Η Άκερμαν πήρε γιά την ταινία αυτή θραείο σκηνοθεσίας στο κινηματογραφικό φεστιβάλ του Παρισιού 1978.

«Marée noire et colere rouge» του Ρενέ Βωτιέ.

Τό μεσαίου μήκους αυτό ντοκυμανταίρ άναφερόταν στο ναυάγιο ενός πετρελαιοφόρου πού έγινε πέρισυ σέ μία μικρή άποστάση από τίς βορειοδυτικές άκτές της Γαλλίας, καί πού είχε σάν άποτέλεσμα νά μολυνθεί ή θάλασσα της περιοχής. Από τό φορτίο του πετρελαιοφόρου πού άνερχόταν σέ ἑκατοντάδες χιλιάδες τόνους. Ο Βωτιέ χρησιμοποίησε έλικόπτερο έχει πάρει μερικά σπάνιας άξίας λήψεις του πλοίου καθώς βυθιζόταν, καί πού δίνουν μιά άνατριχιαστική εί-

κόνα της μόλυνσης της θάλασσας στην περιοχή, τά νερά της οποίας, σέ μεγάλη έκταση, πήραν ένα έντονο κίτρινο χρώμα. Μ' άφορμή τό περιστατικό αυτό ο Βωτιέ έχει πάρει συνεντεύξεις μ' εκπροσώπους διαφόρων οικολογικών κινημάτων καθώς καί άλλων οργανώσεων, όπου μιλούν γιά τή ραγδαία καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος τά τελευταία χρόνια με την άνοχή των κρατικών αρχών των χωρών. Καταγγέλλοντας άνοιχτά την Γαλλική κυβέρνηση γιά άδράνεια καί άδιαφορία στο περιστατικό αυτό, καθώς καί την εγκληματική άσυνείδηση του μεγάλου κεφαλίου γιά τή ρύπανση του περιβάλλοντος, ο Βωτιέ, είδε, σάν φυσική συνέπεια όλων αυτών, την ταινία του νά άπαγορεύεται άνοιχτά από την Γαλλική τηλεόραση.

ΜΕΡΙΚΕΣ

ΑΚΟΜΑ ΤΑΙΝΙΕΣ

«Alabrista» του Ρόμπερτ Γιάγκ.

Η ταινία - πρώτη ταινία του φεστιβάλ στις σχετικές ψηφοφορίες - περιγράφει την δόδυσεα ενός νεαρού άγρότη, Μεξικάνου, πού άφου πέρασε παράνομα τά σύνορα των ΗΠΑ, άγωνίζεται μαζί με άλλους συμπατριώτες του μετανάστες νά βρει μιά δουλειά καί νά μπορέσει νά στεριώσει σ' ένα τόπο. Ο Ρόμπερτ Γιάγκ έλεγε γιά την ταινία του: «...Η ταινία μιλάει άκόμα γιά τους διαχωρισμούς, ιδιαίτερα τους τεχνητούς διαχωρισμούς, όπως τά σύνορα. Μιλάει γιά κάποιον πού προσπαθεί νά ήρει με την καρδιά του σ' ένα μέρος καί με τό στομάχι του σ' ένα άλλο. Άλλά δέν μπορείς νά ζήσεις έτσι ξεκομμένος από τίς ρίζες σου καί την ολζογένειά σου».

«Hors d'oeuvres» των Ρ. Μόνστερ καί Α. Βιέρνγκ. Η ταινία αυτή - πού άρσε ιδιαίτερα στο όλλανδικό κοινό - άποτελείται από δώδεκα σατιρικά, ύποτίθεται, πλάνα - σκέτς, πού κάθε ένα είναι μιά έντελώς διαφορετική ιστορία, με ξεχωριστό τίτλο καί πού ή διάρκειά τους κυμαίνεται από έναμιση έως τέσσερα λεπτά. Η ταινία ηγρίστηκε από δύο νεαρούς όλλανδούς κινηματογραφιστές καί άπωοδήποτε μερικά τουλάχιστον από τά δώδεκα αυτά Hors d'oeuvres μᾶς θίμισαν έντονα, δια όσα λέγονται γιά τό περίφημο όλλανδικά άστεία.

«Living-room» της Γιάννα Μπόκοβα. Η νεαρή Ούγγαρέζικη καταγωγής κινηματογραφίστρια, ἔφτιαξε μιά μεσαίου μήκους ταινία ξεκινώντας από την άποψη ότι τό λίβινγκ-ρούμ του σπιτιού πού κατοικήει ο καθένας είναι ή αντανακλάση του τρόπου ζωής καί του χαρακτήρα του. Έτσι παρουσιάζει μερικούς τελείως διαφορετικούς μεταξύ τους άν-

θρώπους - μέσα στο σπíti του τόν καθένα - νά μιλούν άπ' ευθείας στο φακό γιά τίς διάφορες λεπτομέρειες του λίβινγκ-ρούμ του σπιτιού τους, σάν ένα είδος ξενάγησης πρὸς τόν πάντοτε ύπομονετικό θεατή. Φιλόδοξη όσο καί πρωτότυπη σάν αρχική ιδέα, ή ταινία της Μπόκοβα σάν μοναδικό προσόν της έχει μιά λιτότητα καί γενικά έναν συμπαθητικά άπλό τρόπο κινηματογράφησης. Τό Living-room είναι ή τρίτη ταινία της Μπόκοβα πού, ἔγκαιροστημένη τώρα πιά στο Λονδίνο, άποφοίτησε πριν τρία χρόνια από τό National film school of London.

«Mais ou et donc ornica» του όλλανδικής καταγωγής Γάλλου σκηνοθέτη Μπερτράν δάν Έφέντερε. Η ταινία διηγείται παράλληλα την ιστορία τριών ατόμων - δύο γυναικών καί ενός άνδρα - πού έχουν μερικά κοινά μεταξύ τους, καί, πού από διαφορετικούς λόγους ο καθένας, αρχίζουν νά αισθάνονται επιτακτική την άνάγκη ν' ώλλάξουν κάπως την ζωή τους καί νά πετύχουν μιά ψυχική ισορροπία μέσα σ' έναν άλλο ίσως τρόπο ζωής. Η αφήγηση της ιστορίας του κάθε πρωταγωνιστού στην ταινία προοιθεύεται ύποσπασματικά καί μ' έναν άρκετά ταχύ ρυθμό έναλλαγής των σκηνών. Παίζουν οί Τζεράντνιν Τσάπλιν, Μπρίτζιτ Φοσσέ, καί Ζάν Φρανσουά Στεβενέν.

- «Passe Montagne» του Ζάν Φρανσουά Στεβενέν (πού πρωταγωνιστεί, όπως καί στην ταινία πού άκριβώς πριν άναφέραμε). Η ταινία είναι μιά άρκετά επιφανειακή καταγραφή ενός ψυχολογικού παιγνιδιού πού γεννιέται από μία ιδιόρρυθμη σχέση άνάμεσα σέ δύο άνδρες, τόν Σέρζ καί τόν Ζώρζ. Έχουν συναντηθεί σέ

**ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ**
Τό έπικάιρο καί
άποκαλυπτικό βιβλίο
Σ' ΟΛΑ ΤΑ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΟΤΟΣ ΕΠΕ
Αθήνα Βαλαωρίτου 12
Τηλ. 3636.737

μιά περίοδο της ζωής τους που προσπαθεί ο καθένας να ξανακοιτάξει τη ζωή του με νέα μάτια, έχοντας φτάσει ήδη σε μία ηλικία πάνω από τα σαράντα. «Υπάρχουν μερικοί τόποι που είναι γεμάτοι από πουλιά αλλά και από κατάρες, σύμβολα ενός ωραίου κόσμου που έχει χαθεί» είπε ο Ζάν Φρανσουά Στεβενέν μιλώντας για την ταινία του.

— «News from home» της Σάνταλ Άκερμαν. Μία νεαρή Βελγίδα, που προέρχεται από ένα μεσοαστικό περιβάλλον, βρίσκεται στη Νέα Υόρκη για σπουδές ενός χρόνου. Όλη η ταινία αποτελείται από μεγάλης διάρκειας πλάνα των δρόμων της πόλης και ταυτόχρονα ακούμε OFF το περιεχόμενο από τα γράμματα που ανταλλάσσουν μάνα και κόρη στο διάστημα αυτού του χρόνου. Άρκετά αδιάφορη και κουραστική η ταινία αυτή της Άκερμαν πέρασε μάλλον απαρατήρητη από κοινό και κριτικούς (με ελάχιστες μόνο εξαιρέσεις).

— 'Ο τριανταεξάχρονος χλιδανός σκηνοθέτης που ζει μόνιμα στο Παρίσι, Ραούλ Ρουίξ, συμμετείχε με τρεις ταινίες φέτος στο διεθνές φεστιβάλ του Ρότερνταμ.

Η πρώτη — που μόνο γι' αυτή θά μιλήσουμε στη συνέχεια — έχει τίτλο «La Vocation Suspendue» και είναι κινηματογραφική προσαρμογή της ομώνυμης νουβέλας του Πιέρ Κλοσόφσκι, ενός 73χρονου πολωνικής καταγωγής συγγραφέα. Το θέμα της ταινίας είναι η θρησκεία ή όπως λέει ο ίδιος ο Ρουίξ: «Η ταινία αυτή είναι μία διπλή τακτοποίηση λογαριασμών: από τη μία με την εκκλησία (ο ίδιος ήταν κάποτε φοιτητής θεολογίας) και από την άλλη με μερικές αντιλήψεις δοσμένων στρατευμένων πολιτικών». Έτσι, η ταινία έχει ένα διπλό στόχο και η κατασκευή της έχει τη μορφή μιας διπλής ταινίας (δηλαδή δύο ταινίες σε μία). Η πρώτη ταινία που υποτίθεται ότι αναφέρεται στη δεκαετία του '40 έχει γυριστεί σε μαύρο και άσπρο. Η δεύτερη που αναφέρεται στη σημερινή εποχή είναι εγχρωμή. Ο ήρωας της ταινίας ερμηνεύεται από δύο διαφορετικούς ήθοιους (ένας για το κάθε τμήμα της δικής ταινίας).

Η ταινία αυτή του Ρουίξ (καθώς και οι άλλες δύο ταινίες του που προβλήθηκαν «La division de la nature» και «L' hypothese du tableay», μολονότι έχουν εξυμνηθεί από «δαθείς γνώστες» του κινηματογράφου, όπως τον Ρίτσαρντ Ράουντ («είναι η καλύτερη γαλλική ταινία που είδα τους τελευταίους έξι μήνες» έγραφε το καλοκαίρι του 1978 για το La vocation suspendue), δεν προκάλεσε μεγάλη αίσθηση· χαρακτηριστικά μάλιστα, ήρθε τελευταία στη σχετική ψηφοφορία των δημοσιογράφων που παρακολουθούσαν το φεστιβάλ.

Από την ταινία του Πάλ Σίφφερ «CIURI»

ΑΛΛΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

— «Giuri», του Ούγγρου Πάλ Σίφφερ που αναφέρεται στα προβλήματα των 300.000 γύφτων που ζουν σήμερα στην Ουγγαρία.

— «Edda Gabbler» του Γιάν Ντεκόρτ, που αποτελεί μεταφορά στην οθόνη του ομώνυμου θεατρικού έργου του Ίβεν.

— «Voyage aux Jardins des morts», του Φιλίπ Γκαρέλ. Στην ταινία αυτή (η λέξη ταινία μέσα σε πολλά εισαγωγικά) πρωταγωνιστούσε και η μεγάλη θεντέτα του φεστιβάλ, Μαρία Σνάιτερ.

— «Baara», Μία αρκετά ενδιαφέρονσα ταινία, λόγω κυρίως των στοιχείων που μας δίνει για τη χώρα από την οποία προέρχεται (Μπαλί). Σκηνοθεσία: Σουλεμάν Σισέ.

— «My Childhood», «My ain Folk», «My way home». Μία τριλογία του Αμερικάνου κινηματογραφιστή Μπίλ Ντάγκλας. Προβλήθηκαν ακόμη δύο άλλες ελληνικές ταινίες.

«Η καγκελόπορτα» του Δημήτρη Μακρή, και η «Χρυσομαλλούσα» του Τώνη Λυκουρέση, με αρκετά εύμενεις αντιδράσεις.

Το πιο σημαντικό γεγονός του φεστιβάλ ήταν η παρουσίαση της τελευταίας δουλειάς του Ζάν Λύκ Γκοντάρ, σε VIDEO.

Τά τελευταία επτά χρόνια, ο Γκοντάρ, έχοντας εγκαταλείψει τελειώς — με μία μόνο εξαίρεση το 1974 όταν έκανε την ταινία «NUMERO 2» — τον κινηματογράφο, ασχολείται αποκλειστικά με την τεχνική του VIDEO. Στο

Ζάν Λύκ Γκοντάρ

φετεινό φεστιβάλ, είδαμε την τελευταία δημιουργία του (πάντα σε VIDEO) «France, Tour, Debut, Deux Enfants» που είναι μία σειρά από δώδεκα κασέτες, διάρκειας 26 λεπτών κάθε μία και είναι έμπνευσμένη από ένα σχολικό βιβλίο για μικρά παιδιά του G. Bruno «Le tour de France par deux enfants». Η σειρά αυτή έχει γυριστεί για λογαριασμό του γαλλικού τηλεοπτικού καναλιού ANTENNE 2.

Σε κάθε μία από τις κασέτες — έκπομπες, βλέπουμε μία σειρά από ερωτήσεις που υποβάλλει ο Γκοντάρ σε κάθε ένα από τα δύο παιδιά (ήλικίας περίπου δέκα χρόνων), που είναι και οι «πρωταγωνιστές» αυτής της σειράς. Οι ερωτήσεις, κατ' έσοχην απλές, πηγάζουν από την απάντηση που έχει ήδη δώσει το κάθε παιδί στην προηγούμενη ερώτηση, και έτσι από μία αρχική ερώτηση: «Σου άρεσει η μουσική;» και μετά από διαδοχικές ερωτήσεις — απαντήσεις, ο Γκοντάρ ρωτάει. «Κατά τη γνώμη σου, μέσα στο εργοστάσιο, ποιος έχει την έξουσία; Το αφεντικό ή οι εργάτες;» Η πριν από μερικά χρόνια πολιτική στράτευση του Γκοντάρ είναι κάτι που πολλές φορές κάνει αίσθητη την παρουσία του και σ' αυτή την τελευταία του δουλειά. Όμως δεν υπάρχει ο ίδιος φανατισμός και το ίδιο πάθος· αυτά τώρα έχουν μετατραπεί περισσότερο σε στοχασμό. Στοχασμός πάνω σ' όλα τα χαρακτηριστικά προβλήματα της κοινωνίας που

τόν περιβάλλει και στην οποία ζει.

Η εικόνα έχει μία μοναδική γοητεία και ένταση ίσως γιατί, όπως είπε και ο ίδιος ο Γκοντάρ σε μία συνέντευξη του στα πλαίσια του φεστιβάλ, «μετά από 18 χρόνια, μπορώ τώρα να πω γιατί έχω ανάγκη μία εικόνα για να εκφραστώ...».

Τό ογδοο Διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ του Ρότερνταμ αποτέλεσε μία αρκετά αντιπροσωπευτική καταγραφή της σημερινής κινηματογραφικής παραγωγής σ' όλο τον κόσμο, στον «έκτος εμπορικού κυκλώματος χώρο». Δεν είναι απαραίτητο να είσαι «ειδικός μελετητής» ή «ιστορικός του κινηματογράφου» για να καταλάβεις ότι οι ταινίες που προβλήθηκαν στο φετεινό φεστιβάλ δεν είναι φτωχινές στιγμές για τον κινηματογράφο (μέ εξαίρεση μερικές που σχολιάστηκαν στην αρχή). Τό φεστιβάλ όπωσδήποτε εκπλήρωσε το σκοπό του. Για τη στάση των ταινιών υπεύθυνοι είναι αυτοί που τις δημιουργούν: οι σκηνοθέτες (χωρίς ή με εισαγωγικά) που έκαναν τις ταινίες (χωρίς ή με εισαγωγικά) που είδαμε. Όπωσδήποτε η περίπτωση του Φιλίπ Γκαρέλ («σκηνοθέτη» της «ταινίας» «Voyage aux Jardins des morts») είναι γραφική! Ο Γκαρέλ — όπως εξήγησε ο ίδιος — έκανε καταρχήν μία ταινία, την οποία, αφού έμονταρε, της έδωσε μία τελική μορφή. Την ταινία αυτή, δηλαδή την τελική της μορφή, την πέταξε (!) και από τα κομμάτια που είχε κόψει στο μοντάζ σάν αχρηστα, έφτιαξε μία άλλη «ταινία»: τό «Voyage aux Jardins des morts», που είδαμε τελικά...

Η λέξη αβάν-γκάρντ, είναι ίσως μία από τις πιο ταλαιπωρημένες στην παγκόσμια καλλιτεχνική ορολογία, μία και τό πάντα επιτρέπονται... για χάρη της! Δεν χρειάζονται πολλές διατυπώσεις για να διαφύγει κάποιος «δημιουργός» αυτό που κάνει, σάν έργο αβάν-γκάρντ. Λίγη μόνο εξυπνάδα είναι αρκετή γι' αυτό τό σκοπό. Καί είναι βέβαιο ότι πάντοτε θά υπάρχουν... κρυμμένα αρκετά επίπεδα στη δομή της ταινίας, ώστε να επέμβουν μερικοί κριτικοί και να τ' ανακαλύψουν θριαμβευτικά, διεκδικώντας τον τίτλο των ανθρώπων που «ξέρουν».

Αυτά και πολλά άλλα μάς έδωσε άφορμή τό ογδοο Διεθνές φεστιβάλ του Ρότερνταμ, να καταλάβουμε καλύτερα. Καί μόνο γι' αυτό ή προσφορά του είναι ιδιαίτερα σημαντική. Είναι σάν ένα ταμπλό όπου μπορείς να δεις σχεδόν τό πάντα. Είναι πιά δικό σου θέμα τό τί θά διαλέξεις. Τό φεστιβάλ απλώς σου δίνει την ευκαιρία παρουσιάζοντάς τα.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Από έμπειρο καθηγητή
παραδίδονται μαθήματα σε
μαθητές — φοιτητές τηλ. 720527.

Ο Γιάννης Καρτζιόγλου
παρουσιάζει το βιβλίο της
Κάτιας Χατζηδημητρίου
«**Ιστορία της Κύπρου**»
Λευκωσία 1978

Όσο κι αν φαίνεται παράδοξο, μια συνολική ιστορία της Κύπρου έλειπε απ' την βιβλιογραφία: οι γνωστές ιστορικές μονογραφίες, όπως του Sir George Hill «A history of Cyprus», του Μακαριώτατου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου «Κύπρος, η αγία νήσος», του Oberhummer «Die Insel Cypern», του Franz Georg Maier «Cyprus», του Γιώργου Άλαστου «Cyprus in history» ή τέλος του Φίλιππου Ζαννέτου «Ιστορία της Κύπρου», δεν έχουν τό τεκμήριο της σύγχρονης θεώρησης, τους λείπουν (μοιραία) στοιχεία για την ιστορία της Κύπρου που πρόσφατα ήρθαν σέ φώς, ή παύουν λίγο ως πολύ απ' την απουσία - ενός σφαιρικού κοιτάγματος, όπου τό ιστορικό συμβάν νά μήν εξυπακούεται μόνο σάν πολιτικό ή στρατιωτικό, αλλά νά θεωρείται ένταγμένο σέ γενικώτερα κοινωνικοοικονομικά πλαίσια.

Μέ βαθιά επίγνωση του παραπάνω γεγονότος, μέ αντίστοιχη αγάπη για την (σέ πείσμα πολλών) πάντα υπάρχουσα Κύπρο, αλλά και μέ πλατεία γνώση των λεπτομερειών της ιστορικής διαδρομής του νησιού, ξεκίνησε τη συγγραφή του τόμου «Ιστορία της Κύπρου» ή φιλόλογος και καθηγήτρια στή μέση Έκπαίδευση της Κύπρου (στή Λευκωσία) Κάτια Χατζηδημητρίου, σύζυγος του γνωστού αγωνιστή και Γ. Γραμματέα της Ε.Δ.Ε.Κ. Τάκη Χατζηδημητρίου.

Τό έργο, (180 περ. σελίδων), γραμμένο σέ μονοτονικό σύ-

στημα του Ι. Κακριδή, αποτελεί μία συγγραφή που ξεκινάει απ' την Νεολιθική εποχή (5.800-3.000 π.Χ.) για νά καταλήξει στίς μέρες μας, ως τό 1977, αφού καταγράψει όλα τά κοινωνικοοικονομικά, εθνικά, θρησκευτικά, πολιτιστικά και πολιτικά γεγονότα που σφράγισαν τους κατοίκους του νησιού απ' την 6η π.Χ. χιλιετηρίδα ως τά σήμερα.

Η ιστορικός, αφού στόν πρόλογο εξηγήσει τή μεθοδολογία που ακολουθήσε και τίς πηγές που έλαβε υπ' όψη της, ξεκινάει την εξέτασή της απ' τους πρώτους κατοίκους του νησιού, προχωράει στήν Έκθεση των εποχών του χαλκού κι αργότερα του σιδήρου στήν Κύπρο, συνεχίζει μέ τά χρόνια του βασιλιά Εύαγόρα και αργότερα μέ τίς σχέσεις Κύπρου και εξορμήσεων του Μ. Αλεξάνδρου και της περιόδου των διαδόχων του, ως την κατάκτηση της Κύπρου απ' τους Ρωμαίους και αργότερα την αποδοχή της Χριστιανικής Θρησκείας. Πρίν προχωρήσει στήν εξέταση της ένταξης του νησιού στή Βυζαντινή Αυτοκρατορία, πολύ εύστοχα παρεμβάλλει αρκετές σελίδες γύρω απ' την πολιτιστική διάσταση της Κύπρου στά χρόνια αυτά, για νά πάει παραπέρα στήν παρουσίαση της εποχής της Φραγκοκρατίας ή λίγο αργότερα, στήν κάτω απ' την Βενετσιάνικη κυριαρχία Κύπρο. Αλλά ή διαδοχή της ξένης κατοχής του νησιού συνεχίζεται μέ τους αιώνες της Τουρκοκρατίας ως τό 1878, που αρχίζει για τους κατοίκους του ή Αγγλοκρατία. Περιγράφεται ακόμα, ή ιστορία της ίδρυσης της Κυπριακής Δημοκρατίας ύστερα απ' τίς συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου, οι διακοινωτικές συγχροσεις, ή δεκαε-

τία 1964-74, και τό πραξικόπημα μέ την τουρκική εισβολή που τό ακολούθησε, τό καλοκαίρι του '74. Τό βιβλίο κλείνει μέ μία πολιτιστική θεώρηση της Κυπριακής αρχιτεκτονικής, της λαϊκής τέχνης, της γοτθικής τέχνης, καθώς και της τόσο σημαντικής αλλά και τόσο άγνωστης στόν Έλλαδικό χώρο, σύγχρονης έλληνοκυπριακής λογοτεχνίας.

Τό έργο έρχεται σ' ανάλαβε ή Κάτια Χατζηδημητρίου έτσι όπως ήδη απ' τόν πρόλόγο της άρχα σκιαγραφείται, τόφερε σέ αίσιο πέρας. Τό βιβλίο «άναπνέει» μέ συνεχή Έλληνική παρουσία απ' τά βάθη της Ιστορίας ως τά σήμερα - άν και δέν ήταν ό στόχος της βέβαια νά τό καταδείξει, μέ καί τό αποδεικνύουν οι κρουνοί αλματος των Κυπρίων αδελφών μας. Απ' την άλλη πλευρά, όπως ήδη αναφέρθηκε, ή συγγραφέας δέν στέκεται μόνο, στά ιστορικοπολεμικά συμβάντα - διαδοχές βασιλέων και αρχόντων, πόλεμοι έξωτερικοί ή έσωτερικοί - αλλά προχωράει πολύ περισσότερο στήν άνάλυση κάθε φορά του πολιτικοκοινωνικού, πολιτιστικού, πολιτισμικού κι όπου είναι άνάγκη και του οικονομικού πλέγματος που υπάρχει παράλληλα ή κάτω ή πίσω απ' τό ιστορικό συμβάν.

Βέβαια, ή «Ιστορία της Κύπρου» της Κάτιας Χατζηδημητρίου δέν είναι ένα έργο που άρρύεται άμεσες πηγές. Τούτο τίμια δηλώνεται στόν πρόλογο, στήν αναφορά της συγγραφέα για τή μέθοδο εργασίας της. Στό κεφάλαιο αυτό ή ίδια, αναφέρει τά έργα απ' όπου άντoσπασματικά βοηθήθηκε για τή συγγραφή του έργου της. Αυτό όμως τελικά δέν σημαίνει ότι τό έργο αυτό στερείται της σημασίας που θάχε ένα αντίστοιχο πόνημα βασισμένο

κύρια σέ άμεσες πηγές. Κι αυτό γιατί, ό βασικός στόχος, της σχετικά σύντομης αλλά ώστόσο σημαντικότητας συγγραφής μιας σφαιρικής Ιστορίας της νήσου Κύπρου, έπιτελείται πλήρoςτατα. Απ' την άλλη πλευρά, τό βιβλίο δίνει τίς άπαραίτητες κοινωνικοοικονομικές νύξεις για τόν μελετητή που θά θέλήσει νά διερευνήσει διεξοδικότερα όρισμένες πλευρές της πορείας του νησιού άνά τους αιώνες.

Συμπληρωματικά το βιβλίο της Κάτιας Χατζηδημητρίου «Ιστορία της Κύπρου» έρχεται μ' έναν όσο πιο πλήρη γίνεται τρόπο νά καλύψει ένα σύγχρονο κενό στήν ιστοριογραφία του νησιού εδώ και έπτά χιλιετηρίδες, και νά καταδείξει την ιστορικοπολιτική συνέχεια του Έλληνικού στοιχείου στή γωνιά αυτή της Μέσης Ανατολής.

Έτσι γίνεται ένα πολύτιμο έργαλειό ή έπίτομη Ιστορία αυτή, στά χέρια της διανόησής μας, Έλληνικής και Κυπριακής, ιδιαίτερα στίς δύσκολες τούτες στιγμές, όπου ή έκφραση του άμερικανικού ίμπεριαλισμού, ό τουρκικός έπεκτατισμός, κατέχει τό 40% του εδάφους της μεγαλονήσου και καθημερινά νέα σχέδια έμπνέεται «έπίλυσης» του Κυπριακού προβλήματος, μέ σκοπό την παραπέρα φαλκίδευση των δυνάμεων άπομείνει, και την σύμφωνα μέ τά συμφέροντά του μετατροπή της Κύπρου σέ νατοϊκό όρμητήριο ένάντια στά προοδευτικά καθεστώτα της Μ. Ανατολής.

Πολιτική πράξη πάνω απ' όλα ή έκδοση της «Ιστορίας της Κύπρου» της Κάτιας Χατζηδημητρίου, άποτελεί ένα ιστορικοπολιτικό «κολάζινγκ» για όσους θέλουν νά τό χρησιμοποιήσουν.

στη ΜΟΥΣΙΚΗ

του Μαρτίου διαβάστε:

- αποκλειστική συνέντευξη του Διονύση Σαββόπουλου ● Τό Κλέφτικο τραγούδι ● Άννα Μπολένα από την ΕΛΣ ● Τά ορατόρια του Χαίντελ ● η νέα τζάζ του Γουέιν Σόρτερ ● πορτραίτο της Τζόνι Μίτσελλ ● Κριτική για τό φίλμ «Τελευταίο Βάλς» των Μπάντ ● Τό «νέο κύμα» του Ρόκ και ο Έλβις Κοστέλλο ● Τά μπλουζ Β.Β. Κινγκ ● η Ινδική μουσική ● δισκοκριτικές ● Άρθρο Hi - Fi για τά Ηχεία ● εγκυκλοπαιδικό λεξικό μουσικής κ.ά. θέματα

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ ΣΤΑ ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ

ΚΑΡΛ ΜΑΡΞ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ

Μετάφραση Παναγιώτη Μαυρομμάτη
Ο τρίτος τόμος κυκλοφορεί
για πρώτη φορά στήν Ελλάδα

Αποκλειστική έκδοση και διάθεση:
Έκδόσεις «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ»
Σόλωνος 130, Άθήνα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Εκδόσεις Γλάρος

ΑΠΑΝΤΑ

Σιμόν ντε Μπωβουάρ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

Ο ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΟΙ ΩΡΑΙΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΕΝΑΣ ΠΟΛΥ ΓΛΥΚΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

ΠΡΟΔΟΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΦΥΛΟ

(Σε νέα συμπληρωμένη έκδοση
από τη Σιμόν ντε Μπωβουάρ)

Η ΚΑΛΕΣΜΕΝΗ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΜΙΑΣ ΚΑΘΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΚΟΡΗΣ

ΟΙ ΜΑΝΔΑΡΙΝΟΙ

ΟΛΟΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΕΙΝΑΙ ΘΝΗΤΟΙ

Έντνα Ο'Μπράιαν

«Ένα μεγάλο γεννημένο ταλέντο»

Φ. ΤΑΙΜΣ

ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ

ΤΟ ΜΟΝΑΧΙΚΟ ΚΟΡΙΤΣΙ

ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ

ΚΟΡΙΤΣΙΑ

ΣΤΗΝ ΕΚΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Ο ΑΥΤΟΥΣΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟΣ ΜΗΝΑΣ

Μαρία Μοντεσσόρι

ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΝΑ ΧΤΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΟΥ ΤΑΙΡΙΑΖΕΙ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

ΕΤΟΙΜΑΖΟΝΤΑΙ

ΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΟΥΜΕ

ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο ΔΕΚΤΙΚΟΣ ΝΟΥΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΜΟΥ

ΝΕΑ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

Θεμιστοκλέους 31 . Αθήνα 142

Τηλ. 36.18.457

Βιβλιο-παρουσίαση

ΑΝΑΣΤΟΣ ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ

Χίλιους μήνες... - διηγήματα.

Έκδ. «Διάλογος», Αθήνα 1978

Τὸν συγγράφει διακατέχει ἓνας λεπτὸς σαρκασμὸς ποὺ δὲν γίνεταί ποτὲ ἄγονος καὶ κακὸ-τροπος. Μέσα στὸν σαρκασμὸ τοῦ φαίνεται ἡ ἀγάπη τοῦ γιὰ τοὺς «ἀνθρώπους» τοῦ, ποὺ συ-χνά ὀλοκληρώνονται σὰ χαρα-κτῆρες, τέτοιους ποὺ τοὺς συναν-τῶμε καθημερινά.

Τὰ θέματά τοῦ εἶναι ἀντλημένα ἀπὸ τὴν ἱμεση ἐπαφὴ μὲ τὴν ἀν-θρώπινη ἰσωνία, τὸν πόνο καὶ τὴν ἐλπίδα, ποὺ καταγράφονται ἀπλά καὶ ἀνεπιτήδευτα: Τὸ δια-περαστικὸ τοῦ βλέμμα καὶ ἡ φι-λοσοφημένη ἐμπειρία τοῦ, σημα-δεύουν τὰ διώματα καὶ ὅλα τὰ καθέκαστα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἰγώνα τοῦ λαοῦ. Μετὰ τοὺς «καταδικασμένους» σὲ θάνατο», στὸ νέο βιβλίο τοῦ, ὁ Α.Π. συν-εχίζει μὲ εὐκρίνεια καὶ καθαρή φωνὴ τὴν καταγραφή τῆς περιπέ-τειας τοῦ ἀγωνιζομένου λαοῦ.

ΖΑΚ ΧΟΥΝΤΖΙΓΚΕΡ

Ἡ Εὐρώπη χθές - Σήμερα - Αὔ-ριο

Έκδ.: «Νέα Σύνορα»

Ἀπὸ τίς ἐκδόσεις: ANT. ΛΙ-ΒΑΝΗΣ «Νέα Σύνορα» κυκλο-φόρησε στὴ «Σειρά» «ΔΙΕΘΝΗ ΘΕΜΑΤΑ» ποὺ ἐπιμελεῖται καὶ διευθύνει ὁ ΣΠΗΛΙΟΣ ΠΑΠΑ-ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ τὸ βιβλίο τοῦ ΖΑΚ ΧΟΥΝΤΖΙΓΚΕΡ «Η ΕΥΡΩΠΗ - ΧΘΕΣ - ΣΗΜΕΡΑ - ΑΥΡΙΟ». Ὁ ΖΑΚ ΧΟΥΝ-ΤΖΙΓΚΕΡ καθηγητὴς σὲ Γαλλικὸ Πανεπιστήμιο καὶ τακτικὸς συν-εργάτης τῆς ἐφημερίδας «LE MONDE», ἀναλύει τὴν πολύ-πλοκη εὐρωπαϊκὴ πραγματικό-τητα. τὴν ἱστορικὴ τῆς διαμόρ-φωση, τίς ἀντιθέσεις, συγκρού-σεις καὶ διαμάχες τῆς. Μὲ παιδα-γωγικὴ ἀπλότητα καὶ ὑψηλὴ ἐκ-λαΐκευση, μὲ ἀναλυτικὴ γλώσσα, χωρὶς ἰδεολογικὲς προκαταλή-ψεις καὶ μὲ κριτικὴ διάθεση πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις προσπαθεῖ νὰ δειξοῖ τί χωρίζουν καὶ τί ἐνώ-νουν τοὺς εὐρωπαίους σήμερα, καὶ πρὸς τὰ ποὺ βαδίζει ἡ γηραιά ἡπειρος.

Ὁ Σπῆλιος Παπασπηλιόπου-λος προτάσσει ἓναν πρόλογο κατατοπιστικὸ καὶ ποὺ ἀποτελεῖ μιά μικρὴ αὐτόνομη μελέτη πάνω στὸ πὼς σχηματίστηκε ἱστορικὰ ἡ Εὐρώπη.

Πρόκειται γιὰ ἓνα βιβλίο ἀδο-γματίστο ποὺ καλύπτει ἓνα ση-μαντικὸ κενὸ στὴ γνώση μας γιὰ τὴν Εὐρώπη καὶ εἶναι μεγάλης χρησιμότητος γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ ἀναγνωστικὸ κοινό. Εἶναι, τέλος, ἓνα βιβλίο ποὺ ἐρχεται στὴν κατάλληλη ἱστορικὴ στιγμή.

ΗΛΙΑ ΛΕΦΟΥΣΗ

ΚΟΛΛΙΓΟΙ

(μυθιστόρημα)

Σύγχρονη Ἑποχὴ

Οἱ «Κολλίγοι» εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ λιγοστά μυθιστορήματα τῆς νεο-ελληνικῆς μας λογοτεχνίας, ποὺ ἀνατέμνουν τὴν ψυχολογία, τίς ἀντιδράσεις καὶ τὴ ζωὴ γενικά τοῦ ἀγρότη. Ὅλ' αὐτὰ στοὺς «Κολλίγους» ἐπιτυγχάνονται, ὅπως σημειώνει καὶ ἡ Ἑφη Παν-σέληνον, μὲ πειστικὸ τρόπο καὶ τέτια ἀνέση, σὰ νὰ φωτίζει ἀπὸ τὰ μέσα, γιὰ νὰ μᾶς παραθέσει μιά μοναδικὴ τοιχογραφία τῆς ζωῆς τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου.

ANTONY ΣΤΟΠ

Ἀνθρώπινη ἐπιθετικότητα

Μεταφ. Μαρίνα Λώμη

Έκδ.: «Γλάρος», Αθήνα 1979.

Τὸ βιβλίο τοῦ Στόπ εἶναι μαζὶ δοκίμιο ψυχολογίας καὶ ἠθικολο-γικὴ πραγματεία. Ὁ συγγραφέας ἐκτιμᾷ πὼς τὸ ἀνθρώπινο γένος βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὸ χεῖλος τῆς αὐτοκαταστροφῆς ἐξ αἰτίας τῆς ἐντονῆς ἐπιθετικότητάς τοῦ. Ὁ δρόμος τῆς ἀποφυγῆς αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ περνᾷ ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη μιᾶς νέας ποιότητος ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς συνανθρώ-πους καὶ τὸν ἑαυτὸ μας.

ΕΝΤΟΥΑΡΝΤ ΧΑΛΕΤ ΚΑΡΡ

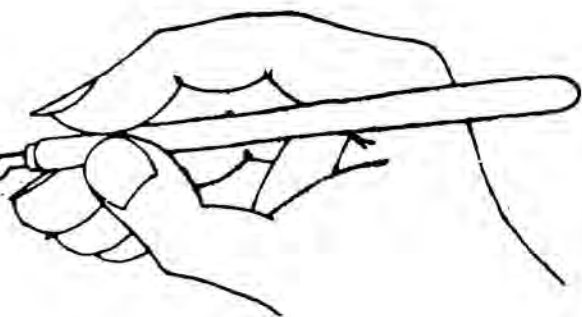
«Ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως

1917-23», τόμοι 2

Έκδ. Ὑποδομή, 1978

Πρόκειται γιὰ τὸ 2ο τόμο τοῦ κλασικοῦ πλέον στό εἶδος τοῦ καὶ στὸ θέμα ἔργου τοῦ Ε.Χ. Κάρε. Ἡ «Ἱστορία τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως», ποὺ στηρίζεται σὲ μιά ἐξονυχιστικὴ ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν σοβιετικῶν ἀρχεῶν καὶ ντο-κουμέντων, ἀποτελεῖ ἀναντικα-τάστατο πραγματικὰ σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ βοήθημα γιὰ ὅποιον θέλει νὰ μελετήσῃ σὲ βά-θος τὴ σοβιετικὴ ἱστορία, ἐνῶ ταυτόχρονα εἶναι γραμμὴν σὲ μιά ἰδιαίτερα γλαφυρὴ γλώσσα.

Ὁ 2ος αὐτὸς τόμος εἶναι ἀφιε-ρωμένος στὸ οἰκονομικὸ καθε-στῶς ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴ με-γάλη Ὀκτωβριανὴ Ἐπανάσταση. Εἰδικότερα ἐξετάζεται καὶ ἀνα-λύεται ἡ πολιτικὴ τοῦ σοβιετικοῦ καθεστώτος καὶ οἱ ἐξελίξεις στὴ γεωργία, τὴ βιομηχανία, τὸ ἐμπό-ριο, τὰ δημόσια οἰκονομικά, κλπ, μὲ βάση τὴ διαίρεση τῶν πρώτων μετεπαναστατικῶν χρόνων σὲ τρεῖς σαφῶς διακρινόμενες μεταξὺ τους καὶ μὲ διαφορετικὰ χαρακτηριστικὰ περιόδους: τοὺς πρώτους μήνες ζωῆς τοῦ νέου καθεστώτος, τὴν περίοδο τοῦ πο-λεμικοῦ κομμουνισμοῦ, καὶ τὴν πρώτη φάση τῆς Νέας Οἰκονομι-κῆς Πολιτικῆς (ΝΕΠ).

Στό σημείωμα του ΑΝΤΙ με τον τίτλο «ΑΠΟΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ» που δημοσιεύθηκε στο 113 τεύχος μας αναφέρεται η επιστολή του αναγνώστη μας Μάριου Κατσούναρου από τη Θεσσαλονίκη:

Αγαπητό Άντι,

Θέλω να αναφερθώ στο πρωτοσέλιδο άρθρο του τεύχους 113 με τον τίτλο «ΑΠΟΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ». Ένώ στην ουσία γίνεται μία καλή έκτιμηση για το ποιους σκοπούς εξυπηρετεί η νέα αμερικανική πρωτοβουλία που εκδηλώθηκε με την υποβολή του «Αμερικάνικου Πλαισίου» για λύση του ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ, άμέσως μετά την ήττα των Ίμπεριαλιστών στην Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ και το Συμβούλιον Ασφαλείας, ταυτόχρονα άφηνει και αιχμές κατά του ΑΚΕΛ, τείνει να ταυτίσει το ΑΚΕΛ με τον «Συναγερμό» του Κληρίδη, αφήνει να εννοηθεί ότι τάχα το ΑΚΕΛ, σέ συνεργασία με τον «Συναγερμό», ξεπερνάται και προωθεί προδοτική συμφωνία του Κυπριακού πίσω από τις πλάτες του ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ.

Όχι αγαπητό «ΑΝΤΙ», δεν είναι έτσι τα πράγματα. Το ΑΚΕΛ τόσο πριν όσο και μετά τον Ιούλιο του 1974 είχε μία μόνον έγνοια, πώς να φωτίσει τον δρόμο για την σωτηρία και τη λευτεριά της Κύπρου. Γιατί αυτό; Μά γιατί το ΑΚΕΛ είναι το κόμμα της εργατικής τάξης της Κύπρου, πηγάζει από το Λαό, άντλει τη δύναμη της ύπαρξής του από το Λαό, είναι θαθειά ριζωμένο μέσα στη συνείδηση του Κυπριακού λαού σαν το μόνο οργανωμένο και υπεύθυνο κόμμα με την μαζικότερη επιρροή και ως εκ τούτου είναι αδιανόητο, από την φύση και την θέση του στη πολιτική ζωή του τόπου, να αντιστρατεύεται τα συμφέροντα του Κυπριακού Λαού. Έχει λοιπόν το ΑΚΕΛ χρυσάλλινη θέση στον άφορο την γραμμή και ταχτική λύσης του Κυπριακού, θέση που διαμορφώθηκε από την Όλομέλεια της Κ.Ε. τον Νοέμβριο του 1974 μέσα στις συνθήκες που δημιουργήσε το πραξικόπημα και η εισβολή. Άς δούμε μερικά μόνον σημεία εκείνης της απόφασης:

α) «Αποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων».

β) «Ανεξαρτησία, κυριαρχία, εδαφική ακεραιότητα και αδέ-

σμευτη εξωτερική πολιτική».

γ) «Επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια και τις περιουσίες τους και λύση του προβλήματος των άγνοουμένων».

δ) «Υλοποίηση της πρότασης της Σοβιετικής Ένωσης για συγκρότηση ευρείας διεθνούς διασκέυσης για λύση του Κυπριακού μέσα στα πλαίσια και υπό την αιγίδα του ΟΗΕ».

Πιστεύουμε πραγματικά ότι μία τέτοια διάσκεψη θα μας κατοχυρώσει την ανεξαρτησία, την κυριαρχία και την εδαφική μας ακεραιότητα.

ε) «Λύση της Συνταγματικής πτυχής του Κυπριακού με βάση την πολυπεριφερειακή Όμοσπονδία».

Στό σημείο αυτό έγινε υποχώρηση αργότερα και αποδοχή της Όμοσπονδίας των δύο περιφερειών, της γεωγραφικής Όμοσπονδίας, με το σκεπτικό ότι το Κυπριακό σέ τελευταία ανάλυση είναι και ταξικό θέμα, αφού στην ουσία αυτός που υποφέρει σήμερα είναι ο Έλληνοκύπριος και ο Τουρκοκύπριος εργάτης και επομένως κάθε υποχώρηση προς αυτήν την κατεύθυνση είναι δυνατή, καμμία όμως υποχώρηση και ούτε συθημαή Κυπριακής γής στην Τουρκία και τον Ίμπεριαλισμό.

στ) «Αποκλεισμός κάθε τυχοδιωκτικής βίαιης λύσης του Κυπριακού που βασίζεται στην στρατιωτική αναμέτρηση».

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι Άχελιστές, φοβούμεστε τον πόλεμο αν μας επιβληθεί. Σέ μία τέτοια περίπτωση είμαστε υποχρεωμένοι και είναι καθήκον μας να διαφυλάξουμε την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της πατρίδας μας και να υπερασπίσουμε την ελευθερία μας με την δύναμη των όπλων, το αποδείξαμε άλλωστε. Αυτό που φοβούμεστε είναι οι τραγικές συνέπειες που θα έχει για το μέλλον της Κύπρου και την επιβίωση του Λαού μας μία τυ-

χοδιωκτική στρατιωτική επιχείρηση από δική μας υπαιτιότητα.

ζ) «Επιμονή στην Ειρηνική τακτική των συνομιλιών, διεθνών ή διακοινοτικών, πάντα όμως μέσα στα πλαίσια και υπό την αιγίδα του ΟΗΕ».

Μέ γνώμονα αυτές τις θέσεις το ΑΚΕΛ αντιμετώπισε και το νέο «Αμερικάνικο πλαίσιο λύσης» παγίδα και το απόρριψε σαν θέμα άρχης, σαν νέα απροσημάτιστη επέμβαση στα εσωτερικά της Κύπρου και αρνήθηκε να μπει σ' ένα κυκλώνα συζητήσεων πάνω στα «Θετικά» ή «άρνητικά» στοιχεία που τυχόν περιέχει. Άλλά η υπευθυνότητα του ΑΚΕΛ φάνηκε για μία ακόμα φορά. Δεν έμεινε στην άρνηση, προχώρησε στη θέση: κάλεσε τον Γ.Γ. του ΟΗΕ και την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Κύπρου να προσώθησουν τις συνομιλίες απ' ενός μόνον σέ διακοινοτικό επίπεδο για την λύση της Συνταγματικής πτυχής του Κυπριακού και απ' άλλου σέ διεθνές επίπεδο (συγκρότηση διεθνών πτυχών του Κυπριακού. Άκόμα έπρεσήμενε για άλλη μία φορά ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι η συστηματική προσπάθεια των κύκλων του διεθνούς Ίμπεριαλισμού και κυ-

τρόπο, στον ένα ή στον άλλο βαθμό την ενοποίηση αυτής της Άριστερας. Άντί να συμβαίνει όμως αυτό, πρόσεξα ότι κυτπά πάντα προς μία κατεύθυνση: προς το ΚΚΕ ή το ΑΚΕΛ στην προκειμένη περίπτωση. Καί έρωτώ: γιατί να συμβαίνει αυτό, τί προωθείται, τί κερδίζεται μ' αυτή την τακτική; Μήπως κερδίζεται και προωθείται η αντι-ΚΚΕ συμμαχία των προοδευτικών και άριστερων δυνάμεων και ποιές είναι αυτές; Δεν μιλώ βέβαια για τα άρθρα των συνεργατών του «ΑΝΤΙ», μιλώ για τα πρωτοσέλιδα άρθρα που φέρουν την υπογραφή του «ΑΝΤΙ» και έπομένως άντανακλούν τις θέσεις του.

Άκόμα πρέπει να καταλάβουμε καλά ότι οι πολιτικές έλλξεις στην Ελλάδα άντανακλούν άμεσα και στην Κύπρο και το άντιστροφο και έπομένως το «ΑΝΤΙ» πρέπει να είναι ιδιαίτερα εύαίσθητο, προσεχτικό και σωστά ένημερωμένο πάνω σ' αυτό το σημείο. Άποφεύγω να μεταβώ στο θέμα γενικότερα στον Μάρξ, τον Μαρξισμό και τον Προλεταριακό Διεθνισμό.

Εύχαριστώ για την φιλοξενία Μάριος Κατσούναρος Φοιτητής

Ίωαννίνων 77 Θεσ/νίκη

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΚΕΛ

ρίως του Άμερικάνικου για την έκτροπή του Κυπριακού από τα σωστά πλαίσια λύσης του, μέσω των Η.Ε., και το στρίμωγμα του στα στεγανά του ΝΑΤΟ και της ΕΟΚ για λύση τύπου Κάμπ-Νταϊβιντ που δεν θα άνταποκρίνεται στα πραγματικά συμφέροντα του Κυπριακού Λαού, άλλα θα εξυπηρετεί τα πάγια Ίμπεριαλιστικά συμφέροντα στο χώρο μας, που είναι η συγκόλληση και ένλσχυση της Ν.Α. πτέρυγας του ΝΑΤΟ και η δημιουργία στρατηγικών προγεφυρωμάτων στη Μέση Άνατολή.

Προτού κλείσω κάτι ακόμα: Άπό δ,τι φαίνεται, το «ΑΝΤΙ» βρίσκεται και μάχεται στο χώρο της «υπό ευρείαν έννοιαν Άριστερας», χωρίς να παίρνει καμμία πολιτική τοποθέτηση. Θά ήταν λοιπόν σωστότερο, λόγω της φύσης του, να άγωνίζεται και να προωθεί με τον ένα ή τον άλλο

Σ. Σ. Άσφαλώς «μεγαλοποιεί» τα πράγματα ο φίλος αναγνώστης όταν γράφει πώς το σημείωμα του ΑΝΤΙ «έτεινε να ταυτίσει» το ΑΚΕΛ με το «Δ. Σ.» και ότι θά δυό αυτά κόμματα «έπεξεργάζονται προδοτική συμφωνία του Κυπριακού».

Μέχρι την ώρα που γράφονταν οι γραμμές του σημειώματος εκείνου το ΑΚΕΛ όχι μόνο δεν είχε άπορρίψει το άμερικανικό σχέδιο «για λόγους άρχης» όπως έκανε ύστερα άλλα ο γ.γ. του ΑΚΕΛ είχε δηλώσει πώς αν ο κ. Βαλντεγάιμ «άνελάμβανε την ευθύνη να το παρουσιάσει τότε έμεις (η έλληνοκυπριακή πλευρά) δεν θά μπορούσαμε να κάνουμε διαφορετικά». Στις δηλώσεις αυτές είχε στηριχθεί το ΑΝΤΙ γράφοντας στο σημείωμα, του τεύχους 113 στο όποιο φυσικά δεν υπήρχε ούτε νύξη για «συνεργασία ΑΚΕΛ - Δ.Σ.».

‘Από τό Γιάννη Μανούσακα μέ
ύπότιτλο «οί τρεῖς στρατηγοί θυ-
μώνουν» πήραμε καί δημο-
σιεύουμε τό ακόλουθο σημείωμα:

‘Ο Βοντίτσος στό βιβλίο του:
«Οί αἰτίες γιά τίς ἡττες καί τό δι-
χασμό τοῦ ΚΚΕ καί τῆς ‘Ελ.
‘Αρσιτεράς», σέ μιά παρένθεση
πού φτάνει τίς δυόμισι σελίδες,
προσπαθεῖ ν’ ἀνατρέψει τίς μαρ-
τυρίες τοῦ βιβλίου μου: «‘Ακρο-
ναυπλία» καί πρῶτα, σ’ ὅτι
ἀφορᾷ τή δυνατότητα ν’ ἀποδρά-
σουμε οἱ ἐξακόσιοι κρατούμενοι
ἀπό τό καθεστῶς τῆς 4ης Αὐγού-
στου τόν καιρό τῆς κατάληψης
τῆς ‘Ελλάδας ἀπό τοὺς Γερμα-
νοὺς καί τή φανερή πρόθεση τῆς
Κυβέρνησης τῆς ‘Ελλάδας καί
τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἀσφάλειας
Μανιαδάκη, νά μᾶς παραδώσει σ’
αὐτούς. Παραθέτοντας ἀνακρί-
βεις καί σκόπιμες διαστρεβλώ-
σεις, βρίζει ὁ ἀντιστράτηγος βρι-
σιές ἀταίριαχτες, ἄν φυσικά δέν
ἦταν ἕνας τέτοιος «ἀντιστράτη-
γος», κι ὁ ἀντιστράτηγος δέν
ἦταν ὁ Βοντίτσος. Λέει ὅτι σέ μιά
στιγμὴ πού ἡ διοίκηση τοῦ στρα-
τοπέδου, λόγω μιᾶς ἐκρηξῆς ἐνοῦ
δαποριοῦ, ἀναγκάστηκε νά μᾶς
θγάλει ἔξω σ’ ἕνα προαύλιο, εἶδε
ὅπλα νά μᾶς σκοπεύουν, ἀλλῶς
θὰ ἦταν ὁ πρῶτος πού θὰ ἐφευγε.
Εἶναι ἀνακριβές καί τό ἐνα καί
τό ἄλλο: οὔτε δπλα μᾶς σκοπεύ-
σαν, ἀλλά οὔτε αὐτός, ἢ ἄλλος
κανεῖς, δίκως τὴν ἀδεια τῆς ἡγε-
σίας μπορούσε ν’ ἀποδράσει (‘Ο
Φαραντῆρας πού ἐφευγε καταγ-
γέλθηκε σάν χαφιές κι ἐσθῆσε).
‘Αλλά στό βιβλίο μου «‘Ακρο-
ναυπλία» δέν ἐντοπίζω τὴν ἀπό-
δρασή μας σ’ αὐτό τό περιστα-
τικό τῆς ἐκρηξῆς, γιατί ἡ δυνατό-

ναγιώπου (Αὐγὴ), ἐνῶ ὑποστηρί-
ζει μέ λύσσα ὅτι δέν δόθηκε εὐ-
καιρία ν’ ἀποδράσουμε, λέει στό
τέλος ὅτι, «δέν ξέραμε πῶς ὁ
Γερμανοὶ θὰ μᾶς ἐσθῆσαν σὲ
ἀπόσπασμα» – πού τότες δέβαια
θὰ σκευόταν ἀλλιῶς... ἀνατρέ-
ποντας ἐστὶ, τὰ ὅσα ὑποστηρίζει.
‘Ακόμα ὁ ἄλλος στρατηγός (ἔχομε
νά κάνομε βλέπετε μέ «στρατη-
γούς»), ὁ Βλαντᾶς, ἀντίθετος αὐ-
τός στοὺς δυό ἄλλους, ἔχει τή
γνώμη πῶς: «ὅλοι κι οἱ ἐπείγετε ἐνῶ
ἦταν πολὺ εὐκόλο νά δραπέτε-
ψετε» καί μιλάει, πῶς αὐτός
ἐφυγε ἀπὸ τὴ Γαῦδο, «ἂν καί
κατὰ 90% ἦταν σίγουρο ὅτι θὰ
πνιγνῶταν». Πρέπει νά πῶ ἐδῶ ὅτι
ὅσοι ἦταν γύρω τῆς καθοδήγησης
ὅπως τὸ Βοντίτσο, πού ἦταν ἡ
πρῶτη φωνὴ τοῦ Μπαρτζώτα,
ὑποστηρίζουν καί σήμερα αὕτη
τή θέση, ἐνῶ οἱ ἐκατοντάδες –
ὅταν εἴμεθα ἐκατοντάδες – ξέ-
ραμε ὅτι οἱ πόρτες ἦταν ἀνοιχτές,
ὅτι ἡ καθοδήγησή μας εἶναι τό
ἴδιο, ἴσως καί παραπάνω, φται-
χτης, ἀπ’ ὅσο ὁ ἀντίπαλος, ὅτι
600 ξεδιαλεγμένοι ἀντιφασίστες
παραδόθηκαν στοὺς Γερμανοὺς,
κι ἡ πράξη αὕτη, στάθηκε
ἀφορμὴ νά στηθοῦν στό ἀδόξα-
σμα οἱ μισοί, κι οἱ ἄλλοι ν’ ἀτρο-
φείνομε καί νά χαθοῦμε γιά τό
κίνημα, ἀπὸ τὰ τόσα καψόνια τοῦ
Μπαρτζώτα· καί τελικά νά χαθεῖ
τό κίνημα στήν ‘Ελλάδα.

‘Υπερασπίζεται ὁ Βοντίτσος
τόν ‘Ιωαννῖδη καί τὸ Μπαρτζώτα
γιά τό διώξιμό σέ κακὸ χάλι καί
καταματωμένους, τοὺς Γάκη,
Καπένη καί Σταμελάκου, στελέχη
τοῦ ΚΚΕ. (‘Αργότερα τοὺς δυό
πρώτους τοὺς δολοφόνησαν), καί
λέει ὅτι: «αὐτό τό ἐμβαθὸ ἀνακοί-
νωση τῆς ὁμάδας, ὅπως τό ἐμαθε

ἀλλά ὅτι τοὺς ἐδίωξαν μέ καλὸ
τρόπο!!! Ξεχνάει ὅμως ὑστερα
καί τοὺς ἔχει στὸν κατάλογο τῶν
ἡρώων τῆς ‘Ακροναυπλίας, ἀρχὴ
τοῦ βιβλίου του, «‘Ακροναυπλία
κι ἄστραψε φῶς». ‘Ο ἄλλος πάλι
ἀπὸ τοὺς στρατηγούς, τὸ πατριω-
τάκι μου, ὁ Βλαντᾶς, δέν παρα-
νιάζεται αὐτὸς καί δέ θέλει δι-
καιολογίες: Τοὺς θέλει χαφιέδες,
προσθέτει μάλιστα πᾶνω στή
λύσσα του, στοὺς τρεῖς ἄλλον
ἐναν, τὸν Κοσολάκη, (δέν ἤξερα
ὅτι ἦταν κι αὐτὸς φαγωμένος) καί
ξεμπερδεύει στὰ γρήγορα!... Αὐ-
τὸς τουλάχιστο ἔχει θάρρος – τό
θάρρος τοῦ Μαρά!... Καί δρίσκω
πολὺ ταιριαχτὸ αὐτὸ πού λέει ὁ
‘Ιωαννῖδης (μαγνητοταινία) «Κι
ὁ δικός μας ὁ Βλαντᾶς, ἔλεγε τὸν
ἐαυτὸ του Ναπολέοντα»...

‘Αλλά Βοντίτσο λές γιὰ τὸν
Καραντῶνη ὅτι τὸν κατηγοροῦ ὅτι
τόν ὑποτίμησε καί ἄλλα πολλά.
Ποῦ τάχατε τὰ εἶδες; Κι ὅτι ἐπесе
ἀπὸ γερμανικὸ δόλι; ‘Ολα αὐτὰ
δέν εἶναι ἀληθινά. Τό ἀληθινὸ εἶ-
ναι ὅτι ἂν καί ὁ Δ. Καραντῶνης
ἦταν στὸν κύκλο Μπαρτζώτα, καί
τό ἀναφέρω αὐτό, ἦταν ἀδερφι-
κός φίλος μου. Καί νά πῶς μιλάω
γι’ αὐτὸν στό «Χρονικὸ» σελ. 71
(γιατὶ ὁ Καραντῶνης δέν ἔχτε-
λέσθηκε ὅπως λές ἀπὸ τοὺς Γερ-
μανοὺς. ‘Εξῆσε καί τὸν βρήκα
στή Νεραιῖδα τῆς Καρδίτσας,
ὑπεύθυνος τοῦ Θεσσαλικοῦ τύπου).
‘Αργότερα γίνθηκε ὑπεύθυνος τῆς
ΚΟΜΕΠ καί χάθηκε στὸν ἐμφύ-
λιον στή Μακεδονία. Γράφω λοι-
πόν: «‘Επικεφαλῆς-διευθυντῆς –
ἐτούτης τῆς ἐκδοτικῆς ἐγκατά-
στασης ἦταν ὁ Δ. Καραντῶνης.
Νεολαῖος ὡς εἰκοσιεσσάρων
χρονῶν, ἀπὸ τὸ ‘Ηράκλειο τῆς
Κρήτης. ‘Εξυπνος πολὺ – ἐφυῆς –
καί διαδασμένος. Τὸν εἶχα ξεχω-
ριστὸ φίλο κι ἀδερφό καί πάντα
στά στρατόπεδα ποῦχαμε ζήσει –
αὐτὸς λευτερώθηκε πρωτύτερα –
τόν ἔλεγα Χαρογιακαδάκι.
‘Ἦτανε πολὺ συναισθηματικός
καί δάκρυζε... «Βλέπεις Βοντί-
τσο ἐπὶ τῆς ἀνακριβείας καί τίς
λές ξεπληρώσεις καὶ σκόπιμα κι
ὑστερα κατηγοροῦς ἐμένα ὅτι λέω
στήν «‘Ακροναυπλία» μου ψέ-
ματα καί ἐμένα μέ βρήξεις, ἀφοῦ
πρῶτα γιά νά παραστήσεις καί
λίγο τὸ Τζάνωφ, πενεύεις τό βι-
βλίο μου: «Πραγματικά ἀπὸ
ἀποψη ἀφήγησης εἶναι ἐξαιρετι-
κός» κι ὑστερα, ὅτι δέν μπόρεσα
νά πῶ τὴν ἀλήθεια ὅπως ὑπόσχο-
μαι στήν ἀρχή. ‘Ελόγου μου Βον-
τίτσο, δέν ἔμαθα ἄλλο νά λέω
ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, γι’ αὐτὸ καί δέν
ἔκανα ποτέ μου προκοπὴ! Σ’ ὅτι
ἀφορᾷ δὲ τό γράψιμο, ἔκανα ἀπὸ
τὰ 1976 πού πήρα τό κοντύλι,
τοῦτον ἐδῶ τὸν ὄρκο. Καί μιά
μέρα τῶν ἡμερῶν πού θὰ μαζέψει
ἕνας καλὸς ἀέρας τὰ σύννεφα, θὰ
φανεῖ πῶς δέν ξέρω ἄλλο ἀπὸ
ἀλήθεια, ὅσο μπορῶ κάθε φορὰ
νά τῆνε πιάσω: ‘Απὸ τὸν ἐαυτὸ
μου λέω ἔχω ζητήσει, ἀπὸ τὴν

πρῶτη στιγμὴ πού πήρα τό κον-
τύλι: «Νά εἶμαι σέ ὅτι θὰ γράψω
δίκαιος. Νά μὴν ἔχω πάθος στήν
κρίση μου ὅταν κρίνω ἀνθρώπους
ἢ καταστάσεις. Νά μὴ φοδῶμαι
πῶς θὰ κακοπάθω ἀπ’ ὅποιον με-
ριά ὅταν λέω τὴν ἀλήθεια. Νά μὴ
φοδῶμαι ὡς καί τό θάνατο. Κι
ἀκόμα – πᾶνω ἀπ’ ὅλα – νά μὴ
θγάλω ἔξω τὸν ἐαυτὸ μου σέ ὅτι
κακὸ, ἀπὸ λάθη μας, γίνθηκε στό
λαὸ μας». Μέ τὴν ἐπέφρα λοιπόν
καί τό φόβο ἐτούτου τοῦ ὄρκου
μου, ἔγραφα τὰ βιβλία μου, καί
τὴν «‘Ακροναυπλία» πού ἐσεῖς οἱ
τρεῖς «στρατηγοί» τὴν κατηγο-
ροῦτε, ὅτι ἀδικεῖ, ὅτι λένε ψέματα,
καί σέ μένα ἕναν ὑποδεκαετία,
πού θὰ ἐγραφα λέτε βέβαια καί τ’
ἄλλο... ‘Αλλά τώρα Βοντίτσο μι-
λάνε τὰ θύματά σας, ζωντανά ἢ
πεθαμένα, κι ἡ φωνὴ αὐτῶν
ἀγρυκιέται κι ὄχι οἱ δικές σας
κραυγές καί τὰ κροξίματα. Κά-
ποτες ὅταν εἰσαπτε ἡγεσία, κείνο
πού λέγετε ἦταν ἡ «ἀλήθεια»,
ὅποιοι ἀντίλεγε ἦταν προδοτῆς
καί πέθαινε! Τώρα τὰ πράματα
ἀλλάξαν καί μόνο ἡ δική σας
νοοτροπία μένει ἀκούνητη. ‘Εσὺ
μέ τὸν Μπαρτζώτα καί μέ τὸ
Βλαντᾶ, μέ ἀρχηγὸ βέβαια τὸ Ν.
Ζαχαριάδη, πού ἡ κακὴ μοῖρα
τοῦ κινήματος, ἐξαιτίας του πρῶ-
του θανατώσεται τὴ δημοκρατία,
σᾶς ἔκανε ἡγεσία του, εἰσαπτε οἱ
ὀργανωτές, οἱ ἠθικοὶ αὐτοῦργοι,
γιά τίς δολοφονίες, ὄχι μόνο τῶν
διαλεχτῶν τοῦ κινήματος, ὅπως
ἦταν ὁ Καραγιώργης, ὁ Γιαννοῦ-
λης ὁ Γεωργιάδης, ἢ ὁ Πλουμπί-
δης καί τόσοι ἄλλοι, ἀλλὰ καί γιά
τίς ἐκατοντάδες τοὺς ἀπλούς
ἀγωνιστές καί τὰ κατώτερα στε-
λέχη, πού πέρασαν ἀπὸ βασανι-
στήρια, πού θανατώθηκαν,
ἀδίκαια, μέ τὴ μέθοδο τοῦ καρφιοῦ
στό μιλίγκι, ἢ τὰ «φεστιβάλ τοῦ
Δουνάδεως» καί μ’ ἄλλους τρό-
πους ἀνείπωτους... Αὐτὸ τό
κατάντημα εἶχε ἐκεῖνο τό ξεκί-
νημά σας, μέ τὸν Γάκη καί τὸν
Καπένη, μέσα κεῖ στήν ‘Ακρο-
ναυπλία, πού μεσουράνησε ἡ ἀν-
θρώπινη εὐψυχία καί σεῖς μέ τό
αἷμα ἐκεῖνο – τό πρῶτο πού
ἔσταξε – τὴ μολύνετε!...

Σέ σᾶς δέν ἀπέμεινε τίποτις
ἄλλο, ὅταν εἶδετε πού ὀδηγήσατε
τοὺς ἀγωνιστές, ἂν διαθέτετε
ἔστω ἕνα ἐλάχιστο, ἔστω ἂν ἔυ-
πνᾶτε κάποια στιγμὴ μέσα σας,
ἀπὸ αὐτῆς τῆς ἠθικῆς ἀξίης πού
διαθέτει αὐτὸς ὁ τόπος, κι ἂν σᾶς
ἔχει ἀπομείνει λίγο τις ἀπὸ αὐτό
πού τό λένε «ἀντρεία», θὰ ἔπρεπε
μιᾶς καί καλὴ νὰ τεματίζετε! ‘Ἡ
ἀλλῶς νά ζητήσετε ἕνα συγ-
γνώμη ἀπὸ τὸν ‘Ελληνικὸ λαὸ,
γιά τὴν τέτοια μεταχείριση τῶν
παιδιῶν του καί νά ἀπῆψετε τὰ
κροξίματα!...

Τὰ κινήματα δέν κερδίζουνται
μέ τὴ θανάτωση τῆς Δημοκρατίας
ὅπως συνέβηκε στήν ‘Ακροναυ-
πλία, οὔτε μέ τὴ θανάτωση τῶν
ἀγωνιστῶν πού τὴν ὑπερασπι-

Ο ΕΜΦΥΛΙΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

τητα ὑπῆρχε ὅλες ἐκεῖνες τίς ἡμέ-
ρες τῆς καθόδου τῶν Γερμανῶν,
μέ τοὺς βομβαρδισμούς, τὴν ἐγ-
κατάλειψη τοῦ στρατοπέδου ἀπὸ
τὰ ὀδόντα σὰ ἐκατὸ τῆς φρου-
ρᾶς του καί τῆς διάλυσης τῆς
κρατικῆς μηχανῆς. Καί κατοπινὰ
γιά ἕνα μῆνα ὑπῆρχε δυνατότητα
ἀπὸ ἕνα ἀνοιγμα τοῦ καταφύγιου
πού ἡ κομματικὴ ἡγεσία, τοποθέ-
τησε ἐμᾶς φρουρά, νά φυλάμε
τοὺς ἐαυτοὺς μας, μιά πού ἡ
διοίκηση δέν νίασθηκε νά τό κά-
νει ἢ νά κλείσει τὸ ἀνοιγμα...
Πρέπει ἐδῶ νά πῶ ὅτι ὁ ἄλλος
στρατηγός, ὁ Μπαρτζώτας, ὁ
πρῶτος συνένοχος τοῦ ‘Ιωαννῖδη
γιά τοῦτον τὸν ἀφανισμό τῶν
‘Ακροναυπλιωτῶν, ἀντικρουόμε-
τας τὸ βιβλίο μου, μιλάει σέ δικό
του βιβλίο, γι’ ἄλλα διαφορετικά
ἀπὸ αὐτὰ τοῦ Βοντίτσου. ‘Οτι θὰ
μᾶς θαροῦσαν οἱ ‘Εγγλέζοι πού
ἐπιδιδιάζονταν ἀπὸ τὸ Ναύπλιο
καί ἄλλα δίκως καμιάν ἀξία. ‘Ο
δὲ πρῶτος φταιχτής, ὁ ‘Ιωαννί-
δης, σέ κείνη τὴ μαγνητοταινία
πού παρουσίασε ὁ ‘Α. Παπαπα-

κι αὐτὸς» (γιά μένα). Καί συνεχί-
ζει: «‘Απ’ ὅτι ἐμαθα τό διώξιμό
ἐγινε αὐθόρμητα», κι ἄλλα,
παραστήνοντας τὸν ἅγιο Σουλπί-
κιο! ‘Ελόγου μου Βοντίτσο δέν
τό ἐμαθα! ‘Αλλά ἀκουσα καί
εἶδα! Καί εἶδα ἐμένα μαζί μέ τοὺς
ἄλλους ὀργανωμένους ἀπ’ τὴν
Κ.Ε. καί τὸ Μπαρτζώτα, νά τοὺς
λαχτίζετε καί νά τοὺς γροθοκο-
πᾶτε κι αἰμόφυγτους νά καταρ-
κυλᾶνε ἀπὸ τό τρίτο πάτωμα, ὡς
κάτω καί νά τοὺς δίνετε τοῦ
ἀντίπαλου! Καί οἱ θάλαμοι ἦταν
μυλοκαρισμένοι ἀπὸ ὄργανο τοῦ
Μπαρτζώτα. Σέ ποιούς τὰ λές
αὐτὰ κύριε ἀντιστράτηγε;... ‘Εκεῖ
ἐδωσες τίς πρῶτες ἐξετάσεις καί
πῆρες τό ἀριστά! ‘Εστὶ μέ τὰ
πολλά ἄλλα τέτοια, κόλλησες μέ
οὐχου τὰ γυαλάκια στίς ἐπωμίδες
καί γίνηκες ἡγεσία τοῦ κινήμα-
τος... πού μόλις θὰ ἀρκοῦσες νά
φυλάς λίγα γελᾶδια.

Στὸ θέμα αὐτό ὁ ἄλλος στρατη-
γός, ὁ Μπαρτζώτας, λέει στό βι-
βλίο του ὅτι ἔκαναν φραξιονισμό,
ὅτι ἦταν ὄργανα τοῦ Μανιαδάκη

στήκαν εκεί και παντού.

Ξέρω ότι γι' αυτά που λέω θα κατηγορηθώ ότι... δίνω λαβή στον αντίπαλο και πολλά θα ειπωθούν σε βάρος μου. Για μένα, όμως, οι αντίπαλοι δεν όφελιούνται, όταν δεν γίνονται δολοφονίες, όταν υπάρχει ένα τέτοιο καθεστώς στο κίνημα, που να μην παράγει δολοφονίες και οι αγωνιστές, όταν λένε γνώμες αντίθετες, να αίστανονται ασφάλεια, σιγουριά!...

Ο μεγάλος Μπρέχτ θα πει πως: «κείνος που ξέρει και δέ μιλάει είναι και αυτός ένας εγκληματίας». Τό κακό πολεμείται όταν τό αποκαλύψεις, όταν τό καταγγείλεις. Δεκάδες χρόνια κρύβαμε αυτά τά εγκλήματα και τά ίδια χρόνια μικραίναμε και πουθενά τό μικράμα δέν σταματούσε!... Τό Στάλιν τόν πέταξαν από τό Μανσολέιο και τόν καταγγείλαν αλλά τό Ρωσικό κράτος δέν πήρε πίσω αλλά μπροστά. Και τό έλάχιστο, οι δολοφονίες πάψανε...

Είναι τώρα τά πατριωτικά μου τά Κρητικά - κομμουνιστές - που γράφουν και ξαναγράφουν και θυμώνουν, γιατί δέ γράφω στά βιβλία μου κείνα που αυτά θέλουνε ή γιατί γράφω βιβλία. Και φωνάζουνε κι άτζοπατούνε σάν κείνα τά γαιδουράκια που τά θάνουνε στο πυρωμένο ταψί. Είναι και από τά δυό φύλα, από τήν κατηγορία εκείνη τούς «τελειόφοιτους» που κατά τήν κατοχή μπουκάρανε και μέστωσαν τό κίνημα. Είναι δηλαδή από κείνους, που τούς λένε μικροδιανοούμενους που ή κακοτυχία του κινήματος έχει επιδράσει όπως δέ σλους, πάνω τους ποικιλότροπα.

Ένας άνάλαβε να πει σε κριτικούς τής τέχνης και αναγνώστες, ότι τά βιβλία μου είναι άμοναχή ψευτιά, επικίνδυνα και έγω μέ όλα τά χουσούρια και τίς πομπές του κόσμου, και να μή μέ πιστεύουνε.

Μιά από τίς τόσες κατηγορίες που μου κολάνε είναι ότι δέν είμαι «ιδεολόγος». (Δέ νιώθουνε ότι οι λάσπες πιά δέν κολάνε και φακελώματα δέ γίνονται.)

Μά έσά θάνα! άφου έτοι τό θέλουν τά πατριωτικά! Θυμάμαι όμως ότι, «πρίν πολλών έτών», ήθελα να μοιράσω τά χωράφια του συμβολαιογράφου του Φλεμέτη, έπειδής έλόγου μου δέν είχα χωράφια. Και τότε είπανε πως τό να μοιράξεις χωράφια, ή να τό θέλεις, είναι ιδεολογία. Ύστερα πάλε, για τό λόγο ότι ήμουνα προλετάριος, μου λέγανε πως έγω είχα ιδεολογία, οι άλλοι δέν είχανε. Κι ήρθαν ύστερις τά πράματα έτσι όπως ήρθανε... Μέ λέγανε πάλι ιδεολόγο. (Τά πατριωτικά τότες ήτανε μικρά).

Τώρα πάλε τό γύρισα να θέλω τίς διανομές, τώ σπιτιώνε αυτή τή φορά, έπειδής: για να μπώ στο δωμάτιό μου πατάω έννιά σκαλιά

πρός τά κάτω. Έκεί στο μισοσκόταδο γράφω τά βιβλία μου. Άλλοι έχουν εκατό δωμάτια ή εκατό σπίνια! Θέλω τό λουτρός και έγω να πάρω ένα καλό δωμάτιο σε όροφο, για σε δώμα. Μή τάχατες αυτή ή έπιθυμία μου ή φτωχή, δέν είναι ιδεολογία;... Τώρα γιατί τά πατριωτικά μου, δέ μου τήν αναγνωρίζουνε μυστήριο πράμα...

Μετά για δέστε: Μέ λένε «άνοιχτό έχθρό». Στα συναμεταξύς μας μαλωμάτα είναι καινούργιο πράμα έτούτο. Μιά φορά λεγόταν αλλιώτικα: Χαφιές πράχτορας τής Ιντέλιντζεσέρβις, τής ΚΥΠ, του Γενικού Έπιτελείου, τής ασφάλειας, πλούτος, μπερκέτι. Δέν μου άρέσει αυτό τό «άνοιχτός έχθρος». Θά ήθελα να μου πούνε ένα, ή πολλά μαζί, ή όλα, από τά άλλα, έπειδής αυτά τά έχει συνηθισμένα χρόνια και χρόνια τό αντί μου. Τό άνοιχτός έχθρος του Ήλιάκη, τό ξαναλέω, δέ μου χτυπάει όμορφα.

Αυτά όλα βέβαια τά μαζεύω και θά γράψω ένα ώραίο βιβλίο, τό ωραιότερο που τέτοιο άλλο δέν ξαναγράφηκε από μένα.

Μου λένε άκόμης ότι δέν είμαι σκληρός χωρίς να μου πούνε άν είμαι τό αντίθετο του σκληρός, μαλακός. Όπως ή ότι δέν είμαι άνυποχώρητος, δίχως να λένε άν είμαι ύποχωρημένος, να μάθω και λόγου μου. Στερνά μία έφημερίδα των Χανίων, ή «Άλήθεια», είπε κι άν είπε για μένα πομπές, αλλά κάποιος όπου τά διάβαζε μου έδωκε βουλή: «Βρέ άπαξία ν' άπαντήσεις να σκάσουνε! μ' αυτοί είναι πλεματικοί και πές να σου στείλουνε τή φημερίδα να τό δεις! Ζηλεύουνέ σου!...»

Ύστερα άτζοπατούνε όλοι μαζί, «έν χορώ», στο πυρωμένο ταψί και καλαναρχούνε: «Τό Μανούσακα δέν τόν ήθελε κανείς: ούτε στα βουνά, ούτε στις πολιτείες, ούτε στις φυλακές! Για τίς φυλακές δέν γραμώ να πώ τίς πομπές. Έχω παρωμένο βιβλίο όλόκληρο τήν «Άκροναυπλία», μέ φτάνει: ότι τότες, τά ίδια και πίο ύστερα. Θυμάμαι ένα πως οι διαφωνούντες ήταν όλοι πληθώς κοντά οι μισοί που αυτοί όλοι ήτανε φίλοι δικοί μου. Για τίς πολιτείες βέβαια δέν είν' έτσι, αλλά πως θ' άποδείξω: πως μου καλομιλούσαν ένα σωρό λογιά-λογιά, άνθρωποι, όπως ό μπαρμπέρης κι ό φούρναρης τής γειτονιάς, κι άλλοι που τών έδιναν ψηλά, όπως να πούμε ό περσιτεράς τή φημερίδα. Ύστερις τί νιάζονται τόσο πολύ για μένα και τά βιβλία μου; Πιστεύουνε αλήθεια ότι μ' αυτά θά δάψουν αυτά ή έμένα; Γιατί τόσο φαρμάκι και κάκητα; ελικρινά, πάλι θά τό πώ, τούς λυπάμαι για μία τέτια κακή μοίρα.

Είναι τώρα του Ήλιάκη του Λευτέρη τό γράμμα στο «Άντί»

(για τήν ώρα τό στερνό). Στην άρχή αναφέρεται και μέ κατηγορεί σ' ένα κατεβατό λόγια που μιλάει για θέμα που ποτές δέν άσχολήθηκα, στο τέλος όμως θυμάται να πει, ότι αυτά δέν τά είπε ό Μανούσακας, αλλά τά πήρε άπ' άλλου. Ύστερα μέ πράματα, που κι ό ίδιος λέει πως δέ τά γνωρίζει, για να γράψει όσα γνωρίζει, για έναν ένταφιασμό μέ μαλωτήρες, αλλά έξχασε να πει για τά χιόνια, ότι σκάλισε να βρει τό άντικείμενο του ένταφιασμού και τίς μαλωτήρες... Αυτό θά πει να είναι κανείς συνηθισμένος μέ τίς φαντασίες. Άν έλεγε ότι αυτό συνέβη τό έπόμενο καλοκαίρι μέ τό λιώσιμο του χιονιού, θά συγκινούσε και μένα ό κόπος του! Ύστερα μεταθέτει άθαιρέτα τόν καιρό τής έχτέλεσης του όγδοντάχρονου πατέρα Μπολούδη, για να πει ότι αυτό συνέβει μετά τό σκοτωμό του Τσιτήλου, ότι συνεπώς δέν τόν διάταξε αυτός, και γράφει ψέματα ό Μανούσακας, άν και είναι ό μόνος που μπορεί να γνωρίζει. Τόν καιρό που λέει ό Λεφτεράκης, συνέβη τότες ένας φόνος όγδοντάχρονου γέροντα, «άντίπαλου», του Ν. Καρκάνη, που έφερε πολλή συγκίνηση στο λαό, σε δεξιούς κι' άριστερούς, αλλά αυτό τό φόνο δέν είπε κανείς ότι τόν διάταξε ό Τσιτήλος που δέ ζούσε, αλλά άλλοι, όπως λίγο άργότερα δάρεσαν τό λεωφορείο του Πρασέ πρωτάκουστο σ' ένα τό κίνημα, σκοτώνοντας γυναίκες και γέρους. Και μπορούσε ό Λεφτεράκης σάν νιάζεται για άλήθειες, να ψάξει στο Ίστορικό Άρχείο τής έφημερίδας (έχω κατέβει τρεις φορές στα Χανιά για τέτοια δουλειά, όχι αυτός που τό έχει στη μία του μεριά) κι άκόμης, να θυμηθεί τή συμβουλή που του έδωσε στη φυλακή: να μην αφήνει τό μυαλό του να τεμπελιάζει. Και να μή φοβάται να ξεχωρίζει τό ψεύτικο από τ' αληθινό.

Μιλάνε ύστερα για τό φόνο του Κωστάκη (Δημήτρη Κοντοκωσταντή Άθηναίος από γονιούς Μικρασιάτες) και δέν άρνείται ότι συνέβη και θά μπορούσε να πει περισσότερα - αλλά συμπεραίνει ότι: ένα άντάρτικο πρέπει να παίρνει τά μέτρα του άπ' τούς προδότες, χωρίς να ξέρει να πει πως ήταν προδοτής. Ό Κοντοκωσταντής! Αυτός ό σεμνός και καλοαναθρεμένος άντρας, είκοσιδυό καν είκοσιτριώ χρονών, ήρθε στην Κρήτη τό 1946 τό φθινόπωρο, μ' έπικερυγμένο τό κεφάλι του έφτά εκατομμύρια δραχμές, για τήν πατριωτική δράση του. Λίγους μήνες άργότερα ή «Χ» του Θησείου δολοφόνησε τόν άγνωστή πατέρα του μέσα στο ποδηλατάδιο που διατηρούσε στην όδό Βεΐκου γαζώνοντας τον μέ αυτόματο. Δυό χρόνια πρωύτερα είχε σκοτωθεί ό πίο

μικρός άδερφός του, ό Γιαννάκης, στην περιφημη μάχη του ΕΛΑΣ στις Καρουτές, που έξόντωσε, πλην ένός, τρεις λόχους Γερμανικού στρατού. Αυτός ήταν ό Κωστάκης που έπειδής θέλησε να καταγγείλει στο Κόμμα, καθώς είχε δικαίωμα μέ σημείωμά του τίς αντιαγωνιστικές πράξεις τής καθοδήγησης στάλθηκε πάλι ό δύστηνος ό Χ. Μπολούδης και τόν έχτέλεσε. Τά περιστατικά αυτά τά ξέρει ό Ήλιάκης... Άς πώ έδώ σάν σε παρένθεση: ότι δέν υπάρχει λόγος ν' άνησυχούν για βεντέτες και τά τέτοια, άφου όπως βλέπετε στην περίπτωση του Κωστάκη, φρόντισαν οι αντίπαλοι να ξεκάνουνε τούς δικούς του. Όπως τό ίδιο συνέβη και μέ τό Σ. Κουτσούπη: Οι αντίπαλοι, τήν έχτέλεση του Στέφανου, είχαν έχτέλεσει, δυό από τ' άδέρφια του. Άς μην άνησυχεί λοιπόν κανείς: θέμα βεντέτας δέν υπάρχει. Άλλά και άν άκόμη υπήρχε, δέν θά στεκόταν έμπόδιο στο να καταγγελούν οι έπάρατες πράξεις, κηλίδα στα Λευκά Όρη.

Και πρέπει να μάθει ό Ήλιάκης - τουλάχιστο αυτός - να λέει ότι πραγματικά ξέρει. Έλόγου μου, όπως κάνω λόγο στον έμφύλιο αντικαταστάθηκα πρώτα, καθαιρέθηκα ύστερα (έτσι γίνηκε για όλα σχεδόν τά στελέχη του ΕΛΑΣ) αλλά παράμεινα, έντελώς τυπικά, μέλος τής πλατειάς (όλομέλειας) τής περιοχής και μέλος του άρχηγείου. Και τό μόνον «δικαίωμά» μου, ήταν ν' άπαιτώ ένήμερωση σε πράξεις που θεωρούσα έπιζήμιες: Τήν άπόφαση για τό φόνο του γέρο Μπολούδη, τήν πήρε ή τότε καθοδήγηση και τήν έξετέλεσε ό γιός του ό Χρήστος έπειδής ό γέροντας έπεισε τόν έναν από τούς τρεις γιούς του άντάρτες να παραδοθεί ή έπειδής πολλοί πατεράδες μητέρες και συγγενείς πιέζαν άλλους άντάρτες για παράδοση. Και δέν είναι σωστό να προσπαθείτε να διαστρεβλώσετε τά πράγματα, να φέρετε σύγχυση μόνο και μόνο για να κατηγορήσετε έμένα και τά βιβλία μου.

Γιάννης Μανούσακας

BIETNAM - ΚΑΜΠΟΤΖΗ

● Σχετικά μέ τό κύριο άρθρο του τεύχους 117 ένας άναγνώστης μας, στην προσπάθειά του να άνασκευάσει τήν έπιχειρηματολογία μας άπαντά:

Άγαπητό Άντί, Μέ τή μέχρι τώρα πολιτική κι' άρθρογραφία σου προσπάθησες

να κρατάς μία, κατά τό δυνατό, αντικειμενική πολιτική.

Αυτή ή στάση φαίνεται πώς αλλάζει και ένα από τά πιο εμφαντικά σημάδια αυτής της αλλαγής ήταν και τό κύριο άρθρο του φύλλου Νο 117. Τό κύριο άρθρο άπτηχεί - ή μήπως όχι; - τήν πολιτική αντίληψη όλου του περιοδικού και γι' αυτόν τό λόγο είναι έξοργιστικό νά υίοθετεί... θέσεις παρόμοιες μέ αυτές πού αναπτύχθηκαν στό άρθρο σχετικά μέ τή δεύτερη Καμποτζιανή επανάσταση.

Έκει, χωρίς νά αναφέρονται στοιχεία και πηγές, ρίχνονται μέ τό τσοντάλι άφορισμοί και δακρύδρεχτες διαπιστώσεις του είδους «ή κρίση ενός δράματος», πάντα μέσα στό γνωστό άπ' τόν αντιδραστικό τύπο (και τήν «Αύγή» φυσικά) πλαίσιο:

«Τό Βιετνάμ έπιτέθηκε στην Καμπούτζη έπιχειρώντας όμαλοποίηση του καμποτζιανού σοσιαλιστικού μοντέλου».

Γιά τόν συντάκτη του άρθρου, φαίνεται πώς δέν έχει και τόσο μεγάλη σημασία ή άλήθεια και ή πραγματικότητα (αυτά τά άφήνουμε στους «δογματικούς») και γι' αυτό δέν πέρασαν από τό μυαλό του άπλές σκέψεις, όπως τό γιατί δέν δοήθηκε ή Κίνα, γιατί δέν μπόρεσε νά βοηθήσει ένάντια στην ξένη εισβολή, ή τό πώς τό «ίμπεριαλιστικό» Βιετνάμ έπιδλήθηκε τόσο γρήγορα σέ μία έχθρική χώρα.

Γιά νά μή δάλει λουπόν σέ δοκιμασία τό μυαλό του, ό συντάκτης περιορίζεται νά ύμνει τόν Σιχανούκ, ήγετική και αντιστασιακή, γι' αυτόν, φυσιογνωμία. Ός γνωστό, ό πρίγκιψ ήταν ό λαός «του» σκοτωνόταν άπ' τούς

Αμερικάνους, καλοπερνούσε στό Πεκίνο και ζητούσε άπ' τή Φαλάτσι, στή συνέντευξη πού της έδωσε, φρέσκο φουά γκρα, γιατί τό κονσερβαρισμένο πού του 'δινε ό Τσου - Εν-Λάι δέν τόν ικανοποιούσε.

Πέρα όμως από τό φουά - γκρα του Σιχανούκ, πέρα άκόμα κι' από τούς θρήνους και τούς δδυμούς γιά τή διαστρέβλωση της μαρξιστικής ιδεολογίας, αυτό τό άρθρο φέρνει ένα δεοντολογικό θέμα: θά εξακολουθήσει τό 'Αντί νά είναι άδέσμευτο, ή όχι;

Τό έμπορικό μυαλό του εκδότη φαίνεται πώς κλίνει στή δεύτερη λύση: 'Ό περσινό γκάλλοπ έδειξε πώς οι άριστεριστές και οι όπαδοί του έσωτερικού είναι ή μεγάλη μερίδα των άναγνωστών. 'Ας τούς ικανοποιήσουμε λουπόν κι' άς χάσουμε τούς «δογματικούς» και τήν άλήθεια».

Μέ έχτίμηση Γ.Κ.
Μιμητής ΠΕΙΡΑΙΑΣ

● Σ.Σ. Τό περιοδικό δέν θηνεί τό καθεστώς του Πόλ - Πότ, αλλά τόν εκφυλισμό του: ύποστηρίζει ότι ή διαδικασία πού (ύποτίθεται ότι) διαλέχθηκε γιά τόν άπο-εκφυλισμό τόν είναι κι' αυτή, σάν διαδικασία, προϊόν εκφυλισμού.

Όσο γιά τόν άδέσμευτο χαρακτήρα: δέν σημαίνει πώς όταν κάποιος δέν συντάσσεται μέ τίς άπόψεις μας είναι ύποχρεωτικά και δεσμευμένος μέ κάποια άλλη άποψη.

Αλλά και στό «καρφί» περί έμπορικότητας, αστόχησε: αλλά, δυστυχώς γιά μας, είναι ένας τομέας πού και έμεις δέν έχουμε λαμπρά άποτελέσματα: ή δική μας αντίληψη περί **άδέσμευτου** είναι αντίθετη μέ τήν έμπορική της.

ΕΝΑ ΚΑΛΟ ΚΙΝΗΜΑ...

● 'Από άνώνυμο - και άγανακτισμένο, όπως δηλώνει - άναγνώστη, πήραμε τό γράμμα πού ακολουθεί και πού, όπως σήποτε χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία:

Προοδευτικό περιοδικό «ΑΝΤΙ», Τά γράφω αυτά γιατί είμαι άγανακτισμένος μέ τούς άριστερούς και περισότερο μέ τό «Κ»ΚΕ ΞΞ., γιατί αυτό είναι ή κυριότερη δύναμη της άριστερας.

Τώρα θά γράψω ποιο κόμμα κατά τήν αντίληψή μου είναι κομμουνιστικό:

1. Τό «Κ»ΚΕ είναι κόμμα της σοδιετικής ένωσης, πράκτορας γιά τούς σοσιαλπεριαλιστές, όπως είναι γιά τούς ίμπεριαλιστές ή Έθνική παράταξη, και ή ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ.

2. Τό «Κ» έσωτερικού: είναι προοδευτικό κόμμα, αλλά όχι και κομμουνιστικό.

3. Τό Ε.Κ.Κ.Ε. είναι πράγματι ένα από τά καλύτερα κομμουνιστικά κινήματα στην Έλλάδα.

4. Τό Κ.Κ.Ε. μ.λ. είναι και αυτό ένα καλό κόμμα.

5. Τό μ.λ. Κ.Κ.Ε. Και αυτό είναι καλό κομμουνιστικό κίνημα.

Αυτά τά τρία μεγαλύτερα κινήματα και κόμματα πρέπει νά ένωθούν κάτω από κοινές θέσεις και νά ιδρύσουν ένα γερό μαζικό, επαναστατικό κόμμα. Όσο γιά τά «Κ»ΞΞ. και «Κ» έσωτ., αυτά πρέπει νά αλλάξουν τά όνοματά τους γιατί δέν είναι κομμουνιστικά, και προπάντων τό «Κ» ΞΞωτ., γιατί αυτό έχει μία δύναμη από εργάτες και άγρότες.

Φιλικά στό προοδευτικό περιοδικό «Αντί» γιατί έπιθυμώ τό ένωμα των κομμουνιστών γιά μία πιο γρήγορη αλλαγή στον τόπο μας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ
ΚΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ

Γιά σας,

Είμαι όπαδός της Χριστιανικής Δημοκρατίας και διαβάζοντας τό γράμμα του «Γ. Κ. ύποψήφιου οικονομικού» παρατήρησα ότι χαρακτηρίζει τήν Χριστιανική Δημοκρατία σάν αντικομμουνιστική. Θά ήθελα νά μου άπαντήσει ό Γ.Κ. από πού έχει δγάλει αυτό τό συμπέρασμα. Μήπως από τά βιβλία της Χριστιανικής Δημοκρατίας; Μήπως από άρθρα της έφημερίδας ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ή μήπως από όμιλίες στελεχών του κινήματος της Χ.Δ.; ή τέλος θεωρεί τήν κριτική του κομμουνισμού κάτω από τό βλέμμα του Χριστιανισμού, αντικομμουνιστική προπαγάνδα;

Θέλω νά πληροφορησω τόν Γ.Κ. πριν εκφέρει μία γνώμη νά μήν άρκεστεί στό τί λένε μόνον οι άλλοι, μά νά έχει και μία έμπειρία ό ίδιος βλέποντας τά ίδια τά κείμενα.

Και τέλος, άν στά σημεία πού διαφωνεί ή Χ.Δ. μέ τόν κομμουνισμό είναι αυτή σαφώς αντικομ-

μουνιστική. Στά σημεία πού ό κομμουνισμός συμφωνεί μέ τίς άρχές της Χ.Δ., όπως γιά παράδειγμα: Τό Εύαγγέλιο λέγει «όποιος δέν εργάζεται δέν τρώγει» ή άρχή αυτή όρίζεται και στό Σύνταγμα της Σοδιετικής Ένωσης - σ' αυτή τήν περίπτωση τί είναι ή Χ.Δ.; κομμουνιστική ή αντικομμουνιστική;

Εύχαριστώ γιά τήν Φιλοξενία
ΑΝΔΡΕΑΣ Μ.

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Έκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Αθήνα 601.
● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα
● Καλλιτεχνική επίμελεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● Διαφημίσεις:
ΜΠΟΥΛΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΤΤΥ ΚΑΚΑΒΟΥΛΑΚΟΥ
● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλων.
Τηλ. 748.314 - 713.604
● Αναπαραγωγή φίλμς:
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΤΖΑΝΝΕΤΟΣ
Μετσόδου 29
Τηλ. 82.21.829
● Εκτύπωση:
Έργαστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ίσσιου 5, Περιστέρι.
Τηλ. 57.22.201

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο εκφράζει τήν προσωπική άποψη του συγγραφέα του.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
Εσωτερικού

Έξαμ. 320 δρχ. - Έτήσια 640
Έτήσια Όργανισμών,
Τραπεζών, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές έκπτωση 15%
Εξωτερικού

Εύρώπη - Μεσογ. χώρες:

Εξάμηνη: άπλή δολ. 13
..... άεροπ. δολ. 16
έτήσια: άπλή δολ. 26
..... άεροπ. δολ. 32
Η.Π.Α. - Καναδάς - Άν. Άσία:

Εξάμηνη: άπλή δολ. 13
..... άεροπ. δολ. 20
έτήσια: άπλή δολ. 26
..... άεροπ. δολ. 40

Αύστραλία - Ωκεανία:

Εξάμηνη: άπλή δολ. 13
..... άεροπ. δολ. 28
έτήσια: άπλή δολ. 26
..... άεροπ. δολ. 56

● Έμβάσματα, έπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● γιά τά βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Στά γραφεία του «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● γιά τά βιβλιοπωλεία
Β. Έλλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Ν. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

Δήμητρα Διακάκη

Είδη
χειροποίητα
παροδοσιακά

έπιπλα
ύφαντά
κεραμικά
καλά
και
άλλα διακοσμητικά
άντικείμενα.

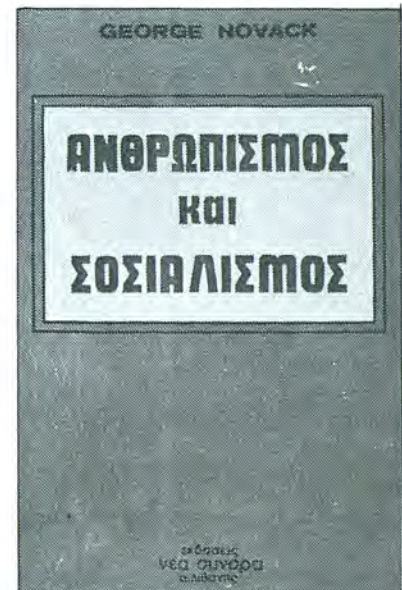
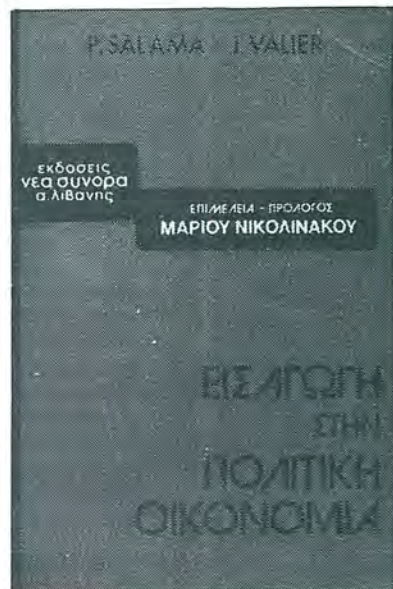
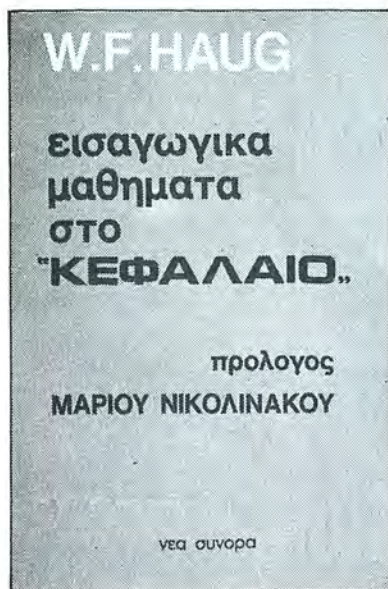
ΗΩ

Θεσπίας 78 Καλλιθέα Τηλ 95.68.293

ΑΝΤ.ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ,"

ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΑΥΤΟΝ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΜΑΘΕΙ, ΝΑ
ΣΚΕΦΤΕΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΑ-
ΣΕΙΣ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΦΟΡΟΥΝ

κυκλοφορούν κιολας 8 τόμοι του αντι

πού ό καθένας περιέχει αντίστοιχα τά τεύχη ενός έξαμήνου.

Στούς τόμους του ΑΝΤΙ – πανόδετους, μέ έξώφυλλα καί αναλυτικά περιεχόμενα θεμάτων καί συνεργατών – θά βρείτε μιά πλούσια καί πολύπλευρη καταγραφή:

- τής πολιτικής καί πολιτιστικής ζωής μας
- τής κατάστασης στην Άριστερά
- τής έξωτερικής επικαιρότητας
- των ιδεολογικών ρευμάτων τής εποχής μας καί
- πλήθος στοιχεία πού ενδιαφέρουν όσους συμμετέχουν στά προβλήματα του τόπου μας.

Ζητείστε ιούς τόμους του ΑΝΤΙ από τά γραφεία μας: Δημοχάρους 60 (Τ.Τ. 601) τηλ. 732.713 καί 732.819.

Όσοι μένουν στην έπαρχία μπορούν νά ζητήσουν τήν αποστολή των τόμων μέ αντικαταβολή. Μπορείτε ακόμα νά ανταλλάξετε τά τεύχη μέ δεμένους τόμους πληρώνοντας τήν διβιβλιοδεσία (160 δρχ. στον τόμο).

Οί τόμοι του ΑΝΤΙ:

- Α' (6' έξαμ. '74, τεύχη 1-9) *έξαντλήθηκε*
- Β' (α' έξαμ. '75, τεύχη 10-22)
- Γ' (6' έξαμ. '75, τεύχη 23-35)
- Δ' (α' έξαμ. '76, τεύχη 36-48) *έξαντλήθηκε*
- Ε' (6' έξαμ. '76, τεύχη 49-61)
- ΣΤ' (α' έξαμ. '77, τεύχη 62-74)
- Ζ' (6' έξαμ. '77, τεύχη 75-89)
- Η' (α' έξαμ. '78, τεύχη 90-102)

Έτοιμάζεται ό έννατος (Θ') τόμος του 6' έξαμ. του '78 (τεύχη 103-115).

αντιμετωπίζουμε τή νοθεία εξοπλίζοντας τó χρημείο του ΙΝ.ΚΑ.

Παίρνουμε τή λύση του προβλήματος «Ποιοτικός έλεγχος τροφίμων, ποτών, φαρμάκων, καλλυντικών, συσκευών, περιβάλλοντος, κ.λπ.» στά χέρια μας. Φτιάξαμε δικό μας βιοχημικό καί μηχανολογικό Έργαστήριο, παράλληλα μέ τήν ίδρυση Υγειονομικής καί Αστυνομιατρικής Υπηρεσίας του ΙΝ.ΚΑ.:

Γιά νά ελέγχουμε τήν ποιότητα προϊόντων καί περιβάλλοντος, χωρίς νά εξαρτώμεθα από τά γραφειοκρατικά κρατικά έργαστήρια καί τά δαπανηρά (καί, συχνά, άνασφαλή) ιδιωτικά.

Γιά νά καταγγέλλουμε καθημερινά κάθε κερδοσκοπό πού ύπονομεύει τήν υγεία, τήν ασφάλεια καί τó βιοτικό μας επίπεδο αλλά καί γιά νά ελέγχουμε τήν επάρκεια των κρατικών υπηρεσιών.

Προκειμένου νά υλοποιηθεί τó πρόγραμμα αυτό στό σύνολό του καί νά εξοπλιστεί πλήρως τó ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΙΝ.ΚΑ. χρειαζόμαστε:

- τή βοήθεια του επιστημονικού δυναμικού τής χώρας καί των φορέων του
- συμβουλές, πληροφορίες καί καταγγελίες από τούς καταναλωτές καί
- τήν ενεργό συμμετοχή όλων μέ τήν έγγραφη μελών

ή καί συνδρομητών. Μέ 300 δρχ. τó χρόνο γίνεστε μέλη του ΙΝ.ΚΑ. καί συνδρομητές στην δεκαπενθήμερη έφημερίδα του «ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ».

INKA

Πρός τó
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ (ΙΝ.ΚΑ.)
Πανεπιστημίου 43 - 2ος όρ. - Τ.Τ. 131 Τηλ. 32.42.250 / 32.42.280

Θέλω νά γίνω μέλος- συνδρομητής στο ΙΝ.ΚΑ. καί στέλνω ταχυδρομική έπιταγή 300 δρχ.

ΟΝΟΜΑ _____
ΕΠΩΝΥΜΟ _____
ΟΔΟΣ _____ ΑΡ. _____
ΣΥΝΟΙΚΙΑ ή Τ.Τ. _____ ΠΟΛΗ _____
ΤΗΛ/ΝΑ _____

Ένδιαφέρομαι καί γιά τόν Καταναλωτικό Συνεταιρισμό Μελών ΙΝ.ΚΑ.
Στείλτε μου πληροφορίες.

(ύπογραφή) _____